

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XXXI. De Regularibus, & Transeuntibus ad Religionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

sia Cathedrali, non ad Episcopum: sed ad Archipresbyterum ejusdem Ecclesiæ, qui curam animarum immediatam, & administrationem Sacramentorum habet, pertinent, ideòque fundatam habet jure communi intentionem, in omnibus oblationibus ibi factis, etiam privativè ad Episcopum, sive eo excluso, *Abb. in cit. c. Quoniam; n. 1.* Episcopo verò solùm debentur illæ oblationes, quæ fiunt in Diocesi in locis, quæ non sunt intra certam Parochiam, *Abb. c. l. n. 2. Barb. c. l. n. 27. & 29.*

Inferitur quintò. Consuetudo legitimè præscripta, ut oblationes non acquirantur Ecclesiæ Parochiali vel Parocho: sed alteri Ecclesiæ, vel personæ Ecclesiasticæ, est valida, ut constat ex c. *Cum inter; 29. de V. S.* atque hinc oblationes, quæ fiunt Neomystis, dum celebrant primam Missam, non acquiruntur Ecclesiæ Parochiali, etiam si in illa Primitias suas celebrent: sed ipsismet Sacerdotibus; quia sic habet consuetudo ubique locorum, & ex mente offerentium, censentur hujusmodi oblationes fieri, contemplatione novi Sacerdotis, *Fagnan. in c. Pastoralis; 9. de his quæ fiunt à Prelatis & c. n. 36. & 2. seqq.*

CLXXX. Cæterùm prædictis addendum primò, etiam Religiosi sunt capaces, recipiendi oblationes Ecclesiasticas, & quidem tribus modis, ut tradit *S. Th. cit. art. 2. ad 2. 1.* si sint Ministri Altaris, tunc possunt recipere oblationes sponte factas. Secundò, si annexam habeant curam animarum, seu Parochiam, tunc enim etiam oblationes debitas accipere possunt, tanquam Ecclesiæ Rectores. Quamvis autem Religiosi sint capaces oblationum, per se tamen, & spectato Jure communi, nullum jus habent ad oblationes: sed hæc etiam in eorum Ecclesiis factæ, de jure pertinent ad Parochiam, intra quam eorum Ecclesiæ sunt constitutæ, nisi ex privilegio Papæ ipsi concessum sit jus ad ob-

lationes accipiendas, vel nisi contra Parochos tale jus legitimè præscripserint, ut docet *Azor cit. c. 27. q. 13. in fine.*

Addendum secundò. Laici sæculares non sunt capaces juris percipiendi oblationes Ecclesiasticas, ut constat ex c. *Quamvis; 17. h. t.* Ubi prohibetur ne Laico Decimæ, & oblationes concedantur à Prælati Ecclesiæ, & in c. *ult. caus. 10. q. 1.* Damasus Papa prohibet, ne ullo modo oblationes fidelium, quæ intra Ecclesias fiunt, sub Laicorum dominio detineantur, *Azor cit. c. 27. q. 15.* Ratio est, quia jus ad oblationes, sive ad res, quæ offeruntur ad honorem & cultum Divinum, est spirituale, & quodammodo Divinum, ideòque Laicis competere non potest, licet ipsæ res oblatæ, præsertim mobiles, si consecratæ non sint, possint sæcularibus donari, vendi, vel alio modo in illorum usum converti, *Suar. cit. c. 7. n. 3.* Et hinc non potest Episcopus concedere Laico jus liberè disponendi de oblationibus, quæ fiunt ad imaginem ante aedes ipsius collocatam; cum hoc sit jus spirituale, cujus Laicus est incapax, *Abb. in cit. c. Quoniam; n. 1. h. t.* Secus verò dicendum, de Laicis Religiosis, ut sunt Conversi Ordinum, & Professi Ordinum Militarium, hi enim sunt personæ Ecclesiasticæ, ideòque capaces jurium spiritualium ad Ecclesias, Decimas, oblationes &c., ut constat ex c. *Dudum; 31. h. t.* & consequenter etiam jura spiritualia possidere, & præscribere possunt, ut notat *Gl. in c. Ex eo; 32. §. In Ecclesiis in fine de Elect. in 6.* Ex dictis inferitur, quòd Laici sæculares, nec per consuetudinem acquirere possunt jus recipiendi oblationes Ecclesiasticas; cum sint ejus incapaces. Excipe, nisi fuerit alicubi consuetudo introducta, per quam in Festo Purificationis B. V. Laici accipiant candelas benedictas à Clericis, talis enim consuetudo valet, *Suar. cit. c. 7. n. 20. Barb. cit. c. 24. n. 6.*

TITVLVS XXXI.

DE REGULARIBUS, ET TRANS-EUNTIBUS AD RELIGIONEM.

Duo sunt personarum Ecclesiasticarum genera, Clericorum, & Regularium. Cùm ergo hæctenus de primo genere actum sit, ordo requirit, ut nunc etiam de altero genere, videlicet de Regularibus agatur. Extat hic Titulus etiam in Sexto, Clementinis, & Extravagantibus communibus.

SECTIO I.

DE ESSENTIA STATUS Religiosi in communi, ejusque proprietatibus, & institutione.

§. I.

Quid sit status Religiosus, & quam requirantur ad substantiam vere, & propria Religiosis?

I.

Remittendum primò. Religio tripliciter accipitur, primò, prout est virtus, cujus est proprium Deo cultum debitum exhibere. Secundò, pro Communitate, seu Universitate verum Deum ritè colentium per fidem, vel etiam bona opera, & sic comprehendit omnes Christianos seu fideles, unde dicitur Religio Christiana. Tertio, pro Communitate, quæ per specialem vivendi modum se Deo, ejusque obsequio dedicat, *Silvest. V. Religio; 1. in princ.* Præmittendum secundò, Religio tertio modo sumpta, sive Status Religiosus, prout comprehendit omnes, qui per

Ooo 3

specia-

specialem vivendi modum, sive quodlibet speciale vinculum Dei servitio consecrantur, ut Clerici Sæculares, qui per Ordinationem Ecclesiasticam ad Sacrum ministerium dedicantur, vel ii, qui per solum votum Castitatis se Deo specialiter obligant, & consecrant, vel quilibet alii, qui unum tantum, vel alterum ex votis Religiosis emittunt. Secundò, stricte, qui tria substantialia vota in Religione approbata sunt professi, ut notat *Abb. ad Rubr. h. t. n. 3. Suar. tom. 3. de Relig. Lib. 2. c. 1. n. 1.* Et de his hoc loco agitur, qui etiam Regulares vocantur, quia sub certa Regula approbata vivunt. His præmissis sit.

II. Assertio 1. Religiosus Status definit potest, est stabilis in communi vivendi modus fidelium, ad Christianæ charitatis perfectionem tendentium, editis tribus substantialibus votis perpetuæ castitatis, paupertatis & obedientiæ, ab Ecclesia approbatus; *Laym. Lib. 4. Theo. mor. c. 1. n. 1. & alii communiter*, quæ definitio declarabitur in seqq.

III. Assertio 2. Ad substantiam veræ Religionis quatuor conditiones requiruntur, ut ex communi docet *Sanch. Lib. 5. mor. c. 1. n. 16.* Primò, ut serventur tria Consilia Evangelica, paupertatis, perpetuæ castitatis, ac obedientiæ, quæ essentialiter annexa sunt Statui Religioso, ut sine illis consistere nequeat, ut sumitur ex *c. Ad Monasterium; 6. in fine de statu Monach. de quo infra*, & docet *S. Thom. 2. 2. q. 186. art. 3. 4. & 5. & alii Theologi, & Canonistæ communiter*. Ratio est, quia Religiosus Status, est via seu tendentia ad perfectionem Christianam acquirendam, quæ in charitate Dei consistit, juxta Apostolum ad Coloss. 3. V. 15. Ad hoc autem requiritur, ut quis renunciet omnibus rebus creatis, quæ perfectum Dei amorem impedire possunt, cujusmodi potissimum sunt bona externa, ut divitiæ, quæ per paupertatem, voluptates corporis, quæ per castitatem, & propria voluntas, quæ per obedientiam abrogatur, *Suar. cit. Lib. 1. c. 2. n. 3. & 10.*

IV. Porro circa primam hanc conditionem, Notandum primò, ad paupertatem requisitam ad constituendum Statum Religiosum, non requiritur, ut vilis Religiosus reddatur omninò incapax, domini acquirendi, vel retinendi, sive ut eo privetur: sed illa consistit in eo, ut per illam privetur quis potestate utendi rebus pretio æstimabilibus, vel de iis liberè disponendi, sine consensu, ac licentia Superioris, & ut eo volente, teneatur etiam à se abdicare earum dominium, ut docet *Less. Lib. 2. c. 4. n. 27. Sanch. c. l. 5. c. 1. n. 17.* Ratio est, quia dominium, cujus usus est ita impeditus, ac dependens, ut sine Superioris voluntate non possit quis rebus temporalibus uti, vel de iis quippiam disponere, perinde se habet in actu secundo, ac si quis dominio careret, neque enim dominium rerum temporalium æstimatur, nisi propter usum, & potestatem de illis disponendi, ac proinde dominium sic restrictum non repugnat Religiosæ paupertati. Nec obstat, quòd in *c. Cum ad Monasterium, in fine de statu Monach.* dicitur, quòd abdicatio proprietatis, sit de essentia Status Religiosi; quia id intelligi debet ita, ut non possit Religiosus retinere proprietatem, sive dominium rerum temporalium, cum liberà facultate illis utendi, & disponendi de iis, independentem à voluntate Superioris. Neque verò de hoc hodie dubitare amplius licet, postquam Gregorius XIII. in Bulla, Ascendente Domino, definivit, eos, qui absoluto pro-

bationis biennio, vota in Societate Jesu emittunt, vere & propriè Religiosos, non secus ac Professores ejusdem Societatis, & cujuscunque alterius Religionis, retineant ad tempus bonorum suorum dominium, nec renunciare iis jubentur, ita tamen ut iis uti non possint, tanquam propriis, & sine Superioris facultate.

V. Notandum secundò, Ad castitatem Religionis perfectæ non sufficit castitas conjugalis; sed requiritur absoluta, castitas enim conjugalis non est consilii, sed præcepti, ut docet *Less. cit. c. 41. n. 7. Laym. cit. c. 1. n. 5.* Quare licet illi, qui in quibusdam Ordinibus militaribus ab Ecclesia approbati castitatem imitam tantum, seu conjugalem profitentur, sint Ecclesiastica personæ; quia gaudent privilegio Canonis & fori, non tamen sunt propriè, & verè Religiosi, quia non observant primaria Consilia Christi; sed solum imperfectè, & secundum quid, quatenus tales Religiosi in aliquo participant quædam, quæ ad Statum Religionis pertinent, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 186. art. 4. & 5.* cujusmodi Religiosi sunt Commendatores D. Jacob, Alcantaræ &c. quamvis contrarium, quòd tales absolute & propriè dicti Religiosi sint, teneat *Navarr. Lib. 4. consil. 11. h. t. & de reditib. Eccles. q. 1. monito 5. n. 5. & seqq. Sanch. Lib. 4. mor. c. 16. n. 9. Suar. tom. 4. de Relig. Lib. 1. c. 4. n. 26.* Ubi ait, illos esse propriè Religiosos quoad Statum, etsi non quoad usum, & observantiam, eò quod per dispensationem Papæ tales possint ducere uxores. Verum licet Papa possit dispensare in voto Religiosis cum aliquo, ut is liber sit ab obligatione votorum: non tamen potest dispensare in iis votis, quæ sunt de essentia Status Religiosi, ita ut dispensatus maneat Religiosus, sicut in proposito, ut quis sit Religiosus cum solâ castitate conjugali, juxta *c. c. Cum ad Monasterium, de Statu Monach. in fine, Less. c. l.* Quia autem obedientia requiritur ad essentiam Status Religiosi, infra dicetur.

VI. Secunda conditio requisita ad substantiam veræ Religionis, est, ut hæc tria consilia Evangelica, voto, perpetuam obligationem continentem, firmiter, ut docet *S. Thom. cit. q. 186. art. 6. Suar. tom. 3. de Relig. Lib. 2. c. 3. n. 3. & seqq. Sanch. cit. c. 1. n. 18. & alii Dd. communiter*. Quare ad statum Religiosum non sufficit nudum propositum, servandi tria illa Consilia Evangelica: sed requiritur obligatio personalis per vota Deo edita, non ad tempus determinatum: sed in perpetuum, id est, usque ad finem vitæ. Cujus ratio est; quia Status quandam immobilitatem, adeoque perpetuitatem, saltem ex parte voventis, seu promittentis, significat, ut patet ex Statu Episcoporum, Conjugatorum, & servorum, qui non ad tempus: sed stabiliter, & in perpetuum sunt obligati, ad hanc vocationem tenendam, *Sanch. c. l. n. 18.* Dixi, saltem ex parte voventis, seu promittentis, nam ex parte alterius, sive ejus, cui promissio fit, non est necessaria reciproca perpetua obligatio, ut patet in servo, qui ex parte sua perpetuam obligationem habet, serviendi domino, & tamen dominus illum manumittere, sive dimittere à statu servitutis potest.

Ex quo inferitur, quòd possit dari vera, ac propriè dicta Religio, in qua Religiosus perpetuam habet obligationem manendi in Religione, etsi Religio non teneatur ipsum perpetuò retinere: sed ob justas causas dimittere possit, neque ideo contractum vitiosè claudicare, ut de Societate Jesu declararunt SS. Pontifices.

tes, Julius III. in Confirmatione Instituti Societatis edita anno M. DL. & Gregorius XIV. in Bulla edita anno M. D. XCI. nam ad Statum sufficit, ut quis se ipsum non possit ab ea vite conditione liberare, nec propriâ sponte recedere, quamvis possit potestate Superioris, præsertim Supremi eximi: quomodo etiam professi, auctoritate S. Pontificis à professione liberari possunt. Neque ideo contractus talis claudicat, siue injustus est: quod Religiosus se tradat & obliget perpetuò, & irrevocabiliter Religioni ex parte sua: hæc verò acceptet traditionem, non se absolute obligando ad retinendum Religiosum: sed quamdiu ad commune bonum Religionis id expedire iudicaverit. Ratio est, tum quia contractus est ex utraque parte voluntarius, idèque utraque pars adicere potest condiciones, sibi convenientes, vel necessarias: Tum quia bonum Religionis est commune, ac proinde non est contra iustitiam naturalem, quod Religiosus se absolute, & irrevocabiliter tradat Religioni: hæc verò non absolute acceptet: sed cum aliqua limitatione, siue exceptis casibus, in quibus ad bonum commune Religionis, secundum regulam prudentiæ, iudicaverit expedire, Religiosum liberum à votis dimittere, *Suar. cit. Lib. 2. c. 14. n. 12. Less. cit. c. 41. n. 8. §. Nec obstat, Sanch. cit. c. 1. n. 26.* Veruntamen non potest dari Religio, quæ non solum liberè dimittere possit Religiosum: sed etiam Religiosus liberè, & pro arbitrio ab ea recedere possit, quia talis Religio nullo modo contineret perpetuitatem, siue immobilitatem Status. *Pellizarius in Manuali Regular. tr. 1. c. 1. n. 17. q. 11. & n. 27. q. 16.*

Præterea ad acquirendum Statum in Ecclesia Dei per edita vota, requiritur etiam ex parte voventis actualis traditio, per quam is se Deo, & Religioni donat, & dedicat: ex parte verò Religionis, externa acceptatio, per quam homo Statum mutans peculiariter transit in dominium, sortem, & familiam Dei, cuiusmodi traditio sui, & acceptatio erga Deum fieri non potest nudè & solo animo: sed opus est, ut aliquis homo potestatem habeat, qui loco & nomine Dei illam traditionem acceptet, videlicet Prælatus siue Superior Religionis, & hominem in Dei familiam, & Corpus Mysticum Religionis admittat, & adoptet, ut colligitur ex c. Porrecta; 13. h. t. & fuse explicat *Suar. cit. Lib. 2. c. 4. n. 5. & 9.*

VII. Tertia conditio requisita est, ut tria prædicta vota emittantur in Religione, per Sedem Apostolicam approbata, ita ut non tantum modus vivendi ab illa approbetur: sed etiam, ut tanquam vera Religio approbetur, *Sanch. cit. c. 1. n. 19.* Et quamvis antiquæ Religionis S. Basilii, Augustini, Benedicti, ab initio non fuerint approbatæ à Papa: sed publico Ecclesiæ usu, ac more, à solis Episcopis pro suis Diocæsis, Papa tamen non repugnante: postea verò approbatio Religiosorum Ordinum soli Romano Pontifici reservata fuit, ut constat ex Concilio Generali Lateranensi sub Innocentio III. c. 13. relato in c. ult. de Relig. domib. & Concil. generali Lugdunensi sub Gregorio X. relata in c. unic. eod. in 6. nam approbatio Religionum inter maiores causas Ecclesiæ merito numeratur, quæ sunt reservatæ Sedi Apostolicæ, c. Maiores; 3. de Baptismi. posset enim facile irreperere aliqua Religio errores continens, vel noxia Ecclesiæ, *Less. cit. c. 41. n. 12. & 13. Sanch. cit. loc. n. 15. & alii communiter.*

VIII. Quarta conditio est, ut emittens vota Religionis constituatur sub alicujus Superioris, siue

Prælati Ecclesiastici jurisdictione, & potestate, qui possit Religiosos subditos suos corrigere, non solum per pœnas temporales, carceris, flagellationis &c. sed etiam spirituales, ad servandam Regulam, quæ jurisdictionem non provenit ex vi, & natura votorum; nemo enim potest per solum votum ita alteri se subijcere, ut jurisdictionem spirituales in ipsum illi tribuat: sed hæc jurisdictionem derivatur ab ipso Superiore Religionem approbante, videlicet olim à Prælati Ecclesiæ, seu Episcopis, quando Episcopi approbatio sufficiebat: nunc verò à S. Pontifice, à quo illa jurisdictionem communicatur Superioribus Religionis, videlicet Generalibus, Provincialibus, & aliis immediatis Superioribus, nisi Papa hanc spirituales jurisdictionem sibi, vel soli Generali, aut Provinciali reservare velit, communicatâ inferioribus, & immediatis Superioribus solâ potestate coercendi Religiosos, per pœnas temporales, *Sanch. cit. c. 1. n. 20.*

IX. Ubi tamen Notandum, quod duplex potestas considerari potest in Prælati, qui Religioni præest, una gubernativa, & quasi dominativa, seu Oeconomica, & domestica, per quam Prælatus Religiosis sibi subditis potest præcipere, & per pœnas illos cogere, ad servandam disciplinam regularem, quæ radicaliter oritur ex eo, quod quis profiteatur in aliqua Religione certam regulam, seque illi tradat, cum promissione & obligatione obediendi secundum illam, ut docet *Suar. cit. Lib. 2. c. 18. n. 5. 6. & 8.* Alia est jurisdictionis spiritualis propriè dicta, quæ ad Claves Ecclesiæ pertinet, & in potestate ligandi, ac solvendi, & Ecclesiasticas censuras ferendi consistit. Et hæc potestas est distincta, & separabilis à priorè potestate, ut patet in Abbatissis, quæ non sunt capaces spiritualis jurisdictionis propriè dictæ, & tamen potestatem gubernativam habent, ratione traditionis, & voti obedientiæ à subditis ipsis præstiti, ut alibi dictum. Et hæc etiam propria potestas jurisdictionis est necessaria ad perfectum regimen Status, siue Ordinis Religiosi, quæ residet in Prælati aliquo Ordinis, vel saltem in Prælati extraneo, & communi aliis fidelibus, ut est Papa, respectu omnium Religiosorum, vel Episcopus, respectu Ordinum non exemptorum in sua Diocæsi, à quibus communicatur mediatis, vel immediatis Superioribus Ordinum, ut supra dictum. Atque hæc spiritualis jurisdictionem generatim supponitur, ad regendos omnes Status, præsertim Ecclesiasticos, idèque factâ institutione alicujus Religionis, quasi connaturaliter ad illam consequitur subiectio Religiosorum spirituali jurisdictioni alicujus Prælati Ecclesiastici, *Suar. c. l. n. 11.*

§. II.

An vota solennia sint de essentia Status Religiosi?

X. Respondetur negativè: sed satis est, ad constituendam verè, & propriè dictam Religionem vota simplicia emittere, idque adeò jam certum est, ut de eo nullatenus dubitare liceat, nam *Gregorius XIII. in cit. Extravag. Ascendente Domino*, auctoritate Apostolicâ, & motu proprio, definivit, eos, qui in Societate Jesu tria vota substantialia prædicta, tamen si simplicia, emisissent, verè, & propriè Religiosos esse, non secus atque quorumvis aliorum Regularium professos: adeòque non tantum ex privilegio Apostolico: sed per se, & spectatâ naturâ & essentiâ Status Religiosi, ut bene pro-

probat *Sanch. Lib. 5. mor. c. 1. n. 25. & 26. Suar. tom. 3. de Relig. Lib. 2. c. 5. n. 18. & c. 14. n. 4. & seqq. Less. cit. c. 41. n. 8.* Ratio est, quia si per vota simplicia non posset quis fieri verè, ac propriè Religiosus, id esset, vel quia per illa non fit traditio sui, sed solum promissio: at hoc dici non potest; quia per illa fit vera traditio, per quam vovens fit subiectus potestati Superioris, seu Prælati sui, à quo etiam vota illa acceptantur, nomine, & vice Dei, & ex facultate Sedis Apostolicæ. Vel ideo non esset verè ac propriè Religiosus; quia per vota simplicia non sortitur quis Statum immutabilem. At hoc etiam non potest dici; quia votis simplicibus obstrictus non potest unquam proprià sponte, à Statu Religionis recedere, vel ab illo se eximere, adeoque ex se, & ex parte vovantis, est in Statu perpetuo, & immutabili, ut patet ex supra dictis. Nec denique etiam dici potest, quòd Status Religiosus ex essentia sua sit Status perfectionis: per vota simplicia autem non obligatur quis ad illa opera perfectionis, ad quæ obligatur per vota solennia: nam neque hoc verum est; quia vota simplicia possunt obligare ad omnia exercitia, sive media conducentia ad perfectionem acquirendam, sicut vota solennia, ut ex dicendis patebit.

XI. Confirmatur primò. Quia vota solennia solum faciunt inhabilem ad proprietatem bonorum, & ad matrimonium contrahendum, quæ inhabilitas non est necessaria ad Statum perfectionis: nam in primis dominium, seu proprietas dependens à nutu Superioris, non magis repugnat Statui & perfectioni Religiosæ: quàm usus dependens ab ejusdem voluntate: sicut ergo potest Religiosus uti rebus temporalibus, cum licentia Superioris, ita etiam potest habere dominium, cum ejusdem consensu, ac voluntate, ita tamen, ut ad omnem nutum ipsius sit paratus, se eo abdicare. Similiter matrimonium non repugnat Statui Religionis, si sit absque usu, seu facultate eo utendi, potest enim quis, cum consensu alterius conjugis, verè fieri Religiosus, & professionem emittere, manente vinculo matrimonii, *Less. cit. c. 41. n. 8.*

Confirmatur secundò. Quia voti solennitas ex sola Ecclesiæ Constitutione inventa, seu introducta est, c. *unic. de voto in 6.* ergo ex natura rei, vel institutione Christi, ea non requiritur ad substantiam Status Religiosi, ac proinde sicut potuit Ecclesia approbare Religionem cum votis solennibus, ita etiam sine illis. Et hinc Gregorius XIII. in cit. *Extravag. Ascendente Domino*, ad refutandum errorem illorum, qui existimârunt Scholasticos, & Coadjutores formatos, spirituales, & temporales in Societate non esse Religiosos, eo quòd non essent solenniter professi, utitur hoc argumento: *non considerantes voti solennitatem solâ Constitutione Ecclesiæ inventam esse, triâque hujusmodi Societatis vota, tametsi simplicia, ut substantialia Religionis vota ab hac Sede fuisse admissa, illaque emittentes in Statu Religionis verè constitui &c.* Ex quo aperte infertur, quòd Ecclesia possit admittere, & approbare ut veram Religionem, etiam sine votis solennibus, & cum solis simplicibus, *Suar. cit. c. 14. n. 9.*

XII. Contra prædicta objici solet primò, quòd in c. *Porrectum*; 13. h. t. & in c. *Religioso*; 21. §. *Quamvis de sent. excomm. in 6.* & alibi passim in Jure Canonico dicitur, Religiosum fieri per professionem, professio autem non fit, nisi per vota solennia. Nam respondetur, id ideo dici; quia spectato Jure communi Decretalium, nullus erat verè Religiosus, nisi Professus, sive solennibus vo-

tis astrictus, tunc enim Ecclesia nullam Religionem acceptabat, nisi cum votis solennibus; nulli autem Jure Canonico statutum reperitur, quòd nullus esse possit verè Religiosus, sine votis solennibus, adeoque quòd substantia Religionis consistat in his votis, & quòd non possit quis solis votis simplicibus astrictus effici verus Religiosus, nec Ecclesiam habere potestatem instituendi, & approbandi veros Religiosos, cum solis votis simplicibus, *Sanch. cit. c. 1. n. 25.*

Objicitur secundò. Status Religiosus, qui constituitur per vota solennia, est longè perfectior, quàm ille, qui consistit in votis simplicibus; quia per illa vovens magis perpetuò, & stabiliter se tradit Religioni, citius astrictus astringitur. Resp. id solum verum est, de perfectione quadam accidentali & extrinseca; non autem de essentiali & intrinseca, ac necessariò requisita ad consentiam Status Religionis, *Sanch. c. l. n. 27.*

XIII. Cæterum pro majore declaratione eorum, quæ jam dicta sunt, Notandum primò, votum simplex seu non solenne, aliud est sine Status mutatione, & continet simplicem promissionem erga Deum, nec potest etiam solâ mente interius conceptum, per quod jus quidem promissario acquiritur, tamen dominium rei promissæ non transfertur, absque traditione & acceptatione, arg. l. *Traditionibus*; 20. c. *de pactis*. Tale votum simplex est votum castitatis in saculo emissum, vel votum ingrediendi Religionem, per quod vovens non se actu tradit, vel transfert in peculiare dominium Dei, nec se Religionis dedicat: sed tantum simplicem promissionem facit de tradendo. Aliud est votum simplex, quod fit cum traditione externis verbis, vel signis declaratâ, & acceptance ab Ecclesia, vel ejus Ministris loco ac vice Dei factâ. Et per hoc mutatur Status dominis, & consequenter per talia vota simplicia potest quis verus Religiosus effici, prout definitur Gregorius XIII. in cit. *Bulla*, nam cum dixisset, *talibus vota emittentes in Statu Religionis verè constitui*, mox addit, *quique qui per ea ipsa se Societati dedicant, atque actu tradunt, si que Divino servitio in ea mancipant.*

XIV. Notandum secundò. Votum duobus modis potest dici solenne. Primò, latè, & generatim, prout idem est, quod votum publicum, & opponitur voto occulto seu privato; quia publicè coram pluribus testibus est editum, ad majorem probationem, vel etiam cum aliquo solenni ritu & cerimonia seu forma externa secundò, propriè, specialiter ac strictè, votum solenne sumitur, prout opponitur voto simplici, & dicitur illud, quod est ab Ecclesia nomine & loco Dei acceptatum, ita ut per illud homo in peculiare dominium Dei & in alium Statum transeat, eumque secundum se, & de lege ordinaria perpetuum & immutabilem, de quo videtur potest *Suar. tom. 3. de Relig. Lib. 2. c. 5. n. 4. & pluribus seqq.* consistit autem solennitas hujus voti in duobus, ut tradit idem *Suar. cit. Lib. 2. c. 14. n. 10.* Primò, in vinculo reciproco, perpetuò irrevocabili inter voventem qui se Deo, & Religioni absolute, perpetuò & irrevocabiliter tradit, & obligat: & inter Religionem, quæ ipsum perpetuò, & irrevocabiliter recipit. Alterum, quod ex primo, tanquam radice, provenit, est, quòd per votum solenne persona vovens inhabilis reddatur ad quosdam effectus morales, nam qui solennem professionem in Religione emittit, is in perpetuum & immutabiliter (spectatâ Lege ordinariâ, & exclusâ dispensationis Pontificiæ plenitudine) fit inhabilis, cum ad dominium rerum temporalium acquirendum, &

retinendum, tum ad matrimonium contrahendum, ut ex supra dictis patet.

XV. Notandum tertio, Professio dupliciter accipi potest, ut notat *Suar. Tom. 3. de Relig. Lib. 6. c. 1. num. 1.* Primò, latè pro illa, per quam aliquis in Religionem ascriptur, sive per traditionem sui, quæ fit per tria vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ, emissæ à vovente, & per acceptationem eorundem ab Ecclesia, sive Religione nomine Dei factam, Religiosus efficitur: & ut sic Professio in genere abstrahit à votis solennibus, & simplicibus: nam etiam illa, quæ fit per vota simplicia, facit verum Religiosum, adeoque est forma, per quam verus Religiosus constituitur; quemadmodum olim ante tempora Gregorij I. Religiosi utriusque sexus Professio dicebantur: quamvis tunc nondum fuerit introducta ab Ecclesia ea solennitas votorum, quatenus continet perpetuum, & absolute indissolubile vinculum inter Religiosum, & Religionem, & per quam redditur vovens inhabilis ad dominium acquirendum, vel retinendum, & matrimonium contrahendum, prout videtur est apud *Suar. cit. Lib. 2. c. 14. num. 14. & seqq.* Secundò, accipitur Professio strictè, ac specialiter, non pro qualicunque Professione: sed pro illa duntaxat, quæ omnimodam indissolubilitatem, ex utraque parte, & prædictas inhabilitates domini acquirendi, & matrimonij contrahendi continet, de qua est sermo in c. *Porrextum*; 13. b. i. quando dicitur, *Monachum* (sive alium Religiosum) non facit habitus: sed Professio, & alijs locis, de quâ plura infra.

XVI. Notandum quartò. Emissio votorum, per quæ, tanquam formam, Religiosus constituitur, duobus modis spectari potest. Primò, prout vota Religiosa à Christo sunt instituta, abstrahunt ab Ecclesiæ constitutione, quæ solennitatem illis addidit, juxta c. *Un. de voto in 6.* Et sic ad Statum Religiosum aliud non requiritur, quàm ut vota ex parte voventis perpetuam traditionem, & ex parte Religionis acceptationem, seu susceptionem personæ voventis contineant, neque tamen necessarium est, ut illa reciproca acceptatio sit absolute perpetua, & irrevocabilis, ut ex supra dictis patet: sicut etiam contingit in donatione, per quam, accedente traditione, transfertur dominium rei donatæ in donatarium, absque ulla ei reciproca imposita obligatione. Secundò, possunt vota Religiosa spectari, prout subsunt dispositioni Ecclesiæ, quæ pro certo aliquo tempore statuit, ut non nisi solennia vota à quibuscunque Religiosis emittantur, adeoque talia, quæ ex utraque parte reciproca, & indissolubile vinculum contineant, ad instar matrimonij, & voventem inhabilem reddant ad matrimonium contrahendum, & dominium acquirendum, vel retinendum. Et tunc rectè dicitur, quod forma, per quam Religiosus constituitur, sit Professio Religiosa per vota solennia edita, qualis Professio ex Decreto Ecclesiæ edi debebat à tempore Gregorij I. usque ad tempus Gregorij XIII. qui novam Religionem Societatis approbavit, cum solis votis simplicibus: ac proinde falsum est, quod ad Religiosum statum absolute, & secundum rei naturam spectatum, sint necessaria vota solennia, ut jam olim docuit *Cajetan. 2. 2. q. 88. art. 7. ubi nu. 6. ait: Quoniam mutatio status, mancipando hominem ad Divinum cultum, & Religiosa opera, stare potest cum voto sim-*

Tomus III.

plici, ut patet, Si Ecclesia institueret, quod in Sacro Ordine, & Religione aliqua votum simplex fieret.

Ex quo inferit *Suar. cit. Lib. 2. c. 11. n. 2.* quod S. Pontifex decernere posset, ut omnia vota Religiosorum desinerent esse solennia, & fierent simplicia, tribuendo potestatem Prælati Ordinum, Religiosos suos, si incorrigibiles se exhibeant, omnino dimittendi, & liberandi à votis, ita, ut deinceps non obstante Professione solenni antea edita, liberè dominium acquirere, vel retinere, & matrimonium contrahere possint; nam cum voti solennitas introducta sit tantum Constitutione Ecclesiæ, ab eadem, vel ejus Supremo Capite mutari, vel etiam omnino tolli potest.

XVII. Ex dictis inferitur primò, quod Religiosi non sint, qui edito voto perpetuæ paupertatis, & castitatis, extra Religionem, obedientiam etiam vovent Episcopo, vel Confessario, eique tanquam Superiori suo se subiciunt; quia per tale votum non subicitur spirituali jurisdictioni, quippe quæ à Christo, mediante Papâ, ejus Vicario, derivari debet, & descendere. Quare cum ejusmodi subjectiones Ecclesiæ, ejusque Pastor supremus non acceptet, nec approbet, ideo neque Ecclesiasticæ personæ sunt: sed manent Laici, ut antea erant. Et licet Episcopus, vel Confessarius, cui obedientiam vovit aliquis Laicus, possit ratione hujus voti, ipsi præcipere aliquos actus etiam spirituales, non tamen potest infligere penam spirituales excommunicationis, vel alterius censuræ, nisi Episcopus aliunde jurisdictionem in ipsum habeat; quia v. g. est Ordinaris loci, *Less. Lib. 2. c. 41. nu. 11. Laym. Lib. 4. tract. 4. c. 1. n. 7.* Unde nemo subicitur spirituali jurisdictioni alicujus per obedientiam, nisi per illam, quæ promittitur, & acceptatur, in Religione approbata, auctoritate Apostolicâ, cum omnis jurisdictio spiritualis à Christo derivetur, mediante Vicario suo, & Religiosus obedit Prælati, tanquam Christi vices gerenti, *Less. c. l. n. 7. Suar. Lib. 2. c. 18. n. 12. & 13. Pelliz. cit. c. 1. n. 15. q. 9.*

Inferitur secundò, spectatâ rei naturâ, & concluso Jure Ecclesiastico, veri Religiosi esse possunt, qui vitam solitariam ducunt, extra omnem hominum congregationem, seu conversationem: nam imprimis qui eremiticam, seu solitariam vitam, editis tribus votis Religionis substantialibus, olim duxerunt, veri Religiosi erant, ut tradit *Suar. cit. Lib. 2. cap. 4. num. 3. & 4.* frequens etiam erat olim, ut Virgines, & Viduæ privatam vitam agentes, velamen ab Episcopo acciperent, & Sanctimoniales, editis tribus votis, Religiosæ fierent, teste *Suar. cit. loc. num. 2.* quia nec ratione Status ut sic, nec ratione Status perfectionis id repugnat: potest enim quis privatam vitam agens, assumere perpetuam, & stabilem vitæ rationem, in qua per observationem trium consiliorum ad perfectionem tendat, & ad hunc finem sit sub alicujus Episcopi, v. gr. potestate constitutus, ergo sine vita communi potest verus Status Religiosus constitui, sicut etiam posset S. Pontifex nunc vota privatim sibi facta, tanquam substantialia Religionis admittere, & olim etiam faciebant Episcopi, ut refert *Suarez cit. loc. num. 4.* Verum spectato jure novo Ecclesiastico, & hodierno, nemo Religiosus fieri potest, nisi per edita vota in communem Congregationem sub

Ppp

Præ

Prelato aliquo constitutam, tanquam membrum incorporaretur: nam in c. ult. de Relig. domib. & c. un. eod. in 6. statutum est, vota Religiosa, seu Professionem Religiosam debere fieri, in Religione approbata à Sede Apostolica, ac proinde status Religionis, secundum præsentem Ecclesiæ consuetudinem, non est nisi Cœnobiticus, id est, alicujus Ecclesiastica Congregationis, ac Communitatis, in qua sub uno Capite, seu proprio Prelato, & sub certa Regula approbata, Religiosi viam perfectionis profitentur, *Suar. cit. c. 4. n. 1. Pelliz. cit. c. 1. q. 10. n. 18. & 19.*

Infertur tertio, vota simplicia Religionis emissæ à Scholasticis, & Coadjutoribus formati Societatis, non sunt simpliciter, & absolute conditionata; quia statim absolute obligant, ad ea in perpetuum observanda, cum tamen obligatio conditionalis tota suspendatur, usque ad eventum conditionis; quamvis sint conditionata secundum quid, scilicet quoad perpetuitatem, ex parte Societatis, includunt enim hanc tacitam conditionem, ut tantum obligent, dum Societas eos retinendos esse, judicaverit, *Sanch. Lib. 5. c. 1. n. 30.*

§ III

Utrum Status Religiosus fuerit institutus iure Divino, an verò solum iure positivo, & Ecclesiastico? & de diversitate Religiosorum Ordinum.

XVIII. Assertio 1. Status Religionis, secundum se, & quoad substantiam suam, ab ipso Christo Domino in nova Lege fuit institutus, & statim ab initio Ecclesiæ frequentatus, ut colligitur ex cap. 4. & 5. *Act. Apostol.* & sic dici potest, esse de iure Divino, non præcipiente: sed consulente, ut ex communi docet *Suar. Tom. 3. de Relig. Lib. 3. c. 2. n. 3.* Nam Christus homines ad tria illa Consilia Evangelica est exhortatus, & ad vota perpetua, de illis facienda, ut colligitur de paupertate ex *Mat. 19. Vade, & vende omnia, &c.* de castitate ex *Matth. 19. Sunt Eunuchi, qui seipso castraverunt, propter Regnum Cælorum, eod. c. de abnegatione sui, & propriæ voluntatis, quæ sit per obedientiam, Mat. 16. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, &c.* At verò substantia status Religiosi in his tribus votis consistit, *Suar. c. l. n. 5.*

XIX. Assertio 2. Si spectetur Status Religiosus, quoad peculiarem, & determinatum modum vivendi, sive Regulam, non est ex institutione Christi: sed Ecclesiæ, quæ certas condiciones statuere potest, sine quibus vota acceptari non debeant, tanquam Religiosa, sive per quæ constituitur status Religiosus, & quæ condiciones pro temporum varietate mutari possunt; cum pendeant ex libera Ecclesiæ voluntate. Sic etiam dicitur Christus instituisse Sacramenta Ecclesiæ, quoad ea, quæ pertinent ad eorum substantiam, etsi accidentalia Ecclesiæ determinanda reliquerit, *Suar. cit. c. 2. n. 6.* Sic primis sæculis, vota Religionis non continebant absolutam indissolubilitatem, nam licet vota Religionis semper habuerint perpetuam obligationem ex parte voventis, quia id necessarium est ad statum Religiosum, ut supra dictum: ex parte tamen Religionis, seu Religiosæ Communitatis, ob justam causam, ipsi Religiosi dimitti potuerunt omnino liberi ab obligatione votorum, ut fuse probat *Suar.*

Tom. 3. de Relig. Lib. 2. c. 14. n. 14. & pluribus seq. ex S. Basilio, S. Augustino, S. Benedicto.

Deinde prioribus sæculis, vota Religiosa non irritabant matrimonium, ita, ut non invalidum esset matrimonium Monachi, vel Monialis: sed solum illicitum, & Sacrilegum, prout refert *Gratianus in cap. 27. q. 1. arg. c. Nuptiarum; 41. quod est S. Augustini. Lib. de bono viduit. c. 8. & c. pen. quod est Gelasij Papa in Epist. ad Episcopos Lucania c. 23. cit. caus. & q. postea verò Innocent. II. Papa in Concilio Romano, prout refertur in c. Ut Lex; 4. ead. q. & caus. decrevit, ut qui in Sacro Ordine initiati, vel Religionem sunt professi, si uxores sibi copulare præsumperint, separantur, *Gratian. ibid. §. His omnibus, quod etiam à S. Gregorio prius statutum erat, ut colligitur ex c. Et quia; 39. ibid.**

Denique olim Religionem Professi adhuc erant capaces dominij rerum temporalium, adeo ut etiam per ultimam voluntatem, sive in Testamento, sive in Codicillo, de illis disponere potuerint, iisque ab intestato succedi posset, ut constat ex l. Generalis; 13. C. de SS. Eccles. & l. Si quis; 20. C. de Episc. & Cleric. postea verò Imperator Justinianus statuit in *Auth. Ingressus Auth. Si qua mulier. C. de SS. Eccles.* ut omnia bona, & jura Professi in ipso ingressu, seu Professione ad Monasterium transirent: idque postea etiam Papa Gregorius I. approbavit, prout refertur in c. Ingressibus; 7. & c. Perlatum; 8. caus. 19. q. 3. Ex quibus patet, quod status Religionis ab Ecclesiâ mutari possit, quoad accidentales condiciones, & effectus quosdam morales, qui ex rei natura non sunt necessario annexi statui Religioso, adeoque quod hic quoad illa pendeant voluntate, & institutione Ecclesiæ.

XX. Assertio 3. Omnes Religiosi Ordines conveniunt in ijs, quæ spectant ad essentiam status Religiosi, quæ consistit in tribus votis secundum consilia Evangelica editis, & ab Ecclesiâ acceptatis, *Suar. Tom. 4. de Relig. tract. 9. de variet. Relig. Lib. 1. c. 1. n. 3. Less. Lib. 2. c. 41. n. 16.* Diversitas autem desumitur ex duobus, Primò ex fine cuiusque proprio ac particulari, ad quem quisque Ordo est institutus. Secundò, ex diversis medijs, & spiritualibus exercitijs, quibus tum ad eundem finem tenditur, tum ad ipsa vota observanda utitur, *S. Th. 2. 2. q. 188. art. 1. Suar. c. l. Less. c. l. n. 17.* Et hinc Religio alia est contemplativa, quæ præter observantiam votorum substantialium, potissimum se exercet in contemplatione rerum Divinarum: cuiusmodi sunt Religiones Monastica, quæ ad solam contemplationem principaliter, & ex prima institutione sua ordinantur: alia est Religio activa, quæ principaliter ordinatur ad vitam activam, & opera misericordiae circa proximum, sive spiritualia, sive corporalia exercenda. Alia denique est Religio mixta ex utraque parte, quæ ordinatur principaliter tam ad contemplationem: quam ad actionem erga proximum, *Suar. cit. Lib. 1. c. 5. num. 6. & seqq.* Et ex hoc distinctime major, vel minor Religionum intensio perfectio desumitur, secundum *S. Thom. 2. 2. q. 188. art. 1. & Theologos, ac Canonistas in cap. Sancti; 10. nu. 9. h. t.* nam cum vita contemplativa sit simpliciter melior, ac perfectior, quàm activa, juxta illud Christi *Luc. 10. Maria optimam partem elegit*, consequenter etiam Religio, quæ ordinatur ad vitam contemplativam, est perfectior eâ, quæ ordinatur ad vitam activam: mixta verò ex utraque est perfectior ambobus

teoriam sumptis, ut docet S. Thom. 2. 2. q. 188. art. 6. Tales sunt in Ecclesia Ordines illi, qui instituti sunt ad docendum, prædicandum, Sacramenta administranda, *Less. c. l. n. 20.*

XXI. Præterea Religiones aliæ sunt Clericales, aliæ Monachales, aliæ Mendicantes, aliæ Militares. Clericales Religiones sunt, quæ per se primò, & ex proprio instituto ordinantur ad Ministeria Clericorum in Divino cultu, vel etiam salute animarum procurandâ. Monachales Religiones sunt, quæ per se primò ad Ministeria Clericorum non ordinantur: sed vitam purè contemplativam, & solitariam profitentur, ut constat ex *canon. 16. q. 1. & docet S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 8. ad 2. Suar. cit. Lib. 1. c. 7. n. 6.*

XXII. Mendicantes Religiones sunt, quæ ex vi instituti sui, paupertatem etiam in communi sectantur, nulla possidentes bona immobilia: quamvis aliquæ de facto tale paupertatis genus ex concessione, seu privilegio Sedis Apostolicæ, vel etiam ex consuetudine, tacito S. Pontificis scientis, & tolerantis consensu, approbatâ, non observent: sed bona immobilia in communi possideant, qui tamen adhuc inter Mendicantes Ordines numerantur, *Azor. p. 1. Lib. 12. c. 23. q. 8. Suar. Tom. 4. de Relig. tract. 9. Lib. 1. c. 8. n. 3. & 4.* Tales Ordines Mendicantes jure communi, & antiquo approbati, sunt quatuor, videlicet Predicatorum, Minorum, Eremitarum, S. Augustini, & Carmelitarum, ut constat ex *c. un. §. Sanè, de Relig. domib. in 6.* Quibus posterioribus temporibus alij accesserunt, etiam si bona stabilia in communi possideant, ut dictum.

XXIII. Porro Religio Societatis Jesu per specialem Bullam editam à Pio V. anno M. D. LXXI. die 7. Julij, quæ incipit: *Dum indefessè*, declaratur esse verè, & propriè Ordo Mendicans, non tantum ex privilegio: sed ex vi Instituti sui, secundum quod bona stabilia possidere nequit: sed ex incertis elemosynis, & largitionibus fideliū vivit, ut habetur, in eadem Bulla *Pij V. Suar. cit. c. 8. n. 13.* Idque indubitatum est de Societate Professâ, ut patet ex confirmatione Instituti Pauli III. anno M. D. XL. & ex Bulla Julij III. quæ incipit: *Exposcit*, anno M. D. LXXII. Calend. Augusti editâ, ubi habetur: sic voveant singuli, & universi perpetuam paupertatem, ut non solum privatim: sed neque etiam communiter possint Professi, vel aliorum Domus, aut Ecclesia, ad bona aliqua stabilia, aut ad proventus, seu redditus aliquos jus aliquod civile acquirere. Idem habetur in *Constitutionibus Societ. part. 6. c. 2. n. 2. & n. 5.* Idemque disponitur de Coadiutoribus formatis, *cit. c. 2. n. 4.*

Solum ergo restat dubium, de Societate, prout complectitur Scholasticos in Collegiis degentes, quæ redditus, seu centus, & possessiones, seu bona stabilia habere possunt, usibus, & necessitatibus studentium applicandas: an inquam, ut sic etiam sit verè, ac propriè Ordo Mendicans? Ad quod respondetur affirmativè, idque probatur ex *cir. Constitutione Pij V. in qua declaratur, non tantum Societatem: sed etiam singulas ejus personas verè, & non fidè, Mendicantes fuisse, esse, & fore, adeoque etiam Scholasticos. Ratio est primò, quia una Religio non potest simul esse diversorum Ordinum, & diverso jure censi, alioquin una non esset: sed multiplex: Scholastici autem, unâ cum solenniter Professis, & Coadiutoribus formatis con-*

stituunt unam Societatem, ut patet ex *Constitutionibus p. 5. c. 1. n. 1. & in Declarat. ibid. lit. A.* dicitur, Societas, cum Professis, & Coadiutoribus formatis, etiam Scholasticos approbatos continet, ergo Scholastici approbati etiam sunt Ordinis Mendicantium. Secundò, in Societate duæ partes ex tribus sunt Mendicantes, nempe Professi, & Coadiutores formati, ergo etiam tertia pars est Ordinis Mendicantium; quia pars, præsertim si etiam dignior sit, trahit ad se minorem, & denominationis fit à majore, ac digniore parte. Tertiò, Religio-num diversitas lumitur ex fine, ad quem tendunt: Scholastici autem Societatis sunt quasi in via, ut Societatem ingrediantur, in eaque, vel Professi, vel Coadiutores formati fiant, ideoque meritò ab istis, præsertim à Societate Professâ, & Mendicante, etiam Scholastici denominationem accipiunt Mendicantiū. Ex quo patet, quòd etsi Collegia habeant redditus, & bona immobilia, pro necessitatibus studentium, non tamen hinc sequitur, quòd Scholastici non sint Ordinis Mendicantium, *Fagnan. in c. In presentia; 8. n. 81. de probat. Non obstat c. un. §. Confirmatos, de Relig. domib. in 6.* ubi dicitur, Mendicantes esse, quibus redditus, aut possessiones habere per Regulam, quam profitentur, est interdictum: nam regula non dicitur respectu alicujus membri, vel partis integralis, v. g. hujus, vel illius Conventus: sed respectu totius Corporis Religionis, adeoque licet aliquod membrum Religionis, ut in proposito, Scholastici Societatis degentes in Collegiis habeant redditus, & bona stabilia, ex istisq; vivant: non tamen propterea dicendi sunt, non esse Ordinis Mendicantis, si ipse Ordo, & Regula sit mendicans, *Fagnan. c. l. n. 113. & 114.*

XXIV. Denique Religiones Militares dicuntur, quæ tribus substantialibus editis votis, per se primò, & ex vi proprii instituti, ordinantur ad militandum, pro defensione Christianæ Religionis, & Ecclesiæ, *Suar. Tom. 4. de Relig. Lib. 1. c. 3. n. 4.* Cujusmodi sunt Ordines S. Joannis Hierosolymitani, Teutonici, & similes. Quibus adde, quòd quædam sunt Religiones Hospitalariæ, quæ scilicet, emissis tribus votis substantialibus Religionis, per se primò, & ex vi instituti sui, ordinantur ad hospitalitatem exercendam, sive in curandis infirmis, sive in excipiendis peregrinis, idque gratis ex mera charitate erga Deum, & proximos, *S. Thom. 2. 2. q. 188. art. 2. in Corp.*

XXV. Addendum hic, quòd illæ etiam Religiones sunt diversæ, quæ diversas Regulas & Constitutiones particulares habent, secundum quas vivunt. Et quamvis communiter à Dd. non nisi quatuor Regulae approbatæ numerentur, prima est S. Basilij, sub qua militant penè omnes Monachi Græci, & Ecclesiæ Orientalis: Secunda S. Augustini, sub qua vivunt omnes Canonici regulares, & Eremitæ S. Augustini, Præmonstratenses, Dominicani, Ordo servorum B. V. & alij quidam. Tertia S. Benedicti, sub qua vivunt Monachi nigri, item Cistercienses, Cluniacenses, Camaldulenses, Cælestini, & alij quidam. Quarta S. Francisci, sub qua vivunt Minores de observantia, Conventuales, Capucini. Tertij Ordinis de penitentia: habent tamen singuli hi Ordines, præter eandem Regulam, quam sequuntur, proprias, ac speciales Constitutiones, quibus inter se discrepant in habitu, victu, jeuniis, aliisque piis exercitiis, *Silvest. V. Religio 1. q. 7. Less. cit. cap. 41. num. 18.* Præter prædictas

quatuor, habent propriam, & ab alijs distinctam Regulam, ac Constitutiones, Carthusiani, Minimi S. Francisci de Paula, & Societas Jesu, *Barb. Lib. 1. Jur. Eccles. c. 41. n. 24.*

SECTIO II. DE INGRESSU RELIGIO- nis, & Novitiatu.

Præmittendum, quod per ingressum in Religionem, aliquando intelligitur ipsa Professio, per quam aliquis verè, & propriè Religiosus efficitur, quomodo accipitur in *Auth. Ingressi C. de SS. Ecclesiis, & cap. Quia ingredientibus; 7. junct. Gl. V. Convertendi, caus. 19. q. 3.* de quo infra. Aliquando verò ingressus dicitur, cum quis Religionis habitum suscipit, & inter Tirones, seu Novitios ad probationem recipitur, & de hoc in præsentia agemus. Porro quatuor requiruntur, ad Novitiatum legitimè peragendum. Primò, Ætas legitima. Secundò, Locus debitus. Tertiò, Susceptio habitus Religiosi: Quartò, Tempus continuatum, de quibus nunc ordine agendum est. §§. seqq.

§. I.

Quæ ætas in ingrediente Religionem, seu Novitiatum requiratur, & in quo loco necessario debeat peragi Novitiatum, siue probatio, & an etiam, suscepto habitu Regulari?

XXVI. Assertio 1. Etsi olim annus probationis inchoari poterat, post expletum annum xii. ætatis in viris, & xi. in feminis, quando Professio fieri poterat statim expleto anno xiv. vel xii. ut notat *Suar. Tom. 3. de Relig. Lib. 6. c. 19. n. 17.* Jure tamen noviore, ad verum, & legitimum Novitiatum, seu annum probationis inchoandum, requiritur pubertas completa, nempe, ut si mas sit xiv. ætatis annum: si verò femina xii. compleverit, prout supponitur in *Clement. 2. junct. Gl. V. Ætate;* ubi addit, non sufficere hoc casu, quod prudentia, vel malitia suppleat ætatem, & colligitur ex c. *Ad nostram;* 8. & c. *Cum virum;* 12. h. t. *Silvest. V. Religio;* 5. q. 1. *Azor. p. 1. Instit. Lib. 10. c. 2. q. 4. Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 22. & alij communiter.* Ratio est, quia in hac ætate discretio rationis, & libertas arbitrij, & vires adveniunt; ad austeritatem Religionis probandam, præsertim verò, ad continentiam servandam, cujus difficultates impuberes plenè experiri non possunt, ideòque completa pubertas, ad inchoandum Novitiatum requiritur. Neq; hoc correctum est per *Concil. Trident. Sess. 25. de Regul. c. 15.* nam solam professionem factam ante xvi. ætatis annum, irritam reddit: non autem prohibet, quò minus Novitiatum incipere liceat, ante xvi. ætatis annum, ut tradit, *Navarr. Lib. 3. consil. 20. n. 1. h. t. Azor. cit. Lib. 12. c. 4. q. 9. Sanch. c. l.* neque verò potest Novitius renunciare, vel cedere huic juri, quoad ætatem requisitam ad Novitiatum; cum non in solius Novitij favorem sit statuta, *Sanch. c. l. n. 23.*

XXVII. Ubi præterea Notandum primò. Annus probationis potest inchoari statim post xiv. annum pubertatis completum, neque Concilium Trident.

circa hoc quippiam innovavit: non enim opus est, ut annus probationis immediatè Professionem antecedit, vel ut statim Novitius, expleto anno probationis, ad Professionem admittatur: sed ob rationabilem causam, vel impedimentum, finito Novitiatu, potest differri Professio, *Less. Lib. 2. c. 41. n. 19. Sanch. cit. c. 4. n. 21. Suar. Tom. 3. Lib. 5. c. 13. n. 8. & alij communiter.* Unde cum Concilium cit. *Sess. 25. c. 14* ait, ut finito tempore Novitiatus, Superiores Novitios, quos habiles invenerint, ad Professionem admittant, aut è Monasterio eos ejiciant, non loquitur absolutè: sed ex hypothesi, nisi quid obstat, vel si non probantur, tunc habiles reperiantur, aut nisi ipsa causa occurrat differendi Professionem, juxta *Declarat. Congreg. Concil. apud Joan. Gallemart. ibid. n. 7.* Talis iusta causa esse potest, si Novitius diutius probandus esse videatur, vel nondum de bonis suis disposuit, vel quia in morbum incidit: imò ordinata causa erit, si ætatem requisitam, videlicet xvi. annum, nondum affecutus est, potest enim Novitius mox post completum xiv. annum inchoari à malis, ac proinde qui ita inchoarunt, post annum completum, nempe xv. adhuc in probatione erunt, usque dum annum xvi. compleverint; quia tunc demum ad Professionem admitti possunt, ut ex dictis patet.

Notandum secundò. In prædicta Constitutione Tridentini *Sess. 25. c. 15.* de Regul. non comprehenduntur Ordines Militares, quippe qui post expletum xii. ætatis, & ante annum Novitiatus exactum, Professionem emittere possunt, & solent, ex *Declarat. Congr. Cardin.* quia Professionem emittunt juxta Regulam, non juxta *Decretum Concilij Trident. Azor. p. 1. Lib. 13. c. 4. q. 2. Navarr. Lib. 3. consil. 10. n. 10. Sanch. cit. Lib. 5. c. 4. n. 17.*

Notandum tertiò. In Societate Jesu, nemo potest admitti ad Novitiatum, seu probationem, ante expletum xv. ætatis annum, sicut nec post expletum L. annum, sine Generalis dispensatione, ut constat ex *Reg. 16. Provincialis, & Can. 9. Congreg. Gen. VIII.* Quare vota simplicia Societatis edita ab admisso, ante exactum xv. annum, sine dispensatione Generalis, adeòque etiam ante xvi. annos expletos, sunt invalida; quia ad eorum valorem necessario requiritur, ut præcedat biennium Novitiatus, hic autem validè inchoari non potest, sine dispensatione ante annos xv. expletos, sicut nec Jure communi, ante annos pubertatis expletos, *Sanch. cit. c. 4. n. 26.* Ratio est, quia facultas admittendi in Corpus Societatis, est penes Caput ejus, videlicet Præpositum Generalem, ut patet ex p. 5. *Constit. c. 1. n. 2.* Alijs autem convenire tantum potest per communicationem, seu concessionem Generalis. Est autem recepta doctrina apud *Abbat. in c. Ex parte; 12. n. 5. de Constitut.* Si cui ab initio potestas limitata concessa sit, ut secundum præscriptam formam aliquid agere debeat, tum irritum est, si aliter agatur. Cum ergo Provincialis, ante expletum xv. ætatis annum, ad probationem, vel ante exactum biennium probationis, ad vota Scholasticorum admittendo, limites potestatis sui commissæ excedat, & contra Constitutiones Societatis agat, in quibus ipsi dispensare non est concessum, ideo irritum est, quod agitur, *Sanch. c. l.*

XXVIII. Assertio 2. Novitius, seu annus probationis regulariter debet peragi in Monasterio, seu

seu domicilio Religionis, non extra, ut patet ex c. 1. h. 1. in 6. ibi: quod si per totum sequentem annum in Monasterio permanserit. Ratio est, quia Novitatus ad eum finem est institutus, ut Novitius Religionis asperitatem experiat, & vicissim Religio sumat experientiam demeritis ipsius: hoc autem obtineri non potest, si Novitius extra Religionem versetur in saeculo. Verum id intelligendum est, ac limitandum, nisi Novitius, cum legitima Superioris sui licentia, extra Monasterium, seu Religionem versetur, etiam per maiorem partem anni probationis; quia cum licentia sui Superioris, extra Monasterium degens, censetur verè in probatione esse; cum in eo loco, ubi est, sub Prælati sui obedientia existat, quæ autem major probatio est, quam obedire: alioquin Novitius non posset tempore probationis, peregrinatum mitti, v. g. ut Xenodochio inserviat, quod nemo dixerit. Quare non est opus, ut Religio omnes mores Novitij experiat in specie, neque etiam, ut ipse experiat omnes austeritates Religionis in specie, sed indiviso: sed satis est ad valorem probationis, quod sub obedientia Prælati permaneat, ubicumque Novitius fuerit, paratus, ipso iubente, redire, quodcumque eum revocaverit ad Monasterium, Navarr. Lib. 3. conf. 32. nu. 2. & seqq. Aror. cit. c. 4. q. 9. in fine, Sanch. cit. c. 4. n. 27. & 28. ubi addit, idem dicendum de Monialibus Novitiis, n. 27. & 28. Suar. tract. 3. Lib. 5. c. 14. n. 13.

Ex hinc inferitur, si Novitius statim, ac Religionem ingreditur, fiat æger, & in ea infirmitate toto anno persistat, eo completo, possit Professionem emittere absque alia actuali probatione; quia, quantum est ex se, verè manet in statu probationis, & sub obedientia Religionis, quod autem actu probari non potest, id est per accidens. Et licet annus probationis detur ad sumendam experientiam, id non refert; tum quia finis Legis non cadit sub Legem, nec est de substantia illius: tum quia tali casu Novitius satis probatur per infirmitatem, an aptus sit ad Religionem, nec nò, ipse verò aliunde poterit mores, & austeritates Religionis cognoscere, Navarr. c. l. Suar. cit. c. 14. n. 15.

XXIX. Assertio 3. Communior sententia tenet, necessarium esse, ad valorem Novitatus, ut annus probationis, suscepto habitu regulari, peragatur, Gl. in c. Super eo; 9. v. In eadem veste, h. 1. Silvest. v. Religio 5. q. 5. Aror. p. 1. Lib. 12. c. 2. q. 9. Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 29. Ratio est, quia probatio Novitij eo ordinatur, ut ipse experiat Religionis austeritatem; cuius magna pars consistit in habitu, ideoque non potest censeri probatus, qui habitum non gestavit. Idemque videtur Concilium Trident. statuisse Sess. 25. de Regul. c. 15. his verbis: Nec qui minore tempore, quam per annum, post susceptum habitum, in probatione steterit, ad professionem admittatur, ac proinde vult, quod non nisi post susceptum habitum, annum probationis inchoare, censendum sit. Verum probabilius est, quod ad Novitatum, siue probationem Religionis per se, ac substantialiter, non requiratur susceptio habitus Regularis: sed possit etiam in habitu seculari peragi, ut docet Abb. in cit. c. Super eo; n. ult. Suar. Tom. 3. de Rel. Lib. 5. c. 13. n. 5. Idque probatur ex c. pen. dis. 54. ubi dicitur, si quis ad Dei servitium converti desiderat, probetur prius in laico habitu constitutus: & in c. unic. dis. 3. quod est desumptum ex S. Gregor. I. dicitur: iuxta normam regularem debent in suo habitu

per triennium probari, & tunc Monasticum habitum suscipere. Sed respondet Gl. sup. cit. hos Canones usu esse abolitos, vel nomine vestis laicalis, intelligi habitum Novitiorum, prout est distinctus ab habitu Professorum, seu proprio Religionis: Ratio autem negativæ sententiæ est, quia tempus probationis tunc incipit, quando quis, factâ petitione, ut admittatur, & accedente consensu, seu acceptione Prælati, suscipitur, ut in Religione probetur: ad quod per se, & suapte naturâ, non requiritur habitus Regularis; nam si in Regula Ordinis non præscribuntur certa probandi media, tum partim ex consuetudine: partim ex arbitrio Prælati pendet, quænam media, seu modi probandi adhibendi sint, & loco austeritatis, quæ in habitu consistit, aliæ, & quidem majores austeritates, v. g. cilicia, & disciplina, assumi possunt ad probandos Novitios, Suar. cit. c. 13. n. 3. & 6.

Atque hæc quidem procedunt per se loquendo, & spectatâ rei naturâ: at verò in plerisque Religionibus Regula Ordinis præcipit, vel talis consuetudo viget, & requirit, ut Novitatus, seu probatio non inchoetur, nisi suscepto habitu Regulari, teste Gl. in cit. c. un. v. In suo, dis. 53. Silv. c. l. q. 5. Et hoc solum voluit Concil. Trident. c. l. nempe annum probationis esse inchoandum, siue computandum ab eo die, in quo aliquis ad probationem Religionis admittitur: quia verò hæc admissio ordinariè, & ex consuetudine communiter nunc recepta, fieri solet, ac debet, per susceptionem habitus Regularis, ideo ait, neminem admittendum esse ad Professionem, nisi per annum, post susceptum habitum, in probatione steterit: non autem absolute intendit Concilium statuere, ut teclusâ etiam consuetudine, annus probationis non incipiat, ante susceptum habitum Religionis. Unde si in aliqua Religione foret consuetudo recipiendi Novitios ad probationem in habitu seculari, non esset hoc abrogatum per Concilium, Suar. c. l. n. 4. & 5. Quemadmodum in Societate Jesu, quæ nullum peculiarem in Constitutionibus suis habitum præscriptum habet, Novitij etiam in habitu seculari, & non suscepto habitu Regulari, probari possunt, ut notat Sanch. cit. c. 4. n. 29. His adde, quod nec habitus Novitiorum, si forte is sit distinctus ab habitu Professorum, pertineat ad substantiam Novitatus, seu Probationis, ita, ut necessarium sit illum, gestare, ut quis dicatur in probatione stare; quia hoc ex nullo jure antiquo probari potest: nec per Tridentinum quippiam circa hoc est innovatum, in quo nulla fit mentio de habitu proprio Novitiorum, ideoque in pluribus Religionibus Novitij, & Professores eodem habitu utuntur. Quare quicumque in Religione existit sub obedientia Prælati, ad eum finem, ut ipse experiat statum Religionis, & Religio ejus mores exploret, verè, ac propriè dicitur steterit in probatione per annum, etiam habitu Novitiorum non suscepto, Suar. tract. 3. Lib. 5. c. 14. num. 10.

§. II.

Vtrum necessarium sit, ut Professionem præcedat annus probationis, isq; integer, & quomodo sit computandus?

XXX. Assertio I. Etiam olim, & secundum antiqua Monachorum instituta, tempus probationis regulariter fuit unus annus, ut constat ex Reg. 58. S. Benedicti, idque postea ex Decreto Alexandri II. jure communi receptum est, in c. 1. caus. 17. q. 2. ubi dicitur: Canonica institutio interdicat, Monachum, ante unius anni probationem, effici. Interdum verò biennium ad probationem requirebatur, ex Decreto S. Gregorij, in c. Monasterijs; 6. caus. 19. q. 3. At verò idem S. Gregor. prout refertur in c. unic. dis. 53. in viris militari- bus triennij probationem requirit, si Religionem ingrediantur. Similiter si quis incognitus Monasterium ingredi voluit, triennium ad ejus probationem exige- batur, ex Decreto Bonifacij V. in c. Si quis; 4. caus. 17. q. 2. Quare Gl. in cit. c. 1. V. unius anni, ead. caus. 17. q. 2. putat, tempus illud olim fuisse arbitrium, vel fuisse plus, aut minus temporis requisitum, habità ra- tione, an conditio, & vita hominis fuerit cognita, nec nò, ut colligitur ex c. ult. cit. caus. 17. q. 2.

XXXI. Postea verò Innocentius III. declaravit, & statuit in c. Ad Apostolicam; 16. h. r. Professionem Monachi, vel Canonici Regularis, ante unius an- ni probationem, nec fieri, nec recipi debere. Quia verò hoc tempus probationis concessum est, par- tim in favorem Conversi, seu Novitij, ut prius Re- ligionis asperitates, Regulam, & vitæ institutum experiatur: (ne aliàs inconsultò promittat, cujus eum postea pœniteat) partim etiam in favorem Monasterij, seu Religionis, ut prius explorare pos- sit vitam, & mores illius (ne sine debita probatione, recipiendo inquietum, & immorigerum, totius Corporis, seu Congregationis quies, & pax pertur- betur) ideo utrumque hoc diligenter observandum est. Si tamen ante tempus probationis regulariter præfinitum, is qui converti desiderat, sive admitti, habitum recipiat, & Professionem emittat, Abbate, seu Prælo Ordinis per se, vel per alium Professio- nem recipiente, & Monachalem, seu Regularem habitum concedente, uterque renunciare videtur favori pro se introducto: ideoque talis obligatur per Professionem, non solum emissam: sed etiam receptam, ad observantiam Regularem, & verè Mo- nachus, seu Religiosus est censendus; multa enim fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, valent, seu obtinent firmitatem. Prohibet autem Pontifex Abbatibus, seu Prælatibus, ne passim, ante tempus probationis finitum, quoslibet ad Professionem reci- piant, & si contraxerint, indiscretè recipiendo Novitios, puniendi sunt, (videlicet arbitrio Judi- cis, nam pœna certa non est expressa, Gl. fin. hic) cum in subsidium fragilitatis humanæ tempus probatio- nis regulariter sit institutum.

XXXII. Hinc patet, quòd spectato Jure com- muni, & antiquo Decretalium, juri probationis per annum, ex utriusque partis consensu, videlicet reci- piendorum, & recipientium, poterat renunciari, ita, ut Professio saltem validè, & interdum etiam licitè ex justa causa fieri posset, ante transactum probationis annum, Abb. h. c. 4. requirebatur autem, ut commu- ni utriusque partis consensu renunciatum sit, tam Novitij: quàm Religionis; quia quando aliquid in- troducitur in favorem duorum, non potest unus ei renunciare, altero invito, Gl. hic V. Monasterij, & Abb. n. 10. Quòd si Professio edita fuit, sine prædi-

cta renunciatione, ab utraque parte factà, ante finitum probationis annum, ea etiam jure antiquo est invalida; cum Monachum fieri, ante unius anni proba- tionem, regularis institutio absolute prohibeat, si ei fuerit renunciatum, cit. c. Ad Apostolicam; 16. Tom. 2. de Relig. Lib. 5. c. 12. n. 4. Unde si Novitius co- actus emisit Professionem, ante annum probationis expletum, Professio fuit etiam olim nulla; quia qui cogitur, non cedit, juri suo: idèque est, si perigra- vantiam juris, vel facti, non sit expletum totum tem- pus probationis; quia non liberè ei renunciat, Abb. c. l. ubi etiam ait, si Professio in ipso primo ingressu Religionem fiat, cum consensu ingredientis, & Reli- gionis, ea valida est; quia sicut potest pars anni pro- bationis omitti, mutuo consensu utriusque partis, in etiam totus.

XXXIII. Cæterum ab eo, quod statutum est, in cit. c. Ad Apostolicam; excipiendi sunt Prædicatores, & Minores, quibus posterioribus temporibus proba- bitum fuit, ne intra probationis annum, aliquem ad sui Ordinis Professionem recipiant, prout decernitur in c. Non solum; 2. h. t. in 6. Ubi Papa Innocen- tius IV. in virtute obedientiæ, & sub pœna excom- municationis, prohibet, ne FF. Prædicatores, & Mi- nores, ante annum probationis elapsum (qui est ma- ximè in subsidium humanæ fragilitatis institutus) aliquem ad Professionem, vel renunciationem sacro- lo faciendam, recipiant: nec constitutum intra hunc annum impediatur, quò minus ad aliam Religio- nem, quam voluerit, transeat, vel omninò ad sacro- lum redeat; nisi major xlv. annis, seu pubes factus professus sit expressè, vel tacitè, vel evidentibus in- diciis constet, aut clarè probatum sit, eum vitam mutare voluisse. Quòd si contra hanc Constitutio- nem, aliquem reciperent ad Professionem, intra an- num probationis, ita Professus Ordini ipsorum nul- latenus obligatus est (obligatur tamen ad Religio- nem in genere, seu quam ita Professus ingredi ma- luerit, Gl. hic V. Vestro Ordini) Ipsi verò, qui receperunt, à receptione quorumlibet ad Professionem ejusdem Ordinis, ipso jure, seu facto sunt suspensi, & insuper pœna sunt subijciendi, quæ Fratribus Ordi- nis pro culpis gravioribus infligi consuevit. Ubi Gl. V. Et insuper notat, quòd duplici pœnà talis puniatur, quia altera sola non sufficiebat.

XXXIV. Hanc Constitutionem Innocentij IV. quæ prohibet Conversorum (hoc est, qui in proba- tione sunt) Professionem recipi, ante annum probationis finitum, Bonifacius VIII. ob similitudinem ratio- nis, extendit ad alios Ordines Mendicantes; in alijs verò Religionibus (scilicet non Mendicantium) jus antiquum manere voluit, nempe ut Professio ex- pressè, vel tacitè, licitè fieri possit, intra annum pro- bationis: cum hoc tamen discrimine, quòd expressa Professio (etiam habitu seculari non mutato) edita, intra annum probationis, illi Religioni, quam Pro- fessus quis fuit, præcisè, seu specificè obliget; at ve- rò tacitè facta, intra annum probationis, per susce- ptionem habitus, qui Professus tantum dari solet, non specialiter obliget illi Religioni, cujus habitus est susceptus, sed generaliter alicui Religioni: dum- modo is, qui ita Professus est, ætatem legitimam ha- beat (scilicet pubertatis) & sciens, ac volens peti- tum habitum gesserit, prout statutum habetur in c. 1.

Constitutionem; 3. h. t. in 6. Ex quo colligitur, quòd in Religionibus Mendicantium Professio fieri potest, intra annum probationis, valide quidem: sed non licet, in alijs verò etiam licet, *Gl. hic V. Licet*.

XXXV. Porro hæcenus dicta procedunt, spectato Jure communi Decretalium, cui derogavit Concilium Tridentinum Sess. 25. de Regul. c. 15. Ubi univèrsim statuit, ut Professio in quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum (exceptis Ordinibus Militaribus juxta *Declar. Cardin. Concilij apud Jo. Gallem. ibid. n. 1.*) ante exactum probationis annum, non solum illicita sit: sed etiam invalida, nullamque obligationem ad alicujus Regulæ, vel Religionis observationem, aut alios quoscunque effectus producat. Idque meritò à Concilio fuit statutum; quia annua probatio, præcipue ob bonum publicum Religionis in communi est inducta, & jure publico decreta (etsi olim videbatur, solum præjudicare juri privato) juri autem publico pactis, aut renunciationibus privatorum derogari non potest, c. Si diligenti; 12. de for. comp. l. Jus; 38. ff. de pact. *Navarr. Lib. 3. consil. 62. n. 12. h. t.* Et quamvis per Decretum Concilij Tridentini non expresse derogetur, cit. c. Ad Apostolicam; certum tamen est, per illud revocatam esse facultatem, renunciandi annuæ probationi, aliqui nihil novi statuisse, vel addidisse, cum etiam antea, & secundum Jus antiquum, Professio facta, sine utriusque partis consensu, seu renunciatione, scilicet Novitij, & Religionis, fuerit nulla: & sic eluderetur mens Concilij, cum quilibet posset cedere juri suo, & renunciare anno probationis, cum consensu Religionis, vel Prælati admittentis, si tale jus renunciandi per Concilium non fuisset ablatum, *Navarr. c. l. n. 6. & seqq. Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 19. Suar. Tom. 3. Lib. 5. c. 12. n. 5.* ubi ait, dictum Decretum Tridentinum ita declaratum esse, per Congregationem Cardinalium, & usu receptum.

Illud speciale est, quòd in Societate Jesu benedictum integrum ad probationem requiratur, priusquam Novitij ad vota simplicia Scholasticorum admittantur, ut constat ex *Examine Generali c. 1. nu. 12.* quamvis ex dispensatione Præpositi Generalis hoc tempus, ex causis non levis momenti, prorogari, vel contrahi possit, modò id raro fiat, prout habetur *Par. 5. Constit. in declarationibus. lit. C.*

XXXVI. Assertio 2. Annus probationis debet esse integer, & completus, ita, ut nec una dies illi desit, alioquin Professio subsequens non valet, ut ex communi *Dd. tradit Suar. cit. Lib. 5. c. 15. n. 1.* Ratio est, tum quia jura antiqua loquuntur de anno integro, & completo, & per consequens etiam Concilium Trident. & consuetudo id interpretatur: tum quia Lex, quæ definit certum tempus, aut pretium, præcisè, & in indivisibili constituit talem mensuram. Idque communiter extendunt *Dd.* quòd annus probationis computandus sit strictè, ac de momento ad momentum, ita, ut si quis v. g. habitum regularem induit, & probationem incepit die 1. Maij anno 1674. post meridiem, non possit Professionem edere 1. Maij anni sequentis manè: sed expectare debeat, usque ad tempus pomeridianum; eò quòd in his dies cæpta non habeatur pro completa, quamvis non sit opus differre Professionem in diem sequentem, ut docet *Sanch. Lib. 2. de matr. dif. 24. n. 22. Less. Lib. 2. c. 41. n. 59.*

Fagnan. in c. Ad nostram; 8. n. 19. & pluribus seqq. h. t. quia in *Concil. Trident. c. 15. Sess. 25. de Regular.* ad valorem Professionis requiritur, ut Novitius non minore tempore, quàm per annum in probatione steterit, imò ut annus probationis sit elapsus, c. 2. eod. in 6. qui autem aliquot horis, v. gr. ante annum finitum Professus est, is minore tempore, quàm per annum stetit in probatione; quia annus, ubi incipit, ibi desinit. Idemque est dicendum de ætate xvi. annorum requisita, ad Professionem Religiosam, quod computandi sint de puncto in punctum, alioquin Professio est nulla, ut tradunt *Dd. cit.* idque probatur ex l. 3. §. Minorem, ff. de minor. ubi dicitur, tempus xxv. annorum, quod minori datur, ad petendam restitutionem in integrum, computandum esse à momento ad momentum, idque favore minoris ætatis, ut ait *ibi Gl. V. Momentum.*

Ex quo ulterius inferunt *citr. Dd.* quòd si quis probationem incepit, suscepto habitu, v. gr. in Festo S. Matthiæ 24. Februarij anno 1671. non possit Professionem emitte anno 1672. die 24. Februarij: sed solum die 25. in quo completur annus bissextilis; quia in illo anno duo dies bissextilis, nempe xxi. v. & xxv. Februarij, quasi pro uno die reputantur, adeoque non pro die distincto, qui numerum faciat, c. Quasivir, 14. in fine de V. S. & cit. l. 3. §. Minorum, ubi dicitur, ad complendam ætatem xxv. annorum, in ordine ad petendam restitutionem in integrum, nihil referre, si quis die bissexto priore, siue posteriore sit natus; quia id bidduum pro uno die habetur. Idemque etiam procedit in ætate xvi. annorum ad Professionem requisita.

XXXVII. Verum contrarium probabilius videtur, ut docet *Emm. Rodrig. Tom. 3. qq. Regul. q. 15. art. 4.* pro quo duæ sunt notandæ Regulæ. Prima est, si materia sit odiosa, ita, ut agatur de favore concessio minuendo, vel odio, & onere augendo, tum tempus à jure præfixum est numerandum strictè, & de momento ad momentum, prout ex pluribus exemplis ex jure allatis patebit. Velut minor xiv. annis, si mas sit, vel xii. si femina sit, non potest facere Testamentum, & tamen ultimà die anni xiv. vel xii. manè potest facere Testamentum, etiam si vespere natus sit; quia dies cæptus habetur pro completo, l. Quà ætate; 5. ff. qui Testam. fac. poss. est enim maximè odiosa Lex, restringens facultatem faciendi Testamentum, jure communi aliàs concessam. Secundò, in computatione annorum requisitorum ad Ordines suscipiendos, annus cæptus habetur pro completo, *Clement. ult. & ibid. Gl. V. In XVIII. de ætat. & qualis.* & ubi annus completus requiritur, sufficit ultimum diem ætatis esse inceptum, ut dictum *Lib. 1. Tit. 11. n. 12.* Tertiò, in ætate septennij, requisita ad sponsalia, & pubertatis, ad matrimonium contrahendum, non requiritur, ut dies ultima anni v. i. vel xiv. sit completa: sed sufficit inchoata, ut docet etiam *Sanch. c. l.* Ergo idem dicendum est, de Professione Religiosa, quoad annum probationis, & ætatem xvi. annorum ad illam requisita, quòd dies ultima anni probationis, vel anni xvi. cæpta, habenda sit pro completa; quia à matrimonio carnali ad spirituale, qualis est Professio, valet argumentatio: & non minùs hoc in jure est favorabile, quàm matrimonium carnale. Neque verò obligari per Professionem Religioni, est quid odiosum, prout sup-

ut supponunt contrariæ sententiæ Auctores, sicut obligari simpliciter, & absolute, sive in genere, sed potius favorem continet: tum ex parte Proficientis, qui per Professionem in viam perfectionis dirigitur, & servit ei, cui servire, regnare est, & Professus consequitur multa privilegia, & jura, quæ Novitius non habet: & ex Professione non inferitur ei damnum, sed magna utilitas spiritualis, & temporalis: tum quia versatur etiam hic favor ipsius Religionis, cujus interest, ut filios, quos per annum educavit, servet, & retineat; summa enim ratio est, quæ pro Religione facit, *l. Sunt persone; 43. in fine, ff. de Relig. & sumpt. fun.* Ergo cum hic agatur de favore Professionis non minuendo, is potius augendus est, quam restringendus, ita, ut Professio edita ultimo die anni probationis, vel anni xvi. ætatis, sit valida, etiamsi is nondum sit completus: Accedit, quod præcepta, & Leges humanæ moraliter sint intelligendæ: moraliter autem completum dicitur, sive finitum, quod parum distat à complemento, seu fine.

Simili ratione, si materia sit odiosa, & agatur de minuendo favore concessio, vel onere, aut odio augendo, tum in anno bissextili, alter dies bissextilis non computatur: sed tantum numerantur dies 365. sicut in anno communi, ut docet *Gl. in c. Quæsi verit; 14. V. Qui duo, de V. S. & ibid. Abb. n. 4. Silvest. V. Etas, q. 3. Barb. in cit. c. Ad Apostolicam; n. 6. h. i. & aperte constat ex l. Cum hæres; 4. §. Stichus, ff. de statu hom.* Ubi dicitur, si Stichus libertas relicta sit, si hæredi anno servierit, & annus sit bissextus, dies bissextilis non computatur in anno: sed tantum dies 365; quia cum sit poena, non debet ampliari: sed potius restringi, *Gl. in cit. c. Quæsi verit; V. Qui duo.* Quare cum si in ordine ad complementum annum Professionis, aut ætatem xvi. annorum requisitam ad Professionem, uterque dies bissextus computaretur, ita, ut annus probationis, vel ætas primum completeretur in posteriore bissexto, id cederet in odium Professionis; quia libertas Professionis restringeretur, quæ non posset valide fieri in priore bissexto, ideo in anno bissextili debet solum computari prior bissextus, ita, ut in eo compleatur annus probationis, & ætatis, atque licite, & valide fieri possit Professio, neque expectari debeat usque ad posteriorem bissextum, ut censuit *Sanch. c. l. Idque confirmatur ex l. Cum bissextum; 98. ff. de V. S. ubi expresse dicitur, si quis natus sit anno bissextili, sive in priore bissexto, videlicet 24. Februarij, sive in posteriore, hoc est, 25. ejusdem, natalis illius in communibus annis erit Sexto Calendis Martij, hoc est, 24. Februarij, nam id biduum pro uno die habetur: in anno verò bissextili, natalis ejus sit in die bissexto priore, non posteriore; quia hic intercalatur, id est, non computatur pro die, *Gl. ibid. V. Intercalatur,* ubi ait, hanc computationem faciendam esse, quoad ætates, & anni terminum, & judicia.*

XXXVIII. Altera, & superiori quasi opposita Regula est, si à Lege, vel ab homine, sive Judice certum tempus unius, vel plurium annorum statutum sit, in favorem aliquorum, intra quod aliquid agere, vel proponere, sit concessum, non autem post illud elapsum, tunc ultima dies cæpta non debet haberi pro completa: sed de momento in momentum computari debet, ita, ut tota ultima dies in termino concessio comprehendatur; quia favores non sunt restringendi, sed ampliandi, *Reg. Jur. 15. in 6.* Exemplum habetur

in cit. l. 3. §. Minorem, ff. de minorib. ubi Beneficium restitutionis in integrum competit Minoribus usque ad completum xxv. ætatis annum, computando à momento ad momentum usque ad extremum punctum ultimi diei, *arg. l. Qui ante; 13. junct. Gl. ff. de V. O. nisi aliud ex verbis colligatur.* Similiter in favorabilibus dies bissextus uterque computari potest, ac debet, quando talis computatio utriusque diei augeat favorem concessum, vel odium diminuit, ut constat ex l. 2. ff. de divers. & temp. præscript. Ubi habetur, quod in terminis, seu dilationibus judicialibus, in usufructibus, in actionibus, quæ certo tempore finiantur, item si certus terminus dierum sit definitus, v. g. nisi intra 30. dies pretium sit solutum, fundus sit incensus, uterque dies intercalaris prodest, & in numero computandus est.

Ex dictis inferitur primò, si Titius probationem, seu Novitiatum incipit anno 1671. die 24. Februarij, Cajus verò die 25. Februarij, eodem anno, & Scius die 28. seu ultimo ejusdem mensis: tum anno 1672. qui fuit bissextilis, primus potuit facere Professionem manè die 24. Februarij, seu in Vigilia S. Matthiæ, secundus in ipso Festo S. Matthiæ 25. Februarij: tertius penultimo Februarij, sive 28. & quidem manè, etiam anno priore potuit meridiem probationem inchoare.

Inferitur secundò, si Petrus probationem inchoat futuro anno 1676. qui erit annus bissextilis 25. Februarij. Paulus verò eodem anno, die ultimâ sive 29. Februarij, poterit prior Professionem edere anno loquente die 24. Februarij, posterior verò ultimo die 28. Februarij, ut ex dictis sequitur, ac patet.

XXXIX. Porro quod dictum est, annum probationis debere esse completum, id Limitatur primò, quod Moniales Ordinis S. Dominici, post expulsum xvi. annos, in mortis articulo constituta Professionem emittere possunt, etsi nondum integrum Novitiatum annum peregerint, ex privilegio ipsæ concessio à Pio V. anno 1570. die 23. Aug. quæ incipit *Summi Sacerdoti cura;* quo privilegio gaudent etiam alij Novitij utriusque sexus cujuscumque alterius Religionis, qui cum Ordine S. Dominici in privilegia communicationem habent, ut refert, *Mirandam præl. Tom. 1. q. 22. art. 10. in fine.* Secundò limitatur in Ordinibus Militaribus, saltem quibusdam, *Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 7.* Tertiò, in Commendatariis Monasteriorum, quæ Capita sunt, ac Primates Ordinum, qui intra sex menses solenniter profiteri, vel Commendæ cedere debent, juxta *Concil. Trid. Sess. 25. c. 21. Regul. c. 21. Sanch. c. l. n. 15.* qui plures limitationes adfert n. 11. & 12. quas tamen non admittit.

§. III.

Virum annus probationis necessarius debeat esse continuus, sine interruptione: Et an si quis post finitum Novitiatum, Religionem deserat: sed postea ad eam redeat, iterum probari debeat?

XL. Assertio 1. Ad legitimum Novitiatum, & validam Professionem subsequentem necessario requiritur annus probationis continuus, & non interruptus.

ruptus, ac proinde si v. g. Novitius, qui per sex menses in probatione fuit, postea dimissa Religione, egrediatur, eamque deserat: sed denuo poenitentia ductus redeat, ac recipiatur: tunc sex illi menses computari non possunt, quibus in probatione fuit: sed annum probationis iterum inchoare debet, *Abb. in cap. Ad Apostolicam*; 16. num. 9. h. t. *Silvest. V. Religio* §. q. 4. *Acor. p. 1. Lib. 12. c. 2. q. 8. Less. cit. c. 41. n. 59. Sanch. cit. c. 4. nu. 31. Suar. Tom. 3. de Rel. Lib. 5. c. 15. nu. 3. & alij Dd. communiter.* Probatur, quia quando in iure, sive Lege, aliave dispositione, certum tempus requiritur ad aliquid, id intelligi debet, de tempore continuo, nisi ex subiecta materia, vel praesumpta voluntate disponentis, contrarium colligi possit, ut ex communi tradit *Gutier. Lib. 1. Can. qq. c. 12. n. 24. & alij Dd. cit.* Quia tempus per se, praesertim certum, ac definitum, v. g. dies, vel annus, est continuum, & in hoc sensu regulariter accipitur: cum igitur Concilium Trident. absolute requirat integrum probationis annum, ad validam probationem, is necessarius debet esse continuus. Idque vel maxime verum est, si terminus designetur, à quo certum tempus, v. g. annus computari debeat, quemadmodum in proposito *Concilium Trid. Sess. 25. c. 15. de Regul.* designavit tempus, ex quo annus probationis computandus est, his verbis: *Nec qui minore tempore, quam per annum, post susceptum habitum, in probatione steterit, ad Professionem admittatur*, ergo per annum necessarius hic intelligitur continuus, ita etiam declarante *Congreg. Card. Concil. ut notavit Suar. c. l. Ratio congruentia est*, quia annus probationis praescribitur, ut Novitius omnes asperitates Religionis, quae toto anno occurrere solent, plenè experiatur, inter quas non minima est, asperitates illas continuè, & sine intermissione perferre, sicut multò difficilius est, per 40. dies continuos jejuna- re, quam per interpolatos, seu interruptos.

XLI. Non obstat, quòd in *l. Paulus* 38. §. *Gaius*, ff. de liber. caus. dicitur: si Gaius Seius Stichum servum Titio vendidit, ita, ut Titius Stichum manumitteret, si continuo triennio servisset: sed nondum exacto triennio Stichus fugit, post aliquantulum temporis revertitur. Respondit J. C. us, expleto tempore, post quod Stichus manumitti debuit (id est, si tanto tempore serviat, quanto in fuga fuit, *Gl. fin. ibid. arg. l. Servus*; 14. §. *Servus*, ff. de stat. liber.) libertatem consecuturum. Verum respondetur, id ibi in favorem libertatis specialiter statutum esse, ex praesumpta mente testatoris: alioqui spectando vim, & proprietatem verborum, dici non potest, eum, qui continuo triennio servit iustus est, satisfactorum, si notabilem interruptionem fugiendo fecerit, etsi postea tempus fugae compenset. Sed in hac re consideranda sunt verba, & ratio statuti: Ex. gr. si statutum sit, ut quicunque retinuerit bannitum per duos dies, solvat 100. aureos, Titius autem retineat bannitum uno die: sed postea dimissum, & interpositis pluribus diebus, redentem recipiat, & iterum uno die retineat, non videtur incidere in poenam Legis. Contra verò si à Papa concessa sit Religio- so facultas, studendi Juri Civili per totum triennium, poterit is studere per triennium, etiam non continu- um, sed interruptum, ut docet *Baldus in l. Non solum*; 10. in princ. ff. de excusat. Ratio disparitatis est, quia in priore casu agitur de re odiosa, in posteriore de favo- re, qui est ampliandus. At verò in proposito, favori Re-

ligionis publicus exigit, ut annus probationis sit con- tinuus, & non interceptus, ne quis ad Professionem, ante plenam, & perfectam experientiam asperitatum, admittatur, *Sanch. c. l. n. 31.*

XLI. An autem etiam modica, & brevis mora temporis, quà quis ex Monasterio egreditur, animo deserendi Religionem, sufficiat, ad interruptendum annum probationis, ita, ut de novo inchoari debeat, etsi Novitius poenitentia ductus revertatur, & admit- tatur, dubitatur? Variant hac in re Dd. *Francus in c. 1. in princ. n. 3. & Less. c. l.* putant, per egressum Novitij è Claustro ad 3. vel 4. dies, non censeri interruptum Novitiatum; quia modicum intervallum pro nihilo re- putatur, nec moralem continuationem temporis tol- lit, nec rerum diversitatem inducit, nec propterea de- sinit Novitius omnes Religionis austeritates morali- ter experiri. Idque sumitur ex *l. 3. ff. de divortijs*, ubi di- citur, quicquid in calore iracundiae, vel sit, vel dicitur, non prius ratum est, quam si perseverantia apparuit, iudicium animi fuisse, ideòque per iracundiam missò repudio, & brevi reversa uxor est, non divortisse vide- tur. Contra verò alij asserunt, quòd annus Novitia- tús interruptatur, per exitum Novitij è Claustro, per tres vel 4. dies, sine licentia sui Superioris, & quidem etiam si, habitu retento, exiverit, & Regulam foris ob- servarit illo temporis intervallo, ut docet *Navarr. Lib. 3. conf. 32. n. 3. h. t. Silvest. V. Religio* §. q. 4. *Sanch. cit. c. 4. n. 32.* quia non mansit sub iugo obedientiae. Quin imò *Suar. cit. c. 15. n. 6.* putat, si quis dimisso Re- ligionis habitu, sit egressus, animo non redeundi, eo ipso interruptatur annus probationis, etiam si intra eandem diem redeat, quia hoc ipso amittit statum, quem habebat, & indiget novà receptione, quod tamè meritò negari potest: quia ubi adhuc moralis conti- nuatio probationis est, non est opus novà admissione.

Quare cum hæc res in iure non sit decisa, in hac sententiarum varietate dicendum videtur, quòd si spectatis circumstantiis, mora temporis, quo extra Claustrum Religionis mansit Novitius, modica sit, & paulò post purgata per regressum, & poenitentiam, Novitiatum moraliter interruptus censeri non debeat: quamvis tutius, & plerumque consultius sit, ut sal- tem ad constantiam talis Novitij probandam, jubea- tur, Novitiatum ab initio inchoare.

XLI. Assertio 2. Si quis, post expletum annum probationis, Religionem deseruit, redeundo ad vi- tam secularem, & postea iterum sit in Ordinem rece- ptus, probabile est, posse ad Professionem admitti, si- ne nova probatione, & Novitiatu: nisi res tum ex parte Novitij, tum ex parte Religionis, notabiliter sint mutata, ut docet *Gl. in c. Eum qui* 31. *V. Certus in fine, de R. J. in 6. Silvest. V. Religio* §. q. 3. *Sanch. Lib. 5. mor. c. 5. n. 34. Pelliçar. in Man. Regul. tract. 2. c. 1. q. 12. n. 17.* Ratio est, quia tali casu Novitius per annum in- tegrum, & continuum jam expertus est asperitates Religionis, quod solum de iure requiritur, neq; enim ullum jus extat, quod præcipiat, ut annus probatio- nis cum Professione continuetur: vel velit, ne inter Novitiatum, & Professionem tempus, quo egressus è Religione in saeculo degit, intercedat. Aliud est, si conditio personae Novitij notabiliter sit mutata, quo- ad mores, vel si Religio rigidior facta sit, tunc enim Novitiatum denuò repeti debet. Quòd si Novitius ex inconstancia aliqua Religionem deseruit, plerumque

expediet, ut antequam admittatur ad Professionem, denuò probetur; si non per totum annum, saltem per aliquod tempus, prout visum fuerit. Contrariam tamen sententiam tenet *Suar. cit. c. 15. n. 8. & 9.* quia sequeretur, quòd posset quis nunc inchoare annum probationis anno xiv. ætatis, & finire initio anni xv. & postea redire ad sæculum, usque dum compleret xvi. annum, & tum iterum redire ad Religionem, & sine alia probatione Professionem edere: imò etiam post longum tempus, v. g. x. annorum, primum reverti ad Religionem, & profiteri, quod asserere absurdum videtur. Verùm per hoc solum probatur, quòd tali casu, probatio nova fieri debeat, si notabilis mutatio personæ, vel Religionis facta sit, modo prædicto, *Sanch. c. l. Pelliz. c. l. n. 18.* Porro potest is, qui Religionem deferuit, redire volens, sine nova probatione admitti, etsi non ad prius Monasterium revertatur: sed aliud ejusdem Ordinis, & Regularis observantiæ Cœnobium ingrediatur; quia experientia asperitatum, & probatio facta in uno Monasterio sufficit, ad emitendum Professionem in alio ejusdem Ordinis, & observantiæ, *Sanch. c. l. Pari ratione, si Novitius post medium, v. g. annum, ad aliud ejusdem Ordinis Monasterium transferatur, non est necessarium, ut Novitiatum de novo incipiat, sed interdum consultum erit.*

XLIV. Assertio 3. Si Religiosus, seu Professus ad aliam diverſi Ordinis, aut Regulæ Religionem transeat, sive strictiorem, sive laxiorem, tenetur necessariò denuò integrum annum probationis subire, & præmittere, antequam Professionem in illa Religionem faciat, aliàs illa erit invalida, *Navarr. Lib. 3. consil. 6. n. 2. Azor. cit. Lib. 12. c. 14. q. 15. Rodrig. Tom. 3. q. 15. art. 11. Sanch. cit. Lib. 5. c. 4. n. 12. & alij contra Henrig.* Nam Concilium Trident. generatim requirit, ad validam Professionem præmitti probationem per unum annum: & ratio illius Constitutionis etiam hoc casu locum habet, nempe, quia nova Professio secundum diverſam Regulam fieri debet, ideo illa prius probanda est, & Religio ipsius etiam mores explorare debet, cum sæpe fiat, ut aptus ad unam Religionem, non sit aptus ad aliam. Neque verò quicquam repugnat, quòd minùs veteranus in una Religione, sit Tiro, seu Novitius in alia: non tamen si Religiosus à posteriore Ordine, ad quem legitime transivit, redeat ad priorem, tenetur in illa repetere Novitiatum; quia jam probavit asperitates prioris Ordinis, & hic illius mores, *Pelliz. cit. c. 1. q. 13. n. 20.*

XLV. Assertio 4. Si Professio alicujus ex aliquo defectu, sive legitima ætatis, sive inhabilitatis personæ, sive alia de causa sit irrita, non est necessariò repetendus Novitatus, ut docet *Sanch. Li. 7. de matr. dis. 37. n. 45. & seqq.* Nam ratio finalis, ob quam Concilium Trident. statuit, annum Novitiatus præmittendum esse Professioni, est, ut Novitius experiri austeritatem Religionis, & hæc mores illius: at qui etiam invalidè est professus, per integrum annum plenè expertus est austeritates Religionis, & hæc illius mores, ergo validus fuit ejus Novitatus, adeòque expletæ ætate, vel sublato per dispensationem impedimento inhabilitatis ad Professionem, satis est, si ratificetur Professio invalidè edita, vel repetatur, etsi non iteretur Novitatus, cum quoad illum nulla causa repetendi subsit. Imò neque tunc quando Professio est nulla, quia edita fuit ante expletum probationis annum, nec cessarium est, totum annum repetere: sed sufficit sup-

plere illud tempus, quod deerat anno integro probationis, & postea ratificare Professionem; quia nullum vitium in Novitiatu intervenit, & nihil refert, quòd post habitum Professorum assumptum, tempus probationis residuum fuerit expletum; quia ratio finalis Decreti Tridentini ab initio nunquam hunc casum comprehendit, adeòque nec ipsum decretum, *Sanch. c. l. n. 47. 50. & 58.* Accedit, quòd jure etiam antiquo, non debebat repeti Novitiatus propter vitium, seu nullitatem Professionis: sed sufficiebat eum, sublato defectu, ratificare, ut colligitur, ex c. Significatum, 1. & c. seq. h. t. non est autem à jure antiquo recedendum, nisi ob urgentem necessitatem, l. unic. C. de infir. doctib. l. Præcipimus; 32. in fine, C. de appell.

XLVI. Assertio 5. Novitius justè ejectus, si iterum admittatur, v. g. impedimento inhabilitatis sublato, ab initio inchoare debet annum probationis; quia cum ipse judicatus sit à Superiore ineptus ad Ordinem, per consequens Novitiatus ipsius validus non fuit: secus est, si injustè sit ejectus, & ideo recurrit ad Prælatum Superiorem, causâ appellationis, vel ad defendendum jus suum: tunc enim si obtineat causam, restitui debet in integrum, ad continuandum expletum annum probationis, *Reg. Imputari; 41. in 6. Novitius putatur ei, per quem non fiat, si non faciat, quod per eum faciendum fuerat.* qui per injustam ejectionem, & accessum ad Superiorem non fuit interruptus, *Pelliz. cit. c. 1. q. 26. n. 43.*

XLVII. Assertio 6. Si quis, dum sanæ mentis fuit, ad probationem est admittus, sed postea, currente anno, in furorē, seu amentiam incidit, tum si furor ille citò transeat, & non diu duret, v. g. non ultra 1. vel 10. dies (uti evenit in phrenesi ordinaria, quæ morbo laborantibus supervenit) non interruptus Novitiatus, adeòque anno transacto, id tempus non est supplendum: sed in eo computandum, ut testetur praxis Religioſorum; quia tale tempus, tanquam medicum, pro nihilo reputatur, sive pro parte temporis morbi, per quem non impeditur cursus anni. Secus verò dicendum, si sit phrenesis, vel amentia extorquinaria, quæ sine alio morbo advenit, & diu durat, v. g. duobus, vel uno integro mense; tunc enim Novitiatus non omnino cessat, (sicut si quis, mutata voluntate, Religionem deferat) ideoque cessante amentia, Novitiatus non est ab initio inchoandus: sed supplendum tempus furoris, sive tantundem tempus ad dendum anno Novitiatus, quo furor duravit, quia medio illo tempore, annus Novitiatus non fuit omnino interruptus, quia furiosus mansit in Religione, nec fuit ejectus: sed solum interea suspenditur, & quasi dormit annus probationis, sicut de interruptione prescriptionis dicitur in l. 3. C. de prescrip. 30. vel 40. ann. ideoque in anno probationis tempus furoris non computatur: sed se habet, ac si non intercesserit, & suppleri debet, quòd anno deest, probatio enim Religionis fieri non potest sine ulla rationis, *Sanch. Lib. 5. mor. cap. 4. n. 55. Suar. Tom. 3. de Reliq. Lib. 5. c. 4. n. 3.* de quo etiam aliquid infra dicetur.

§. IV.

An, quâ & ratione impuberes ingredi possint Religionem, & in illam recipi, vel a parentibus offerri?

XLVIII.

XLVIII. Quæritur primò. An impuberes possint Religionem ingredi, & ad illam admitti? Resp. primò, possunt pueri, & puella Religionem ingredi, & habitum Regularem suscipere, etiam ante annos pubertatis, ut à mundi vanitate abstracti, regulari vitæ assuecant, ut docet *S. Tho. 2. 2. q. 189. art. 5.* ubi etiam in *Corpor. ad 3.* significat, quòd pueri rationis usum habentes, possunt voto Religionis se obligare, *Suar. Tom. 3. de Relig. Lib. 5. c. 1. n. 7.* Ratio est, quia offerre se liberè ad perpetuum Dei servitium in omni ætate est licitum. Etsi verò quis per plures annos sic in Religione fuerit, non tamen verè, ac propriè dici, vel esse potest Novitius, si ve in anno probationis, jure novo, nisi post pubertatis annos expletos, tum quia ante illam ætatem, non habent pueri, & puella liberum propriam discretionis arbitrium, sed à parentum, & tutorum voluntate, ac imperio dependent: tum quia ante pubertatem, Religionis austeritates præsertim circa votum castitatis, rectè experiri non possunt, ut supra dictum, & notat *Sanch. Lib. 7. de matr. disp. 37. n. 49.* Nihilominus hi impuberes in Religionem suscepti, si infantiæ excesserunt, sunt personæ Ecclesiasticæ, ita, ut gaudeant privilegio Canonis, c. 21. §. *Quamvis.* de sent. excomm. in 6. *Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 24.*

Resp. secundò, etiam infantes, ante usum rationis, possunt ingredi Religionem, & ab illa ejusque Prælati recipi, ut Religioso habitu induantur: sed non nisi cum consensu parentum, c. 1. §. c. ult. caus. 20. q. 2. *Suar. cit. Lib. 5. c. 1. n. 10.* Ratio est, quia infans, cum proprium consensum necdum præstare possit, ob defectum judicii, ideo si absq; consensu parentum, quorum imperio, & voluntate regi debet, à Religione recipiatur, tam infanti: quàm ejus parentibus sic injuria, *Suar. c. 1. n. 11.*

XLIX. Quæritur secundò. An, & quâ ratione possint parentes offerre, si ve tradere Religionem liberos impuberes, vel ingressos revocare, & quem effectum habeat hujusmodi oblatio? Resp. primò, possunt parentes filios impuberes Religionem offerre, ut in ea non solum sub regulari disciplina vivant, & educantur: sed etiam, ut suo tempore Religiosi fiant, & Professionem emittant, ut constat ex *c. 1. caus. 20. q. 2.* Imò possunt parentes, quantum in ipsis est, offerre infantes Religionem, ut perpetuò in ipsa permaneant, ut colligitur ex *c. 1. caus. 20. q. 2.* Ubi indistinctè dicitur, quòd in qualibet minore ætate offerri Religionem possit filius, §. c. 2. ead. caus. q. 1. nisi tamen per statuta alicujus Ordinis sit prohibitum, impuberes admitti, ita, ut admissio sit irrita. *Sanch. Lib. 4. mor. c. 18. n. 8.* Ratio est, quia parens habet jus, & potestatem in filium suum, adeòq; potest de illo disponere in omnem usum justum, & licitum, ergo multò magis in eum usum, qui ad majus Dei obsequium, & cultum, & majus ipsius filij bonum spirituale ordinatur, *Suar. cit. Lib. 1. c. 1. n. 12.*

L. Resp. secundò, si parentes tacitè, vel expressè consenserunt in filij, vel filia impuberes ingressum in Religionem, consilium mutare, & eum, vel eam revocare non possunt, *c. 1. caus. 20. q. 2.* si verò parentes non consenserunt, possunt revocare filium ingressum, ejusque votum irritare; cum puerilis ista ætas à parentum voluntate pendeat, *c. 1. §. c. 2. caus. 20. q. 2.* ita tamen, ut parentes, intra annum à tempore scientiæ computandum, reclamare, & filium repetere debeant: alioquin consensisse censentur, ut filium

quamvis impuberem revocare non possint, prout expressè habetur in *c. Si quis; 2. h. t.* quod est desumptum ex Concilio Moguntino, in quo statuitur: si quis ante annos legitimos, (seu ante pubertatis annos) sine consensu parentum suorum, tonsuratus est (ut nimirum fieret Monachus, vel Canonicus Regularis, *Gl. hic V. Eodem*) atque parentes ipsius intra annum (& diem, c. 2. caus. 20. q. 2. *Gl. hic V. Intra annum*) apud Principem (Papam scilicet) aut proprium Episcopum, vel apud Missum Dominicum (id est, Vicarium Episcopi, qui gerit vires ipsius, *Gl. hic V. Ad Missum*) non reclamaverint, in Clericatu (id est, in Religionem Monachorum, vel Clericorum Regularium) permanere debet (quoad parentes, quia post annum, filium revocare non possunt, licet ipse usq; ad pubertatem resiliere possit, *Gl. hic V. Permaneat*) si verò aliquis, post annos pubertatis, per vim (illatam ipsi à parentibus, *Gl. hic V. Per vim*) Clericus factus sit (id est, Monachus, vel Canonicus Regularis) & nec ipse, nec parentes ejus intra annum apud Superiores prædictos reclamaverint, seu contradixerint, ibidem permanere in Religione cogitur.

Ratio primæ partis, hujus cap. est; quia licet ante annos pubertatis pueri Religionem profiteri non possint, c. 1. h. t. possunt tamen, cum consensu parentum, in Religionem recipi, ut in illa educantur; quia filij usque ad pubertatem in talibus subjacent arbitrio, & dispositioni parentum, *c. 2. caus. 20. q. 2.* alioquin intra annum, & diem filium revocare possunt. Si tamen Monasterium, ita sit remotum, ut parentes intra annum filium impuberem commodè revocare non possint, longius temporis spatium ipsis concedendum erit, prout loci distantia exegerit, *Gl. in cit. c. 2. caus. 20. q. 2. §. At si annum, Sanch. cit. c. 18. n. 10.*

Ratio secundæ partis est; quia si pubes per vim ad Professionem in Religione adactus fuit, Professio quidem non tenuit, si tamen filius postea per annum integrum non reclamavit, non auditur ampliùs: sed permanere cogitur; quia ex mora, seu lapsu tanti temporis, præsumitur Professionem irritam ratificasse, seu tacitè consensisse, si potuit reclamare, *Gl. fin. in cit. c. 2. h. t.* idque præsumptione juris, & de jure. Et hoc de jure antiquo Decretalium procedit: at verò hodie post Concil. Trident. tempus quinquenij conceditur, ad reclamandum, de quo infra.

LI. Notandum hic præterea primò. Si impubes proximus pubertati ingreditur Religionem, sine consensu parentum, non datur illis integer annus, ad reclamandum: sed id solum tempus, quod superest usq; ad pubertatem; nam post hanc completam, liberum est, filijs ingredi Religionem, etiam contra voluntatem parentum, ijsque contradicentibus, ac proinde hi illos revocare ampliùs nō possunt, *Sanch. L. 4. mor. c. 18. n. 12.*

Notandum secundò. Si impubes habens usum rationis, sine consensu parentum, ingressus sit Religionem, non possunt parentes ipsum, propriâ auctoritate, per vim inde extrahere: sed Superiorem adire, & apud eum reclamare debent, ut ipsius auctoritate filius reducat, ut clarè colligitur ex *c. 2. h. t.* Ubi tantum conceditur illis potestas reclamandi, & adeundi Superiorem, *Silvest. V. Religio 2. q. 11. Sanch. cit. c. 18. n. 13. Barb. in cit. c. 2. n. 5. h. t.* quia per vim extrahendo, inferrent injuriam Religionem, quæ jam est in possessione filij, qui ingressus est sine consensu parentum.

LII. Resp. tertio. Effectus hujus oblationis

Qq q 2

est,

est: quod si filius impubes à parentibus oblatus Religioni, non potest, intra ætatem pupillarem, iterum egredi, etiam consentientibus parentibus, si Monasterium, siue Religio repugnat, cui per oblationem jus est acquisitum, ne impuberi recedere liceat, donec pubes factus sit. Et quamvis ad oblationem impuberis requiratur consensus parentum, tamen postquam illi in eam consenserunt, siue expressè, siue tacitè, non reclamando per annum, & diem, sicut ipsi parentes revocare filium non possunt, ira nec ipse impubes recedere potest, ante pubertatem completam, prout deciditur in c. 2. *caus. 20. q. 2.* Ubi dicitur: puella, si ante xlv. annos ætatis, sponte suâ sibi velamen assumpserit, posunt statim parentes ejus, vel tutores id factum irritum facere, si voluerint. At si annum, & diem id dissimulando convenerint, ulterius nec ipsi, nec ipsa mutare hoc poterunt (donec ad legitimam ætatem, seu pubertatem ipsa puella pervenerit, *Gl. ibid. V. Nec ipsa, Sanch. cit. c. 18. n. 29.*) Si verò Religio ex justa causa velit impuberem sibi oblatum, & receptum, etiam ante pubertatem expellere, potest id facere; quia non se absolutè obligavit, ad illum retinendum, usque ad pubertatem, quin illum ex justa causa possit dimittere, *Sanch. c. l. n. 30. Suar. cit. c. 1. n. 31.*

LIII. Porro aliud dicendum est, si impubes, sine parentum oblatione, vel imperio, Religionem ultrò ingressus fuit, & habitum Regularem suscepit, tunc enim liberè recedere potest, ante Professionem editam, prout decernitur in c. *Significatum, 1. h. t.* Nam cum Alexandro III. significatum fuisset, quod G. ante inceptum annum xlv. ætatis, timore Ludimagistri, habitum Religionis in Monasterio assumpserit, & in sæculo pluribus annis vixerit. (prout habetur in *integ. gra. lectione hujus cap.*) Ideo mandat Papa Beluacensi Episcopo, ut si inquisita veritate, intellexit, quod puer à parentibus oblatus Monasterio non fuerit, & ante expletum xlv. annum ætatis, voti facti penitens, eum ab illo voto Professionis, quod fecisse dicitur, absolutum pronunciet. Sin autem à parentibus oblatus fuit, vel xlv. annum ætatis implevit, cum Religionem intravit (suscepit habitum) vel si post xlv. annum, Professionem prius à se factam ratam habuit, eum ad eandem Religionem redire, vel ad aliam transire compellat.

Hinc colligitur primò, quod impubes intrans Monasterium, sine oblatione parentum, potest exire quando cùnque voluerit, ante Professionem editam. Si verò à parentibus oblatus fuisset, ante xlv. annum, exire non potuit, *Gl. hic V. à parentibus oblatus, & Abb. n. 2.*

Colligitur secundò, Professio emissã, ante completam pubertatem, non obligat, nisi pubes factus eam ratificaverit; & sic ea, quæ ab initio non valent, tractu temporis convalescunt, non quidem ex solo cursu temporis: sed ex superveniente novo consensu, post sublatum impedimentum, siue ex nova causa confirmante, ut ait *Burtio apud Fagnan. hic not. 2.* Et sic valet Professio ab impubere facta, non ex tunc, sed ex nunc, *Gl. hic V. Ratam habuerit.*

LIV. Similiter quod filius impubes oblatus à patre Religioni, pubes factus, egredi possit, & redire ad sæculum, decisum est in c. *Cum finis; 14. h. t.* Nam cum quidam miles se, unâ cum filio impubere, & omnibus bonis suis, Monasterio obtulisset, filium habitu Monachali indui voluit: sed filius non post

multum temporis, Monasterio egressus, bonâ patris sui, Religionem Professi, postulavit. Causâ hac ad Cælestinum delatâ, Is respondit, si puer iste, postquam ad annos discretionis (xlv. scilicet annorum) pervenit, & habitum Monachalem retinere nolit, & ad hoc induci nequeat, cogendum non est; cum ei liberum tunc fuerit habitum dimittere, & Monasterium deserere, ac bona paterna, quæ ipsi ex successione obveniunt, postulare.

Ex hoc cap. colligitur, quod post Professionem patris in Monasterio, seu Religione, statim legitima portio debeatur liberis, non expectatâ morte naturali patris; quia is per Professionem censetur civiliter mortuus, idèque locus est successioni, & sine fundamento ullo asseritur, in casu hujus cap. patrem jam naturali morte defunctum fuisse, cum filius bona ejus petivit; quia id nullo verbo indicatur: sed potius contrarium apparet ex integra ejus lectione, ut ex probabiliori sententia docet *Barb. in Colle. hic n. 3. Fagnan. n. 7. 8. & seqq. & alij Canonistæ communiter*, de qua etiam aliquid dictum *supr. Tit. 27.*

LV. Queritur tertio. An non solum pater: sed etiam mater, & tutores habeant potestatem, offerendi filium impuberem Religioni? Resp. primò, etsi jam probabilem sententiam, quam tenet *Abb. inc. 2. n. 1. h. t. Sanch. cit. c. 18. nu. 16. & 19. & alij apud ipsum*, ad oblationem filij impuberis utriusque parentis consensus requiratur, ita, ut sicut sola mater, patre repugnante, non potest filium offerre Religioni: ita nec solus pater, contradicente matre; tum quia in his spiritualibus potius spectanda est potestas naturalis parentum, quàm civilis jure autem naturali tenetur filius utrique parenti obedire, & sub utriusque curâ est, ac potestate, idèque Deus, sine distinctione præcepit patrem, & matrem honorare; Tum quia in re communi potior est conditio prohibentis. *Reg. Jur. 6. in 6. & quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari, Reg. 29. eod. in 6.* tum denique quia in c. 2. *caus. 20. q. 1.* dicitur disjunctivè, si pater, vel mater filium, siquidem, intra septa Monasterij, in infantia annis, regulari tradiderit disciplinæ: & in c. 1. *eod. caus. q. 2.* dicitur, si in qualibet minore ætate unus, aut ambo parentes dederint, &c. ergo unius tantum parentis, siue patris, siue matris voluntas requiritur, & sufficit. Nihilominus tamen probabilius est, quod mater non possit, patre vivente, ac contradicente, filium, siquidem impuberem offerre Religioni, aut sponte, sine consensu parentum, ingressum revocare: quamvis si pater velit offerre, matre contradicente, valida, & licita sit ejus oblatio, vel filij Religionem ingressi revocatio, ut tradit *Gl. in c. 2. V. Mater, caus. 20. q. 1. & c. 1. V. Aut unus, eod. caus. q. 2. Suar. Tom. 3. de Relig. Lib. 5. c. 2. n. 9. & 10.* Ratio est, quia pater, non solum jure humano, seu Civili: sed etiam naturali est caput uxoris, & totius familiæ, & ad illum principaliter spectat gubernatio domus, & filiorum, quos habet in potestate: non item mater, *S. Famine, Instit. de adopt.* Unde pater in alijs etiam actionibus, vel studiis pertinentibus, ad educationem filiorum, potest de illis disponere, etiam illam re repugnante, ut si agatur de filio ad hanc, vel illam artem applicando, ergo quando pater, & mater in re licita, & honesta, præsertim liberos, vel familiam concernente, dissentiant, voluntas viri, seu patris, quæ jus potestas major est, præferri debet, quippe cuius voluntati uxoris voluntas debet esse subordinata, & sub-

subiecta, cuius ordinis, & juris inversio non potest pertinere ad favorem Religionis, *Suar. c. l. n. 1. r. 1.*

Ex his jam patet Responsio ad primum, & principale fundamentum contrariæ sententiæ. Ad secundum dicitur, illam Regulam non procedere, quando agitur de favore Religionis, juxta *Gl. ibid. V. In communi*: & tunc, solum quando in re communi utraque pars æquale jus habet, non verò, si jus unius sit subordinatum alteri, sicuti potestas uxoris potestati viri, *Suar. c. l. n. 10.* Ad primum Textum in contrarium allatum respondetur, cum *Gl. ibid. V. Mater*, quod vocula *vel* ibi accipienda est pro *Et*, nempe si pater, & mater consentiant, tum non est dubium, quin oblatio filij sit valida, & licita. Ad secundum respondetur, quod unius parentis consensus sufficiat, si unus tantum sit superstes, vel utriusque, si ambo extiterint: non autem ibi dicitur, quod amborum consensus necessarius requiratur. Deinde etiam consensus matris sufficit, si pater non contradicat, etsi non positivè cooperetur ad oblationem filij; quia etiam mater habet jus, & potestatem præcipiendi filio, dum pater non contradicit, *Suar. c. l. c. 2. n. 12.* quare si pater quoque consentiat in oblationem filij impuberis, vel si is sit mortuus, tum mater offerre filium poterit, *c. l. caus. 20. q. 1. & c. l. q. 2. Suar. c. l. n. 9.*

LVI. Resp. secundò, non tantum parentes: sed etiam tutores potestatem habent, pupillum, seu impuberem offerendi Religioni, & sine consensu suo ingressum in Religionem revocandi, ut docet *Abb. in c. 2. n. 8. h. t. Sanch. cit. c. 18. n. 25. Suar. cit. c. 2. n. 13.* Idque sumitur ex *c. 2. caus. 20. q. 2.* Ubi tutores æquiparantur parentibus, & dicitur, quod possint revocare pupillum, si non consenserunt in ingressum illius, non autem possint revocare, si etiam tacite consenserunt, non revocando per integrum annum, & diem: ergo supponitur, quod tutores possint tacite offerre, non revocando, adeoque etiam expressè offerre, seu tradere Religioni. Ratio est, quia tutor pupilli est instar patris, & in ejus personâ potestatem habet, succeditq; patri quoad omnia, quæ ad gubernationem filij pertinent, ideòq; omnia etiâ ejus vota irritare potest.

LVII. Quartitur quartò, An impubes etiam invitatus à parentibus offerri, seu tradi possit Religioni? Negant *Abb. in c. 2. n. 9. h. t. Silvest. V. Religio 2. q. 10. Sanch. Lib. 4. mor. c. 18. n. 26.* ideòque docent, quod si pater reluctantem filium impuberem, qui tamen infantiam excessit, & usum rationis habet, ad Religionem intrandam coëgit, is semper ab illa recedere possit, etiam ante annos pubertatis. Idque probatur, tum quia voluntarium militem diligit Deus, *c. Non est; 10. caus. 15. q. 1.* tum quia hæc oblatio impuberis, in ordine ad Professionem suo tempore emittendam, habet se, sicut sponsalia à parentibus facta, loco impuberis, in ordine ad matrimonium, suo tempore contrahendum, hæc autem sponsalia sunt irrita, nullamq; prorsus obligationem pariunt, nisi impubes expressè, vel tacite consentiat, *c. Un. de spons. impub. in 6.* ergo etiam ex tali oblatione à parentibus facta, nulla oritur obligatio, & per consequens impubes, si reluctans oblatus sit, recedere poterit. Ratio utriusque est, quia sicuti matrimonium, & Professio in Religione, cum statum immutabilem tribuant, suapte naturâ, spontaneum consensum requirunt: ita etiam sponsalia, & oblatio, cum sint via quædam, seu dispositio ad statum matrimonij, & Professionis Religiosæ.

L VIII. Verum opposita sententia est probabilior, nempe quod etsi pater filium impuberem invitatum obtulerit Religioni, adeoque coëgerit ingredi, is in ea permanere debeat, donec annos pubertatis compleverit, *Innoc. in c. 2. h. t. n. 2. Suar. cit. Lib. 5. c. 2. n. 3. Fagnan. in c. Cum virum; 12. n. 29. & seqq.* Idque sumitur ex *dicto cap. h. t.* Ubi refertur, quod quædam puella impubes à parentibus Monasterio oblata, seu tradita fuit, & licet quandòq; contradixerit, tamen cum pubes facta fuit, habitum Religionis induens, benedictionem accepit, quam recipiunt, quæ velantur, sive quibus velum Professionis datur: sed postmodum è Monasterio, egressa, se cuidam militi per matrimonium copulavit. Quæsitum ergo fuit, num ea ad Monasterium redire cogenda sit? Respondit Clemens III. cum juxta Concilium Toletanum (*IV. c. 84.*) Monachum, aut paterna devotio (si sequatur ratihabitio filij, postquam pubes factus fuit, *Gl. hic V. Paterna devotio*) aut propria Professio faciat: utrumvis horum fuerit allegatum, tenebit, ideòq; revertendi ad sæculum facultas penitus ei denegatur. Cum itaq; non constet evidenter, nec probari possit, puellam, cum habitum, & benedictionem accepit, quam, non nisi in ætate discretionis constituta, & quæ velantur, accipiunt, contradixisse, non potest Monastica Professio jugum excutere, præsertim si per ratificationem secuta, quod antea gestum est, roboratum fuerit. Non obstat Leonis I. Responsum (quod refertur in *c. Puella; 8. caus. 20. q. 1.*) quod puellæ, quæ non coactæ parentum imperio: sed spontaneo judicio, virginitatis propositum atq; habitum susceperunt, si postea nuptias eligant, prævaricantur: ex quo per sensum contrarium inferri potest, quod puellæ, quæ coactæ parentum imperio, virginitatis habitum susceperunt, ipsum possint sine prævaricatione deferere: hoc enim rectè de ea puella potest, ac debet intelligi, quæ in ætate nubili est constituta, tunc enim quia liberum habet arbitrium in electione propositi, non cogitur sequi parentum voluntatem.

Ex quibus verbis ultimis hujus cap. à contrario bene inferitur, quod si puella constituta sit, non in nubili: sed pupillari ætate, cogitur sequi voluntatem parentum, cum in electione propositi liberum arbitrium non habeat: alioquin ratio inepta assignata esset, si puella, sive sit pubes, sive impubes, cogitur sequi voluntatem parentum: ideòq; necessariò dicendum est, quod hoc casu, si pervenit ad ætatem nubilem, non teneatur sequi imperiū parentum: secus si nondum pervenit, *Fagnan. hic n. 32.* Ratio est, quia sicut parentes possunt filium, vel filiam impuberem revocare ex Monasterio, si in ingressum non consenserunt, ut supra dictum: ita etiam possunt obligare, & cogere ad ingrediendum, & manendum in Religione, usq; ad pubertatem; quia ejusdem potestatis est ligare, & solvere: sicut etiam non attenditur contradictio impuberis à parentibus oblato in ingressu, ut inde dimitti debeat, si contradicat, *Fagnan. hic n. 34. & 35.* sed expectandum est, donec filius annos pubertatis sit assecutus; quia in ætate pupillari parentum voluntati filius circa gubernationem vitæ subijcitur; non tamen potest impubes ita cogi, vel offerri ad ingrediendum Religionem, ut sit obligatus ad proficendum, vel perpetuò manendum in illa; quia ad hoc nullus pubes, seu adultus potest obligari invitus.

tus, sine suo consensu, nisi forte in pœnam: sed solum potest offerri Religioni, ut ibi vivat, donec maturo, ac perfecto iudicio præditus possit eligere, num velit in eo statu manere, nec ne, *Suar. cit. Lib. 5. c. 2. n. 4.*

LIX. Non obstat primò Textus in *cit. c. Puellæ*; 8. *caus. 20. q. 1.* Et quod *Deus diligit voluntarium militem, non coactum*; Quia id procedit in adultis duntaxat: non autem in constitutis infra annos discretionis, ut declarat *Gratianus ibid. §. Cum ergo*. Non obstat secundò argumentum desumptum à sponsalibus, nempe parentes non possunt contrahere sponsalia pro filiis impuberibus, nisi consentiant, ergo nec possunt eos non consentientes Religioni offerre: Negatur enim consequ. disparitas est; quia sponsalia de futuro sunt promissio, de matrimonio contrahendo: at oblatio non est promissio, de Professione facienda, ac proinde non habet se oblatio ad Professionem, sicut sponsalia ad matrimonium, *Suar. c. l. n. 5. & Fagnan. c. l. n. 41.* Deinde impuberet obligantur ex sponsalibus, si habeant rationis usum: at filius impubes ex oblatione parentum, etsi consentiat, nullam contrahit obligationem, nec Religioni alligatur, etiam infra pubertatem: sed tantum prohibetur exire, ob defectum discretionis, & iudicii. Denique sponsalia requirunt consensum contrahentium, cum sint reciproca promissio, ideòque ab infantibus, ante usum rationis contracta nulla sunt, ob defectum consensûs: sed oblatio non requirit necessariò consensum oblatis, ideòque etiam infans, quamvis careat consensu, & usu rationis, tradi potest à parentibus Religioni, *c. 2. caus. 20. q. 1. & c. ult. de temp. ordin. in 6. Fagnan. c. l. n. 40. & 2. seqq.* Non obstat tertio, quod parentes possunt irritare votum filij impuberis, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 5.* & tamen nequeunt impuberem cogere, ad vovendum, *c. Integritas; 13. caus. 32. q. 1.* ergo similiter, quamvis parentes possint extrahere filium impuberem ex Monasterio, non tamen possunt illum cogere ad ingrediendum. Nam Resp. neg. conf. quia cum votum sit promissio facta Deo, de ratione intrinseca illius est, ut fiat spontaneâ voluntate, & libero consensu, ideòque infans, qui liberè consentire non potest, non obligatur voto, ut docet *S. Th. 2. 2. q. 88. art. 9.* At oblatio non requirit liberum consensum oblatis, cum etiam infans possit offerri, neque ex illa obligatur, sicut ex voto, si impubes sit doli capax, *Fagnan. c. l. n. 37. & 2. seqq.*

Ubi notandum præterea primò, puella impubes, quæ in casu *cit. c. Verum*; à parente coacta, Religionem ingressa est, & postea adveniente pubertate, in Professionem expressè, vel tacitè consensit, non potuit petere restitutionem in integrum, ante annum xxv. ætatis, ut habitum Regularem, quem suscepit, deponere possit, sicut in aliis contractibus minorennis restituatur; quia non fuit læsa, siquidem ei nupsit, quo meliorem invenire non poterat, ut tradit *Glin. c. 1. §. In minoribus annis, caus. 27. q. 1.* Minor autem non restituatur, nisi sit læsus, *l. Verum; 11. §. Sciendum, ff. de minorib.* Accedit, quòd sicut matrimonium carnale, ita, & spirituale, videlicet Professio Religiosa, si semel sit validum, & ratum, non rescinditur, cum sit vinculum indissolubile.

Notandum secundò. Parens, qui filium impuberem Religioni vovit, & obtulit, obligatur, quantum in ipso est, persuadere filio, ut in Religionem Professionem emitat; qui enim factum alienum promissit, vel vovit, sen tale, quod ab alterius voluntate pendet,

censetur promississe, se curaturum, seu diligentem, quantum moraliter poterit, adhibiturum, ut ab altero fiat, eaque curâ adhibitâ, vovensatisfacit sue promissioni, etsi alter non faciat, *Sanch. Lib. 4. mor. c. 14. n. 27. & §. n. 9.*

LX. Ceterum quæ hæcenus circa oblationes impuberis, ejusq; ingressum in Religionem dicta sunt, non sunt revocata, nec quidem quoad puellas impubes, per *Conc. Trid. Sess. 25. c. 17. de Regul.* Ubi statuitur, ut si puella, quæ habitum Regularem suscipere voluerit, major xxi. annis sit, non ante eam suscipiatur, postea ipsa, vel alia Professionem emitat, quam exploraverit Episcopus, vel eo absente, aut impediente, ejus Vicarius, aut alius, &c. Virginis voluntatem, an coacta, an seducta sit, &c. Nam ibi solum est sermo de puella majore xxi. annis, quòd duplex examen Episcopi subire debeat, unum, ante habitum susceptionem, quem puellæ sæpe invitæ suscipiunt; alterum, postea, ante Professionem, quam non raro invitæ mittunt, licet voluntariè habitum assumpserint, ob maiorem parentum, vel verecundiam habitum dimittendi: Non autem de puella impubere, sive minore xxi. annis quippiam ibi statuitur, quòd non possit ingredi Religionem, vel admitti ad habitum Regularem suscipiendum; cum ergo Jure communi Canonico id in permissum puellis impuberibus, nec constet per Concil. Trid. id esse revocatum, adhuc hodie hujusmodi puellæ à parentibus oblatae Religioni, habitum Regularem suscipere possunt, cum correctio juri, quæ tunc fieri potest, sit vitanda, *c. 29. de Elect. in 6. Sanch. cit. c. 18. n. 34. Suar. Lib. 5. c. 1. n. 9. Fagnan. in cit. c. l. n. virum; n. 9. & seqq.* Porro dictum Decretum ad puberes mares extendi non potest; quia in illo de solis puellis puberibus est sermo, *Sanch. c. l. n. 32.*

§. V.

De libertate ingrediendi Religionem, & egrediendi, quam habent Novitii.

LXI. Quæritur primò. An liberi, in consilio, & invitatis parentibus, possint ingredi Religionem? Resp. etsi decens, & rationi naturali consentaneum sit, ut filij propositum ingrediendi Religionem parentibus, in quorum potestate sunt, aperiant, & causas proponant, modò id facile fieri possit: si tamen parentum ingressum, aut Professionem impedire velint, ipsi etiam inconsultis, & invitatis, licitè filij ingredi, & profecti possunt, *Laym. Lib. 1. tract. 5. c. 4. n. 1. & alij communiter.* Idque sumitur ex *c. Cum virum; 12. h. 1. in fine* de puella pubere dicitur, *Quia liberum habet arbitrium in electione propositi, sequi parentum non cogitur voluntatem*; nam filij, postquam annos pubertatis, adeoque liberum discretionis arbitrium sunt assecuti, in ordine ad statum Religiosum, aut matrimonium interdundum, non pendunt à parentum voluntate, & imperio.

LXII. Quæritur secundò. An Novitij, intra annum probationis, liberè possint exire, & ad faculum redire? Respond. Novitij liberè à Religionem egredi possunt, intra annum probationis, aut editam Professionem expressè, vel tacitè, ita ut à nullo egrediendi facultatem petere teneantur: nulli quis Religionem intraverit, habitumque Novitiorum assumpserit, animo vitam absolutam

tandi, & Deo in Religione perpetuò servendi, tunc enim, spectato jure antiquo, ad sæculum redire non potuit: sed cogi debebat, ut Professionem emitteret in Religione, saltem laxiore, prout habetur in c. *Consulti*; 20. h. t. Ubi Innocentius III. ait, lapsus se consulti fuisse, utrum is, qui Monasterium ingressus, habitum Novitij assumpsit, si ante Professionem emissam, intra tempus probationis, exire voluerit, licite, & absque Apostasia nota, præsertim cum debita moram correctione, ad sæculum redire possit. Ad quod respondet Papa, distinguendum esse, vel enim absolute voluit vitam mutare (ita ut evidenter id constet, c. *pen. h. t. Gl. hic v. Absolutè*) ut sub habitu Regulari Deo deinceps famularetur: & tunc cogi debet, ut regulariter vivat, adeoque ut saltem ad laxiorem Regulam, seu Religionem transeat. Vel habitum Novitiorum accepit conditionaliter, & experiendi causâ, ut, si sibi placuerit, proficetur Ordinis disciplinam: sin autem non placuerit, moribus emendatus, ad pristinum statum revertatur: & in hoc casu redire potest ad sæculum, non tamen ut seculariter (id est, dissolutè, *Gl. hic v. Seculariter*) vivat. Ut ergo, quæ sit ingredientis intentio, plenius cognoscatur, debet in principio propositum, seu mentem suam declarare.

LXIII. Porro quod in c. *Consulti*; dicitur, si constet, aliquem Religionem intrasse, habitumque Novitiorum assumpsisse, animo vitam absolute mutandi, seu à seculari statu, ad Religiosum transeundi, quod Religioni saltem in genere obligatus sit, quomodo intelligendum sit: variè explicant Dd. Vera & cæteris probabilior explicatio est, quam indicat *Gl. in c. 2. v. indicit; h. t. in 6. v. Abb. in c. cap. Consulti; n. 3. h. t.* Quod si quis olim ad Religionem se contulit, & habitum etiam Novitiorum induit, eo firmo proposito, ut vitam mutaret, & ad sæculum nunquam rediret, idque ex claris indicis colligetur, ut quia propterea Beneficio renunciavit, absque ulla protestatione: vel de bonis suis reipsâ disposuit, eo quod ad sæculum redire nunquam vellet: vel quia eorum testibus protestatus est, quod velit in Religione Deo perpetuò servire, &c. tunc talis censetur, se obligare voluisse ad perpetuò permanendum in obsequio Dei, & ideo cogi posse, ut saltem laxiorem aliquam Religionem ingrediat. Oritur autem hæc obligatio, non ex nudo proposito, hoc enim nullam obligationem inducere potest, c. 3. de voto. Neque etiam ex eo, quod propositum absolute vitam mutandi, & Deo perpetuò in Religione servendi, per subsequentem assumptionem habitus Novitiorum solennizetur, & inducat Professionem: saltem tacitam, non quidem obligantem certo alicui Ordini: sed Religioni in genere, ita, ut non tantum impediatur matrimonium contrahendum: sed etiam dirimat postea contractum, ut plerique Canonistæ docent apud *Fagnan. in hoc c. n. 25.* quia Professio, nec expressè, nec tacite fieri potest, nisi admittatur à Præfato Religioni; cum sit veluti contractus reciprocus inter Proficientem, & Religionem, qui non potest ex parte unius tantum consistere, sive obligationem inducere: quin imò neque ex parte ingredientis Religionem, voluntaria susceptio habitus Novitiorum inducere potest tacitam Professionem, cum ille habitus non sit signum Professionis, sed solum probationis. Sed neque oritur talis obligatio ex

præcepto Ecclesiæ, quia tale non exiat, nec potest ipsa Ecclesia alicui præcipere, ut perpetuò Religioni se tradat, cum vota Religionis sint Evangelica consilia, quæ suaderi possunt: non autem præcipi. Itaque *Text. in c. Consulti*; intelligendus est, non de nudo, seu simplici proposito: sed de proposito, promissione firmato, sive voto simplici Deo facto, non solum ingrediendi: sed absolute permanendi in Religione, omnino cedendo juri suo, quoad tempus probationis, qui enim cum tali voto ingreditur, obligatus est, vel in illa Religione perpetuò permanere, vel saltem, ad aliam laxiorem se conferre, cum necdum illi Religioni solenni voto, seu Professione fuerit astrictus, *Sanch. Lib. 4. mor. c. 1. n. 20. Suar. Tom. 3. de Relig. Lib. 5. c. 11. n. 6. v. Lib. 6. c. 19. n. 23. v. seqq.*

LXIV. Præterea quod Novitius liberè à Religione egredi possit, habetur etiam in c. *Statuimus*; 23. h. t. Ubi Papa Gregorius IX. statuit, Novitios in probatione positos, ante susceptum Religionis habitum, qui Proficientibus dari solet, vel ante Professionem emissam, ad priorem statum liberè (id est, nullâ petita licentiâ ab aliquo; liberè enim aliquid agere dicitur, qui à nemine prohiberi, vel impediri potest, ut apparet ex cap. *Multa*; 28. de præb. *Abb. hic n. 2.*) redire possint, intra annum, nisi evidenter appareat, quod tales voluerint absolute vitam mutare, & in Religione perpetuò Domino deservire: cum quilibet renunciare possit ei, quod pro se introducit. Porro ad omnem dubitationem removendam, statuit idem Pontifex, ut cum in quibusdam locis Religiosis, Novitiorum habitus non distinguatur ab habitu Professorum: tempore Professionis, benedicantur vestes, quæ Proficientibus dantur, ut saltem eâ ratione habitus Novitiorum ab habitu Professorum discernatur. Verum quomodo habitus Novitiorum distinguatur ab habitu Professorum, commodius infra declarabitur, quando de tacita Professione ageretur. Illud hic notandum, quod tres casus excepti sunt, in quibus Novitius in probatione existens, non potest, etiam ante annum probationis expletum, à Religione egredi. Spectato jure antiquo. Primò, si expressè sit professus. Secundò, si suscepit habitum Religionis, qui Proficientibus tradi solet. Tertiò, si evidenter appareat, quod intraverit, animo vitam absolute mutandi, & Deo in Religione perpetuò servendi, *Abb. hic nu. 3.* ubi addit, quod post annum non possit redire ad sæculum, ut per sensum contrarium ex hoc cap. colligitur. Idem etiam habetur in cap. 2. h. t. in 6. quod nimirum ingressus Religionem, infra annum probationis, liberè ad aliam Religionem transire, vel etiam omnino ad sæculum redire possit, nisi jam pubes factus, professus sit tacite, vel expressè, vel ex evidentibus indicis constet, aut probatum sit, eum vitam mutare voluisse. Quid autem intelligendum sit, per propositum mutandi vitam, dictum est supra n. 62. cui addi potest alia responsio, quam etiam affert, *Suar. Lib. 3. de Relig. Lib. 6. cap. 15. num. 27. Rodrig. Tom. 3. qq. Reg. q. 15. art. 12. in fine*, nempe non intelligi solum votum simplex DEO factum: sed habens conjunctionem aliquam promissionem, vel obligationem factam ipsi Religioni, tum ad Professionem, etiam ante annum probationis, emittendam, quæ quidem non acceptabatur ab ipsa Religione, ideoque per illam

illam non constituebatur quis Professus, nec obligabatur ad certam Religionem in particulari: acceptabatur tamen talis oblatio ab ipsa Ecclesia, velut ipso jure, ad suscipiendum statum Religiosum, saltem in Religione aliqua laxiore: neque enim vi solius voti simplicis, videtur quis obligari posse, ad perpetuò perseverandum in aliqua Religione, etiam laxiore, nisi ex maiore aliqua causa, seu vinculo sit obligatus alicui Religioni, saltem in genere.

LXV. Ubi præterea Notandum primò. Licet Novitius libertatem habeat egrediendi, & ad sæculum redeundi, potest tamen, spectato jure antiquo, juri suo renunciare, & se ad perpetuò manendum in Religione obligare, si Religio, seu ejus Prælatus acceptet, ut colligitur ex cit. c. pen. h. t. Gl. ibid. v. Nisi evidenter.

Notandum secundò. Si Novitius à Religione egrediatur, non tenetur solvere expensas, quas in eo alendo Monasterium fecit, ut ex communi docet Silvest. v. Religio §. q. 3. A. r. p. 1. Lib. 12. c. 3. q. 6. Suar. Tom. 3. Lib. 5. c. 11. n. 5. Sanch. Lib. 6. mor. c. 10. n. 4. idque colligitur ex cit. c. pen. h. t. & c. 2. eod. in 6. ubi dicitur, quod non debeat Novitius aliquatenus impediri, quod minus liberè, intra annum, ad sæculum redire possit, quæ libertas ex eundi impediretur, si ad expensas teneretur refundendas; nam si fortè eas solvendo non esset, detineri posset, donec eas solveret. Ratio autem est, quia probatio fit, non solum in bonum Novitij, sed etiam ipsius Religionis, & si Religio ipsam aluit, etiam ipse eidem inservivit, & per accidens est, si ob morbum, vel aliam causam non servierit: vel si expensæ sustentationis mercedem servitij excedunt: & Monasteria plerumque fundata sunt, non tantum ad alendos Professos, sed etiam Novitios.

LXVI. Limitant communiter Dd. nisi in ipso ingressu Novitius per pactum se obligarit, ad solvendas expensas Religionis, in sui sustentationem; tempore probationis, factas, prout fieri consuevit in Monasteriis Monialium; tunc enim licitè illæ exiguntur, & accipi possunt, ut colligitur ex Concilio Trident. Sess. 24. c. 16. de Regul. Ubi irritæ declarantur donationes, factæ ab Ingressantibus, Monasterio, ante Professionem: excepto victu, & vestitu Novitij, vel Novitiæ illius temporis, quo in probatione sunt; si ergo potest aliquid Monasterio pro sustentatione Novitij dari, consequenter potest etiam de eo dando promissio fieri: ita tamen, ut etiam si postea datum non fuerit, quod promissum est, non ideo impediatur Novitius, quod minus liberè egredi possit, Suar. cit. c. 11. n. 5. Sanch. c. l. n. 5.

LXVII. Cæterum hæcenus dicta hodie locum habere non possunt, quia ex Decreto Concil. Trid. Sess. 25. de Regul. c. 15. Professio facta, ante annum probationis, post susceptum habitum, est nulla, nullamque inducit obligationem, ad alicujus Regulæ Religionis, vel Ordinis observationem, aut alios quoscumque effectus, adeoque is, qui emisit Professionem, intra annum probationis, vel cum voto simplici Religionis, aut oblatione factâ ad profitemdum: sed non acceptatâ à Religione, est illam ingressus, vel qui renunciavit libertati egrediendi, ad nullam Religionem intrandam tenetur, nec in genere, nec in specie, ut ex Declaratione Cardin. Conc. tradit Fagnan. in cit. c. Consulti 20. num. 42. h. t.

LXVIII. Quaritur tertio. An illi, qui intra annum probationis ad sæculum redeunt, licitè possint,

ad Ordines, & Beneficia promoveri? Resp. affirmative, ut constat ex c. Postulasti; 21. h. t. Nam cum quæsitum fuisset, utrum illi, qui in annis minoribus constituti (id est, infra annum xiv. Gl. hic v. Minoribus) Novitiorum habitum in Religione aliqua susceperunt: sed intra annum, Professionem non factâ, ad sæculum redierunt, & ad Ordines Sacros sunt promoti, Episcopis suis hæc scientibus, in illa Ecclesiis possint ministrare, in quibus ab Episcopis sunt instituti? Respondet Papa, quod propter hoc (scilicet quia tonsuram, & habitum Novitiorum in Religione gestarunt) ab Ecclesiis non sunt removendi: sed liberè in illis possunt ministrare. Ex quo sequitur, quod tales si egressi, etiam ad Beneficia Ecclesiastica secularia, & dignitates promerari possunt, sicut quilibet alius Clericus secularis, notat Abb. hic n. 1. not. 1.

§. VI.

De Obligationibus, Juribus, & Privilegiis Novitiorum.

LXIX. Quaritur primò. An Novitij obligentur ad observanda statuta, & præcepta Superiorum Regularium? Resp. primò, per se, & directè, ac sub culpa ad observationem Regularum, & præceptorum Superioris non obligantur: quamvis ex honestate, & magna decencia debeant subesse Religiosæ disciplinæ, dum in Religione permanent, A. r. p. 1. Lib. 12. c. 2. q. 10. Suar. Tom. 3. Lib. 5. c. 16. n. 2. Sanch. Lib. 6. mor. c. 10. n. 7. & alij. Ratio primæ partis est, quod Novitij nondum professi sunt Regulam, nec ullis votis obstricti: sed in probatione adhuc versantur, & experiendum, an ad Professionem sint admittendi, nec ne: sicut etiam Catechumeni non obligantur Legibus Ecclesiæ, donec per Baptismum in Ecclesiam ingressi, tanquam vera ejus membra, sint admitti: Ratio secundæ partis est, tum quia dignum est, ut quilibet cum alijs vitam suscipiunt, similem sentiant in Legibus disciplinam, c. 3. de statu Monach. tum quia Novitij fruuntur privilegiis Religionis, ut intra duntur, ergo debent etiam ejus onera sentire, & Leges servare, quia aliàs non possunt convenienter gubernari à Prælatis Religionis, & sequeretur magna turbatio, & confusio in Ordine, ad quod se tacitè, habitum suscipiendo, obligantur.

Resp. secundò. Licet Novitij ad regularem Obsequii observantiam sub culpa non obligentur, qui nondum sunt Regulares: possunt tamen Prælati Ordinum illis Leges ferre, statui Ordinum convenientes ad quas saltem sub pœna obligentur, quamdiu in Religione permanent: sicut Clerici, qui in aliqua Diocesi versantur, ejus Legibus obligantur, etiam si recedere possint, Laym. Lib. 4. tract. 5. c. 4. n. 3.

Resp. tertio, etsi Novitij statutis Regulæ non obligentur per se, ac directè: subijciuntur tamen spirituali jurisdictioni Prælatorum Regularium, tantum quoad forum conscientie: sed etiam in foro externo, sicut alij Clerici seculares jurisdictioni Episcoporum subsumunt: ac proinde non tantum Prælati illorum delictum commissum punire possunt: sed etiam omnia ea præcipere, etiam sub censuris, dum in probatione versantur, quæ potest Episcopus præcipere

quia tale præceptum non fundatur in voto: sed in jurisdictione Ecclesiastica, *Sanch. cit. c. 16. n. 18. Sanch. cit. c. 10. n. 11. & 12.* Ex quo infertur, quod Novitij à Prælati Ordinum excommunicari possunt; quia eorum, dum in Religione manent, legitimus Judex Ecclesiasticus est, Prælati Ordinis, cujus proinde justis præceptis obligantur, non vi voti: sed quia subiecti sunt ejus jurisdictioni spirituali, cujus proprius actus est, præcipere, *Laym. c. l. n. 3. & 4.* Et quidem Novitios subijci jurisdictioni Prælatorum Regularium exemptorum, certum est; quia hi quasi Episcopalem jurisdictionem habent in suos subditos, etiam Novitios: quod verò attinet ad Prælatos Ordinum non exemptorum, quantum illi jurisdictionem exercere possint in Novitios, id desumendum est ex concessione Episcopi, & cujusque Ordinis consuetudine, *Laym. c. l. num. 4. in fine.*

LXX. Quæritur secundò. An Novitius, durante probatione, retinere possit Beneficium Ecclesiasticum: an verò illud in ipso ingressu vacet, ita, ut statim alteri conferri possit? Resp. Non vacare: sed retinere ipsum illud posse, usque ad Professionem, prout statuit Bonifac. VIII. in c. Beneficium; 4. h. t. in 6. Ubi dicitur: Beneficium illius, qui Religionem ingressus est, non est intra annum probationis alteri conferendum: nisi ad id ipsius assensus accedat (tunc enim Beneficio renunciare censetur, & ideo licet alteri confectur, ita ut renunciatus repetere illud non possit, c. 3. de renunc. Gl. hic V. Assensus; vel nisi constet (clara probatione, vel competentibus indicij, Gl. hic V. aut constet) quod vitam voluerit absolute mutare: vel nisi expressam Professionem fecerit (in aliqua Religione approbata) vel tacitam, scienter recipiendo habitum Professorum, (ubi ille est distinctus ab habitu Novitiorum, Gl. hic V. Professorum; sed interea, dum annus probationis durat, per alium (Vicarium scilicet ab Episcopo deputandum, Gl. marg. hic) eidem Beneficio deserviri debet (in Officijs Divinis, & in cura, si Beneficium sit curatum, Gl. hic V. Debebat; assignat ipsi congrua de proventibus Beneficij portione.

LXXI. Extenditur autem decisio hujus cap. 1. ut locum habeat, non solum in Beneficijs minoribus, & simplicibus; sed etiam majoribus, & curatis; quia ratio decisionis etiam in his procedit, nempe Novitius, si forte à Religione egrediatur, uti liberè potest, Beneficio privatus existat, si illud tanquam vacans alteri collatum licet fuisset, *Franc. in cit. c. Beneficium; n. 1. not. 1. Sanch. Lib. 7. mor. c. 4. nu. 3.* Extenditur secundò. Etiam si in fundatione Beneficij expressum sit, ut, si Capellanus per certum tempus absit, ipsum Beneficium vacet; non enim id intelligendum est de eo casu, si absit ob Religionis ingressum: sed debet intelligi conformiter Juri communi, & in dubio favendum est Religioni, *Sanch. c. l. n. 4.* Extenditur terriò. Ut non vacet Beneficium Novitij, durante probatione, si ille in Beneficio habeat jus in re, quippe jam ei collato, & ab eo acceptato: sive jus ad rem tantum; quia etsi fuerit collatum, nondum tamen ab eo sit acceptatum, nam eadem ratio utròque militat; quia intrando Novitiatum, non elegit statum incompatibilem juri, sive in re: sive ad rem, per quem censeri possit illi juri renunciassè, *Sanch. c. l. n. 5.*

Extenditur quartò. Quod etiam pensiones Ec-

clesiasticæ, quæ in titulum conferuntur, non vacant, ante editam Professionem; quia æquiparantur Beneficijs, & quoad extinctionem sequuntur naturam Beneficiorum, *Sanch. c. l. n. 13.*

LXXII. Extenditur quintò. Si Novitius, seu probatio, sive propter Regulam Ordinis, sive propter ætatis defectum, vel ob aliam justam causam, ultra annum prorogetur, adeoque etiam Professio differatur, tum Beneficium non vacat, neque alteri conferri potest: sed ejus collatio etiam differri debet, ut docet *Sanch. c. l. n. 6. Laym. Lib. 3. tr. 5. c. 7. n. 6. dict. 4.* Ratio est, quia ideo durante anno probationis, non vacat Beneficium Novitij, nec alteri conferri potest, ne Novitio adimatur libera facultas egrediendi à Religione, si privaretur Beneficio, quæ ratio etiam locum habet, si Novitius ex justa causa prorogetur: sicut & vice versâ, si ex dispensatione S. Pontificis tempus probationis remittatur, vel minuatur, statim emissâ Professione, vacat Beneficium, & alij conferri potest. Quare cum in cit. c. Beneficium; dicitur, quod Beneficium infra annum probationis alteri conferri non debeat, id intelligendum est sub hypothese, si Novitius per annum tantum duret, prout ordinariè sit: secus si prorogetur ex justa causa, tum enim etiam collatio Beneficij differenda est, usque ad Professionem; quia mens Concilij fuit, ne ante Professionem, Beneficia Novitij tanquam vacantia alijs conferantur, siq; impediatur libera ejus egressio, *Sanch. cit. c. 4. n. 6.* Requiritur tamen causa justa, nam si sine illa differatur Professio, poterit Episcopus designare certum terminum temporis, intra quod Beneficio illi renunciare debet Novitius, eòq; termino finito, potest id tanquam vacans alteri conferre; quia ab eo termino non reputatur absens ab Ecclesia ex legitima causa, *Sanch. c. l.*

LXXIII. Hinc infertur primò. In Societate Jesu Beneficia Novitiorum non vacare, durante toto biennio probationis; quia cum ex juris concessione prorogetur Novitius, censetur etiam prorogari, seu differri tempus vacationis Beneficij. Imò nec vacant Beneficia post biennium Novitiatûs, & vota simplicia edita à Scholasticis Societatis Jesu, ante solennem Professionem, vel vota Coadjutorum formatorum, per quæ Religiosi Societatis omnino sunt inhabiles retinendi bona; quia Beneficia non vacant, nisi per professionem expressam, vel tacitam, juxta cit. c. Beneficium; per quam Professus redditur incapax retinendi bona, cujusmodi incapacitatem non inducunt vota simplicia post biennium Novitiatûs edita, ideòq; nec Beneficia per illa vacant, ut declaratum est in Congregatione 1. Generali, Can. 1. quamvis ex Decreto Congregationis 5. Generalis; can. 5. post biennium probationis, priusquam vota simplicia edantur, resignari debeant Beneficia, *Sanch. cit. l. 7. c. 4. n. 7.* Infertur secundò. Si Beneficia Novitiorum, durante tempore probationis, alijs conferantur, collatio non tantum irrita est: sed nec confirmatur per secutam Professionem; quia Beneficia non vacabant tempore collationis, ideòq; cum hæc ab initio fuerit irrita, non potest tractu temporis convalescere: sed novâ collatione est opus, *Sanch. c. l. n. 8.*

LXXIV. Notandum præterea primò. Exceptiones posite in cit. c. Beneficium; h. t. hodierno jure locum non habent; quia nec Professio expressa, nec tacita, nec

voluntas absolute mutandi vitam, ante expletum probationis annum, valide fieri potest, vel obligat juxta *Concil. Trident. Sess. 25. c. 15. de Regul.* Imò neque renunciatio Beneficij facta à Novitio intra annum probationis, valida est, nisi fiat cum licentia Episcopi, vel Vicarii ejus, intra duos menses proximè antecedentes professionem, ut constat ex *Concil. Trid. cit. Sess. c. 16.* ubi generatim statuitur, ut nulla renunciatio antea facta valeat; nam ratio, ob quam prohibetur renunciatio temporalium bonorum, durante probatione, habet etiam locum in renunciatione Beneficij; ne scilicet impediatur libertas egressus, ob timorem amittendi Beneficij, cui est renunciatum, *Sanch. Lib. 7. mor. c. 5. num. 38. de quo infra Suar. Tom. 3. Lib. 5. c. 16. nu. 12. Fagn. in c. pen. n. 18. h. t.*

LXXV. Notandum secundò. Licet Novitio, cujus Beneficio annexum est jus eligendi, v. g. Canonico, competat etiam ipsum jus suffragij, sive electionis, vacante Prælatu, quia electio inter fructus Beneficij computatur: non tamen necessariò vocandus est ad electionem; quia cum se ipsum sponte à seculo segregaverit, meritò inter absentes, & remotos reputatur, qui nec solent, nec debent vocari, ut tradit *Gl. in cit. c. Beneficium; V. Conferendum; in fine, h. t. Ioan. Andr. & Franc. ibid. n. 2. Silvest. V. Religio; §. qu. 11. Suar. cit. c. 16. num. 16. Sanch. Lib. 7. c. 4. n. 10.* Ubi addit, quòd nec procuratorem ad eligendum constituere possit, quippe qui necessariò ad electionem vocandus non est. Si tamen Novitius velit electioni interesse, excludi non potest, quia jure electionis privatus non est, sicut nec reliquis Beneficij fructibus *Sanch. c. l. n. 11. Suar. c. l. & alij.* Quòd autem dictum est, Novitium ad electionem Prælati necessariò vocandum non esse, quia commodè regulariter adesse non potest, id procedit, si jure Collegij, cujus pars est, electio ad illum pertineat: secus est, si jure speciali, seu singulari, ratione Beneficij, vel Dignitatis suæ, jus eligendi, vel præsentandi ipsi competat: nam tunc intimanda est ipsi vacatio Prælatu, aut Beneficij; quia prior casu per ipsum Collegium sine Novitio, commodè fieri potest electio, vel præsentatio: non item posteriore, quando jure speciali, aut personali ipsi competit, *Gl. in cit. c. Beneficium; V. Conferendum; in fine, Suar. c. l. num. 16. Sanch. cit. c. 4. nu. 12.* sicut etiam investitura in Feudis, & Emphyteusibus, si ad Novitium jure singulari, aut personali pertineant, ab eodem conferri debent, cum jura, & bona sua ante professionem retineat.

LXXVI. Notandum tertio. Ex fructibus Beneficij, quod Novitio competit, assignanda est congrua portio ejus Vicario, qui Beneficio inservit, *cit. c. Beneficium; in fine,* ejusque quantitas determinanda est, per Episcopum, seu Ordinarium, *Gl. ibid. V. Sed interim, Sanch. cit. c. 4. num. 14.* residui verò fructus reservari debent ipsi Novitio, quippe cum adhuc sit verè Beneficiarius, nec propriè Religiosus, & capax dominij acquirendi, ratione quorum adhuc ad Officium Canonicum recitandum tenetur: exceptis tamen quotidianis distributionibus, quæ non, nisi personaliter residentibus dantur, ideòque ijs privatur Novitius, *Sanch. c. l. num. 18.* Neque verò residui illi fructus sunt reservandi Monasterio, pro alendo Novitio; quia hic non tenetur Monasterio solvere alimenta, sive in eo maneat, sive non, ut supra di-

dictum: nisi contraria alicubi esset consuetudo legitime præscripta, quæ servanda erit, *Sanch. c. l. quare hi fructus beneficiales, si Novitius è Religione exierit, ipsi restituendi sunt, si verò professionem edidit, succedit in illis Monasterium, si successio sit capax, sicut in alijs bonis Professi, nisi hic ante professionem aliter de illis disposuerit, Sanch. c. l. n. 19.*

LXXVII. Quaritur tertio. An Novitij possint uti privilegijs sui Ordinis? Resp. affirmative; quia in favorabilibus Novitij comprehenduntur nomine Religiosorum, *Pelliz. in man. tr. 2. c. 7. q. 1. & alij communiter.* Et in specie primò, Novitij gaudent privilegio fori, ita ut coram Judice seculari conveniri non possint, sive in causa civili, sive in criminali, sed coram Judice Ecclesiastico, scilicet coram Prælato Ecclesiastico, (saltem si Ordo sit exemptus) conveniri debeant, ab eoque puniri possint, si in Religione permanere velint, *Azor. p. 1. Lib. 12. c. 2. q. 11. Sanch. Lib. 6. mor. c. 10. n. 10. & 11.* Ratio est, quia Novitij, qui Religiosi absolute non sunt, sunt tamen intra Religionem, & reputantur personæ Ecclesiasticæ, ideòque gaudent privilegio exemptionis à jurisdictione seculari. Quòd si Monasterium non sit exemptum, tam ob delicta, privata commissa contra Religionis regulas, & statuta, puniri quidem possunt Novitij à Prælato Ordinis: ob alia verò crimina ab Episcopo, *Lop. Lib. 4. tr. 5. c. 4. n. 4.* Quamvis alij Dd. communiter, & indistinctè velint, Prælatum Ordinis habere jurisdictionem, ac potestatem cognoscendi, & puniendi in Religiosorum suorum, & consequenter etiam Novitiorum delicta, etiam graviora, saltem, quæ de pollutionem ab Ordine non requirunt, idque non jure communi sed ex speciali privilegio, aut consuetudine, *Ab. in c. Cum contingat; 28. n. 21. de foro comp. Azor. c. l. Novarr. Lib. 2. conf. 4. & 5. de foro comp. & in Comm. de Regul. n. 63. Sanch. Lib. 6. c. 10. n. 11. & 12.*

Secundò. Novitij gaudent etiam privilegio Canonis, si quis suadente; *29. caus. 17. q. 4.* ita ut excommunicationem latæ sententiæ incurrat, si quis violentas manus in Novitium iniiciat, prout expressè statutum est in *c. Religiosi; 21. §. Quamvis de sen. excom. in 6. Suar. tr. 3. Lib. 5. c. 11. nu. 12.* Tertio. Novitij etiam nullo Ordine initiati, gaudent privilegio immunitatis à solvendis gabellis, & vectigalibus ex bonis patrimonialibus; quia admissi in Religionem sunt pars (saltem latè sumpta) Communitatis Ecclesiasticæ, adeòque tanquam personæ Ecclesiasticæ reputantur, *Sanch. cit. l. 6. c. 10.* Imò & alij privilegijs Regalarum uti possunt Novitij, *Pelliz. c. l. q. 5. n. 12.* Denique possunt etiam Novitij absolvi à calibus reservatis, & cum illis dispensari in votis, & in præceptis jejunijs, & Fæstorum, & lucrari Indulgentias Ordini concessas *Cas. Palao p. 3. dis. 1. pun. 11. & alij apud ipsam.*

LXXVIII. Quaritur quartò. An Novitij è Religione dimitti possint, absque justa causa? Resp. non posse, quia licet ex rigore justitiæ Novitius ingrediens non obligetur, ad permanendum, nec Religio, ad illum retinendum: ex alio tamen capite, non potest Religio illum licitè dimittere, sine justa causa; quia id foret contra debitam dispensationem Sacrorum Ministeriorum, & administrationem, si ij, qui dimittantur, & habiles ad Religionem, sine justa causa dimittantur. At verò ingrediens Religionem, cum sit sui juris, & arbitrij, & libere de se disponere possit,

stition tenetur in Religione permanere, dum in probatione est: in his enim, quæ non ad iusticiam commutativam, sed distributivam, vel charitatem pertinent, non est necessarium, ut detur mutua obligatio. *Suar. Lib. 5. c. 11. n. 5. Pelliz. cit. c. 7. q. 26. num. 60.* His adde, quod suppositis omnibus requisitis, tam ex parte recipiendi, quam ex parte Religionis, is qui potestatem admittendi habet, tenetur ex officio, & charitate petentem ingredi, admittere, si nulla subest rationabilis causa excusans, *Suar. Tit. 3. Lib. 5. c. 10. n. 28.*

§. VII.

De dispositionibus, seu renunciationibus bonorum, quæ ante professionem à Novitiis fieri solent.

LXXIX. Præmittendum primò. Nomine Renunciationis hæc intelligitur dispositio, de proprijs bonis temporalibus, sive cessio eorum facta in favorem tertij, non quidem revocabiliter (qualis est, quæ fit per Testamentum, vel aliam ultimam voluntatem, legatum, donationem causâ mortis, hæc enim omni tempore à Novitiis licite fieri potest, ut dictum supra Tit. 26. Sect. 2. §. 3. n. 53. & seq.) sed irrevocabiliter, ita ut ea retractari amplius non possit: etiam ante professionem, ut ex infra dicendis patebit, *Sanch. Lib. 7. mor. c. 5. n. 13. & seq.*

Præmittendum secundò. Novitij non tenentur disponere de suis bonis, ijsque renunciare, antequam emittant professionem quia nullum extat jus, eos cogens ad hujusmodi renunciacionem faciendam, nec ulla etiam ratio efficax convincit, illam necessariò fieri debere, & ideo si Novitij professionem edant, non factâ prius renunciacione suorum bonorum, in Ordine Religioso successionis capace, ipse Ordo succedit, alioquin verò hæredes eorum ab intestato, *Sanch. cit. Lib. 7. c. 12. num. 4. Pelliz. c. l. q. 2. & dictum supra Tit. 27. §. 3. num. 37. & seq.*

Præmittendum tertio. Quomodo Novitij de bonis suis disponere, ijsque ante professionem renunciare possint, extat Decretum Concilij Trident. *Sess. 25. de Regular. c. 16.* his verbis: Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta (id est ante expletum probationis annum) etiam cum jramento, vel in favorem cujuscunque causæ piæ, valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat, intra duos menses proximos ante professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secutâ professione: aliter verò facta, etiam cum hujus favoris expressâ renunciacione, etiam jurata, sit irrita, & nullius effectus. Circa hoc Decretum multa, & graves difficultates oriuntur, hoc loco breviter expediendæ.

LXXX. Quæritur igitur primò. Quænam renunciaciones irritæ sint, non servatâ formâ præscriptâ in dicto Decreto. Resp. primò. Si donatio, seu renunciatio bonorum facta sit, ante ingressum Religionis: sed non intuitu ingressus, sive sine animo ingrediendi Religionem, quia donatio, seu renunciatio perinde fieret, etsi Religionem non ingrederetur.

Tomus III.

is, qui donat, aut renunciat: tum talis renunciatio non solum jure antiquo: sed etiam novo est valida; quia Concilium Trident. tantum prohibere voluit illas renunciaciones, quæ sunt intuitu ingressus Religionis, adeoque impediunt liberum egressum, tempore probationis: non autem illas, quæ sunt independentes ab ingressu, nec liberum egressum impediunt, quia eodem modo fierent, etiam si renunciatio non ingrederetur, *Sanch. Lib. 7. mor. c. 5. n. 2. & alij Dd. communiter.* Quamvis in dubio talis donatio, seu renunciatio præsumitur facta, intuitu ingressus Religionis, si in notabili quantitate sit facta, ita ut professione subsequatâ, non valeat; quia non est verisimile, quod velit quis se private notabili parte bonorum suorum, nisi ob causam securitatis professionis, *Sanch. cit. Lib. 7. c. 1. n. 6. & 2. seqq.*

LXXXI. Resp. secundò. Probabile est, quod renunciaciones factæ, ante ingressum Religionis, seu assumptionem habitus Religiosi, tamen intuitu ingrediendi, sive fiant propter ingressum, tanquam causam principalem, & finalem, ita ut professione non secutâ, quæ donata sunt, repeti possint, tanquam datum ob causam, causâ non secutâ: sive fiant ob causam impulsivam ingrediendi, quia nimirum ingrediens absolute quidem vult renunciare bonis, eaq; donare, quamvis non donaret, nisi Religionem ingrederetur, qualis intentio præsumitur, si renunciatio, seu donatio non longo tempore ante ingressum facta sit) probabile, inquam, est, tales renunciaciones, seu donationes comprehendendi sub Decreto Concilij, ideoque eas etiam juratas, esse irritas, ut docet *Navarr. Lib. 3. consil. 82. h. t. Molin. tr. 2. de just. disp. 139. n. 14. Less. Lib. 2. c. 41. nu. 42. Laym. Lib. 3. tr. 5. c. 7. n. 7. Rodrig. Tom. 2. qq. Reg. q. 48. artic. 8.* Probatur, tum quia Concilium generatim, & absolute loquitur de renunciacionibus, factis ante duos menses professionem præcedentes, non restringendo ad eas, quæ factæ sunt tempore Novitiatus, ergo ad illud tempus Decretum hoc non est restringendum. Tum quia etsi Concilium non loquatur expresse, nisi de renunciacione facta à Novitiis, tamen finis hujus decreti, æquè locum habet in renunciacione facta ante ingressum, seu Novitiatum, sed intuitu illius; quia per illam æquè tollitur Novitio libertas, ad egrediendum à Religione, si quidem non potest recuperare bona, etiam si egrediatur, si renunciatio facta ante ingressum fuit valida, ac proinde talis renunciatio comprehenditur sub Decreto Concilij, tanquam facta in fraudem illius, quod aliàs finem suum non consequeretur. Nihilominus tamen contraria sententia, quod renunciaciones factæ ab existentibus in sæculo, ante ingressum Religionis: sed intuitu illam ingrediendi, non comprehenduntur sub Decreto Concilij, adeoque validæ sunt, est etiam probabilis quàm tenent *Menoch. de arbitrar. judic. centur. 5. casu 436. n. 4. Sanch. Lib. 7. cap. 5. num. 4. Vasq. de Testam. c. 6. §. 2. dub. 12. num. 50. & 51. Fagn. in c. pen. n. 42. h. t. ex declar. Card. Conc.* Probatur, quia Decretum Concilij in c. 16. loquitur solum de renunciacione facta ab ingressu, ipso tempore probationis: non autem de illa, quæ fit ab eo, qui adhuc degit in sæculo, ut colligitur ex contextu, & connexionem, *cap. 16. cum cap. 15.* in quo etiam solum est sermo de eo, qui jam est ingressus Religionem,

Rrr 2

& pro-

& professionem non emisit: deinde in c. 16. ita subiicitur, *nulla quoque renunciatio*, quæ verba cum sint continuativa præcedentis cap. ut indicat particula *quoque*: ideo non possunt aliter intelligi, nisi de eo, qui jam est ingressus Religionem, sed professionem nondum emisit, *Menoch. c. l.* Deinde cum Decretum Concilij sit correctorium Juris communis, auferens liberam facultatem disponendi de proprijs bonis, non debet extendi ad casum similem, non expressum, etiam ob paritatem rationis, juxta c. *Quæ à jure* 28. & ibi *Gl. de R. I. in 6.* & licet Lex etiam poenalis, & exorbitans à Jure communi extendi possit ad alium casum non expressum, si aliàs Lex illa frustraretur sine suo, uti sumitur ex c. *Si Civitas* 14. de *Sent. excomm. in 6.* & c. 2. *juncta Gl. V. Aliter facta de usur. in 6.* id tamen solum procedit, si & ea, ad quæ fit extensio, commodè comprehendendi possint, sub verbis Legis prohibentis: at in proposito, verba Decreti Concilij non possunt adaptari renunciantibus, existentibus adhuc in sæculo, cum Concilium loquatur de Novitijs, qui habitum probationis susceperunt, & sunt personæ Ecclesiasticæ, ideoque sub nomine personarum secularium comprehendendi non possunt, ac proinde etiam si eadem ratio habeat locum in tali renunciatione, non tamen Lex ad illa extendi potest, *Fagnan. in cit. c. pen. n. 42. & 2. seqq. h. i.*

LXXXII. Respond. Tertiò. Renunciatio facta à Novitio, etiam post XVI. annum ætatis, sed ante duos proximè præcedentes professionem, & sine licentia Episcopi, vel ejus Vicarij, comprehenditur sub dicto Decreto Tridentino, & invalida est, ut docet *Rodrig. cit. qu. 48. art. 13. Sanch. Lib. 7. c. 5. n. 7.* nam ratio Decreti illius æquè habet locum in majore xvi. annis, atq; in minoribus, ne scilicet impediatur libertas egrediendi à Religione, si totam, vel majorem partem suæ substantiæ, cui renunciavit, recuperare non possit. Idque colligitur etiam ex continuatione cap. 16. cum cap. 15. quæ in eo consistit, ut si nulla est professio, facta ante annum novitiatus expletum, & ante xvi. ætatis expletum, secundum dictum cap. 15. ita etiam nulla sit renuntiatio facta à Novitio, sine licentia Episcopi, & ante duos menses proximè præcedentes professionem, secundum dictum cap. 16. sive fiat à Novitio ante xvi. ætatis annum: sive post illum; quia in hoc cap. nulla ætas requisita ad renunciationem præscribitur: sed solum requiritur, ut fiat intra bimestre proximum professioni, ac proinde sufficit ad valorem renunciationis, ut quis sit in ea ætate, ut intra duos menses professionem emittere possit, adeoque ut expleverit xv. & x. menses, neque enim continuatio, & similitudo in Decretis continuatis debet esse in omnibus, *Sanch. c. l. num. 8.*

LXXXIII. Resp. Quartò. Etiam renunciatio bonorum facta à Novitio, sub conditione expressa, vel tacita, securæ professionis, ita, ut ea corrumpat, si professionem non emisit, comprehenditur sub Decreto Concilij, adeoque sine forma in eo præscripta, est irrita, ut docet *Navarr. Lib. 3. Consil. 82. num. 2. & seqq. Sanch. cit. c. 5. num. 17. Laym. Lib. 3. tr. 5. c. 7. nu. 8. contra Molin. & Menoch.* Ratio est, tum quia etiam renunciatio facta, secundum formam præscriptam in Decreto Tridentino, includit hanc tacitam conditionem, ut professione non secutà, ea sit omnino

irrita, ut expressè ibid. decernitur, & tamen necessarium fieri debet secundum illam formam; ergo similiter requiritur, ut servetur illa forma, si fuerit facta sub conditione expressa; quia taciti, & expressi idem est judicium, ut colligitur ex l. 3. ff. de reb. cred. & infra exprimitur, quod tacitè subintelligitur, cum professio habeatur, uti sumitur ex l. *fideicommissi* 11. §. *Si filio*; ff. de legat. 3. Tum quia etiam renunciatio liberè possit exire, quia recuperabit bona, quibus renunciavit: non tamen sine difficultate, quia exhibit plerumque non sine querela, & indignatione eorum, v.g. consanguineorum, quibus bona sub conditione sunt donata, scilicet securæ professionis: verò renunciatio facta sit in favorem Monasterij, studebit Novitium inducere, ad profitendum, ne privetur bonis illius: alia verò ratio est, de testamento Novitij; quia hoc semper potest revocari, etiam donec neeat in Religione, at renunciatio sub conditione securæ professionis facta, non potest revocari, nisi per egressum Novitij à Religione, *Sanch. c. l. n. 17.*

LXXXIV. Cæterum ab hoc Decreto Concilij Tridentini excipiuntur Candidati, & Novitij Societatis Jesu; nam renunciationes bonorum, ac jurium ab ipsis factæ conformiter Constitutionibus ejusdem Societatis, videlicet vel ante ingressum in quamvisque causam piam, vel post primum probationis annum, vel etiam post edita vota simplicia, quandoque Superior jubet, eos se abdicare suis bonis, sine ulla spe illa bona recuperandi, validæ sunt, non obstante prædicto Decreto Concilij, cit. c. 16. in quo ibid. Societatem exceptit ipsa S. Synodus ab illis, quæ in eo statuta sunt, videlicet ne renunciatio bonorum nisi intra duos menses proximos ante professionem fiat, & ut finito tempore Novitiatus, Superiores Novitios ad profitendum admittant, vel ejiciant, ut colligitur ex illis verbis, *per hæc*, id est, supra dicta, S. Synodus non intendit aliquid innovare, aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis Jesu, juxta primum illorum institutum &c. *Less. cit. c. 4. nu. 41. Sanch. c. l. num. 9. Laym. cit. c. 7. nu. 10. in fine*, apud quos plura de hac re videri possunt.

LXXXV. Quæritur secundò. Quinam contractus, vel actus comprehendantur nomine renunciationis in Decreto Concilij Tridentini: ita, ut si fiant sine forma ibi præscripta, sint irriti? Respond. primò. Nomine Renunciationis hic in primis comprehenditur donatio inter vivos, ita, ut irrita sit facta sine forma in dicto Decreto præscripta, *Molin. cit. dis. 139. num. 15. Menoch. c. l. n. 7. Sanch. Lib. 7. mor. c. 5. n. 20.* Ratio est, tum quia donatio est quedam species renunciandi proprijs bonis, à qua in effectu non differt: tum quia est quadam obligatio, cum donans obligetur ad rem donandam irrevocabiliter: tum quia finis hujus Decreti non minus habet locum in donatione, cum in utraque impediatur libertas Novitij ad egrediendum.

Excipitur primò. Si durante probatione, aliquod tribuatur, seu donetur Religioni pro victu, & vestitu Novitij, prout excipit ipsum Concilium, cit. c. 16. Secundò. Si ultra victum, & vestitum, Monasterio, vel certæ personæ etiam Laicæ donatio modica fiat, spectatis facultatibus Novitij, licet secundum se alius esset notabilis, prout colligitur ex illis verbis Concilij: *ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel*

maiorē partē substantiæ suæ Monasterium possideat, nec facile, si discesserit, id recuperare possit: ergo requiritur, ut donatio sit facta in quantitate valde notabili, alioqui cessat finis Legis prohibentis donationem, & consequenter etiam ipsa Lex, *Sanch. c. l. num. 22*. Tertiò. Si per modum elemosinæ aliquid tribuatur Monasterio, dummodo non sit magna: sed modica, quæ libertati egressus ob stare non potest, *Sanch. cit. loc.* Ubi addit, idem dicendum, si quid datum sit pro convivio, dato in ingressu Religionis, vel si quid non magni momenti oblatum sit DEO, aut Sanctis, *Sanch. c. l. num. 28*. Quarto. Si parentes, vel amici Novitij ex proprijs bonis aliquid etiam in magna quantitate tribuant, vel donent Monasterio, in gratiam Novitij, ut ipse benevolentius tractetur, vel facilius admittatur, valida est donatio; quia in dicto Decreto Tridentini requiritur, ut donatio fiat ex bonis ipsius Novitij, alioqui enim cessat ratio Concilij, cum per donationem ex alterius bonis non minuatur libertas Novitij ad egrediendum, quippe cum illa bona ad illum non pertineant, neque illa recuperare possit, ac debeat. *Suar. tr. 3. l. 5. c. 9. n. 16*. dummodo ea donatio fiat absolute, non autem ut in legitimam portionem Novitij computetur: tunc enim ipse Novitius, & non parentes Monasterio donare censeantur, *Sanch. c. l. n. 23. Laym. cit. c. 7. n. 5. in fine*.

LXXXVI. Respond. secundò. Sub nomine renunciationis prohibita Novitijs, ante duos menses proximos professioni, comprehenditur etiam datio mutui, si quid scilicet ex bonis Novitij tribuatur Monasterio, sub titulo mutui; quia non minus ex mutuo, quam ex alia largitione impediri potest libertas Novitij ad egrediendum; tum ob difficultatem, quæ sæpe reperitur in recuperando eo, quod mutuo datum est: tum vel maximè, quia in tali mutuo virtualis quedam donatio includitur: non absoluta, sed sub conditione, si Novitius perseveret, tunc enim obligatio reddendi ex mutuo cessabit, *Suar. cit. c. 9. n. 16*. ubi addit, idem dicendum esse, etiam si à Monasterio aliquod mutuum datum, sine difficultate, recuperari possit: non enim idè cessat prohibitio Concilij; quia cessante fine Legis in particulari tantum, non cessat obligatio Legis, apud quem plura de hoc legi possunt.

LXXXVII. Respond. tertiò. Et si sub nomine renunciationis comprehenduntur omnes contractus lucrativi: non tamen omnes onerosi, sed tantum illi, in quibus non tantum recipitur, quantum datum est, hi enim sine forma præscripta in Decreto Tridentini iniuri à Novitio, sunt irriti, ut si Novitius det pecuniam pro puella in dotem, pro qua nihil recipit: item si fidejubeat pro alio, etiam accepto pretio, quia exposuit proprium patrimonium periculo jacturæ, absque spe æqualis lucri, sive quod tantum recipiat, *Sanch. c. Lib. 7. c. 5. n. 34*. Aliud verò est dicendum, de contractibus reciprocis, in quibus mutuo aliquid datur, vel accipitur, nempe venditionis, permutationis, locationis &c. quia in his Novitius non fit pauper, nec quippiam perdit ex suis bonis; cum tantum recipiat, quantum dedit, idè in illis cessat ratio prohibitionis, ne Novitius, amissis bonis suis, vel magnâ eorum parte, cogatur professionem emittere, *Sanch. c. l. n. 32*.

LXXXVIII. Queritur tertiò, Quæ solennitas

requiruntur ad renunciations, vel donationes Novitiorum. Respond. In Concilio Tridentino, *cit. Sess. 25. de Regular. c. 16*. duæ requiruntur, ut sint validæ, prima est, ut fiant cum licentia Episcopi (vel alterius Prælati, quasi Episcopalem jurisdictionem habentis, nullique Episcopo subiecti in suo territorio, *Sanch. Lib. 7. c. 5. nu. 68*.) vel ejus Vicarij Generalis, qui etiam hanc potestatem, dandæ licentiæ, possunt alijs delegare; quia ea jure communi est annexa perpetuò, non personæ: sed dignitati, vel officio, adeoque est ordinaria, & delegari potest, *Sanch. c. l. n. 73*. Verum hanc licentiam dare non possunt Prælati Regulares, licet exempti sint, ut ex probabiliori sententia docet *Rodrig. Tom. 2. qq. Regul. quest. 48. artic. 14*. *Sanch. c. l. num. 74. contra Navarr.* quia Concilium solam licentiam Episcopi, vel ejus Vicarij requirit, non addendo, vel alterius Superioris, uti expressit in *cap. 5. ead. Sess. de Regul. ubi ad ingrediendum Monasteria Monialium, requirit licentiam Episcopi, vel alterius Superioris, nempe Prælati Regularis, si Monasterium sit exemptum*. Et hic est unus ex casibus, in quibus etiam Religiosi exempti subijciuntur Episcopis. Requiritur autem prædicta licentia Episcopi, vel ejus Vicarij ad renunciations Novitiorum, ut excludantur fraudes, metus, vel preces importunæ, quibus induci posset Novitius, ad relinquenda bona sua Monasterio, licentia enim Judicis tollit præsumptionem doli, & fraudis, *l. ult. ff. de eo quod met. caus. &c. Rodrig. c. l. Sanchez c. l. num. 64*. Quamvis in quibusdam Religionibus non sit in usu, ut licentia petatur ab Episcopo: sed id per contrariam consuetudinem sit abolitum, ut notant *Rodrig. c. l. & Sanch. nu. 25*. quod maximè procedit, si renunciations ex necessitate fieri debeant, propter Ordinis Constitutiones, ut apud Mendicantes, *Laym. cit. c. 7. num. 14*. Porro prædicta licentia non debet peti in scriptis; cum nullam de scriptura mentionem faciat Concilium, neque tamen sufficit, eam esse petitam, sed requiritur etiam, ut sit obtenta; quia non dicitur cum licentia fieri, quando ea solùm est petita; nam, quando requiritur licentia tantum petita, id exprimi solet, ut in *c. Licet; 18. h. t. Sanch. c. l. num. 77*. Debet autem ea licentia præcedere renunciationem, quia requiritur ad valorem actus, nisi fieret sub conditione, si postea Episcopus approbet; tunc enim satis est, ut approbatio ex post facto superveniat, *Sanch. c. l. n. 78*. Denique etsi non requiratur expressa licentia: sed sufficiat tacita, habita tamen ex rati habitatione de præsentī, quippe quæ requiritur ad valorem actus, neque sufficit rati habitatio de futuro, *Sanch. c. l. num. 79*.

LXXXIX. Altera solennitas à Tridentino Concilio requisita est, ut renunciations fiant, intra duos menses proximos ante professionem, adeoque non requiritur, ut fiant integro bimestri ante professionem: sed satis est, illas fieri intra tempus illud bimestre, quamvis immediatè ante professionem: nam finis, & ratio illius Decreti est, ut renunciations fierent majore consilio, & deliberatione, quæ major est, quò longius est tempus probationis, & professioni propinquius, *Sanch. cit. c. 5. num. 80*. Imò valida est etiam illa renunciatio, quæ facta est à Novitio, intra illud tempus bimestre, etiam si completâ ætate legitimâ, & finito anno probationis, ex

justa causa differatur professio, tum quia Lex ea, quæ frequentius contingunt, spectat, *l. Ad ea*; *§. ff. de Legib.* professio autem frequentius fieri solet, completa debita ætate, & anno probationis, idè Decretum Concilij præcipiens intra duos menses proximos ante professionem, fieri renunciationem, intelligi debet, de duobus mensibus proximis illi tempori, quo regulariter fit professio. Tum quia talis renuntiatio adhuc fit conformiter fini, ac intentioni Concilij, quæ fuit, ne Novitij temerè, & inconsultè bonis suis renunciarent: sed nonnisi postquam experti sunt difficultates Religionis, quod utique supponitur, quando jam x. integris mensibus fuerunt in probatione, *Sanch. c. l. n. 82.*

Porro etsi non omnino improbabile sit, quòd si ex dispensatione S. Pontificis, Novitius nono mense, vel minor xvi. annis, professionem facere possit, adeoque abbreviatum sit tempus professionis, aliàs jure præscriptum, hoc casu, etiam sufficeret renunciationem bonorum fieri bimestri, ante illud tempus professionis, adeoque intra mensem septimum, & octavum; quia dispensatio etsi stricti juris sit, extenditur tamen ad connexa, ut ex communi docet *Sanch. Lib. 8. de matr. disp. 1. n. 19.* Contrarium tamen probabilius est, nempe tali casu non posse fieri renunciationem bonorum, intra bimestre illud præcedens professionem: sed debere fieri proximè ante professionem, videlicet eodem die, vel præcedente, ut docet idem *Sanch. cit. c. §. n. 83.* Ratio est, quia cum in eo casu non possit fieri renuntiatio, tempore designato à Concilio, nempe intra xi. & xii. mensem anni probationis, quia professio ex dispensatione anticipatur, & consequenter etiam renuntiatio bonorum anticipari debet, quippe quæ post professionem amplius fieri non potest, ideo saltem curandum est, ut fiat proximè ante professionem, sicque Concilio derogetur, quàm minimùm fieri potest. Nec obstat fundamentum contrariæ sententiæ; quia dispensatio non extenditur ad accessoria separabilia: sed tantùm ad inseparabiliter connexa, ut docet *Sanch. cit. disp. 1. n. 19. & 20.* non est autem inseparabiliter connexum, ut renuntiatio bonorum fiat, integris duobus mensibus ante professionem; cum Tridentinum præscribens illud tempus, agat de professione facienda, post legitimam ætatem impletam, & transactum integrum annum probationis: non autem de ea professione, quæ fit in casu extraordinario, & per dispensationem, de quo in præsentì agitur, ac proinde ea dispensatio non debet extendi ad aliud bimestre tempus, præcedens professionem dispensativè anticipatam, *Sanch. c. l.*

§. VIII.

Alia nonnullæ quæstiones, circa renunciations bonorum à Novitiis factas, proponuntur, & resolvuntur.

XC. Quaritur primò. An Novitius possit renunciare hæreditati patris, vel matris adhuc viventis, sine consensu illorum, & in favorem Religionis? Respond. primò. Tamen si re nuntiatio hæreditatis

paternæ, vel maternæ nondum obtentæ: sed in futurum deferendæ, ipso jure sit invalida, si facta sit in favorem certæ personæ particularis, ut ea ipsi cedat, nisi consensus ejus, de cujus hæreditate agitur, accedat, isque usque ad mortem in ea voluntate perseveret, *l. ult. c. de pact.* Vel nisi juramento fuerit firmata talis renunciatio, seu pactum, *c. Quamvis*; *2. de pact.* in 6. valida tamen est hujusmodi renunciatio, aut donatio, facta in favorem Religiosi Conventus, vel alterius Communitatis, seu Collegij, etiam non requisito consensu ejus, de cujus hæreditate agitur, *Sanch. cit. Lib. 7. c. 2. n. 54. & seqq. Laym. Lib. 3. n. 4. c. 7. n. 3. qu. 2. limit. 3.* Ratio est, quia tum cessat periculum machinandi insidias vitæ alienæ, ob quod prohibita est talis renunciatio, beneficium enim collatum Communitati, non censetur singulis conferri, cum singuli seorsim sumpti non sint Communitas. Si ergo cessare censetur periculum, seu vitæ captandæ mortis in omni Communitate, multo magis in Collegio Clericorum, de quibus nihil dicitur facile suspicari licet, *c. Absit*; *14. junct. Gl. Sinistrum*; *caus. 11. quæst. 3.* præsertim verò in Conventu, aut Collegio Religiosorum, qui non censentur injustè alienis bonis inhiare, cum propria propriæ Christi relinquerint, *Laym. c. l.*

Respond. secundò. Potest Novitius, ante professionem, renunciare hæreditati paternæ, vel maternæ, pacificando cum parente, ut in præmum hujus renunciationis, quam ipse facit, in commodum ejusdem parentis, hic aliquam pecuniæ summam veniat applicare pio loco, aut Conventui, quam libius designat; quia cum talis resignatio fiat ex quadam necessitate, propter Constitutiones Ordinis, qui fit in Religionibus Mendicantium, & pactum adjectum nullam imponat obligationem filio: sed solum parenti, non est credibile talem dispositionem fuisse prohibitam in Decreto Concilij Tridentini, *Laym. c. l. qu. 5. n. 14.*

Respond. tertio. Potest Novitius, in favorem causæ piæ renunciare hæreditati, si quæ illi ante mortem, vel professionem, undecunque obvenierit, v. g. si quæ hæreditas mihi obvenit, volo, ut ea pertineat ad pauperes, vel ad hoc Monasterium: tum enim si hæreditas aliqua delata sit Novitio, ante ejus mortem, vel professionem, etsi ab eo non fuerit adita, quia ignorabat mortem defuncti, cujus hæreditas ipsi est delata, Monasterium, vel pauperes, quibus donatio facta fuit, hæreditatem illam delatam petere, & accipere possunt, *Laym. c. l. nu. 13.* Ratio est, quia licet aliud jure Civili statutum sit, in *l. Quoniam*; *7. C. de jure deliber.* ubi dicitur, Si quis ignorans mortis sororis suæ, adeoque non aditæ ejus hæreditate, è vivis excedat, non transmittit hæreditatem illius ad hæredes suos. Hæc tamen Constitutio, quippe Civilis, non habet locum in causis pijs, in quibus procedi debet secundùm jus naturale, gentium, & Canonicum, quod spectato, valida est talis renunciatio, seu donatio.

Resp. quartò. Si Novitius hæreditati, sive patris, sive matris, vel alterius sibi obveniente renunciet, & de ea disponat in favorem certæ personæ, vel etiam causæ piæ, v. g. Monasterij, inscijs parentibus, vel ijs, de quorum hæreditate agitur, & sine consensu illorum, & ante delatam sibi hæreditatem, adeque

ante mortem parentis, vel alterius, cui aliàs succederet, si superstes esset, è vita discedat, vel in Religione professionem edat, tunc renunciatio, seu donatio illa omnino corruit, ita ut nihil debeatur ei, in cuius favorem facta fuit, *Sanch. Lib. 7. mor. c. 9. n. 25. Laym. c. l. n. 13. in fine, & n. 15.* Ratio est clara, quia nemo potest plus juris in alterum transferre, quam sibi competat, *Reg. 79. in 6.* at in proposito casu, filius, vivente patre, aut matre, vel quocunque alio, de cuius hereditate agitur, nullum habet jus ad bona illorum, cum viventis non sit hereditas, *arg. l. Qui superstitis; 94. ff. de acquir. hered.* Ergo si postea moriatur, vivente adhuc patre, vel matre, vel si professionem edat, non potest hereditatem, sibi nunquam delatam, ad alios transferre; cum sicut per mortem naturalem; ita etiam per mortem civilem, sive professionem omnino incapax sit factus hereditatis capiendæ, & consequenter etiam illam transmittendi ad alios.

Resp. quintò. Si Novitius renunciet hereditati nondum delatæ, sive acquisitæ, absolute, & postea professionem edat in Religione, jus succedendi habente, valet renunciatio, etiam si Monasterium non renunciaverit, sive consenserit in Novitij renunciationem, ita ut excludatur ab hereditate, post professionem renuncianti delatâ. *Sanch. cit. Lib. 7. c. 6. n. 2.* Ratio est, quia Monasterium non succedit, nisi quatenus Professus ille, cuius personam repræsentat, jus habet succedendi: sed quando Novitius prius absolute renunciavit hereditati, nullum jus succedendi habet, etiam si professionem non emisisset, ergo nec Monasterium jus nullum habet, quippe quod solum succedere potest ex persona sui Professi.

XC. Queritur secundò. An renunciatio bonorum, vel donatio à Novitio facta, secundum formam præscriptam à Concilio Trident. corrumpat, & effectum non habeat, si is moriatur, antequam professionem emisit, sed invalidam? **Resp. primò.** Probabilis est, quod renunciatio bonorum, vel donatio facta à Novitio, etiam in favorem Monasterij, vel cujuscunque alterius, corrumpat, non solum, si professio non sit secuta, quia ipse est egressus è Religione, cumque deseruit: sed etiam, quia morte præventus professionem non emisit, *Rodrig. cit. q. 48. art. 2. Sanch. cit. c. 5. num. 49.* & alij apud ipsum. Ratio est, quia Concilium expressè dicit: *ac non aliàs intelligatur effectum sortiri, nisi secuta professione;* quæ verba cum sint generalia, sic intelligi debent, quod per illa ita intendit consilium libertati Novitiorum, ut quacunque ex causa non profiteantur, liberam habeant facultatem disponendi, de illis bonis, quibus renunciârunt, adeoque quod non secuta professione, ex quacunque causa, renunciatio effectum non habeat. Et cum verba Decreti expressè requirant, ut renunciatio effectum non habeat, nisi sequatur professio, non sufficit, conditionem hanc impleri æquipollenter, quia secuta est mors, quæ æquivalere professioni, tanquam morti Civili: sed specificè impleri debet. Oppositum tamen etiam est probabile, quod si Novitius moriatur ante professionem, renunciatio, seu donatio ab eo facta habeat effectum, ut docet *Suar. Tôm. 3. de Rel. Lib. 5. c. 16. num. 11.* quia causa, propter quam Concilium ita statuit, est, ne minuatur libertas in professione faciendâ, vel omittendâ, quæ cum cesser, quando

moriatur etiam Novitius ante professionem, videtur etiam cessare dispositio Concilij.

Resp. secundò. Ut renunciatio, vel donatio à Novitio facta, sit firma, & effectum habeat, non sufficit, ut professio postea fiat: sed requiritur, ut sit valide emissâ. *Sanch. cit. c. 5. n. 55.* & alij apud *Barb. Lib. 1. Jur. Ecclesi. c. 42. n. 238.* Ratio est, tum quia Concilium exigit, ut sequatur professio, verba autem debent intelligi cum effectu, adeoque ut sequatur valide professio; nam actum invalidum fieri, perinde est, ac si omnino non fieret: tum quia Concilium voluit consilium libertati Novitiorum, ad egrediendum: at verò, quando professio est irrita, proficiens verè adhuc est Novitius, & licet potest egredi, adeoque renunciatio etiam, seu donatio, non est firma, nec effectum habet, alioquin posset impedire liberum egressum Novitij, quod est contra mentem Concilij. Porro ratificatâ postea professione, quæ invalidè fuit emissâ, censetur quoque ratificata renunciatio, nisi professio fuerit invalida, ob defectum legitimæ ætatis; tunc enim sicut professio, ita etiam renunciatio sit nulla, si renunciatus necdum explevit xv. annos, & x. menses, adeoque cum ab initio fuerit nulla, non potest postea confirmari, vel convalescere, per supervenientem legitimam ætatem, & aliam professionem validam, *Sanch. c. l. nu. 56. Pelliz. in man. Regul. tr. 2. c. 9. q. 22. n. 49. & 50.*

XCII. Queritur tertio. An renunciatio bonorum facta à Novitio, secundum formam Concilij Trident. possit ab illo, ante professionem, revocari, si velit permanere in Religione? **Resp.** non posse, ut docet *Sanch. cit. c. 5. n. 58.* Ratio est, tum quia, si talis renunciatio posset revocari usque ad professionem, ea fieri posset, quocunque tempore Novitiatûs, sine forma præscripta à Concilio Trident. quod ideo requirit certas solennitates, quia renunciatio, seu donatio statim est irrevocabilis, nisi deficiat conditio, sub qua facta est, videlicet si professio secuta non fuerit: tum quia non tantum contractus onerosi; sed etiam lucrativi conditionati, adeoque donatio conditionata non potest revocari, pendente conditione; quia ex omni contractu conditionali non minus oritur obligatio in spe, id est, postmodò quod eveniat conditio: quam ex contractu puro, & absoluto oritur obligatio in re, & absoluta, quia uterque contractus in suo ordine, & gradu est perfectus. Cum ergo renunciatio Novitij contineat in se tacitam conditionem, ut non habeat effectum, nisi secuta fuerit professio, ea non potest revocari ab ipso Novitio, si velit permanere in Religione, siquidem semper interea, priusquam professio facta est, pendet conditio, sub qua facta est renunciatio.

XCIII. Queritur quarto. An renunciatio, seu donatio bonorum facta, intuitu ingrediendi Religionem, vel etiam post ingressum, à Novitio minore xxv. annis, sine auctoritate Curatoris, & Decreto Judicis, aliisque solennitatibus, Jure Civili, aliàs requisitis ad dispositionem minoris, sit valida? **Respond.** affirmative, etiam si in favorem personæ privata sit facta, *Sanch. Lib. 7. mor. c. 6. num. 19.* Probat, quia in c. *De his; 4. de sepult.* dicitur, de volentibus transire ad loca Religiosa, liberum esse eis tunc bona sua, non tantum Religiosis, sed etiam quibuslibet privatis conferre personis. Ubi no-

tan-

tandum, quod id liberum importat idem, quod sine Superioris, vel alterius auctoritate, licentia, ac dispensatione, ut tradit *Gl. recepta in Clement. 2. V. Libere de jure Patron. & in Clem. fm. V. Libere de atat. & qualir.* Imò etiam importat nullius contradictionem, vel juris impedimentum ob stare, ut tradunt *Dd. apud Sanch. c. l.* Idque etiam colligitur ex *Auth. de Monachis §. Illud quoque; collat. 1.* ubi conceditur volentibus ingredi Religionem licentia, ut suis bonis uti, id est, de illis disponere possint, quocunque voluerint modo, per quæ verba remouentur omnes Legis, seu juris solennitates, ut constat ex *l. 1. ff. de Testament. milit. & l. 1. C. de SS. Eccles.*

SECTIO III.

DE PROFESSIONE RELIGIOSA.

§. I.

Quid sit Professio Religiosa, & quotuplex?

XCIV. Assertio 1. Professio dupliciter accipi potest, ut notat *Suar. Tom. 3. de Relig. Lib. 6. c. 1. num. 1.* Primo. Generaliter, & latè, pro actu illo, quo is, qui vult fieri Religiosus, Statum Religionis publicè, solenniter, & firmiter assumit, siue Professio fiat per vota solennia absolute, ac irrevocabiliter (quomodo regulariter, & ordinariè fit in plerisque Religionibus) siue per vota simplicia, & dependenter ab aliqua conditione, quæ proinde dissolvi potest, ut est emissio votorum simplicium in Societate Jesu, post biennium probationis, facta, ut dictum supra num. 9. & 10. h. t. Et in hac generali acceptione Professio, formaliter loquendo, est contractus, non merè humanus: sed Religiosus, & Sacer, per quem homo voluntariè se tradit DEO in Religionem approbata, quoad certum modum, seu institutum vivendi, & quidem editis tribus votis paupertatis, castitatis, & obedientiæ: idque interveniente Prælati Regularis acceptione, qui dictam traditionem, nomine DEI, acceptet: quæ descriptio colligitur ex ijs, quæ fusè tradit *Suar. cit. Lib. 6. c. 2. num. 4. & seqq.* Et quidem quod in primis ad substantiam Religiosæ Professionis requiratur prædicta traditio, inde probatur, quia sola vota Religionis non sufficiunt ad constituendum statum Religiosum, si quidem potest quis privatim ea edere, & tamen non ideo erit Professus, vel Religiosus: sed requiritur insuper, ut se privet jure, quod habet in seipsum, quoad actiones, & bona sua, illudq; transferat in alium, scilicet in Religionem, vel Prælatum ejus, ut tradit *Suar. cit. Lib. 6. c. 2. n. 6.* Idque propter DEUM, cui specialis obligatio ex illa oritur, & acquiritur, ideòque Professio non est pactum, vel donatio merè humana: sed Religiosa, & Sacra; quia principaliter fit DEO, licet mediatè solum; talis enim promissio, ac traditio immediatè fit ipsi Religioni, seu ejus Prælato, *Suar. c. l. num. 14.* Deinde quod præter illam traditionem, requiratur etiam ad Professionem promissio per tria vota: inde constat; quia hæc sunt de essentia Status Religiosi,

ut supra probatum, & per consequens etiam de essentia Professionis, per quam quis formaliter constituitur in Statu Religioso, *Suar. c. l. num. 11.* Denique quod etiam requiritur acceptatio à Prælato Regulari, facta nomine DEI, constat ex *Ad Apostolicam; 16. h. t.* ubi dicitur: *Si Conventus, seu Novitius professionem emittat, & Abbas acceptet, oriri obligationem, eòque ordinari probationem, ut se invicem experiantur, adeòque Professio traditionem Profitentis, & acceptionem Prælati admittentis essentialiter requirit, Suar. cit. 2. num. 5.*

Secundò. Accipitur Professio strictè pro illa, quæ fit per vota solennia, omnino absolute, & irrevocabiliter ex utraque parte, prout ordinariè, & ferè semper fieri solet: & de hac potissimum hinc nobis sermo erit, siue tria illa vota expressè emittantur: siue implicite solum, ut mox dicetur, *Suar. cit. c. 2. n. 12. & 13.*

XCv. Assertio 2. Professio Religionis duplex est, una expressa, altera tacita. Expressa est, quæ fit verbo, vel scripto, vel utroque simul. Tacita est, quæ fit sine voce, & scripturâ, excusando unum, vel plures actus Professorum proprios, & utraque eandem obligationem parit, *Sanchez Lib. 5. moral. c. 3. num. 1. & alij Dd. communiter.* De priore nunc agemus, de posteriore verò postea.

§. II.

Quà formâ, seu modo Professio expressa fieri possit, vel debeat?

XCvi. Assertio 1. Professio Religionis expressa potest emitti: non tantum verbis (prout regulariter fit) sed etiam scripto, aut nutibus, seu signis; quia nullibi reperitur jure statutum, quod necessariò per verba fieri debeat, nisi vi Instituti, vel Regulæ verba requirantur, *Sanchez Lib. 1. c. 3. num. 2.* Quare mutus à natura, qui deinde etiam surdus factus est, potest Professionem emittere, modò scripto, vel nutibus consensum exprimere valeat, sicut etiam talis contrahere potest matrimonium carnale, *Azor p. 1. Institution. Lib. 12. cap. 4. quest. 1. Sanchez citat. loc. Ubi addit, quod si mutus simul sit cæcus à natura, est incapax Professionis; quia solis signis edoceri potest, quid sit Professio, quæ percipere nequit, si simul cæcus sit: Idemque est, si quis simul sit cæcus, & omninò surdus; quia talis solis verbis potest edoceri, quæ nequit percipere, si simul surdus sit, nisi atqueam fieret surdus, didicerit, quid sit Professio, *Sanchez. c. l. n. 2.**

XCvii. Hinc infertur, quod ad valorem Professionis expressæ, nec certa verborum forma requiratur: sed ea quibuslibet verbis, vel alijs signis traditionem personæ profitentis significantibus, & vicissim acceptionem Religionis, seu Prælati ejus nomine, fieri potest, prout in-

mitur ex c. Porreclum; 13. h. t. Ubi Canonicus quidam voverat, se Monachum fore, & postea in morbum incidens, cum timeret, ne voto non expleto, decederet, junctis manibus, se tradidit Abbati in Monachum & in Fratrem. Super hoc casu consultus Papa Clemens III. responderet, quod cum Monachum non faciat habitus, sed Professio Regularis: ex quo iste Canonicus se tradidit Abbati in Monachum, ac Fratrem, & ab eodem receptus est, talis compelli debet, ut Monachus fiat, vel maneat, & reddat Domino, quæ promissit.

Porro duplex est intellectus hujus cap. ut notat Gl. hic. V. Professio, & Abb. num. 13. & 14. Unus est, quod iste Canonicus fecerit tantum votum simplex, intrandi Religionem, & profitendi, ideoque compelli debet, ut intret, & Monachus fiat. Alter, & verior intellectus, seu explicatio hujus cap. est, quod dum iste Canonicus se tradidit Abbati in Monachum, & Fratrem, & ab eodem receptus est, Professionem saltem tacitam emisisse censetur, licet non expresse formam consuevit, ideoque compelli debet, ut Monachus fiat, id est, persistat, & maneat. Idque patet tum ex eo; quia si iste Canonicus emisisset tantum votum simplex ingrediendi Religionem, non recte diceretur de eo, quod se reddidit, hoc est, tradidit potestati Abbatis, quod non fit, nisi per solennem Professionem, per quam quis se tradit Abbati, tanquam subditum, & que promittit obedientiam Religiosam: Tum etiam ex utraque ratione in hoc cap. subjuncta, scilicet, quod habitus non faciat Monachum: sed Professio Regularis, & quod convertendo votum sit emissum, & ab Abbate receptum, hæc enim conveniunt Professioni tantum, quæ cum pendear, non solum ex voluntate Proficientis: sed etiam alterius recipientis, ad sui valorem requirit, ut recipiatur ab eo, qui habet potestatem incorporandi Religioni, sive ad illam admitendi: non autem convenit simplici voto, ingrediendi Religionem, quod pendet ex voluntate solius voveritis, nec indiget alterius receptione. Tum denique, quia Canonicus iste prius vovit, se fore Monachum, ac deinde morbo correptus, voluit reddere Deo, quod promiserat, ne voto non expleto, decederet: at si tradendo se in Monachum, Professionem non emisit, prius votum non explevit: sed ei solum aliud votum simplex adjecit, quod absurdum est dicere, Fagnan. in cit. c. Porreclum; n. 40. & 3. seqq.

XCIII. Notandum hic præterea primò, quamvis ad valorem Professionis non requiratur scriptura, ut dictum, & patet ex cit. c. Porreclum, juxta probabiliorem explicationem, per scripturam tamen fieri solet, ac debet, prout præcipitur in c. ult. caus. 20. q. 1. & tradit Gl. ibid. V. Scriptis, ut scilicet de illa authentice constet per propriam subscriptionem, vel subscriptionem, si quis scribere nesciat, Sanch. Lib. 5. c. 3. n. 5. Ubi num. 6. ait, quod tacite Professus potest compelli, ut expresse profiteatur per scripturam, per quam possit ejus Professio probari. Imò juxta communem Ecclesiæ consuetudinem, solent vota Professionis, non tantum scribi: sed etiam ex scripto publicè legi, teste Suar. tom. 3. Lib. 6. c. 12. num. 4. idque in Societate nostra est essenziale, ut habetur p. 5. Constitut. c. 3. in declarat. lit. A. & notat Sanch. c. 4. Por-

Tomus III.

ro licet Jure communi non requiratur, ut Professio fiat coram testibus, ideoque etiam sine illis valida sit; quia nihil de hac re decretum reperitur: ut tamen convenienter fiat, requiritur, ut coram sufficientibus testibus fiat, spectatâ naturâ contractus, per quem assumitur specialis Status Ecclesiæ, ideoque ita fieri debet, ut de illo possit Ecclesiæ constare, Suar. c. l. num. 5.

Notandum secundò. Et si ad Professionis valorem certa verborum forma non requiratur, debet tamen illa servari, quæ in Regula præcipitur, vel in Ordine consueta est, ita tamen, ut licet aliis verbis fiat Professio, quam in Regula præscribitur, ea non ideo sit irrita: sed quibuscunque verbis, vel signis significantibus traditionem sui per vota substantialia Professio fiat, illa valida est, nisi in Regula à Sede Apostolica approbata exprimat, Professionem aliâ formâ factam, esse irritam, Aror p. 1. Lib. 12. c. 5. q. 7. in fine, Sanch. cit. c. 3. n. 4. quia Ecclesiæ non minus circa Professionem: quam circa matrimonium, impedimenta dirimentia, seu conditiones, quæ sint de forma substantiali illius, statuere potest, Io. Andr. in cit. c. Porreclum; num. 3.

Notandum tertio. Forma profitendi, juxta diversa Ordinum instituta, varia est, interdum enim tria substantialia Religionis vota exprimentur, quandoque sola obedientia, secundum Regulam promittitur (quoad ea scilicet, quæ ut præcepta continentur in Regula) aliquando stabilitas, & conversio morum, secundum Regulam, in qua paupertas, & castitas continentur, Aror cit. Lib. 12. c. 4. q. 2. Suar. cit. Lib. 6. c. 12. n. 6. Sanch. cit. c. 3. n. 3.

XCIX. Notandum quartò. Valida est Professio Religionis, etiam non suscepto habitu Religioso, & Professorum proprio; quia habitus Monachum non facit, ut dicitur in cit. c. Porreclum; h. t. sed sola Professio Regularis, expressa, vel tacita, c. unic. de voto in 6. Gl. in cit. c. Porreclum; V. Non faciat, quæ reultat quandoque ex habitu Religiosi susceptione, seu delatione, & ob illam facta præsumitur, juxta c. Constitutionem; 3. h. t. in 6. Nam Professio consistit in sui traditione Religioni, & acceptione ejusdem per votum solenne; habitus verò Religiosus, etsi soleat esse plerumque signum hujus traditionis, & consequenter etiam Professionis: non tamen res signata, videlicet Professio, pendet ab hoc signo, quoad sui valorem & substantiam. Et hinc neque Religiosi habitus suscepcio, aut gestatio semper est certum signum Professionis; nam si quis etiam longo tempore portet habitum Religiosum, extra Monasterium, sive Religionem, non censetur Professus, ut notat Gl. in Clem. 2. V. In aliqua; h. t. arg. illius Text. quia tunc cessat præsumptio tacite Professionis, nam si voluisset Professionem emittere, intrasset Monasterium, Fagnan. in cit. c. Porreclum; n. 13.

Idque sumitur etiam ex c. Ut Clerici; 3. h. t. quod habetur in Concilio Toletano IV. c. 54. Ubi statuitur, ut Clerici, qui se habitu & nomine Monachos fingunt, cum non sint, corrigantur, & compellantur, ut vel veri Monachi sint, (id est, fiant, profitendo Regulam Monachorum) aut veri Clerici remaneant, dimisso habitu Monachorum. Gl. fin. h. t. & Innoc. ib. & Ioann. Andr. in fine, & Abb. n. 3. hoc cap. intelligunt, & explicant de illis Clericis secularibus, qui non volentes profiteri, extra Monasterium & Congregationem

S s

Mon-

Monachorum habitum monachalem gestant: nam isti quamvis habitum deferant, non sunt tamen obstricti Religioni: sed compellendi sunt à Prælati Ecclesiasticis, ut vel profiteantur Religionem, vel habitum Religiosum exuant: quanquam idem *Abb. & alii hoc cap. etiam intelligant, de illis Clericis, qui expressè protestati sunt, quod per habitus Religiosi gestationem non intendant profiteri Religionem, idèque non potuit præsumi tacita Professio, quæ aliàs ex annali habitus delatione præsumitur, nisi facta sit protestatio contra illam, de qua infra.*

C. Assertio 2. Professio expressa potest fieri, etiam per Procuratorem, nisi Ordinis Regula contrarium statuatur, *Azor cit. Lib. 12. c. 5. q. 5. Rodriq. tom. 3. qq. Reg. q. 17. art. 33. Suar. cit. c. 12. n. 22. Sanch. cit. c. 3. num. 7. Ratio est, quia per Procuratorem fieri possunt omnia, quæ non specialiter per illum fieri interdicta sunt, l. 1. §. Usus; ff. de Procurat. c. Potes quis; 68. de R. l. in 6. at nullibi ex iis actibus, qui per Procuratorem fieri possunt, reperitur excepta Professio Religiosa, ut constat ex Gl. in l. Pomponius; 40. ff. de procur. & Gl. in c. Qui ad agendum; 4. v. Vel pacisci eod. in 6. Ubi inter casus exceptos non numeratur Professio. Quare sicut matrimonium, etsi per se sit indissolubile, per Procuratorem contrahi potest, ita etiam Professio emitti. Requiritur tamen, ut valida sit Professio, per Procuratorem nomine absentis emissæ, ut speciale mandatum habeat ad Professionem emittendam, & quidem in Religione determinata, neque enim sufficit mandatum generale ad profitendum in quacunque, nisi certa Religio exprimitur; saltem verbo, vel per epistolam, aut nuncium, etsi in mandato scripto non fuerit expressa: quamvis *Suar. c. l. num. 23. putet, de rigore hanc conditionem non requiri. Secundò, ut Procurator per seipsum, nomine alterius Professionem edat; non enim potest alium substituere ad hunc actum Professionis, nisi hoc specialiter ipsi sit concessum. Tertiò, ut tempore, quo fit Professio per Procuratorem, ejus potestas non fuerit revocata, quamvis per solum actum internum, vel per factum contrarium, & etiam ignorante Procuratore revocationem; requiritur enim ut consensus existat principalis, seu Profitentis, quando fit Professio, vel saltem, ut non fuerit revocatus. Quartò, ut constitutio Procuratoris non sit gravi metu extorta, *Sanch. cit. loc. n. 8. & alii cit. Hinc sequitur, quod Professio etiam ab absente per litteras fieri possit, sicut matrimonium, *Suar. c. l. n. 23.****

C. I. Assertio 3. Professio expressa fieri potest, non tantum absolute: sed etiam sub conditione, sive de præsentis, vel præteritis, quæ non suspendit actum, sive etiam sub conditione propriè dicta, pendente ex eventu contingenter, v. g. promitto paupertatem, castitatem, & obedientiam perpetuam, si pater meus intra 8. dies consenserit, sicut potest sub tali conditione iniri matrimonium. Quare tali casu Professio, impletâ conditione, erit valida, modò ante conditionis eventum consensus non fuerit revocatus: deficiente autem conditione, etiam ipsa Professio corrumpitur; quia intentio sic profitentis non alia fuit, quam dependenter ab illa conditione se obligare, *Sanch. Lib. 5. c. 4. num. 87. An autem tali casu, eveniente conditione, statim valeat Professio, sine novo consensu profitentis, & Re-*

ligionis acceptantis, id pendet ex illa questione, an matrimonium sub simili conditione initum, post ejus eventum, valeat, sine novo consensu. Affirmat *Sanch. c. l. n. 88. negat Suar. cit. c. 12. num. 12. de quo alibi.*

Excipi debet, nisi conditio adjecta substantiæ Status Religiosi repugnet, tunc enim irrita est Professio, v. g. ut liceat bona sua retinere, tanquam propria, & independentem à voluntate Prælati, *Sanch. v. Religio; 3. q. 7. Azor cit. Lib. 12. c. 5. q. 2. Sanch. cit. c. 4. num. 92. Suar. cit. c. 12. num. 14. Ratio est, quia deficiente parte substantiali contractus, videlicet consensu, non potest valere contractus, & consequenter neque Professio, c. Tua nos; 26. de spons. Idem habetur statutum de matrimonio in c. ult. de iudic. appof. à quo ad matrimonium spirituale, nempe Professionem valet argumentatio. Plura de hac re deri possunt apud Dd. cit.*

CII. Ceterum prædictis addendum, non requiri ad valorem, & substantiam Professionis, ut fiat in Ecclesia, vel Monasterio, sive intra Claustrum Religionis: sed ea potest extra fieri, ubicunque, etiam in lecto, cum nihil de loco repetitur in statuto, *Abb. in c. Sicut; 17. num. 3. h. t. Suar. cit. Lib. 6. c. 12. num. 24. Sanch. cit. c. 3. num. 12. Potest etiam Professio fieri quocunque tempore, sive matutino, sive vespertino, *Pellizar. in man. Regul. Tral. 3. c. 1. q. 17. num. 34. Ratio est, quia hæc circumstantiæ sunt valde extrinsecæ, idèque nulla fuit ratio, cur tanquam essentialia requirerentur, *Suar. c. l. Denique etiam infirmitas corporis non impedit, quò minus valida sit Professio, ut colligitur ex c. Porrectum; h. t. & notat ibid. Abb. num. 2. Idèque etiam in articulo mortis valide emitti potest Professio, dummodo Profitens integrum habeat iudicium, ut patet ex c. Sicut; 19. juxta Gl. v. Ex mentem; h. t.***

§. III.

Quibus modis fieri possit Professio citra Religionis?

CIII. Præmittendum ex Gl. in Clement. 2. v. Inceps; h. t. & Abbate in c. Ex parte; 22. num. 3. h. t. triplicem esse habitum Novitiorum. Primus est distinctus, ut quia alio habitu utuntur Novitii, alio Professi: & hic rursus subdividitur in patenter, seu manifestè distinctum, & latenter distinctum: distinctus patenter habitus est, qui vel colore differt, ut quia v. g. Novitii album, Professi nigrum habitum portant: vel scissurâ, ut in Ordine Minorum Novitii portant tunicam, sine alusto capucio, Professi cum illo: vel formâ seu figurâ, cit. Clement. 2. h. t. ut si Novitii deferant breviorum habitum, vel cum externo signo appensi panniculi. Habitus latenter distinctus est, quando vestes Novitiorum non benediciuntur, Professorum verè benedicuntur, c. pen. h. t. Secundus est habitus indistinctus, seu communis, ut quia Professi, & Novitii gestant eundem habitum, sine omni distinctione patente, & latente. Tertius est habitus indistinctissimus, sive communissimus, quando scilicet, non solum Professi, & Novitii: sed etiam illi cum

eum illis in communem viventes simili vestitu utuntur, ut Clerici, qui sunt Capellani Monachorum, & Laici administrati, qui Monachis, vel aliis Religiosis inserviunt.

CIV. Queritur nunc primò. Quibus modis, spectato Jure Canonico Decretalium, fieri possit Professio tacita? Resp. tres communiter modi assignari solent, ut tradunt *Azor p. 1. l. 12. c. 4. q. 3. Sanch. Lib. 5. mor. c. 3. n. 19. & seqq. Laym. Lib. 4. tr. 5. c. 5. n. 1. & alii d. communiter*. Primus est, si quis sciens, & sponte habitum proprium Professorum, & patenter distinctum ab habitu Novitiorum suscipit, & per triduum gestavit, istacitè Professus censetur, prout sumitur ex *c. Ad nostram; 8. h. t.* Nani cum intellexisset Alexander III. quoddam Eremita pueros quosdam suasionibus induxerunt, ut statim Religionis habitum in eorum Monasteriis susceperint, ex quibus unum T. nomine, statim pœnituit, quoddam habitum induisset, qui puellam quandam sibi sub juramento desponsavit: sed Eremita noluerunt permittere, ut illam in uxorem duceret. Ad hoc respondit Papa, & mandat cuidam Canonico a se delegato, ut si constiterit, quoddam T. ante completum XIV. annum, susceptum Religionis habitum deposuerit, aut si post XIV. annum, habitum sine probatione suscepit, & intra triduum deposuerit, eum ab impetitione Eremitarum liberum pronunciet, & uxorem, quam se ducturum juravit, postquam exivit è Monasterio, liberè ducere permittat, si alia causa rationabilis non obstat. Ex quo per sensum contrarium inferitur, quoddam si prædictus T. post pubertatem completam, habitum Religionis per triduum gestasset, non potuisset uxorem ducere, quia censetur tacitè Professus. *Abb. hic n. 3. not. ult.* Ratio est, quia dubitati potest, quo animo, seu intentione facta sit talis habitus susceptio, ideo jura requirunt, ut per triduum habitus Religionis proprius sit gestatus, antequam presumatur, quoddam animo profitendi fuerit susceptus ille habitus, quod triduum non requiritur in Professione expressa, seu verbali, quippe in qua ab initio constat de intentione profitendi, *Gl. hic v. Statim pœnituit, & Abb. n. 4.*

CV. Similiter in *c. Is qui; 1. in princ. h. t. in 6.* statuitur, quoddam is, qui ante XIV. ætatis annum (completum) Religionem ingressus fuit, infra sequentem annum (scilicet XV. ætatis suæ, adeoque post pubertatem adeptam) liberè egredi, & ad sæculum redire potest: Nisi postquam XIV. annum completum, Professionem expressam faciat in anno sequenti (nempe XV.) vel habitum Religionis suscipiat, qui dari profitentibus consuevit: vel Professionem a se prius (hoc est, ante XIV. annum) factam, expressè ratam habeat. Ratio est, quia licet Novitius per plures annos steterit in Religione, ante pubertatem, nisi tamen fecerit Professionem expressam, post pubertatem, vel tacitam, per susceptionem habitus Professorum, vel Professionem factam, ante annum XIV. ratificaverit expressè, vel tacitè, liberè reverti potest ad sæculum. *Franc. hic n. 2. & 3.*

CVI. Porro circa primum hunc modum tacite Professionis: Notandum primò, si quis olim, ante annum probationis exactum, per spontaneam susceptionem habitus Religiosi, seu proprii Professorum, ac distincti ab habitu Novitiorum, tacitam Professionem

emissit, is non obligabatur quidem, ad permanendum in illa Religione in specie: obligabatur tamen ad Religionem aliquam in genere ingrediendam, ita ut si Religio, cujus habitum suscepit, nimis stricta, ac rigida ipsi videretur, ad aliam laxiorem licetè transire posset, prout sumitur ex *c. Super eo; 9. h. t.* Nam cum quidam Clerici Religionis habitum (Professorum proprium, & distinctum ab habitu Novitiorum, ut patet ex Rubrica seu Summa hujus cap.) suscepissent (eo animo, ac voto, ut ad sæculum amplius non redirent, ut notat *Gl. hic in casu, & v. Susceperunt*) sed ante Professionem (expressam) editam, ad sæculum rediissent: Consultus super hoc Papa Alexander III. respondit: si isti austeritatem Religionis, ad quam se contulerunt, servare noluerint, ad mitionem Religionem transire sunt cogendi, nec amplius in Ecclesiis sæcularibus recipi debent, ne votum Domino factum (quo sæculo generaliter renunciaverunt, *Gl. hic v. Ne contra votum*) transgrediantur. Veruntamen si ante susceptum hujusmodi habitum, durante probationis tempore, recedere voluerint, retineri non debent, secundum Regulam S. Benedicti; 8. ut in eadem veste, in qua venerunt, dimitantur. Ita explicat hoc cap. *Gl. hic in casu, & Abb. n. 2.* Idque expressè habetur in *c. Constitutionem; 3. §. In aliis h. t. in 6. de quo supr. n. 33.*

CVII. Notandum secundò. Si annus probationis legitimè sit transactus, tum non requiritur, ut habitus Professorum proprius per triduum gestetur: sed sola susceptio habitus patenter distincti ab habitu Novitiorum, tacitam Professionem inducit, prout sumitur ex *c. Ad nostram; 8. h. t.* ibi: *habitum sine probatione suscepit, & infra triduum deposuerit, & apertius ex cit. c. 3. junct. Gl. v. Infra probationis, eod. in 6.* Ratio est, quia gestatio habitus Novitiorum proprii per triduum requiritur, deliberationis, & probationis causâ, quæ tunc cessat, quando annus probationis præcessit, tunc enim censetur cum deliberatione susceptus habitus ille, *Abb. in cit. c. Ad nostram; num. ult. Sanch. Lib. 5. c. 3. n. 24.* Professio verò tacita inducta per susceptionem habitus Professorum proprii, post annum probationis exactum, obligat ad illam Religionem in specie, cujus habitus est susceptus: & non tantum ad aliquam in genere; quia cit. *c. Constitutionem; 3. h. t. in 6.* loquitur tantum de Professione tacita, per susceptionem habitus Religionis, infra annum probationis, factâ, quoddam obliget ad aliquam Religionem in genere, *Abb. in cit. c. Ad nostram; num. 5. Sanch. cit. c. 3. num. 27.*

Notandum tertio. Ad inducendam Professionem tacitam, per voluntariam susceptionem habitus Professorum proprii, & manifestè distincti ab habitu Novitiorum, in quo per triduum perseverat, non requiritur, ut intra Monasterium gestetur: sed idem est, si extra deferatur, cum licentia Prælati, & sub ejusdem obedientia, *Azor Lib. 12. c. 4. q. 3. §. Altero modo, Sanch. c. l. n. 25.*

CVIII. Alter modus tacite Professionis est, si quis anno integro, eoque continuo, habitum in Religione gestavit, in quo nulla patens, seu manifesta est distinctio inter Professorum, & Novitiorum habitum, talis, exacto anno, censetur tacitè Professus, ut docet *Azor p. 1. l. 12. q. 3. §. Terrio modo, & alii Canoniste communiter*. Idque probatur in primis ex *c. Ex*

» parte; 22. h. t. nam Episcopus quidam quæstus fuit
 » Honorio III. in Diœcesi sua nonnullos esse, qui
 » pluribus annis habitum Monachalem gestarunt: sed
 » professionem non ediderunt: Unde cum de eo,
 » quod proprium possideant, & non secundum Re-
 » gulam vivant, ab Episcopo, vel aliis arguuntur, se
 » excusant, & dicunt, quod ad carentiam proprii, &
 » continentiam, aliâque observationes regulares,
 » non teneantur; cum habitus non faciat Monachum;
 » sed professio regularis. Ad hoc rescribit Papa, &
 » mandat eidem Episcopo, ut quoslibet Lege Diœce-
 » sanâ (id est, jurisdictionis, nam Regulares non subsunt
 » Episcopo, quoad Legem Diœcesanâ; c. Cum pro uti-
 » litate; 34. c. 1. Gl. hic V. Diœcesanâ) subiectos,
 » qui ita diversis viis ingredi, non verentur, ut post-
 » quam per annum Monachalem habitum gestarunt,
 » per Ecclesiasticam censuram eos compellat, ut Re-
 » gulam, secundum Ordinis formam, profiteantur, ac
 » servent. Hinc colligitur, quod is, qui per annum ha-
 » bitum Monachalem, quando habitus Professorum &
 » Novitiorum sunt indistincti (ut patet ex Rubrica seu
 » Summa hujus cap. & explicat Innocent. ibid.) gestavit,
 » in fine anni censetur ipso facto sive tacite profes-
 » sionem emisisse: & quidem præsumptione juris, & de ju-
 » re, contra quam non admittitur probatio, nisi ante ex-
 » pletum annum probationis, protestatio præcesserit, se
 » non gestasse habitum, animo profitendi: imò potest
 » etiam talis compelli, ut expresse profiteatur: Gl. hic
 » V. Per annum, & ibid. Joann. Andr. n. 1. & Barb. n. 2.
 » Aor. c. l.

Aliud verò dicendum est, si habitus Novitiorum
 sit distinctus ab habitu professorum, tunc enim quam-
 vis longo tempore, v. g. per 20. vel plures annos ha-
 bitum Novitiorum gestavit, nunquam censetur tacite
 professus, nec ad expresse profitendum Regulam co-
 gi potest, nec obligatus est, ad Religionem aliquam
 in genere, Innoc. hic & Joann. Andr. num. 3. Fagnan.
 num. 2.

CIX. Præterea in c. 1. §. Quod si; h. t. in 6. de-
 » cernitur, qui ante XIV. annum Religionem est in-
 » gressus, & per totum annum sequentem (scilicet
 » XV. ætatis suæ, adeoque in pubertate) gestavit ha-
 » bitum Novitiorum, non distinctum ab habitu pro-
 » fessorum (nec patenter, & sensibilibus, nec latenter,
 » seu occulte) tacite professus censetur, vel si quam-
 » prius Professionem fecerat, ratam habuisse: nisi ta-
 » lem habitum etiam alii in Monasterio, qui nec Novi-
 » tii, nec Professi sunt, communem tamen vitam cum
 » iis ducunt (ut Capellani servientes, & sæculares Cle-
 » rici, Gl. hic V. Communem) gestare soleant, Abb. in
 » cit. c. Ex parte; n. 3. h. t. Sanch. Lib. 5. mor. c. 3. n. 32.

At verò si quis post XIV. annum, adeoque jam
 » pubes factus, habitum Religionis assumpsit, & per
 » annum (continuum scilicet, Gl. margin. hic) gesta-
 » vit, is ex tunc verè Religionem talem professus esse;
 » præsumitur, si habitus Novitiorum, & Professorum
 » omnino sint indistincti (id est, nec patenter, nec la-
 » tenter distincti, Gl. hic V. Distinguntur) etiam si a-
 » lil, qui cum iis in communi degunt, similibus vesti-
 » bus utantur, qualibus Novitii, & Professi, prout
 » statuitur in cit. c. 1. §. Qui verò eod. in 6. Ubi etiam
 » ratio diversitatis assignatur; quia si pubes, qui dis-
 » cretionem rationis jam habet, habitum Religionis
 » assumpsit, & per annum integrum portavit, cen-
 »

tur eam approbasse: secus est de eo, qui ante annu-
 discretionis, seu pubertatis, habitum Regularem as-
 sumpsit, is enim non censetur ideo Religionem ap-
 probasse, & consequenter nec tacitam professionem
 fecisse. Abb. c. l. Sanch. c. l. n. 33. Ubi notat, in eo
 differre casum posterioris §. Qui verò; à casu prioris.
 Quod si cit. c. 1. h. t. in 6. quod in §. Quod si, sufficit
 habitum, ante pubertatem assumi, dummodo post
 pubertatem anno integro portetur: at in §. Qui verò,
 exigitur, ut habitus post pubertatem assumatur, & per
 integrum annum gestetur.

Porto per habitus distinctos, seu dissimiles in-
 telliguntur hoc loco, sive Professi & Novitii pate-
 ter, seu manifestè diversi habitus seu vestes dentur,
 sive latenter, & occultè; quia vestes Professorum be-
 nediciuntur, non item vestes Novitiorum: Sive ali-
 quid aliud fiat, per quod habitus Novitiorum à pro-
 fessorum habitu discernatur, prout habetur in cit.
 c. 1. §. fin. h. t. in 6. ut quia dantur à certis personis
 vel in certis diebus, aut formis, Gl. ibid. V. Aliud.

CX. Denique in Clement. Eos qui; 2. h. t. statu-
 tur, eos, qui deinceps in ætate discretionis consti-
 ti (scilicet XIV. in viro, & XII. in muliere, & requi-
 ritur pubertas completa, nec prudentia, vel materia de-
 plet ætatem, Gl. hic V. Etate) Novitiorum ha-
 bitum in aliqua Religione (per Sedem Apostolicam
 approbatam, Gl. hic V. Religione) per annum (inte-
 grum, etsi non sit necesse, ut annum illum expleat,
 Gl. hic V. Per annum; portaverint) hoc ipso, censentur
 esse, Religionem illam professos. Nisi hujusmodi
 habitus in colore, scissura, vel forma patenter, seu vi-
 sibilibus distinctus sit ab habitu Professorum.

CXI. Pro declaratione, hujus Constitutionis
 Notandum primò, si habitus Novitiorum non pate-
 ter, seu manifestè: sed latenter solum, sive occultè
 distinctus sit ab habitu Professorum, tum jam novitii
 professio tacita, per annalem delationem talis habitus
 post pubertatem, inducitur, ut docet Navarr. Con-
 stit. 4. de Regul. n. 74. §. Advertendum; Aor. cit.
 4. q. 3. §. Tertio modo. Et quoad hanc partem esse cor-
 rectum Jus antiquum, sentit etiam Suar. tom. 3. Lib.
 6. c. 1 §. n. 18. in fine. Nam olim requirebatur, ut ha-
 bitus Novitiorum nec patenter, nec latenter per so-
 lam benedictionem esset distinctus ab habitu Pro-
 fessorum, ad inducendam tacitam professionem, juxta
 c. 1. §. fin. h. t. in 6. quod nunc limitatum est per hanc
 Clement. in fine, ad patenter distinctum, adeoque in
 sola benedictione distinguantur, id non obstantibus, qui
 minus tacita professio fiat. At verò, spectato Jus an-
 tiquiore, si quis ante pubertatem suscepit habitum
 distinctissimum, eum scilicet, quo non solum Professi
 & Novitii: sed etiam sæculares, qui cum iis in com-
 muni vivunt, uti solent, non censetur tacite pro-
 fessus, licet per annum, illum, etiam post pubertatem
 completam, gestaverit, juxta cit. c. 1. §. Quod si; h. t.
 in 6. Si verò post pubertatem suscepit habitum, etiam
 communissimum, & indistinctissimum, censetur ta-
 cite professus, juxta cit. c. 1. §. Qui verò; Et per hanc Cle-
 mentinam quoad utramque hanc partem Jus an-
 tiquum non est correctum; quia correctio juris vi-
 tandâ est, quoad fieri potest: hæc autem Clementina
 loquitur de habitu communi, & patenter distincto
 non autem de habitu communissimo, seu indistinctis-
 simo, loquitur enim de habitu Novitiorum, habitus

item, qui est adeo communis, ut eo utantur etiam ii, qui nec Novitii, nec Professores sunt, non potest dici propriè habitus Novitiorum; & sic c. 2. in 6. non est correctum per hanc Clementinam, quoad habitum indistinctissimum, quæ intelligenda est juxta distinctionem traditam in cit. c. 2. h. t. in 6. Gl. h. c. V. Portaverint, Abb. in cit. c. Ex parte; n. 2. h. t. Sanch. c. l. n. 33. in fine, & Suar. cit. c. 19. n. 20. contra Navarr. c. l. Ratio differentia est; quia impuberes semper censentur operari cum imperfecta deliberatione, & ideo si communissimum seu indistinctissimum habitum assumant, non eo ipso presumitur, quod ex intentione Statuti Religiosi illum assumpserint: Secus est de puberibus, qui cum maturâ deliberatione censentur operari, & habitum assumere; Suar. c. l.

Notandum secundò. In Religionibus, in quibus habitus Novitiorum non est patenter distinctus ab habitu Professorum, Novitii circa finem anni probationis, vel habitum deponere, & egredi: vel si Ordinis Regulam diutius probare velint, protestari debent, se non animo profitendi gestare habitum illum; sed tantum ulterius probandi Religionem; quia talis protestatio non est contraria facto: sed declaratoria animi, quo fit actus, Gl. h. c. V. Per annum & V. Professionem, Sanch. c. l. n. 35. Laym. cit. c. 5. n. 1.

CXII. Tertius modus tacite professionis est, si quis habitum professionis gesserit, & in eo actum Professorum proprium exerceat, v. g. in Capitulo suffragium ferat, is tacite, seu ipso facto professus censetur, ita, ut ad contrarium probandum, non admittatur, nec regredi possit ad vitam secularem; prout sumitur ex c. Vidua; 4. h. t. quod est desumptum ex Concilio Trid. sess. 25. Ubi dicitur, si vidua velum conversionis (seu professionis) quamvis non sacrum, (nam velum Sacrum, quod consecrationis dicitur, solum Virginibus imponitur, juxta Gl. in c. De virginitate; 1. c. caus. 20. q. 1.) sponte sibi imposuerit, (quamvis illud etiam possit recipere ab Episcopo, Gl. h. c. V. Imposuerit) & in Ecclesia inter velatas, seu Monachas oblationem Deo fecerit, (quia nimirum olim consuetudo fuit in quibusdam Ecclesiis, ut velatas, seu Monachas panem offerrent, qui à Sacerdote pro Eucharistia consecrandus esset, Gl. h. c. V. Oblationem) habitum Sanctimonialium retinere cogitur, licet juramento confirmare velit, eâ intentione sibi velum imposuisse, ut deponere possit. Consentit c. Vidua; 34. caus. 27. q. 1.

CXIII. Pro explicatione Notandum primò, Professio tacita non dicitur ob solam taciturnitatem, quasi ex ea sola consensus presumi possit, id enim verum non est; quia in præjudicialibus sola taciturnitas, etiam scientis, & præsentis, non habetur pro consensu, ut tradit Bar. in l. Quæ dotis; 34. n. 21. & seqq. ff. de sol. matr. sed præterea requiritur actus positivus, qui vel ex rei natura, vel ex juris dispositione significet consensum, Barb. in c. Cum virum; 12. n. 3. h. t. Utinam propositum, si quis post annum probationis completum, habitum Professorum proprium induat, vel ad Capitulum admittatur, & unum, vel alterum actum Capitulum exerceat, censetur hæc tacita, id est, sine verborum figura, ipso facto edita professio.

Notandum secundò. Licet aliàs, ea, quæ in animo latent, nemini que sunt cognita, præter operantem per juramentum probari possint, arg. c. Si verò; 4. de

sent. excomm. ubi Gl. V. Propria manu, ait, soli juramento creditur, quando de conscientia alicujus dubitatur; id tamen solum procedit in ambiguis seu dubiis factis, quando incertum est, quo animo aliquid factum sit: At verò in casu cit. c. Vidua, non erat dubium: sed per circumstantias extrinsecas satis determinatum, adfuisse animum profitendi, ex quibus oriebatur præsumptio juris, ac de jure, contra quam non admittitur probatio directa, cit. c. Vidua, Abb. ibid. n. 5. admittitur tamen probatio indirecta, si quis probare velit, aliquam ex conditionibus requisitis, ad eam præsumptionem inducendam, deficere, Fagn. in cit. c. n. 9. & 10. & in c. Significatum; 11. n. 17. eod.

CXIV. Notandum tertio. Ad hanc tacitam seu præsumptam professionem plures conditiones, requiruntur, ut tradit Joann. Andr. in cit. c. Vidua; n. 3. & Abb. ibid. n. 5. & Barb. n. 2. Sanch. cit. c. 3. n. 14. & seqq. & alii communiter. Prima est, ut actus, per quem tacita professio inducitur, fiat auctoritate, & consensu ejus, qui potest ad Religionem illam admittere, nam sicut expressa professio non potest fieri, nisi in manibus habentis potestatem recipiendi, ita nec professio tacita; quia difficilius cognoscitur consensus tacitus, quam expressus: quamvis non requiratur ad professionem tacitam, factum aliquod Superioris admittentis, sicut ad expressam: sed sufficit etiam sola scientia, & patientia ejus, qui potest ad Religionem admittere, Sanch. c. l. n. 14. Suar. tom. 3. Lib. 6. c. 19. n. 16. in fine. Secunda conditio est, ut hujusmodi professio fiat sponte, ita ut non metu, vel violentiâ ad eam sic actus, ut patet ex cit. c. Vidua; ibi: si sponte velum professionis &c. si enim metus gravis, seu vis illata irritam reddit professionem expressam, c. 1. de iis, quæ vi metus &c. multò magis tacitam. Tertia, ut exercens actum sciat eum, sive de jure communi, sive saltem ex statuto, aut consuetudine Religionis illius, esse proprium Professorum, & ab illis tantum exerceri solitum, & per illum induci tacitam professionem alioquin enim si id ignoret, deest consensus tacite profitendi; ignorantis enim nullus est consensus. Quarta conditio est, ut habeat verum, ac positivum propositum, profitendi per exercitium talis actus, neque enim satis est, se habere merè negative, ita ut non habeat quidem animum profitendi: sed neque contrarium non profitendi; quia tunc deficeret consensus internus profitendi. Quare si quis certò sciat, se animum profitendi non habuisse, in foro conscientie non obligatur: sed cessante scandalo, aut graviore damno, potest Religionem deserere; nam quando de veritate constat, cessat præsumptio. In foro tamen externo, si quis habitu Religionis assumptum, exercuit actum proprium Professorum, & postea alleget defectum interni consensus, non audietur, ut patet ex cit. c. Vidua, Fagn. ibid. n. 30. nisi expressè protestatus sit, se actum hujusmodi non exercere, animum profitendi, tum enim non potest esse locus præsumptioni tacite professionis, quia tacitum tollitur per expressum contrarium, Gl. fin. in cit. Clem. 2. h. t. Quinta conditio est, ut exercens actum Professus proprium, sit constitutus in legitima ætate, ad validam professionem requisita, id est, ut pubertatis annos expleverit, juxta c. 3. in fine h. t. in 6. Præter has quinque conditiones, addunt aliqui sextam, nempe ut exercens actum proprium Professorum, per triiduum perseveret in illo proposito, eumque in-

terea actus exerciti non pœniteat, *juxta c. Ad nostram*; 8. h. t. & expressius in *cit. c. 3. in fine eod. in 6.* Ubi nova & unica forma tacite proficendi præscribi videtur, nempe per susceptionem habitus proprii Professorum, intra annum probationis, in ætate legitima, cum perseverantia per triduum, neque ulla ibi sit mentio de exercitio actus professis proprii, & nullibi in jure declaratum est, exercitium talis actus æquivalere perseverantia tridui, & ita docet *Joann. Andr. in cit. c. Vidua*; n. 7. *Suar. cit. c. 19. n. 14. & 2. seqq.* Verum *Abb. in cit. c. Vidua*; n. 6. & *Sanch. cit. c. 3. n. 21.* putant, distinguendum esse: vel enim cum habitus Professorum proprii, intra annum probationis, susceptione, simul exercetur actus proprius Professis, & tunc non requiritur perseverantia per triduum, *juxta cit. c. Vidua*, in quo nulla sit de triduo mentio; quia exercitium actus competentis solis professis, suscepto prius habitu eorundem, non minùs operatur, quàm perseverantia per triduum, duo enim vincula fortius ligant, quàm unum. Si verò alterutrum solum fiat, id est, vel habitus Professorum proprius tantum suscipiatur, vel exerceatur tantum actus solis Professis conveniens, tum opus est perseverantia per triduum, *juxta cit. c. Ad nostram*; & *c. 3. eod. in 6.* Et hæc sententia videtur probabilior.

His adjiciunt aliqui septimam conditionem, ut exercens actum, qui à solis Professis fieri solet, sit adhuc Novitius, sive in probatione; nam sicut habitus Professorum proprius, susceptus à non Novitio, sive seculari Clerico, extra Religionem, non inducit tacitam professionem, *c. 3. h. t.* ita nec actus proprius Professorum, exercitus à non Novitio, quia talis adhuc secularis, non censetur habere animum proficendi, alioquin intra Religionem talem actum exercuisset, *Id. Andr. in cit. c. Vidua*; n. 3. & *Abb. n. 7.* quos sequitur *Fagnan. ibid. n. 18.* Alii verò distinguunt: vel enim exercet quis actum proprium Professorum, sine proprio habitu eorum: & requiritur, ut sit Novitius adhuc in probatione existens, non item, si utrumque concurrat, ut in *cit. c. Vidua*; ubi nulla de Novitiatu sit mentio, *Silvest. V. Religio*; 3. q. 19. §. Primo ergo, *Navarr. Comment. 4. de Regul. n. 73. Sanch. c. l. n. 23.*

Cæterum supradictæ conditiones requiruntur etiam, ad illum modum tacite probationis, quæ fit per delationem habitus Professorum patenter distincti ab habitu Novitiorum, *Sanch. c. l. n. 24.*

CXV. Quæritur 2. An & quibus modis Professio tacita fieri possit, jure novissimo, post Concilium Tridentinum? Resp. Professiones tacitæ non sunt sublatae per dictum Concilium, dummodò fiant, transacto probationis anno integro, eoque continuo, & completis XVI. annis ætatis proficentis, prout requiritur *Seff. 25. c. 15. & 16. de Regul. in quibus aliàs nullum verbum reperitur, tollens Professiones tacitas. Quare si quis hodie, post legitimam ætatem, & expletum probationis annum, suscepto habitu Religionis, exerceat unum vel plures actus de jure vel consuetudine solis Professis competentes: vel gesserit habitum Professorum, patenter distinctum ab habitu Novitiorum: vel habitum Novitiorum, patenter indistinctum ab habitu Professorum, licet latenter, sive occultè sit distinctus, concurrentibus simul conditionibus jure antiquo, & novo requisitis ad tacitam Professionem, & nullà interveniente protestatione in contrarium, ille censendus est, tacitam Professionem edidisse, *Navarr.**

Lib. 3. conf. 28. n. 5. h. t. Azor cit. r. 4. q. 6. Rodriq. 3. q. 17. a. 1. & 2. Sanch. cit. c. 3. n. 36. Barb. in cit. Vidua; n. 3. *Laym. cit. c. 5. n. 1. in fine, & alii.* Ratio est, quia casus omnis semper manet sub dispositione juris communis, arg. *c. Susceptum*; 6. de rescriptis, ac proinde Professiones tacitæ, si fiant servatis iis, quæ Concilium Trident. de novo decrevit servari in Professionibus, de cætero validæ erunt, sicut olim erant ante dictum Concilium, cum non sint revocate. Illud addendum, cum hodie post Concil. Trident. Professio tacita fieri non possit: nisi post expletum annum probationis, ideo non est opus, ut habitus Professorum patenter distinctus ab habitu Novitiorum gestatur per triduum: neque etiam si alius actus proprius in habitu eorum exerceatur, requiratur statio per triduum; quia is, qui post factam probationem per integrum annum, suscipit habitum Professorum proprium, satis significat, se habere animum deliberatum proficendi, *Fagnan. in cit. c. Vidua*; n. 20. & *c. Ad nostram*; n. 5. & 6.

§. IV.

De conditionibus requisitis ad legitimam Professionem.

CXVI. Assertio 1. Prima conditio requisita legitimam Professionem, sive expressam, sive tacitam est, legitima ætas, ita ut Professio non obliget, nec valeat, si fiat ante legitimam ætatem, prout statuitur in *c. Nullus*; 1. h. t. quod est desumptum ex Concilio Moguntino *can. 23.* Ubi decernitur, nullus condecatur (scilicet ad proficendum, ut fiat Monachus, *Gl. h. t. V. Eodem*; vel alius Religiosus) nisi in legitima ætate, & spontanea voluntate, de quo postea. Est autem legitima ætas, spectato jure antiquo, ætas pubertatis completæ, nempe annus XIV. completus in masculis, & XII. in feminis, neque enim sufficit annum illud esse inceptum, ut constat ex *c. i. junct. Gl. V. Caput. caus. 20. q. 1. c. 1. & 2. ead. caus. q. 2. c. Ad nostram*; 1. junct. *Gl. V. Ante consummationem, c. Significatum*; 1. & *c. seq. & c. Cum sumus*; 14. h. t. & *c. i. in print. in 6. Gl. in cit. c. 1. V. In Legitima ætate* 3. h. t. sicuti, secundum Canones, eadem ætas etiam ad valorem matrimonii carnalis est necessaria. Verum Concilium Trident. *Seff. 25. c. 15, de Regul.* statuit, ut in nulla Religionem, seu virorum, seu mulierum, fiat Professio ante annum XVI. ætatis expletum.

CXVII. Porro circa hanc primam conditionem Notandum primò, etsi in matrimonio carnali illicita suppleat defectum ætatis, *c. De illis*; 9. & *c. In de desp. impuber.* Non tamen in matrimonio spirituali, quod contrahitur inter proficentem, & Religionem, tradit *Gl. ult. in c. Postulasti*; 20. in fine h. t. & in *Comment. 2. V. Etate eod.* & ex communi docet *Sanch. Lib. 5. mor. c. 5. n. 2.* quia id non reperitur statutum positivo de Professione, sicut de matrimonio carnali, & ratio esse potest nimia Religionis austeritas. Deinde si quis ante pubertatem, Professionem edidit, debet eam post pubertatem expressè ratificare, *juxta c. 1. h. t. in 6. in print.* At verò jure novo Concil. Trident. postquam annum probationis, & annum XVI. ætatis complevit, licet in matrimonio ab impubere inito, non requiratur expressa ratificatio: sed sufficit

tacita; illud enim adveniente pubertate ratificari censetur, hoc ipso, quod cohabitans cum puella non contradicit, ut tradit *Gl. in c. Literas*, 4. *V. Placere de des. impub.* si verò quis jam pubes factus Professionem edidit: sed ante annum XVI. vel annum probationis exactum, sufficit, si postea, cum ad profutendum habilis factus est, eam tacite ratificet, exercendo v.g. actus Professionum proprios, dummodo sciverit priorem Professionem irritam fuisse, *Navarr. Lib. 3. cons. 27. h. t. Sanch. Lib. 7. de matr. dis. 37. n. 49.* Ratio est, quia quod Professio, quæ irrita fuit ob defectum legitimæ ætatis, expresse ratificari debeat, nuspiam in iure dicitur repetitur, nisi facta sit ante pubertatem.

XXVIII. Notandum secundò. In quibusdam Religionibus, in quibus vita & conversatio valde asperata est, nemo admittitur ad Professionem, nisi plenam pubertatem, id est, XVIII. annum, iuxta l. *Adrogato*, 40. ff. de adopt. sit affectus, prout habetur in c. *Quia in Insulis*, 6. h. t. quod est desumptum ex Regi-
stro Gregorii I. ubi ita refertur; quia in Insulis asperata est Monachorum vita, ideo pueros ante XVIII. annum, ad Professionem admitti prohibemus. Ratio est, quia adolescentes ante illam ætatem non censentur satis idonei ad asperitates vitæ Religiosæ perferendas. Loquitur autem hoc cap. non de maioribus Insulis: sed de solitariis, & angustis mari circumdatis, ut notat *Abb. hien. 3.* quamvis hanc Constitutionem per contrariam consuetudinem etiam in Insulis rigidis abolitam esse referat *Io. Andr. hic & Silvest. V. Religio*, 3. q. 2. Porro in illis Religionibus, in quibus præcipitur, ut Novitii ad Professionem non admittantur, nisi annum XVIII. (ut in Ordine Minorum seu S. Francisci de Paula) vel etiam majorem ætatem, v. g. XX. annum saltem attigerint, tale statutum quidem servandum est: non tamen, si prius admittantur, ideo Professio debet irrita censi, modò ea sit facta post annos pubertatis, vel iure novo post XVI. annos; quia in c. *Quia*, nullum est verbum irritans Professionem ante XVIII. annum factam: sed solum id prohibet, ut notat *Abb. ibid. n. 4. & 5. Silvest. c. l. q. 4. Sanch. Lib. 5. c. 4. num. 3.* & Concilium Tridentinum præcepit, ut Professio fiat anno XVI. completo, & non postea; sed solum prohibuit, ne fiat ante illam ætatem completam, id è que statuta Ordinum, quæ majorem ætatem requirunt, ad profutendum, non comprehenduntur sub illo decreto, nec ei adversantur, iuxta declarat. *Cardin. Conc. apud Fagnan. in c. 1. h. t. n. 15.*

XXIX. Assertio 2. Altera conditio requisita ad legitimam Professionem est, ut spontaneâ, seu liberâ voluntate sit emissâ, iuxta cit. c. 1. ibi: *Spontaneâ voluntate h. t.* alioquin enim si Professio facta sit ex coactione, aut metu gravi, seu cadente in virum constantem, in iure incusso, ipso iure saltem Ecclesiastico est irrita, ut deciditur in c. *Præfens*, 4. caus. 20. q. 3. & c. 1. de iis, quæ vi & c. & docet *Suar. tom. 3. de Relig. c. 4. n. 3. Sanch. Lib. 4. mor. c. 3. n. 9. & 19.* & alii communiter, sicut idem etiam statutum est de matrimonio carnali. Ratio est, quia per Professionem, seu votâ Religiosâ suscipitur novus & immutabilis Status, & obligatio, id è que convenit, ut omnino spontaneâ, ac plenè liberâ voluntate suscipiatur.

XXX. Notandum hinc primò. Sicut metus reverentialis, propter imperium, vel preces parentis, vel Superioris, per se solus non reddit matrimonium irri-

tum, ita nec Professionem, ut docet *Abb. inc. Cùm virum*, 12. n. 8. h. t. *Sanch. Lib. 4. de matr. dis. 6. n. 18.* Nisi tamen conscientia sint timida, vel timor malæ tractationis, vel preces importuna, seu sæpius repetita; vel magna, & diuturna offensio ejus, à quo hominis vita, aut fortuna pendet, spectatâ etiam conditione, ac dispositione personæ, utrum timida sit, hæc enim si jungantur reverentiæ, quæ Superioribus deferri solet, æquivalet metui gravi, *Sanch. cit. Lib. 4. dis. 7. num. 5. & 7. Less. Lib. 2. c. 17. n. 35. Laym. Lib. 4. Tract. 5. c. 5. n. 6.*

Notandum tertio. Si constet Professionem expressam vel tacitam seu præsumptam ab aliquo editam esse, & postea opponatur defectus ætatis, vel coactio, aut metus illatus, vel aliud impedimentum irritans Professionem, tum probatio ei incumbit, qui impedimentum allegat, seu opponit, ut docent *Io. Andr. in c. 1. & Abb. n. 4. h. t. Fagnan. ibid. n. 26.* Ratio est, tum quia in dubio præsumendum est pro valore actus, quod legitimè factus sit, donec contrarium ostendatur, c. *Abbate*, 25. de *V. S.* tum quia possessio stat pro Professione, ipsaque Religione, quæ hæcenus hominem, ut Professum suum, aluit, & habuit. Non prohibetur tamen etiam altera pars v. g. Monasterium probationes suas afferre, quibus ostendat, quod Proficiens habuerit ætatem legitimam, vel quod spontaneâ, ac liberâ voluntate Professionem ediderit, arg. c. *Super hoc*, 5. junct. *Gl. V. Resignationis de renunc. Abb. in cit. c. 1. in fine h. t.*

XXXI. Notandum tertio. Etiam Professio ex errore, vel ignorantia, aut dolo, circa substantialia Religionis, emissâ, est irrita, & quidem iure naturali; quia talis error, seu ignorantia omnino tollit consentam substantialem, ut colligitur ex c. *Cùm dilectus*, 6. de iis, quæ vi & c. *Suar. cit. Lib. 6. c. 5. n. 3. & 4. & n. 8.* secus est, si error vel ignorantia solum sit circa accidentalialia; quia tunc adest sufficiens consensus, *Suar. c. l. n. 6.* Hinc inferitur, non esse irritam Professionem ejus, qui morbum contagiosum v. g. gallicum, vel similem interrogatus tacuit, quamvis si aperuisset, admissus non fuisset; quia cum non sit impedimentum irritans Professionem, ejus ignorantia, seu error in admittente non censetur substantialis, *Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 57.* Neque idcirco in pœnam jam Professus expelli potest; cum non videatur causa adeo gravis, *Sanch. c. l. num. 58.* quod tamen limitat *Cast. Pal. p. 3. dis. 2. punc. 2. §. 2. n. 4.* Nisi adhibitis remediis per annum morbus non curaretur; tunc enim poterit expelli, tum ob culpam deceptionis: tum ob periculum infectionis aliorum.

Notandum quarto. Tamen si coactio per vim, aut metum, irritam reddit Professionem, ut dictum, non tamen ingressum in Religionem, probationis causâ, quia hæc nullo iure reperitur irritata, sicut Professio coactè facta; quia aliâs, si hæc valida esset, indissolubilis foret, nec injuria facta reparari posset: secus est de Novitiatu, ex quo egredi licet, *Sanch. Lib. 7. de matr. dis. 37. n. 51.* Inferitur tamen gravis injuria etiam ei, qui ad ingrediendum Religionem cogitur: id è que Concilium Tridentinum sess. 25. c. 18. de Regul. excommunicat omnes illos, qui quamcunque mulierem invitam cogunt, ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum, cujuscunque Religionis, vel ad emittendam Professionem, quique ad hoc eidem actui vel

vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem præstiterint.

CXXXII. Cæterum ex eo quod Professio liberæ voluntate fieri debeat, sequitur, quod facta à furioso, vel amente non valeat, prout sumitur ex *c. Sicut*, 15. *h. t.* Nam Innocentio III. relatum fuit, quod Sacerdos quidam, cum gravi morbo laboraret, & extra se positus de vita desperaret, à simplici Monacho habitu Monachali fuerit indutus, & ad Monasterium delatus, qui paucis post diebus, cum inciperet convalescere, habitu deposito, cum licentia Abbatissæ à Monasterio recessit, idèque petiit à Papa, ut possit in Sacerdotali Ordine liberè à Religionis iugo ministrare. Respondet Papa, licet hæc duo inter se repugnantia videantur, quod aliquis extra se positus sit, & de vita desperet: Si tamen ita est, uti asseritur, Sacerdotem illum, cum habitu indueretur, extra se positum fuisse, idèque non percepisse, quid ageretur, nec consentire potuisse, ipsum à Monasterio Ordine liberum esse pronunciam: nisi postquam mentis suæ factus est compos, spontaneâ voluntate Professionem Monachalem ediderit. Ratio per se patet; quia furiosus, seu amens liberæ voluntate consentire non potest, idèque Professio ab eo edita, irrita fuit.

CXXXIII. Ubi Notandum primò, Si quis alienus à mente Professionem facit, non sufficit ad hoc, ut verè Professus fiat, si postea ad sanam mentem rediens, & conscius Professionis à se emissæ invalidè, taceat, vel non contradicat, aut habitum non deponat: sed necesse est, ut de novo spontaneâ voluntate profiteatur, vel tacitè, nempe per exercitium actûs proprii Professorum, distincti ab habitu Novitiorum, ex qua præsumi possit de novo tacita Professio, juxta supra dicta, & colligitur ex *c. Sicut in fine*, & docet *Abb. ibid. n. 4. Silvest. V. Religio*; 5. q. 2. *Azor cit. Lib. 12. c. 2. q. 5. Sanch. cit. Lib. 5. c. 4. n. 53. contra Hostiens. & Io. Andr.* Ratio est, quia talis Professio fuit omnino irrita, adeoque perinde est, ac si nunquam facta fuisset, & consequenter non potest, cessante amentia, ratificari, nisi per novam Professionem expressam, vel tacitam. Verum jure novo Concilii Tridentini, non potest Professio ab amente facta ratificari, nisi ante amentiam, anno continuo in probatione steterit, & postquam ad sanam mentem rediit, denuo expressam Professionem faciat, vel tacitam, v. g. per assumptionem habitûs proprii Professorum, etiam sine gestatione tridui, juxta supra dicta, & tradit *Sanch. c. l.*

Notandum secundò. Licet is, qui repugnantia proponit, audiri non debeat, *c. Sollicitudinem*; 54. *junct. Gl. fin. de appell.* tamen ex æquitate Canonica Papa in *c. Sicut*, annuit petitioni, sub conditione, si ea pars propositionis, ex qua petitio & conclusio rectè formata est, vera existat, videlicet, quod dum mentis imposter, habitu Monastico fuerit indutus, *Abb. in cit. c. n. 2.*

CXXXIV. Assertio 3. Tertia conditio requisita ad valorem Professionis est, ut ea ab aliquo habente potestatem incorporandi Religionem, acceptetur, nomine ipsius Religionis, expressè, vel tacitè, sive ipso facto, aut per signa, ut ex communi docet *Gl. in c. Porrectum*; 13. *V. Non faciat habitus*; *h. t. & ibid. Abb. n. 10. Suar. tom. 3. Lib. 6. c. 11. n. 1. & 2. Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 62. Laym. Lib. 4. tr. 5. c. 5. n. 5. & colligitur ex cit. c.*

Porrectum, ibi: *& recipitur ab Abbate, & ex c. Ad apostolicam*; 16. ibi: *Abbate per se, vel per alium Professum recipientem*, & paulò post per Professionem emittam perierit *& acceptam, h. t.* Ratio est, quia Professio est contractus onerosus, reciprocos, sive ultro citroque obligatorius, quo Professus se Deo dedicat, & Religioni tradit: & vicissim ipsa Religio obligatur Religiosum alendum, & tractandum, juxta Ordinis institutum, idèque utriusque partis consensus requiritur, sicut in aliis reciprocis obligationibus, seu contractibus, utriusque contrahentis consensus exigitur, *l. in omnibus*; 55. *ff. de oblig. & act.*

Porro etiam consensus Superioris acceptantis Professionem, metu etiam gravi, & injusto extortus sit, non tamen ideo irrita est Professio, ut docet *Suar. cit. c. 4. n. 19. & seqq.* quia cum metu reddat irritam Professionem, non jure naturali: sed positivo solum, hoc autem nihil constituit de metu incusso Prælati, seu Superiori Professionem admittenti, idè non debet fieri tenetio de uno casu, vel persona, ad aliam: præterea cum non sit eadem ratio, tum quia vis, & metus facit inferri Adolescentibus ingredientibus Religionem, non item ipsi Religioni, vel ejus Prælati, nisi in casu valde raro: tum quia Professio ex parte ingredientis longe difficilior, & onerosior, quam ex parte ipsius Religionis acceptantis.

Quarta conditio ad Professionem requisita, scilicet ut licitè fiat, est, ut quis sit sui juris, & nullatenus obligatione aliquâ obstrictus, ratione cujus impeditur emittere Professionem, sine ipsius consensu, de qua agemus §. seq.

§. V.

De illis, qui prohibentur ingredi Religionem, vel in illa Professionem edere, propter obligationem, quâ aliis sunt obstricti.

CXXXV. Assertio 1. Episcopus non potest Episcopatum deserere, & transire ad Religionem, in eoque Professionem emittere; quia est obstrictus suæ Ecclesiæ, sicut maritus uxori, unde sicut maritus non potest deserere uxorem, absque ejus consensu, ita nec Episcopus Ecclesiam suam, sine consensu Papæ, qui omnium Ecclesiarum curam habet, & hunc consensum sibi reservavit, ut ex communi docet *Less. Lib. 2. de jussu c. 4. n. 24.* Qui tamen talem licentiam concedere non solet, nisi Episcopus, ad officium exequendum sit inhabilis, ut colligitur ex *c. Licet*; 18. *h. t.* & expressè ex *Nisi*; 10. *de renunc.* Id autem intelligendum est de Episcopo consecrato, vel etiam electo, & confirmato, vel consecratus non sit; quia talis est etiam sponsus Ecclesiæ, cui sine licentia Papæ, renunciare non potest, *c. de transl. Episc.* adeoque nec Professionem edere, quæ supponit renunciationem Episcopatus, *Suar. tom. 2. de Relig. Lib. 6. c. 8. n. 2.* Aliud est, de electo tantum, qui solum est, & dicitur Episcopus, cum addito, scilicet electus, & nondum spirituali conjugio obligatus sit Ecclesiæ, idèque etiam sine licentia Papæ, sicut renunciat Episcopatu: ita & profiteri in Religione potest, *Suar. c. l. n. 1.* Idèque dicendum de Episcopo consecrato, qui nullum Episcopatum habet; quia illi legitime renunciavit, in eo enim cessat ratio prohibitionis, nempe ob-

ligatio alicui Ecclesiae, quod est impedimentum assumendi statum Religiosum; *Suar. c. l. n. 4.* at vero Episcopi titulares, aut relegati non possunt transire ad Religionem, & in ea profiteri, sine licentia Papae; quia sunt alligati certae Ecclesiae, et si per accidens, ob infidelium occupationem, vel ob Tyrannorum persecutionem, non possint actu praesse suo Episcopatu, *Suar. c. l. n. 5. arg. c. Post translationem; 1. de renunc. nisi forte impedimentum sit perpetuum, sine spe aliquando recuperandi Episcopatum, Palao cit. dist. 1. pun. 2. §. 5. n. 3.*

CXXVI. An autem Professio facta ab Episcopo electo, & confirmato, sit valida, dubitatur. Affirmat *Suar. c. l. n. 7.* quia talis Professio non repetitur irritata ullo jure positivo, sed tantum prohibita; sed neq; ex natura rei est invalida, cum vinculum Professionis, & Episcopatus non sint formaliter incompatibilia, ita ut unum dissolvatur, deficiat, sine pari in eo, quod ex Religioso Professo sit Episcopus, manet enim Religiosus; adeoque ex natura rei possunt simul consistere, licet talis Professio quoad actum, seu exercitium, repugnans muneri Episcopali, sit impedita. Quae sententia etsi speculative sit probabilis; tamen absolute probabilis est, talis Professio esse irrita, sine licentia Papae facta; quia cum Ecclesia prohibeat, ne Episcopus gregem suum, cui se obligavit, deserat, sine Papae licentia, ideo Deus talem Professionem repugnantem Ecclesiae non acceptat, ut docet *Laym. in c. Nisi cum pridem 10. de renunc. & dictum supra li. 1. Tit. 9. n. 5.* Ad rationem contrariam respondetur, per illam solum probari, quod status Religiosus, & Episcopalis non sint incompatibiles de jure naturali, seclusa prohibitione juris positivi. Quod vero attinet ad alios Praelatos, Episcopo inferiores, etiam si quasi Episcopalem jurisdictionem habeant, quod sine licentia Papae Religionem ingredi possunt, & in ea profiteri; quia non sunt spirituali conjugio, seu perpetuo vinculo obligati Ecclesiae, & ad munus Pastorale, neq; ullo jure prohibetur illis ingressus in Religionem; quamvis saltem ex decencia debeant petere licentiam a Papa, si illi immediate sint subiecti, vel a Superiore Ordinario, si non sint exempti, ut Abbas ab Episcopo, *Suar. c. l. n. 14.*

CXXVII. Assertio 2. Si parentes in extrema necessitate sint constituti, tum filius, non tantum tenetur differre interim Religionis ingressum, & multo magis Professionem, donec parentibus sit provisum de necessaria sustentatione, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 101. art. 4. ad 4. & q. 189. art. 6. in corp.* & alij communiter; sed etiam postquam Religionem ingressus, & professus est, tenetur egredi, ut extremae parentum necessitati subveniat, ut ex communi docet *Less. cit. c. 41. n. 34. Suar. cit. Lib. 6. c. 9. n. 5. Sanch. Li. 4. mor. c. 20. n. 14.* quia ad subveniendum cuilibet etiam extraneo in extrema necessitate constituto, Religiosus tenetur egredi de Religione, si nullus alius adsit, qui succurrere possit; non enim Professio potest impedire obligationem charitatis, & misericordiae, quae est praecipuum juris naturalis, ac Divini. Si vero parentes gravi solum necessitate, ac inopia premiantur, tum debet quidem filius differre Religionis ingressum, aut Professionem; probabilis tamen est, quod non teneatur, nec possit egredi, ad subveniendum parentibus, gravi inopia laborantibus, sine licentia Praelati, si ea necessitas praecesserit Professionem, si ve post illam acciderit, *Sanch. cit. c. 20. n. 17. Rodriq. Tom. 2. qq. Regul. q. 58. artic. 3. Laym. Lib. 4. tr. 5. c. 4. n. 2.* & alij: Ratio est, tum quia obligatio filij, subveniendi paren-

Tomus III

tibus est praecipuum affirmativum; ideoq; non obligat, nisi juxta circumstantias personarum, temporis, & status assumpti; ergo, si huic obligationi satisfacere non possit, spectato statu Religioso, cessat in illo obligatio; quare sicut filius conjugatus non obligatur ad succurrendum parentibus in gravi necessitate, nisi salvo statu conjugali; ita nec ad id obligatur filius, nisi salvo statu Religioso; qui requirit, ut sine Praelati licentia egredi non possit: Tum quia nullus tenetur subvenire necessitati alicujus privati, cum jactura boni communis; at certum est, ex obligatione, exeundi de Religione, illamque deserendi, sine Praelati licentia, magnum spirituale damnum, tum ipsi egredienti, tum toti Communitati regulari provenire posse, si quidem multi, qui parentes inopes habent, anxii haerent, an non obligati sint, ex Ordine egredi, etiam sine licentia Praelati, ideoque Religio privati possit Religiosis suis, alijs sibi utilibus, ac proinde huic majori bono, conservandi quietem in Religioso Ordine, merito bonum privatum parentum cedere debet.

CXXVIII. Ubi notandum primo. Religiosus Professus, obligatus est parentibus in gravi necessitate constitutis subvenire, quatenus salvo statu Regulari potest; quia cum Religiosus non desinat esse filius, non liberatur ab hac obligatione, saltem quatenus cum assumpto statu est compatibilis, alioqui non esset magis obligatus, ad subveniendum parentibus, quam alijs extraneis, quod dici non potest, *Sanch. cit. c. 20. num. 18.* Quare omnes illas actiones potest, ac debet filius exercere, in subsidium parentum egentium, quae statui Religioso non repugnant quales sunt dimittere habitum, & vivere extra obedientiam Praelati Regularis; imò etiam potest Religiosus, obtenta licentia a Praelato, egredi de Religione, & degere extra Monasterium, saltem retento habitu regulari: quin etiam hunc deponere, cum licentia Papae, si id ad subveniendum parentibus, censeatur simpliciter necessarium; quia quoad substantiam statum Religiosum retinet, & sub obedientia Praelati manet, *Sanch. cit. l. n. 22.* Porro cessante necessitate parentum, filius, qui egressus est, redire tenetur ad Religionem; quia tunc causa dispensationis cessavit, *Sanch. c. l. n. 26.*

Notandum secundum. Professio facta a filio, cujus parentes, hoc est pater, vel mater, vel etiam alij ascendentes graviter indigent, illicita quidem est, sed non invalida, cum jure nullo reddatur irrita. Nec obstat, quod votum ingrediendi Religionem editum durante illa necessitate, sit irritum, ergo etiam Professio. Negatur enim consequens, disparitas est; quia tale votum est de materia, seu objecto illicito; at assumpto statu, & traditione facta Religioni, non est illicitum, perseverare in illa, sed sub praecipuo, & ideo Professio non est de re seu objecto illicito, quamvis peccetur, dum ponitur impedimentum obligationi, erga parentes exequende, & mutatione status, quod ante erat illicitum, sit licitum, *Sanch. c. l. n. 101.*

Notandum tertium. Quae dicta sunt de filiis, quantum parentes graviter indigent, etiam locum habent in parentibus; quia hi adhuc strictius obligati sunt, ut non prius Religionem ingrediantur, quam filijs, quae necessaria sunt ad sustentationem, & educationem, provideant, *S. Thom. cit. qu. 189. art. 6. in corp.*

Ttt

quia

quia parentes per se obligati sunt, ut curam gerant filiorum, quorum sunt causa, & principium: sed filij propter necessitatem, ut indicat Apostolus 2. Cor. 12. Quod verò ad fratres, & sorores attinet, multò gravior necessitas requiritur, ut propter illam ingressum Religionis diu quis differre, vel intermittere debeat, multò minùs privando se tanto bono, jam Professus Religionem egredi tenetur, *Sanch. c. l. n. 30.*

CXXXIX. Assertio 3. Servus nec ingredi Religionem; nec in ea Professionem emittere potest, sine consensu domini, alioqui furtum committit, injustè se subtrahendo domini potestati, & illum privando jure, quod in ipsum habet. Quare si servus, sine licentia domini, Religionem sit ingressus, intra tres annos à domino repeti potest, eique reddendus est, cum omnibus, quæ attulit, fide tamen accepta, de impunitate, quod servus ideo non punietur à domino. Si autem intra triennium (computandum, vel à tempore scientiæ, quo dominus id scire potuit, vel à tempore probationis inchoatæ, si assumpti habitus Regularis, ut alij volunt) servus non fuerit repetitus, postea repeti non potest, etsi nondum Professionem emisit, nisi dominus sit tam longè absens, ut inveniri non possit: sed tantùm ea, quæ servus in Monasterium secum attulit, domino sunt restituenda, prout statuitur in *c. Si quis; 3. caus. 17. q. 2. & ibi Gl. fin.* quia tunc favore Religionis, si dominus intra triennium non repetat, censetur tacitè consensisse, ut in illa remaneat, *Gl. in cit. c. Si quis; 5. Intra triennium;* dummodo Religio bonâ fide ipsum receperit, ignorans esse servum, *Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 44.* Neque etiam tunc ad aliam compensationem domino tenetur, si non fuit in malâ fide, ut colligitur ex *cit. c. Si quis in fine, Sanch. c. l. n. 45.* Quod si intra triennium, Professionem edat malâ fide, conficius servitutus, vel fingens se liberum, potest à domino in servitutem revocari; ne ex fraude sua lucrum reportet. Si verò Religio admittens in culpa fuit, sciens esse servum, vel dubitans, non præmissâ debitâ diligentia, ad inquirendam veritatem, admisit servum, tenetur ipsa Religio domino satisfacere, solutâ æstimatione servi, alioquin si bonâ fide admisit, sufficit, si ipsum servum reddat domino, *Sanch. c. l. n. 47. Suar. cit. Li. 6. c. 6. n. 4. atq;* hæc procedunt, non tantùm in veris servis, seu mancipijs: sed etiam in servis originarijs, & ascriptijs, siue colonis fundo ascriptis, *Sanch. c. l. n. 48.* Porro talis Professio à servo, intra triennium, sine consensu domini, facta videtur esse, non tantùm illicita, sed etiam invalida, ut docet *Azor p. 1. Lib. 12. c. 1. q. 3. Less. cit. c. 4. n. 31. Sanch. c. l. n. 49.* quia servus nō potest se omnino tradere Religioni, invito domino, subijciendo se Prælati obedienciæ, cum totus sit domini quoad actiones utiles. Contrariâ tamen sententiam, nempe validam esse, tenet, *Suar. cit. c. 6. n. 3. Palao, & alij;* cum nullo jure positivo sit irritata.

CXXX. Assertio 4. Is, qui debitis est obstrictus, ex justitia obligatus est, priùs debita solvere, antequàm Religionem ingrediatur, alioqui ad eam admitti non debet, & multò minùs ad Professionem, *Sanch. l. 4. mor. c. 19. n. 2.* Quod si debitor nō sit solvendo creditoribus, probabilis tamen spes sit, quod intra paucos annos, v. g. tres, vel duos, manens in seculo poterit satisfacere creditoribus, ex acquisitis arte, vel industria, nō potest ingredi Religionem, cum damno creditorum, & multò minùs in illa profiteri: si verò non sit probabilis spes, satisfaciendi creditoribus, intra breve tempus, vel non

sine magna difficultate, tum potest statim ingredi, tum post annum probationis exactum, Professionem edere, modò bona, quæ adhuc habet, cedat creditoribus inter illos, pro rata debiti, dividenda; quia tunc ceteris debitor moraliter impotens ad solvendum, *Navarr. Comm. 1. de Reg. n. 8. Sanch. c. l. n. 7. & 8.* Porro etsi debitor, profuturo Religionem, reddatur impotens ad solvendum, qui tamen in seculo manens esset solvendo, Professio nihilominus est valida; quia persona debitoris non est ita pro debitis obstricta, ut ipsa sit quasi serva creditorum: sed tantùm obligata est, ad satisfaciendum ipsis ex bonis suis: ergo traditio, per quam debitor se tradidit Religionem, est valida, etsi sit illicita, & injusta, quatenus cedit in prejudiciũ creditorum, *Sanch. c. l. n. 19.*

Similiter obligatus ad rationcinia reddenda, spectans jure communi, non potest ad Religionem admitti, nec ad Professionem, donec rationes sint redditæ, siquid publicæ sint rationcinia, spectantia ad officium publicum, seu si privatorum, ut colligitur ex *c. Legem 3. in. diff. 53. & an. de obl. ad ratioc. Sanch. c. l. n. 19.* Imò post Concilium Tridentinũ, edita contra gravatus ære alieno supra vires, vel redditis rationcinis obnoxios, neq; ij, qui privata rationcinia nondũ reddiderunt, ex quibus lis, & molestia orti possent, ad mitti debet, de qua *Suar. Tom. 3. l. 1. c. 7. n. 2.*

CXXXI. Ceterum circa qualitates, siue cõditiones requisitas ad legitimam Professionem, addendũ præstat. Ut is, qui illam emittit, nō sit excommunicatus, quia non ideo sit irrita Professio; quia nullo jure irritatur, etiam si sit nominatim excommunicatus, ut colligitur ex *c. Cum illorum; 3. 2. de sent. excomm.* quia Professio non est propriè, ac directè, acquisitio Beneficij, sed status, *Sanch. Li. 5. mor. c. 4. n. 36. Az. cit. l. 12. c. 3. q. 9.* Secundo, Professio simoniacè facta, licet sit illicita, est tamen valida, ut colligitur ex *c. Quoniam; 4. de simonia, Nav. Comm. 4. de Reg. n. 25. Sanch. c. l. n. 39.* Tertio, Morbus, vel senectus non est impedimentum, ob quod Professio valide, & licite fieri non possit, quia obligatio ad tria substantialia voti Religionis, non indiget viribus corporis: sed solo voluntatis affectu: reliqua autem præcepta Regule non pertinent ad substantiam Religionis, nec obligant, si ad sit justa causa excusans, *Sanch. c. l. n. 52.*

§. VI.

Ad quos spectat potestas admitendi Novitios ad Professionem?

CXXXII. Assertio 1. Spectato jure communi, receptio, seu admissio ad Professionem pertinet simul ad Abbatem, seu Prælatum Religionis immediatam, & ad Conventum, seu Capitulum, ita ut non solum consilium, seu consultatio cum Capitulo sit necessaria ad receptionem Professi, ut putat *Abb. in c. Approbationem; 16. n. 11. & 12. h. i. Silo. 1. Religio; q. 13. & 18. dicto 4. Navarr. Comment. 3. de Regul. n. 5.* (Quæ tamen addunt, quod Prælatus non teneatur sequi consilium Capituli) sed insuper etiam necessarius est consensus, saltem majoris partis Capituli, alioquin receptio est invalida, ut docet *Gl. in c. ult. in casu, & 1. Potest; h. i. in 6. & ibid. Ioan. Monach. Less. cit. c. 4. n. 61. Rodriq. tom. 3. q. 17. art. 7. ubi ait, hanc esse communem observationem omnium Religionum, Sanch. Lib. 5. mor. c. 4. n. 65. Laym. Lib. 4. tr. 5. c. 5. n. 3.* Idque colligitur ex *c. Ea que; 6. De his que sunt à Præl. & c. Ubi requiruntur consensus majoris, & sanioris partis Capituli, ut præsentatio, vel collatio per Abbatem facta, sit valida, &*

tio est, quia agitur de re attinente etiā ad Conventum, ne aliquis in corpus Religionis, & aliorum consortium recipiatur, qui idoneus non est, & detrimentum alijs afferre potest, ideoque illius etiam consensus, vel saltem majoris partis, quæ totum Capitulum repræsentat, est necessarius. Quare nec totum Capitulum, repugnante Prælatō, neq; hic repugnante maiore parte Capituli, potest aliquem ad Professionē admittēre, *Sanch. c. l. n. 68. & 69.* adeoque Professio facta retractari debet, si postea ostendatur, maiorem partem Conventus iuste, & rationabiliter cōtradixisse, nec postea ratā habuisse, *Rodrig. c. l.* secus si irrationabiliter cōtradixisset, tum enim admissio à Prælatō facta subsistit, cum ratio dicat, ut in re dubia, seu controversā membra Capituli potius ductū sequantur, quàm vice versā, *arg. c. Nullū; 9. caus. 18. q. 2.* ubi dicitur, quòd tota cura Monasterij apud Abbatem est, ita tamen, ut consiliū, vel cōsensum Capituli etiā exigat in ijs, quæ ad illud pertinent, vel in ejus damnum cedere possunt, ut ex dictis patet.

« CXXXIII. Assertio 2. Si creatio Monachi, seu
» suscepio ad Professionem ad solum Abbatem, seu
» Prælatum spectet (nempe ex speciali consuetudine
» præscripta, vel privilegio, nam de Jure communi ad
» utrumq; spectat) tum eo defuncto, adeoque vacante
» Prælaturā, Conventus Monachū creare, seu aliquem
» ad Professionem admittēre non potest, Sin autem ad
» utrumque simul creatio Monachorum, seu receptio
» ad Professionem pertineat, tunc Conventus, si Sedes
» vacet, admittēre potest ad Professionem, prout sta-
» tuitur in *c. Si ad solum; 6. & ult. h. t. in 6. junct. Gl. in casu.*
Ratio prioris partis est; quia quæ jure speciali, & extra-
ordinario conveniunt Prælato, ea Sede, seu Prælaturā
vacante, non transeunt ad Capitulum, sive Conventū,
Franc. hic n. 1. & patet ex alibi dictis. Sicut etiam mor-
tuo Prælato, Capitulum nō potest conferre Beneficia,
quorum collatio ad solum Prælatum, seu Episcopum
spectat, juxta *c. un. §. Cum verò, ne Sede vacante & c. in 6.*
Idque extendit *Gl. in cit. c. ult. V. Creari in addit.* etiam si
Prælatus possit admittēre ad Professionem, sed non nisi
cum consilio, aut consensu Conventus, tamen eo
mortuo, ea potestas non transit ad Capitulum, *arg. cit.*
§. Cum verò; quando jure speciali tantum ea facultas
convenit Prælato. Posterior pars etiam colligitur
ex *c. c. unic. in princ.* ubi hoc ipsum similiter statu-
tur, de collatione Beneficiorum, pertinente comuni-
ter ad Episcopum, & Capitulum: creatio autem Mo-
nachi, sive receptio ad Professionem, est veluti quæ-
dam Beneficij, seu Tituli Regularis collatio: Multo
verò magis poterit Capitulum, seu Conventus, va-
cante Prælaturā, recipere Novitium ad Professionem,
si potestas admittēdi ex consuetudine, vel privilegio,
ad solum Conventum spectet, *Gl. fin. in cit. c. ult. h. t.*
in 6. ubi ait, quia de hoc non erat dubitatum, ideo
fuit omissum. Itaque dispositio *cit. c. ult.* intelligi
debet, ut procedat in eo casu, quo Prælatus, & Con-
ventus in solidum, ac seorsim possunt creare Mona-
chos, & admittēre Professionem sine altero, tunc
enim Conventus, etiam vacante Prælaturā, id potest:
secus si solus Prælatus id præstare possit, licet non sine
consilio, seu consensu Conventus. *Sanch. cit. c. 4. n. 67.*

CXXXIV. Assertio 3. Non tantum Prælatus Re-
gularis immediatus: sed etiam Superior, ac mediatius,
ut Generalis Ordinis, aut Provincialis, potest admit-
tere ad Professionem Novitios subditos, etiam con-
tradiciente Superiore, seu Prælato immediato, dum-

modo id faciat cum consensu Capituli, seu Conven-
tus Monasterij, *Sanch. cit. c. 4. nu. 71. Pelliz. in man.*
Regul. ar. 3. c. 3. n. 8. Ratio est, quia Prælatis Superiores,
ac mediatii in potestate cumulativè concurrunt cum
localibus, & immediatis Superioribus, & potestas ad-
mittēdi ad Professionem in Prælatis Superioribus, ac
mediatis eminenter existit, atque per illos inferiori-
bus Prælatis communicatur, ita, ut hi saltem quoad
usum, & exercitium ab illis dependant. Et hinc po-
test Prælatus Superior, v. g. Generalis, aut Provincia-
lis, potestatem admittēdi ad Professionem, inferiori-
bus Prælatis, ex iusta causa, & casu speciali, ita re-
stringere, ut ipso inconsulto, receptio facta ad Pro-
fessionem sit irrita, *Sanch. c. l. Palao cit. dis. 2. pun. 3. n. 5.*
idq; sumitur etiam ex *c. Exiit; 3. §. Verum quia; post me-
dium de V. S. in 6.* Porro hæc procedunt de Jure com-
muni, nisi aliud sit specialiter statutum in aliquo Or-
dine, ut in Societate Jesu, in qua omnis potestas ad-
mittēdi ad Professionem, & vota Religiosa, est penes
Generalem, qui illam communicat solis Provinciali-
bus generaliter, ad acceptanda vota biennij Scholasti-
corum, & ad Novitiatum, *Sanch. c. l. n. 72. Palao c. l. n. 3.*

CXXXV. Dubitatur hic præterea primò. An E-
piscopus possit admittēre ad Professionem Novitios?
Respon. Si Religio sit exempta, non potest; quia nul-
lam jurisdictionem, vel superioritatem in illam habet:
Si verò non sit exempta, potest Episcopus ad illam ad-
mittēre, juxta Regulam à Sede Apostolica approba-
tam; quia est proprius Prælatus, ac Superior illius
non minus, quàm Abbas, vel Provincialis in Religio-
ne exempta: modò tamen id faciat, cum consensu ma-
joris partis Conventus, *Abb. in c. Porrectum; 13. n.*
12. h. t. Sanch. cit. c. 4. n. 74. Dubitatur secundo, de
Abbatissa, an ad Professionē admittēre possit Monia-
les? Resp. Affirmativè; quia hæc acceptatio non est
actus Ordinis nec jurisdictionis spiritualis, pertinen-
tis ad Ecclesiæ claves, cujus incapax est forma: sed
est actus cujusdam superioritatis, quam Abbatissa
habet in Moniales sibi subiectas, *Azor cit. lib. 12.*
c. 5. quest. 6. Sanch. cit. c. 4. n. 76. Dubitatur tertio. An
Prælatus excommunicatus vitandus, possit validè ad-
mittēre ad Professionē Novitios? Resp. Affirmativè;
quia acceptatio Professionis nō est actus jurisdictionis
proprie dictæ: sed Superioritatis, ut jam dictū, *Sanch.*
cit. c. 4. n. 78. ubi n. 79. addit, idem esse, si sit suspen-
sus ab exercitio hujus admisionis. Dubitatur quarto.
An potestas admittēdi ad Professionem, possit alteri
delegari? Resp. posse, prout sumitur ex *c. Ad Aposto-
licam; 16. ibi: per se, vel alium Professionem recipientem;*
h. t. ubi nulla sit distinctio, quoad personam delegatā,
ac proinde non solum simplici Religioso: sed etiam
Clerico seculari, imò etiam Laico ea potestas dele-
gari potest, sicuti potest Beneficium, alterius nomine,
Laico acceptate, *c. 1. de procur. in 6. Sanch. c. l. nu. 77.*
Rodrig. Tom. 3. q. 17. art. 12.

CXXXVI. Addendum prædictis circa ad-
missionem ad Professionem. Primò. Si Professio ir-
rita sit, ob defectum solius potestatis in admit-
tente, satis est ad ejus valorem, ut is, qui eam po-
testatem habet, postea admissionem illam ratam ha-
beat; quia ratificatio retrotrahitur, & mandato
comparatur, juxta *Reg. jur. 10. in 6.* dummodo Pro-
fessio acceptata sit, nomine habentis potestatem ad-
mittēdi; quia alias non potest habere locum rati-
ficatio, *ratum enim habere quis non potest, quod ejus*

nomi-

nomine non est gestum, Reg. jur. 9. eod. in 6. Et modò Professus, ante ratihabitionem factam, per contrarium actum priorem voluntatem non mutaverit. Incipit autem hoc casu valere Professio, primùm ab eo tempore, quo rata fuit habita à Superiore; quia ante illam deest consensus habentis legitimam potestatem acceptandi Professionem, *Silvest. V. Religio*; 3. q. 14. in fine, *Rodrig. cit. artic. 12. Sanch. c. l. n. 80.* ubi addit, idem dicendum de Conventu, vacante Prælaturâ, admittente aliquem ad Professionem, nomine futuri Prælati, si enim is postea ratam habeat, valebit Professio.

Addendum secundò. Quæ hæcenus dicta sunt de admissione ad Professionem: pari modo intelligi debent, de admissione ad Novitiatum; quia hæc prima admissio tota ad secundam ordinatur, ideòque penes quem est potestas admittendi ad Professionem, est etiam potestas admittendi ad Probationem, prout usus quoque Religionum ita observat, *Suarez Tom. 3. de Relig. Lib. 5. c. 10. n. 9.*

Addendum tertio. Episcopus non potest ordinariè compellere Abbatem, vel Abbatissam, & Conventum ejus, ut ad Monasterium, alioquin sibi subiectum, aliquem, vel aliquam recipiant; quia hæc potestas regulariter spectat ad immediatam Superiorem Ordinis, & ejus Conventum, *Rodrig. cit. q. 17. art. 7.* Excipe, nisi in Monasterio, præsertim Monialium, Episcopo subiecto sufficiens numerus non recipiatur, et si plures commodè sustentari possent, tunc enim, post monitionem, & terminum assignatum elapsum, potest Episcopus defectum, & negligentiam Monasterij supplere; cum ad ipsum spectet cura, & sollicitudo, etiam Monasteriorum. *Franc. in c. ult. n. 3. h. t. in 6.*

§. VII.

De Effectibus, & prerogativis validæ Professionis.

CXXXVII. Quæritur primò. Qui sint Effectus Religiosæ Professionis? Resp. Primus est, quòd solennis Professio dirimat, non tantùm matrimonium postea contrahendum: sed etiam antea contractum, & nondum consummatum, de quo infra *Lib. 4.* ex instituto agendum. Secundus effectus est, si uterque Conjug, vel etiam unus tantùm ex illis, Religionem ingredi velit, alter verò votum continentie edere, in sæculo manens, permitrendum est divortium, ita ut ab invicem, quoad cohabitationem, & torum separari possint, prout sumitur ex *c. Veniens*; 19. h. t. Nam cum quædam mulier matrimonium cum quodam viro in facie Ecclesiæ contraxisset, & diu eidem cohabitasset, inter ipsos dissensio orta fuit, adeo, ut neuter ab altero conjugij debitum peteret, idque juramento uterque confirmaret: hujus autem divortij causam vir assignavit, quòd, antequam mulierem illam in uxorem duceret, ejus amitam carnaliter cognoverit, quod licet plurimi assererent, Ecclesiæ tamen super hac re, fides facta non est (quod si probatum fuisset, matrimonium non tenuisset: sed separari debuissent, *Gl. hic V. Cognovisset*; postea uterque ad secundas nuptias transivit: sed posterior maritus mulieris mortuus est, priore adhuc vivente, tunc mulier in arcto loco se inclusit, & conscientia urgente, con-

silium ab Innocentio III. petijt: Is causam hæc quibusdam delegans, declaravit, inprimis iuramentum illud à viro, & muliere editum, fuisse illicitum, (ideòque non servandum; quia si Conjuges mutuo consensu renunciant debito conjugali, tunc merè, & sine justa causa, aut ex indignatione, discordia, non valet talis renunciatio, *c. Tuas de jurejur. Gl. hic V. Illicitum*) & mandavit, ut virum superstitem, præviâ monitione, compellant, ut eâ, quam superinduxit, muliere dimissa, priorem mulierem recipiat: postea verò super matrimonio illo controversiam audiant, & cognoscant, si verò contra matrimonium nihil fuerit probatum, & vir, sæculo relicto, maluerit ad vitam Regularem transire, licentia ei danda erit, ut etiam mulier in suo proposito permanere possit.

CXXXVIII. Ratio decisionis hujus cap. est, quia, cum isti Conjuges in facie Ecclesiæ contraxerint matrimonium, idque consummaverint, non potuerunt temerè, & sine justa causa, se separare ab invicem, seu divortium facere, ideòque, vel Officio Judicis, vel ad petitionem alterius conjugis, statim redintegrandum fuit matrimonium; quia hoc ipso quòd unus petijt recipi ab altero conjug, & iste recusat recipere, censetur spoliari jure suo conjugali, ideòque statim restitui debet, & recipi, non obstante exceptione, de impedimento dirimente; quia spoliat quasi possessione juris sui, ante omnia restituendus est, & questio de jure proprietatis, siue valore matrimonij postea agitur, & decidi debet, *juxta c. Transmissa*; 8. & *c. Litteras*; 13. de *restit. spoliat. Abb. in c. Neque etiam poterant in casu hujus cap. Conjuges hi transire ad alias nuptias, prætextu impedimenti dirimentis; quia illud non erat notorium, neque etiam sufficienter probari potuit; quia quando agitur de valore matrimonij, non sufficit fama, ut apparet ex *c. c. Veniens*; & ex *c. Si duo*; 4. *caus.* 35. q. 6. sed requiritur plena probatio, *arg. c. 1. de consang.* Neque etiam sufficit confessio impedimenti, ab utroque Conjuge facta, *Sanch. lib. 2. de matr. disp. 45. n. 32. & 33.* quia matrimonij vinculum est indissolubile, idcirco non potest mutuo consensu, vel renunciatione Conjugum dissolvi: sicut alij contractus. Porro si in casu hujus cap. mulier se voto perpetuæ continentie obstrinxit, tunc etiam cogi potest, ut in eo perseveret, nec potest virum, volentem Religionem intrare, impedire, alioquin verò, illâ invitâ, vir intrare non potest; quia separatio, seu divortium non valet, *Gl. fin. h. t. in 6. Gl. marg. lit. B. & ibid. Abb. in fine.**

CXXXIX. Tertius effectus Professionis est, quòd simplex votum ingrediendi certam Religionem, & in ea profitendi, tollitur per posterius votum solenne Professionis editum, in alia quacunque Religione etiam laxiore, ut constat ex *c. Qui post*; 5. h. t. in 6. ubi dicitur: qui post votum à se, de certâ Religionem intranda, emissum, postea aliam Religionem, quamvis laxiorem, ingreditur, & in ea profitetur, potest, non obstante priore suo voto, quippe cui tanquam simplici per secundum solenne (Professionis scilicet) est derogatum, licet in eadem permanere: sed ob votum prius non impletum, pœnitentia eidem est imponenda. Ratio est, quia minus vinculum, scilicet votum simplex tollitur, dissolvitur per vinculum majus, & fortius, neque

per votum solenne Professionis. Ioan. Monach. hic: sicuti simplex venditio tollitur per alteram posteriorem venditionem, secutâ traditione, l. Quoties 3. §. C. de rei vindic. & sponsalia de futuro contracta cum una muliere dissolvuntur per sponsalia de presenti, sive matrimonium posterius, contractum cum alia, c. Si inter; 31. de spons. & c. 1. de sponsa duorum; quia matrimonium est majus, & fortius vinculum, quàm simplex promissio sponsaliorum: quamvis talis peccet, & injuriam inferat primæ sponsæ de futuro, si contra fidem ei datam, cum altera contrahat postea per verba de presenti, ut habetur in cit. iuribus. Ita in proposito, si quis vovit certam Religionem ingredi, postea autem ingrediatur aliam, etsi laxiorem, & in ea profiteatur, is voto quidem priore liberatur, & Professio valida est; quia votum solenne Professionis fortius est vinculum, per quod vovens se ipsum tradit Religioni, & hæc jus in ipsum acquirit in perpetuum, ideòque per illud dissolvitur prior simplex promissio, seu votum, peccat tamen; quia minus præstat, quàm vovit, seu promissit S. Thom. 2. 2. qu. 189. artic. 8. ad 3. Sanch. Lib. 4. moral. c. 16. num. 16; Laym. Lib. 4. tract. 5. c. 6. n. 6. & alij communiter.

CXL. Ubi notandum primò. cit. c. pen. intelligendum esse, non de eo, qui certam Religionem vovit ingredi, ut eam tantum experiatur: sed ut in ea etiam perseveret, & profiteatur, tunc enim peccat profitendo in Religione laxiore; quia cum teneretur profiteri in strictiore, non implet totum, quod promissit: sed votum prius in minus commutat, minùsve præstat, quàm vovit, Sanch. c. l. n. 17. Si verò quis vovit, ingredi Religionem strictiorem, tantum probandi causâ, ille non peccat, profitendo postea in laxiore; quia licet potest commutare tale votum in votum profitendi, aut in ipsam Professionem in Religione laxiore; quia ratione prioris voti non tenebatur permanere in Religione strictiore: sed solum illam experiri, & si displiceret, egredi poterat: at verò ratione posterioris voti obligatur in Religione laxiore permanere, quod majus est, ac melius, quàm ingredi strictiorem, cum libertate iterum exeundi: adeòque prius votum in posterius votum profitendi in laxiore, & multò magis in ipsam Professionem Religionis laxioris, commutari potest; quia votum non infringit, qui in melius commutat, c. 3. de jurejur. Sanch. c. l. n. 18. Laym. c. l. n. 7.

Notandum secundò. Is, qui vovit ingredi certam Religionem, non satisfacit voto ingrediendi Religionem laxiorem, quæ penitus collapsa est, quoad substantialia, nisi spes sit proximæ reformationis: secus est, si in illa substantialia servantur, etsi non ita strictè, prout Regula exigit, Sanch. cit. c. 16. nu. 13. & 14. Similiter, si quis post votum ingrediendæ Religionis editum, militarem Religionem ingrediatur, in qua in communi non vivitur, voto non satisfacit, Sanch. c. l. n. 11. & 12.

Notandum tertio. Is, qui edidit votum simplex certæ Religionis, satisfacit voto, si in aliam æquè strictam se recipiat; quia secundum probabilem sententiam, licitum est, votum, propriâ auctoritate, in evidenter æquale commutare, Sanch. c. l. n. 26.

Sed contra supra dicta obijci potest: Professio in Religione laxiore, non est contraria voto ingrediendi Religionem strictiorem, & in ea profitendi, quod

vel ex eo patet; quia ingressus Religionem laxiorem, & illam Professus, semper potest transire ad Religionem strictiorem, & in ea profiteri; ergo cum talis Professio non sit contraria priori voto, non potest illi derogare, nec illud tollere, Resp. Quamvis Professio in Religione laxiore non repugnet voluntati, & proposito transeundi postea ad Religionem strictiorem, & in ea profitendi, ideòque tale propositum non tollat; quia in tali Professione tacitè includitur illa conditio, nisi placuerit ad strictiorem, & perfectiorem Religionem transire: repugnat tamen voto, seu obligationi profitendi in alia Religione, nam Professio in qualibet Religione, continet obligationem perpetuò manendi in illa, cum per illam se quis tradat Religioni in perpetuum, dum vixerit, cui obligationi manifestè contrarium est votum, seu obligatio profitendi in alia Religione: ac proinde licet Professio in Religione laxiore non excludat libertatem transeundi ad strictiorem, & in ea profitendi; repugnat tamen voto, seu obligationi ingrediendi Religionem strictiorem, & in ea profitendi, quod votù, seu obligatio cum sit simplex, ideo ei derogatur per posterius votum solenne Professionis in Ordine laxiore, adeòque nec tenetur talis Professus transire ad Ordinem strictiorem, Sanch. c. l. n. 16.

CXLI. Quartus effectus, per Professionem, & quælibet etiam simplicia vota Religionis filiusfam. liberatur patriâ potestate; cum Religiosus omnino transeat in potestatem Regularium Superiorum, non tamen in ijs, quæ in damnum Religiosi cedere possunt; quia quod in gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendū, Reg. jur. 6. 1. in 6. Sanch. Lib. 5. mor. c. 5. n. 29. & 30. & alij apud ipsum. Quintus est, per Professionem omnia vota, & juramenta pia prius edita, ipso jure, expirant, prout sumitur ex c. 4. De voto; de quo infra.

Sextus effectus est, per Professionem in Religione tollitur irregularitas proveniens ex defectu Natalium, quoad Sacros Ordines suscipiendos: non autem quoad Prælaturas, nec ad Beneficia curata, sine dispensatione, Sanch. c. l. nu. 9. de quo alibi dictum. Septimus est, per Professionem tollitur macula, seu inhabilitas ad actus temporales, ita ut damnatus de crimine perjurij v. g. vel furti, adhiberi possit, ad testimonium ferendum, aliòsque actus legitimos, ut colligitur ex Auth. de Monachis collat. 1. in princ. Sanch. c. l. nu. 27. Octavus, est plenissima omnium peccatorum, antea commissorum, remissio, non quoad culpam, neque enim peccatorum culpas delet, cum non sit Sacramentum: sed quoad penam temporalem correspondentem eis in purgatorio, si Profitens tunc sit in gratia DEI; quia dum homo se totum, & omnia DEO per vota Religionis offert, & consecrat, tantum præstat, ut plus præstare non posset, & ideò plenissimè pro peccatis satisfacit, Sanch. c. l. n. 2. & 3. plures alij effectus Professionis sunt supra allati.

CXLII. Queritur secundò. An per solennem Professionem amittatur Nobilitas Professi: Respon. non amitti, ut docet Sanch. Lib. 7. mor. c. 12. n. 13. & alij apud ipsum; quia Nobilitas proveniens ex natalibus, sive ex familia descendente ex majoribus, seu Illustribus est quoddam jus sanguinis, ac proinde naturale, & incommutabile, juxta l. Jus agnationis 34. ff. de pact. & ita etiam decidit Rota Romana, ut refert Sanch. c. l. Nec obstat, quòd Religiosus sit mortuus

mundo; quia non est mortuus quoad amissionē iurū naturalium: sed solum quoad contemptum illorū, & quoad possessionem propriā voluntatis, & bonorum temporalium; Neque etiam obstat *Text. in c. Scriptis, 26. caus. 27. q. 2.* quia ibi solum dicitur, per Professionem amitti Nobiles dignitates seculares, ut Ducatum, Comitatum, quippe quæ per Professum administrari non possunt, *Sanch. c. l.*

§. VIII.

De indissolubilitate Professionis Religiosa?

CXLIII. Quæritur primò. An, & quomodo Professio sit indissolubilis, tum ex parte Profiteris, tum ex parte Religionis? Resp. primò. Vinculum Professionis, ex parte Profiteris, est omnino indissolubile, ita ut solā voluntate ipsius nunquam dissolvi possit. Est communis & certa sententia apud *Suar. Tom. 3. de Rel. l. 6. c. 14. n. 2.* Probatur, tū quia Religiosus per Professionem se donat Religioni, donatio autem alteri facta non potest revocari, invito donatario: tum quia sit etiam servus Religionis, servus autem non potest, propriā auctoritate, se asserere in libertatem: tum denique ideo Religiosi sunt Apostata, si Religionem deserant.

Resp. secundò. Professio Religiosa non potest, etiam ex parte Religionis, dissolvi quoad vinculum, ita ut Religio possit Professum, etiam invitū, dimittere, *Suar. c. l. n. 3.* idq; constat ex praxi Ecclesiæ, nam Religiosus quantumvis ejectus in perpetuū, manet tamen vinculo Religionis obstrictus, ita ut cogi possit à Religione, vel saltem à Papa, ut ad Religionem revertatur. Ratio est, quia Professio fit per contractum mutuum, & onerosum inter Profitemem & Religionem, quæ se obligat absolūtè, & simpliciter ad alendum, & regendum Religiosum, ideoque non potest illum invitum solā suā voluntate dimittere.

Resp. tertio. Sed neque mutuo consensu utriusque, Religionis, & Religiosi Professi, potest dissolvi vinculum Religionis, *Suar. c. l. n. 7.* ex communi, & patet ex usu, & traditione omnium Religionum: & in Ecclesia, non solum non admittitur dissolutio vinculi Religiosi: sed neque quoad actuale subjectionem, & unionem Religiosi cum Religione, per modum mutue conventionis, seu pacti, sed solum per modum justæ pænæ.

CXLIV. Quæritur secundò. An, & quando Professio, quoad vinculum possit dissolvi per potestatem S. Pontificis? Resp. Potest Papa per legitimam dispensationem relaxare vinculum Professionis, ita ut qui hactenus fuit Religiosus Professus, postea non sit Religiosus, neque votis amplius obstrictus, ut docet *Suar. tr. 3. li. 6. c. 16. & c. 17. n. 5. Sanch. li. 8. de matr. dif. 8. n. 7. & alij communiter contra S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 11.* Probatur, tum quia sapius in hoc dispensarunt SS. Pontifices, prout videre est apud *Baronium anno Christi 1041. & Suar. cit. c. 17. n. 6.* tum quia Papa ex communi omnium Dd. sententia, potest dispensare in votis simplicibus, ergo etiam in votis solennibus; quia voti solennitas solum Ecclesiæ Constitutione est introducta, *c. un. de vot. in 6.* Tum quia Petro, & ejus Successoribus universalissima potestas solvendi à Christo est tradita, *Matt. 16.* ac proinde quidquid naturā suā insolubile non est, per publicam potestatem, vel ab ip-

so Christo nō est prohibitum solvi, potest Papa solvere, Professio autem neutro modo est insolubilis. Nec obstat ratio S. Thomæ, quod solennitas voti consistit in quadam cōsecratione, seu benedictione; non potest autem, quod semel sanctificatum est Domino, in alium usum profanos cōmutari: quia hoc verum est, quantumdiu consecratio manet: potest tamen per Ecclesiæ auctoritatem fieri, ut res cōsecrata desinat esse consecrata, v. g. ut ex Calice consecrato, destructā formā, sed manente materiā, fiat non consecratus. Simili modo non potest quidē S. Pontifex dispensare, ut Professus manens Religiosus, votis paupertatis, castitatis, & obedientiæ non sit obstrictus; quia hæc ad essentialia Religionis pertinent, ut habetur in *c. Monasterium, 6. de stat. Monach.* potest tamen ex justa causa dispensare, ut ex Professo fiat non Professus, sive ut desinat esse Religiosus, seu votis obstrictus, *Sanch. c. l. n. 10.* Neque rō status Religiosus in aliqua consecratione consistit, distinctā ab ipsa votorum obligatione, quæ tolli potest per dispensationem, ut patet in voto annexo Ordinis, & cōsequenter etiam consecrationi, *Leff. li. 2. de p. c. 40. n. 114.* Porro ad dispensandum cum Professo, ut matrimonium contrahere possit, requiritur gravissima necessitas, sive causa boni publici, nec sufficit bonum privatum ipsius Professi, ut v. g. vitetur periculum probabilissimum voti transgrediendi; quia talis dispensatio non potest fieri sine notabili detrimento status Religiosi, cuius bono non debet præferri bonum alius privati, *Sanch. cit. dif. 8. n. 8.*

CXLV. Quæritur tertio. An vinculum Professionis dissolvatur per promotionem Professi ad Episcopatū? Resp. non dissolvi, ita ut Episcopus omnibus votis Religiosis maneat obstrictus, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 185. art. 8. Leff. l. 2. c. 40. n. 113. Sanch. l. 6. de matr. n. 2. & alij communiter.* Probatur; quia status Religiosus, quoad suam substantiam, nō pugnat cum statu Episcopali, nec ipsum dedecet, sed vel maxime juvat. Et quidem quoad votum continentiæ nō est dubium, votum autem obedientiæ manet in substantia: imò etiam in effectu erga S. Pontificem, tanquam Supremum omnium Religionum Ordinem Generalem, cui speciali voto obedientiæ tenentur obedire, præter obedientiam generalem, ab omnibus fidelibus debitam. Sed neque eximitur à voto paupertatis Professus Religiosus factus Episcopus; quia non sit dominus bonorum, sed reddituum Ecclesiasticorum: sed solum administrans, neque acquirit jus successionis in bonis patrimonialibus per assumptionem ad Episcopatū: sed illud ante habebat existēs in Religione, ita tamen ut jam omnia quæ acquirit, non Religioni: sed Ecclesiæ suæ Episcopali acquirit, juxta *c. un. caus. 18. q. 1.* quod si Episcopus assumptus sit ex Ordine Mendicantium, extinctū quidem aliquo modo fuit jus successionis: sed per promotionem ad Episcopatum reviviscit, in commodum suæ Ecclesiæ, cui acquiritur dominiū rerum sic obventarum, ipse verò habet earū administrationem, *Leff. c. l. n. 11. in fine Sanch. c. l. Azor. p. 1. lib. 12. c. 7. q. 2. & 3.* Porro obiect Religiosus Episcopus factus, tanquam in cultum Magisterij cōstitutus, liberetur a iugo Regulæ, *c. un. caus. 18. q. 1.* ita ut à culpa, & pœna sit immunis, si nō servet; ex honestate tamē, & morali decetia, debet observare Regulā Ordinis sui, in ijs, quæ Dignitatem Episcopalem nō dedecet: sed cum ea bene consistit, *de p. c. l. num. 4. Sanch. cit. c. 6. n. 16. & 2. seqq.* Multo verò magis Religiosus, assumptus ad regimen Parochialis Ec-

§. IX.

An is, qui invalidè professus est, teneatur ratificare Professionem, & qua requirantur, ad ratificationem Professionis invalidæ?

CXLVIII. Assertio 1. Is, qui invalidè professus est, etsi nequeat in foro externo probare impedimentum irritans Professionem: non tamen tenetur illam ratificare, siue bonâ fide, & sine culpa sua: siue malâ fide, & culpâ suâ, v. g. si fide sit professus, ut docet *Sanch. Lib. 7. de matrim. dis. 37. n. 38. & 39. Pellizar. in man. Præl. tr. 3. c. 1. num. 48.* & alij communiter. Ratio est, quia Religiosus status, est tam arduus, & sublimis perfectionis, ut spontaneum, ac liberum consensum requirat, nec ullus invitus, etiam si ob culpam suam Professio fuerit irrita, cogi possit, ad illam ratificandam. Et licet voluntatem habuerit profitendi, saltem exterius, & apparenter; quia tamen illa voluntas inefficax fuit, & nullius effectus, ob impedimentum dirimens, vel defectum veri consensûs, non potest quis, vi illius, obligari ad observandum, quod per talem Professionem promissum, nec ad denud profitendum in foro conscientie, & secluso scandalo: quamvis, quia secundum præsumptionem fori externi, talis Professio habetur pro invalida, in illo foro cogi possit, ad observandum ea, ad quæ verus Professus obligatur: de qua re plura videri possunt apud *Dd. cit.*

CXLIX. Assertio 2. Ad ratificationem Professionis invalidæ requiritur primò. Ut ratificans sciât Professionem à se factam, irritam fuisse, *Azor. Lib. 12. c. 4. q. 7. Sanch. cit. dis. 37. n. 59. Less. Lib. 2. c. 41. n. 65. Suar. Li. 7. c. 1. n. 4. Laym. cit. c. 5. n. 9.* quia ignorantis nullus est consensus, & incogniti nulla voluntas. Excipe, nisi expressè apud se statuat, se velle Professionem à se emissam, esse validam, etsi forte ab initio valida non fuisset, *Less. c. l.* Secundò requiritur novus consensus, per quem Professio invalidè emissâ ratificetur, & iterum edatur; cum sit nova Professio, adeoque novâ intentione, seu voluntate fieri debet, *Sanch. c. l. n. 59.* Potest autem hæc ratificatio Professionis fieri, vel expressè, vel etiam tacitè, & ipso facto, permanendo v. g. in externo habitu Regulari, & sub obedientia Religiosa, postquam scivit Professionem prius editam, fuisse irritam, *Suar. cit. t. 1. n. 6.* Nec obstat c. 1. in princ. h. t. in 6. Ubi requiritur ut Professio prius facta expresse rata habeatur. Nam ibi sermo est, de casu speciali, nempe de eo, qui Professionem emisit, ante annos pubertatis completos; is enim statim post expletum annum XIV. priorem Professionem invalidam, ratificare non potest, nisi expressè: si verò post pubertatem expresse non ratificavit, poterit illam ratificare tacitè per integrum annum, post pubertatem expletam, deportando habitum Professorum proprium, ut constat ex eod. c. 1. *Suar. c. l. n. 7.*

Tertiò. Communiter requiritur ad ratificandam Professionem invalidam, nova acceptatio Prælati Regularis, consicij nullitatis prioris Professionis, ut ex tiori, & probabiliore sententiâ docet *Azor. c. l. Sanch. Li. 7. de matr. dis. 37. n. 62.* Ratio est, quia Professio est contractus mutuus, siue mutua Religio, & Religionis ob-

lecta, manet votis Religionis obstrictus; quia & Regulam Ordinis sui servare debet in omnibus ijs, quæ cum pastoralis munere, & laboribus consistere possunt, & quidem sub obligatione ad penam, imò & culpam, si Regula ita obliget, *Sanch. cit. c. 6. n. 36.*

CXLVI. Quæritur quartò. An Professus possit præscribere contra Professionem à se emissam, & sic ab illa se eximere? Resp. Professus Religionem, quamvis longo tempore in sæculo maneat, imò nunquam intra Claustrum Religionis se receperit, & bona, quæ antea habuit, tanquam propria retineat: nunquam tamen contra Religionem præscribere, aut vinculo Professionis, quò se voluntariè obstrictus, liberare se potest, arg. c. Quod DEO; 4. caus. 33. qu. 5. Ubi dicitur, quòd votum debet servari perseveranter usque ad finem vitæ. Idque sumitur ex c. Sicut nobis; 17. h. t. Nam cum quidam Clericus gravi aegritudine laboraret, ac de vita sua desperasset, habitum Canonicorum Regularium petijt, & accepit; sed neq; ad Ecclesiam Regularem transijt: nec bonis suis tanquam proprijs uti cessavit, scientibus Episcopo, & Canonicis Ecclesiæ Nazarenensis, à quibus habitum suscepit (unde tenebantur eum revocare, *Gl. hic v. Et sci entibus*) Consultus de hac re Innocentius III. respondit, si dictus Clericus Regularem habitum petijt, & accepit, & ad observationem Religionis canonicæ, suâ se Professione (expressâ, vel tacitâ, *Abb. hic n. 4.* nam solus habitus non facit Monachum, *Gl. hic v. Suâ se Professione*) obligavit, per Ecclesiasticam censuram cogendum esse, ad reassumendum habitum; nam quòd tanto tempore, extra vitam canonicæ observationis mansit, nò in excusationem ejus: sed in majoris transgressionis augmentum merito allegari potest. Ratio est, quia nullus annorum cursus, seu diuturnitas temporis excusat in malefactis: sed potius culpam augeat, propter perseverantiam in malo, *Auth. Ut nulli Judicum & c. §. 1. versic. Neq; verb. collat. 9.* ubi dicitur, Mala adinventia; neque ex longo tempore confirmantur. Et in l. Inficiando; 67. §. Infans; ff. De furtis; dicitur, Et quid tam ridiculum, quam meliorem furis conditionem esse, propter continuationem furis. *Gl. fin. hic.* Quare contra bonum obedientie, & contra Professionem suam non potuit hic Religiosus præscribere, ullo unquam tempore; quia semper fuit in mala fide, *Gl. hic in notat. & Abb. n. 3.* & constat ex l. i. c. de servis fugitijs. Putant tamen Hostiens. hic v. Habitum, & Ioan. Andr. & alij. Clericum hunc, non tantum suscepisse habitum Professorum: sed etiam Professionem expressam fecisse, ut colligitur ex summa hujus cap. & ex ipso Textu.

CXLVII. Præterea ex hoc c. colligitur primò. Quòd Professio emissâ in gravi infirmitate, ac in mortis articulo obliget Profitentem, modò sit adhuc mentis compos: idemq; est de matrimonio carnali, *Abb. hic n. 2.* Colligitur secundo. Delictum subditi nò excusari, ob patientiam, & tolerantiam Superioris, cit. c. Sicut; ibi, videntibus, & scientibus Episcopo & c. Colligitur tertio. Si Professus iste in sæculo mortuus fuisset, Monasterium in bonis ejus successisset, & eq; vindicare potuisset; neque enim negligentia Prælati, quicum non compulsi, redire ad Monasterium, obesse debet Ecclesiæ, seu Monasterio, *Abb. hic n. 6.* contra *Gl. hic v. Et scientibus.*

ligatio, sicut ergo, ut revalideretur Professio irrita, requiritur nova traditio Profitentis, consensu nullitatis prioris Professionis: ita etiam nova Superioris acceptatio necessario requiritur. Quamvis oppositum etiam sit probabile, ut censet *Sanch. cit. dis. 37. n. 64.* nempe non requiri novam acceptationem, factam ab immediato Superiore Ordinis: sed satis est, quod talis Professio sit acceptata per Papam, qui est Supremus Generalis omnium Ordinum, *juxta c. Significatum, 1. h. t. & in c. 1. in princ. eod. in 6.* Ubi statutum est, Professionem irritam, defectu legitime ætatis, convalescere per ipsius Professi ratificationem, vel annuam delationem habitus Professorum, absque alia nova acceptatione ipsius Religionis.

§. X.

De iure, seu facultate reclamandi adversus Professionem invalidam.

CL. De hac re extat Decretum Concilii Tridentini *Seß. 25. de Regul. c. 19.* in hæc verba: Quicumque Regularis prætendat, se per vim, & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, antea debitam professum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere, quacunque de causa; aut etiam cum habitu discedere, sine licentia Superiorum, non audiat: nisi intra quinquennium tantum à die Professionis: & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario. Quod si autem habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandam quamcunque causam admittatur: sed ad Monasterium redire cogatur, & tanquam Apostata puniatur: interim verò nullo privilegio suæ Religionis juvetur. Ita Concilium c. 1. Circa quod Decretum plures occurrunt quæstiones hic expediendæ.

CLI. Quæritur primò. An omnes Regulares possint reclamare contra Professionem invalidam? R. affirmativè, ut patet ex illa particula Decreti, *quicumque*, quæ est particula universalis, adeoque comprehendit omnes Religiosos, etiam scholasticos Societatis Jesu, qui Professionem non emittunt; quia & ipsi sunt veri Religiosi, ut patet ex Bulla Greg. xii. Ascendente Domino. Imò etiam Moniales, nam verbum *si quis*; tam masculinos, quam feminas complectitur, *l. 1. ff. de V. S. Gl. in c. Si quis; 29. caus. 17. q. 4.* Et generatim quæ de Monachis statuta in iure reperiuntur, ob paritatem rationis, ad Moniales etiam referri debent, ut colligitur ex *c. Cum Virum; 12. h. t. & quod est dispositum de Abbatibus, & Monachis, servatâ proportionem, etiam extenditur ad Abbatissas, & Moniales: non autem vice versâ, quæ de Abbatissis, & Monialibus specialiter statuta sunt, extendi debent ad masculinos, ut notat *Abb. in c. ult. n. 5. de stat. Monach.* Denique etiam quidam Ordines militares, qui strictè, & rigorosè non sunt Religiosi, comprehenduntur hoc Decreto, ut milites S. Joannis Hierosolymitani, ex declarat. *Cardin. Concil. apud Ioan. Gallem. nu. 1.* quia licet hoc Decretum sit odiosum, respectu particularium Religionum: est tamen valde favorabile toti Communitati Religionis, quippe factum; ut consulatur ipsius tranquillitati, & paci, ideoque extendendum, *Pellizar. in Man. Præl. m. 33. c. 5. sec. 2. q. 3. n. 34.**

CLII. Quæritur secundò. Quot, & quæ conditiones requirantur ad legitimam reclamationem

contra Professionem invalidam? Respond. Trium, ut constat ex dicto Decreto Tridentino. Prima est, ut ante reclamationem habitum non deponat, vel etiam cum habitu non discedat, sine licentia Superiorum. Id autem limitandum est primò, Nisi Professus iustam dimittendi causam habeat, quæ non potest obtinere facultatem reclamandi, nisi habitu deposito, vel nisi non permitteretur canonicæ nullitatis Professionis proponere coram Superiore, ideoque habitu dimisso fugit, ut reclamet; Causam enim intendit punire eum, qui sponte, ac temerè habitum dimittit, quod non facit, qui ex iusta causa, ut facultate jure sibi concessâ liberè possit, habitum deponit, *Navarr. Comm. 4. de Reg. nu. 3. & alij commuiter Secundo.* Limitandum est, saltem ex æquo, & bono, nisi habitum temerè dimissum iterum assumat; nimis enim durum, & inhumanum foret, perpetuò denegare audientiam ei, qui iustam causam reclamandi habet, ideoque præsumitur, quia habitum temerè deposuit, hoc enim esse cogere liberum hominem, per totam vitam servare Religionem, cui non est obligatus, nec forte est capax illius, ob defectum conditionis ad valorem Professionis requisitæ, *Navarr. c. l. Accedit, quod cum per reclamationem habitus dimissi, Religio in possessione reatuatur, audiendus erit, qui allerit, se invalidè professum esse, cum spoliū sit purgatum, Sanch. c. l. n. 4.*

Secunda conditio requisita ad reclamandum est, ut causas nullitatis suæ Professionis, coram Superiore suo Ordinario deducat, ut habetur in dicto Decreto. Ubi nomine Superioris intelligitur immediatus Prælatus Regularis, qui Professionem ejus qui reclamat, admittit, vel qui in ejus locum succedit: nomine verò Ordinarii, venit Episcopus: in cuius Diocesi situm est Monasterium, in quo remansit Professionem emisit, vel Vicarius Generalis Episcopi, vel etiam alius Prælatus, quasi Episcopalem jurisdictionem habens in suo territorio; & Scde, vel Prælaturâ vacante, etiam Capitulum, vel ejus Vicarius, *Barbosa. de offic. & potest. Episc. alleg. 104. nu. 12.* ubi ait, quod causæ nullitatis deducendæ sint conjunctim, sive copulativè, coram Superiore Ordinariis, & Ordinario loci, ideoque si solus Superior Regularis declararet, Professionem esse nullam, ea declaratio invalida foret: nisi esset simul Ordinarius, ut quia Monasterium unitum est Episcopatu, *Barbosa. l. 1. Pellizar. c. l. n. 35.* Tertia conditio ad reclamandum requisita est, ut id fiat, intra quinquennium à die Professionis numerandum, juxta Trident. Concil. in eod. Decreto, quæ conditio in seqq. est declaranda.

CLIII. Ubi notandum, quinquennium præscriptum à Concilio Tridentino, ad reclamandum contra Professionem invalidam, computandum est à die Professionis, adeoque in Professione expressâ à die, in qua facta est in tacita verò, à die, in qua Religiosus tacite professus per habitum No viriorum, & Professus communem, & solùm occultè distinctus, scienter, & sponte susceptum, & per integrum annum delatum, exercendo actum Professorum proprium, juxta supra dicta, *Azor cit. c. 4. qu. 10. in fine.* Major autem controversia, an hoc tempus sit continuū, ita ut computetur à die Professionis, non obstante ignorantia nullitatis Professionis, vel impedimento reclamandi intra quinquennium? an verò sit utile, ita ut occurrat

curat ignoranti, vel impedito: Prius affirmat, *Sanch. Lib. 7. dif. 37. de mat. n. 19. Pelliz. c. l. n. 45.* Idque probatur, tum quia Tridentinum dicit, quinquennium numerandum esse à die Professionis tantum, quæ particula negat, & excludit omnes alios casus, præter expressos. Tum quia etsi tempus præfixum in odium negligentium, non curat ignoranti, vel impedito, *l. 1. C. de annal. except.* currit tamen, quando non in odium negligentis agere: sed in favorem alterius est præscriptum, ut tradit *Gl. communiter recepta in c. Statutum; 3. de præb. in 6.* At in proposito casu, tempus quinquennii præfixum fuit, non in odium negligentie invalidè Professi: sed in favorem Religionis, ut consueatur ejus tranquillitati & paci, ne scilicet litibus oppugnantium editæ Professiones perturbentur. Verum contrariam, & negativam sententiam tenent *Navarr. Lib. 3. Consil. 23. n. 3. h. t. Suar. tom. 3. Lib. 7. c. 4. n. 6. Palao dif. 2. pun. 7. num. 5.* Qui docent, quinquennium esse computandum à die cognita nullitatis Professionis, seu cessantis impedimenti, vel impotentie reclamandi, adeoque non currere ignoranti, vel impedito; quia licet Concilium dicat, illud esse computandum à die Professionis, tamen id intelligendum est per se, & nisi causa justa aliud suadeat: nam per accidens, interveniente probabili ignorantia, vel justo impedimento reclamandi, quod duravit toto quinquennio, vel ultra illud, invalidè Professus audiendus erit, etiam post quinquennium elapsum: non quidem, si solum probare velit, priorem Professionem fuisse nullam: sed etiam, si allegare velit, & probare causam, ob quam toto illo tempore non potuerit Professionem ratificare, videlicet ob ignorantiam, vel aliud impedimentum reclamandi, *Suar. c. l. n. 9.* Non obstat, quod hoc quinquennium non sit præscriptum in odium negligentis reclamare contra Professionem invalidam: sed in favorem Religionis; quia Concilium voluit concedere tempus quinquennii, ob præsumptionem, tanto tempore Professionem fuisse ratificatam ab invalidè Professo: sed si ignorantia nullitatis Professionis, vel impedimentum nullam reddens Professionem, toto quinquennio, duravit, tum cessat ea præsumptio: neque enim potest præsumi, illum ratam habuisse Professionem, quamdiu ignoravit nullitatem illius; cum ignorantis nullus sit consensus: vel dum durat impedimentum irritans Professionem, cum id sit impossibile, ratificari enim non potest, nisi sublato impedimento dirimente illam, ergo non debet tempus illud in hoc quinquennio computari: sed si adfuit ignorantia, vel impedimentum toto quinquennio, etiam post illud invalidè Professus audiri debet, jure ordinario, volens probare, se in illo tempore ratificare non potuisse, per quod eliditur ac tollitur fundamentum, quo nitebatur illa præsumptio ratificatæ Professionis, *Suar. c. l. n. 9. Pal. c. l. n. 10.*

CLIV. Quæritur tertio. Ex quibus causis possit Regularis reclamare contra Professionem à se emissam? Resp. posse reclamare contra Professionem invalidam, intra quinquennium, si sit irrita ex defectu debiti consensus, quia in amentia est professus, vel per vim aut metum injustum coactus: vel ob defectum integri anni probationis, aut legitimæ ætatis: vel ob diversitatem sexus, ut si vir Professus sit in Monasterio mulierum, aut mulier in Monasterio virorum: si ve ob defectum legitimi Superioris, non habentis potestatem acceptandi Professionem: si ve ob quemcunque alium defectum, vel impedimentum, *Pelliz. c. l. n. 38. Tambur. tom. 3. dif. 6. q. 26.*

Quæritur quarto. An etiam Religio, intra quinquennium reclamare possit contra invalidè Professum? Resp. affirmative, tum quia dispositum de uno correlativorum, censetur etiam dispositum de altero, nisi in specie aliter in jure sit dispositum de uno, quam de alio: cujusmodi Lex non extat in presenti casu: tum quia etiam quoad hoc non debet Religio, esse deterioris conditionis, quam sit Religiosus, *Pelliz. c. l. n. 52.* Id autem solum procedit, si Professio fuerit nulla, ob ignorantiam justam, & invincibilem Superiorum Regularium, alioquin si Superiores, admitrentes Professionem invalidam, culpam non vacent, non debent restitui, si reclamare, & causas nullitatis allegare velint, post elapsum biennium, *Fagnan. in c. 1. n. 45. & 2. segg. h. t.*

SECTIO IV.

DE FACULTATE TRANSEVNDI ex una Religione ad aliam.

§. I.

An possit Professus, seu Religiosus ab una Religione transire ad aliam, & quæ conditiones requirantur ad licitum transitum, ad aliam Religionem?

CLV. Assertio 1. Non licet Monacho, seu alii Religioso ex Monasterio, in quo Professionem edidit, temerè se transferre ad aliud Monasterium, seu ejusdem, seu diversi Ordinis, & si ve Ordo ille sit laxior, si ve æqualis, si ve strictior, prout statutum est in *c. Joannes; 5. h. t.* Ubi generaliter & indistinctè Papa Gregorius II. mandavit, ut neq; Monacho de Monasterio in Monasterium temerè migrare liceat, neq; peculiare quippiam habere (nimirum peculium proprium, sine licentia Prælati, nisi causa administrationis, permittente Superiore, *Gl. hic v. Peculiare, & Abb. n. 6. de quo infra*) alioquin qui temerè ad aliud Monasterium, vel Ordinem transire præsumpsit, eidem Monasterio, in quo prius fuit, competente coërcitione adhibita, reddi debet. Et quidem quoad priorem partem, quod non possit Religiosus transire ex una Religione, propriâ auctoritate, ad aliam laxiorem, inde probatur; quia non potest quis votum de re meliore, commutare in votum de re minus bona, sine justa dispensatione: neq; etiam transire ad Religionem æqualem; quia per hujusmodi transitum violatur jus acquisitum priori Religionis, *Suar. tom. 4. de Relig. 3. c. 9. n. 1.* Quæ ratio etiam probat, quod neque ad Ordinem perfectiorem, aut strictiorem temerè transire possit Religiosus; quia per talem transitum violatur primum substantiale votum Religionis, quod est obedientia erga priorem Prælatum, promittit enim Monachus etiam loci stabilitatem, ut constat ex *c. Sicur; 13. de jurej. & c. Statuimus; 3. caus. 19. q. 3.* Ubi decernitur, quod nec districtioris Religionis obtentu, ex eodem Claustro audeat Professus, sine Patris seu Abbatis permissione, recedere, *Io. Andr. hic n. 14. & Abb. n. 8.* Et hinc is, qui temerè & sine legitima li-

Uuu

centia

centia, transit ad aliud Monasterium, etsi propriè non sit Apostata, cum tria vota substantialia Religionis: tam in posteriore, quàm in priore Ordine observentur. & non habeat animum omnino recedendi à Religioso instituto, quod ad veram Apostasiam requiritur: potest tamen dici latè Apostata, quatenus violavit obedientiam priori Prælati promissam, *Io. Andr. & Abb. locis cit.* Porro temerè dicitur quis ex una Religione ad aliam transire, si ex levitate, vel inordinata animi passione transeat, vel non petita licentiâ, aut etiam non obtentâ in casibus, in quibus non sufficit licentiam petere, nisi etiam obtineatur, *Sancti. Lib. 6. mor. c. 7. n. 11. & seqq. de quo infra.* Ratio posterioris partis est; quia Monachus quoad personam suam, est obligatus Monasterio, sicut servus domino suo, & uxor viro suo, *c. Non est; 1. de sponsal. & filius patri suo, in cuius est potestate. l. 1. ff. De liberis exhibend.* Sicut ergo tales personæ repeti, & vindicari possunt, ita & Monachus, nam licet aliàs rei vindicatio non nisi domino competat, *l. Item; 23. ff. de rei vindic. latius tamen accipiendi rei vindicationem, etiam datur, pro repetendo libero homine, alterius potestati subiecto, adjectâ tamen causâ, l. 1. §. Per hanc junct. Gl. V. Vindicare; ff. eod. vel etiam revocari potest Monachus ex contradictione can. Statuimus; 3. caus. 19. q. 3. vel implorato iudicis officio, Innoc. in cit. c. 18. n. 4. & Io. Andr. ibid. n. 9. Sancti. cit. c. 7. n. 99.*

CLVI. Cæterum quòd Religiosi, qui Professionem ediderunt, ita alitri sint Monasterio suo, ut sine Abbatis licentiâ recedere non possint, nec transire ad alia Monasteria, habetur etiam in *c. Non est; 7. h. t.* Ubi Papa Alexander III. mandat Episcopis, & aliis Ecclesiasticis Prælati, per Galliam constitutis, ut Monachos & Conversos Cisterciensis Ordinis, post Professionem suam, sine licentiâ Abbatum suorum per Episcopatus suos recipi non permittant: & si sine licentiâ Abbatum suorum, Monasterio exire præsumpserint, & admoniti non celeriter redierint, ipsos redire compellant. Ubi prohibetur primò, ne Episcopi, aliiq; Prælati tales Monachos, vel Conversos suscipiant, ad permanendum, sive ut diu apud eos morentur, juxta estimationem, & arbitrium boni viri, *Gl. fin. h. c. & Abb. n. 5.* Secundò, prohibetur, ne Episcopi illos recipiant in suis Ecclesiis, ita ut Beneficium sæculare, sine licentiâ Superiorum suorum Regularium, iisdem conferant, *c. 1. & 2. dist. 58. c. Quàm sit; §. 5. Nullus caus. 18. q. 2. Abb. c. l.* Tertio, prohibetur, ne Professus in uno Monasterio, ad Professionem emittendam in alio Monasterio, sive ejusdem, sive diversi Ordinis, sine licentiâ Superioris sui recipiatur, *Gl. h. c. in notatis & Abb. n. 3.* Porro appellatione Monachorum non comprehenduntur Conversos colligitur aperte ex hoc cap. ibi: *Monachos vel Conversos*, nam Conversi dicuntur, qui obtulerunt se & sua Monasterio, mutato habitu, & sunt hujusmodi Conversi Regulares, ac Professi, Laici tamen; quia non possunt promoveri ad Ordines, *Abb. h. c. n. 2.*

CLVII. Assertio 2. Omnibus Religiosis licitum est, ab una Religione transire ad aliam strictiorem, si conditiones requisitæ adsint, prout sumitur ex *c. Licet; 18. h. t.* Ubi Papa Innocentius III. ita rescribit: Licet quibusdam Monachis & Canonicis Regularibus (*c. Non est; 7. h. t. & c. 2. & 3. caus. 19. q. 3.*) nec non & Hospitalariis ac Templariis à Sede Apostolicâ privilegium datum sit, ut eorum Professus ad alium

locum, seu Monasterium, etiam arctioris Religionis, ipsis invitis, transire non liceat, ut unusquisque secundum Apostolum (*1. ad Corinth. 7. & ad Ephes. 4.*) in ea vocatione permaneat, in qua vocatus fuit (sibi instinctu Spiritus S. ad sanctiorem vitam vocatus, *Abb. h. c. n. 1. not. 2.*) Quia tamen ubi Spiritus Dei, & libertas est, *2. Cor. 3.* & qui Dei Spiritu aguntur, non sunt sub lege; quia iusto non est lex polita, nempe quia iustus est liber à lege peccati, non autem à potestate Superioris, *Abb. h. c. n. 1. not. 3.* ideo hoc c. ratione prædictis Ordinibus concessum esse videtur, ut ne quis ex temeritate, vel levitate in iacturam, seu injuriam Ordinis sui, sub prætextu majoris religionis, ad alium Ordinem transire possit, sicut frequenter à multis præsumptum fuit, non quidem ut ei transire, si licentiâ denegetur, qui cum puritate, & humilitate cordis eam postulavit, ut non ficta: sed verè ad frugem melioris vitæ transmigrare possit. Talis ergo postquam à Prælati suo transeundi licentiam postulavit, ex lege privata (charitatis ordinatæ erga ipsum) quæ publicæ sive communi legi præjudicat, absolutus, liberè potest sanctioris vitæ propolium adimplere, non obstante contradictione in discreti Prælati; quia privilegium meretur amittere, qui concessâ sibi abutitur potestate: præsertim cum etiam Romanus Pontifex, qui supremam in Ecclesia obtinet potestatem, Archiepiscopis, & Episcopis cedere, si licentiâ ex iusta causâ petentibus sine difficultate, concedat. Quare omnes Regulares, quibus tale privilegium concessum est, noverint, se ad licentiam transeundi debite postulantibus concedendam, de jure teneri; quia sicut subditus à Prælati, cum humilitate & puritate eam petere debet, ne bonum obedientiæ contemnere videatur: sic Prælati subdito, sine difficultate, eam concedere debet, nisi propositum divinitus inspiratum impedire velle videatur. Si verò probabiliter dubitetur, utrum aliquis velit ad Ordinem arctiorem, aut laxiorem ex charitate, an ex temeritate transire, Superioris judicium est requirendum, ne fortè Angelus Sathanæ in filium lucis se transformet. Eâ tamen Regulâ inviolabiliter observatâ, ut nullus, sine licentiâ Romani Pontificis, quacunque occasione Præsulatum (hoc est, Episcopatum, nam Episcopus non potest Religionem intrare sine Papæ licentiâ, ut alibi dictum) deferere præsumat; quia sicut majus bonum minori bono præponitur: ita communis utilitas specialis, seu privata utilitati preferenda est. Et in hoc ipso casu, et præponitur doctrina silentio, sollicitudo contemplationi (id est, vita activa contemplativæ) & labori quieti. Ad quod designandum, Christus non de Rachele natus: sed de Lia; neque in domum suam Maria ipsum recepisse legitur: sed Martha. Unde quando Episcopus potest pariter præesse, & prodesse, non debet cedendi licentiam petere, aut obtinere. Cum ergo R. Monachus ad FF. Ordinis Cisterciensis transierit, non ut Ordini suo, ex quo transivit, derogaret, mandat Papa Priori, & Conventui, ex quo transivit, ut quod de corde puro & conscientia bonâ, & fide, que non ficta, fecisse noscitur, nullatenus ipsi sine more, & charitate, nullatenus ipsi sine more, & charitate, seu communicatur, quod alienum est à charitate. Hæc Constitutio declarabitur in seq.

CLVIII. Hinc colligitur primò. Quòd non tantum viri, sed etiam feminae, adeoque Moniales possunt transire ad aliam Religionem strictiorem, ut constat ex c. i. *caus. 20. q. 4. Abb. in c. ult. de stat. Monach. n. 7. Sanch. Lib. 6. mor. c. 7. in 6.* quia et si text. in *cit. c. Licet; 18. h. t.* de solis viris Religiosis loquatur; quia tamen rationes in eo allatae, ob quas concedi debeat talis transitus, aequè procedunt in Monialibus, id eo etiam idem jus in illis obtinet: praesertim cum quae de Monachis iure statuta sunt, etiam in Monialibus locum habeant, nisi nominatim excipiantur. Secundò, non tantum singuli Religiosi: sed etiam tota Religioforum Communitas, sive Conventus se conferre potest ad Ordinem strictiorem, ejus habitum, & Regulam assumendo, prout sumitur ex c. 3. *S. Caterum de statu Monach. Abb. ibid. n. 2. Rodriq. tom. 3. qq. Regul. q. 52. art. 6.* idque etiam liberè sine licentia Episcopi, *Sanch. c. l. n. 7. contra Abbat.* Tertiò, etiam Praelati Regulares, sive exempti, sive non exempti sunt, possunt transire ad strictiorem Religionem; quia in *cit. c. Licet; h. t.* soli Episcopi excipiuntur, illisque interdicitur transitus ad Religionem, non obstantè Papae licentià, adeoque non comprehenduntur ibi Praelati Regulares; quia exceptio firmat Regulam in contrarium, *Sanch. c. l. n. 8.* Quartò, etiam Religiosi conversi sive F. F. Laici, & Oblati, qui se suaeque obtrulerunt, habitu non mutato, possunt transire ad strictiorem Religionem; quia in illa oblatione tacitè includitur ista conditio, nisi ad perfectiorem statum se conferre voluerint, *Sanch. c. l. n. 9.*

CLIX. Assertio 3. Spectato Jure communi, ad licitum transitum ab una Religione ad aliam, requiritur primò, ut transitus fiat ad Religionem perfectiorem, aut strictiorem.

Ubi Notandum primò. Nominè perfectioris Religionis hic non intelligitur, quae absolute, & in se perfectior est, cujusmodi perfectio desumitur ex fine perfectiore, ad quam Religio aliqua ordinatur, & ex proportionibus mediocrium, quibus utitur ad illum finem obtinendum, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 188. art. 6. in Corp.* sed potius in ordine ad transitum ab una Religione ad aliam, in foro Ecclesiae, attenditur ad majorem austeritatem, an scilicet Religio sit strictior, & rigidior aliis, praesertim circa silentium, & solitudinem, ut ex probabiliori, & communiori sententia docet *Abb. post Joann. Andr. in c. Sanè; 10. n. 8. h. t. Azor p. 1. Lib. 12. c. 15. q. 2. Rodriq. tom. 3. qq. Regul. q. 52. art. 4. Less. Lib. 2. de just. c. 41. n. 100. Sanch. cit. c. 7. n. 21. Laym. Lib. 4. tr. 5. c. 6. n. 10. & Canonistae communiter, contra aliquos Theologos.* Idque clarè colligitur ex c. *Licet; 18. ibi: arctioris etiam Religionis obtentu transire, & in fine ejusd. c. ibi: ut apud eos vitam duceret arctiorem: per quae verba declaratur, qualis Religio intelligatur, quando paulò supra in eod. c. dicitur, liberè potest strictioris vitae propositum adimplere, nempe quae arctior, durior, seu strictior est, Idem constat ex c. 1. *caus. 20. q. 4.* ubi dicitur: *Virgines Sacrae, si pro lucro animae suae propter strictiorem vitam, ad aliud Monasterium pergere disposuerint, Synodus concedit.* Idque ad vitandas lites, rectè statutum fuit; nam quae Religio alia sit austerior, & strictior, magis patet, quam quae ad perfectiorem finem per media magis proportionata tendat.*

Notandum secundò. Austeritas Religionis, ad

quam transire licet, non est attendenda tantum, secundum primariam institutionem Regulae: sed etiam secundum Constitutiones postea adjectas, si ex illis redatur strictior, quam sit primaria Regula; *10. Andr. in cit. c. Sanè; n. 2. h. t. & ibid. Abb. n. 5. Sanch. c. l. n. 23.* Deinde spectanda est non tantum asperitas Regulae, & Constitutionum secundum se: sed etiam praesens observantia strictior, fieri enim potest, ut pristinum strictioris vitae institutum in aliqua Religione observari desierit, & laxior vivendi modus introductus fuerit: tunc enim non censetur amplius Religio strictior, & austerior, ad quam transire liceat, ut constat ex *cit. c. Sanè; 10. ibi: si locus, ubi nunc permanet, majoris Religionis (id est, strictioris observationis) quam Ecclesia Aromatenfis existat h. t. 10. Andr. ibid. n. 1. & Abb. n. 4. Azor cit. c. 14. q. 3. & 8. Sanch. c. l. n. 24.* Ratio est, quia transitus iste permittitur, ad ducendam vitam strictiorem, ergo debet attendi, an de praesenti strictius in ea Religione, ad quam fit transitus, vivatur. Excipit debet, nisi in eadem Provincia sit aliud ejusdem Religionis Cœnobium, in quo arctior veteris Instituti observatio actu vigeat, ad quod transferri poterit, facilius enim permittitur transitus ex Monasterio ad Monasterium ejusdem, quam diversi Ordinis, vel nisi probabilis spes sit reformationis futurae in priore Ordine, *10. Andr. c. l. n. 3. Abb. n. 7. Azor c. l. q. 8. Sanch. c. l. n. 25.* Quòd si dubitetur, quae Religio sit arctior, seu strictior, iudicium Superioris requiri debet, *Abb. in cit. c. Licet; n. 3.*

CLX. Secunda conditio requisita ad legitimum transitum, est, ut non fiat ex temeritate, vel levitate, vel ex passione inordinata, v. g. ex ira, vel odio erga Praelatum suum: sed ut ex charitate, seu Zelo majoris boni, seu perfectionis consequendae, transire velit, ut habetur in *cit. c. Licet; h. t.* Ubi etiam additur; si dubitetur, utrum quis velit ad Religionem arctiorem, vel laxiorem transire ex charitate, an ex temeritate, ad iudicem Superioris esse recurrendum, qui id ex concurrentibus conjecturis determinabit, *Sanch. Lib. 6. c. 7. n. 11. & 12.*

Tertia conditio est, ut talis transitus non fiat, cum notabili detrimento Religionis, seu Monasterii, in quo est Professus, ibi: *in iacturam seu injuriam sui Ordinis:* nam si per talem transitum Religio, à qua transitur, notabile damnum, vel magnam infamiam incurreret, posset, petita restitutione, revocare Religiosum transeuntem; cum quia bonum commune Religionis relictae debet praeponderare privatae utilitati Religiosi transeuntis: tum quia si Ecclesia laesa in rebus temporalibus potest petere restitutionem in integrum, multò magis poterit laesa in spiritualibus; & in translatione personae sibi subditae, *Abb. in cit. c. Licet; n. 12. h. t. Sanch. c. l. n. 11.*

CLXI. Quarta conditio est, ut licentia transeundi ad strictiorem Religionem prius sit petita à Praelato, non tamen requiritur, ut sit obtenta, *cit. c. Licet; §. Talis ergo; h. t. Sanch. cit. c. 7. n. 32.* Circa quam conditionem notanda sunt sequentia, primò, haec licentia necessariò & sub gravi obligatione est petenda; ut patet ex *cit. c. Licet; §. Quocirca;* ibi: *subditus à Praelato, cum humilitate & puritate, debet transeundi licentiam postulare, ne bonum obedientiae contemnere videatur, ubi verbum debet necessitatem praecepti importat; si ergo transeat, non petita licentià, praesumitur contemnere*

temnere obedientiam, & non ex inspiratione Divina, sed ex levitate transire ad aliam Religionem, Io. Andr. in cit. c. Licet; n. 5. Abb. ibid. n. 10. Sanch. cit. c. 7. n. 33. neque satisfat huic obligationi, si petatur licentia, post transitum ad Religionem strictiorem: sed ante illum peti debet; quia quoties ad actum aliquem requiritur, ut petatur licentia à Superiore, ea necessario ante actum illum peti debet, Abb. in cit. c. Licet; n. 11. Azor cit. c. 14. q. 6. in fine, Sanch. c. l. n. 34. Secundò, non statim, ac petita est licentia, fas est, transire ad Religionem strictiorem: sed debito tempore expectandum est responsum Prælati, seu Superioris, sicut & in aliis expectandum est, quando consilium, vel licentia peti debet, c. Cum in Veteri; § 2. de Elect. Abb. in cit. c. Licet; n. 8. Sanch. c. l. n. 35. Tertiò, Religiosus petens licentiam transeundi, interrogari debet à Superiore, de causa movente illum, ad transeundum, eamque subditus exprimere tenetur, ut colligitur ex cit. c. Licet; §. Quocirca, ubi dicitur, Prælatus teneri subdito, sine difficultate, transeundi licentiam concedere, ne propositum divinitus inspiratum impedire videatur: ergo debet certior fieri de causa transitus, ut iudicet, an, & quale sit illud propositum, & an licentiam concedere teneatur, necne, Sanch. c. l. n. 36. Quartò, si Superior denegat petitam licentiam transeundi, non ideo potest Religiosus statim transire ad Ordinem strictiorem, cum illam possit ex iusta causa denegare; nam in cit. c. Licet; §. Talis ergo; tantum conceditur transitus, etiam licentia non obtenta, quando Superior protervè, ac indiscretè eam negat, ut constat ex illis verbis: non obstante protervè & indiscretè contradictione Prælati. Quòd si Superior nullam causam assignet, cur neget transitum, subditi est eam petere, & si ille adhuc nolit causam exprimere, potest Religiosus etiam, eo invito, transire. Idemque est, si Superior iudicans Religiosum iustam habere causam transeundi, nihilominus denegat licentiam, vel taceat, vel alleget causam manifestè injustam, falsam vel frivolam; quia tunc jam constat de protervia, & indiscretè denegatione licentiæ: Si verò verisimilem causam alleget denegatæ licentiæ: ita, ut res sit dubia, tunc non licet subdito transire, lite quasi pendente, & re dubia existente: sed Prælatus Superior v. g. Episcopus, aut Generalis Ordinis adiri debet, & ad illum provocare potest transiens, ut ejus iudiciores decidatur, Ioann. Andr. in cit. c. Licet; n. 7. & Abb. n. 9. Silvest. V. Religio; 4. q. 1. Quintò, etsi iusta causa transeundi adsit, non tamen potest Religiosus transire, nisi prius quærat aliquam Religio, quæ paratà sit, illum recipere, alioquin si prius recedat, est Apostata, cum sub nullius sit obedientia, Ioann. Andr. in c. ult. de renunc. n. 7. & Abb. ibid. n. 3. Posset tamen Superior Religioso petenti transitum, statim dare licentiam exeundi à Monasterio, ita tamen ut sub obedientia illius manens quærat Religionem strictiorem, Sanch. c. l. n. 38. Sexto, transiens ad strictiorem Religionem non debet admitti, sine literis dimissoriis Prælati, seu Superioris Religionis prioris, c. Statuimus; 3. caus. 19. q. 3. Quòd si veniat Religiosus sine talibus literis, Superior prioris Religionis interrogari debet, an dederit ei licentiam transeundi, aut cur denegarit, qui si causam iustam alleget denegationis: sed Religiosus velit in continenti probare, illam esse falsam, adiri debet Superior prioris Prælati, nec debet admitti Religiosus transiens, priusquam causa à Superiore prioris Prælati fuerit

rit decisa, & transitus ab eo approbatus, Ioann. Andr. in cit. c. Licet; n. 13. Sanch. c. l. n. 39.

§. II.

Quinam Superior in specie licentiam dare possit transeundi ad aliam Religionem?

CLXII. Assertio 1. Si quis Zelo melioris boni ad Religionem strictiorem transire velit, potest illam licentiam dare Prælatus, seu Superior Ordinis non solum mediatus, videlicet Provincialis, aut Generalis, sed etiam immediatus ipsius Conventus seu Monasterii, Gl. in c. Cum singula; 32. V. Canonice de Præl. in 6. Abb. in c. Non est; 7. n. 6. h. t. Silvest. V. Religio; 4. q. 3. Azor p. 1. l. 12. c. 14. q. 7. Sanch. Lib. 6. mor. c. 7. n. 59. & alii. Ratio est, quia Religiosus jus transiendi ad Religionem strictiorem habet; eo quòd votum Professionis non violet: sed in melius commutetur, idque solum requiritur, ut à Prælato Ordinis licentiam petat, ne bonum regularis obedientiæ contemneret, videatur, ergo sufficit ab eo petere licentiam, præsertim quia in cit. c. Licet; §. Talis ergo, plus non requiritur, quam ut licentia petatur à Prælato suo: At immòdatus Superior Conventualis, est verè Prælatus proprius. Neque verò tali casu est necessarium petere licentiam ab Episcopo, etiam si Monasterium non sit exemptum, vel Monasterium strictius, ad quod transitur, sit in alia Diocesi; quia nullo jure est expressum, quòd peti debeat licentia ab Episcopo, ut ex probabiliore docet Abb. in c. Non est; 7. n. 6. h. t. Sanch. c. l. n. 60. Excipiuntur Moniales Claustrales, hæc enim licentiam petere debent, non tantum ab Abbatissa sua: sed etiam à Prælato Regulari, cui subsunt, & insuper ab Episcopo, seu Ordinario, saltem si non sint exempti, Rodrig. tom. 3. qq. Reg. q. 52. art. 6. Sanch. c. l. n. 61. Tum quia Concilium Trident. Sess. 25. c. 5. de Regularibus, tuit, ut Sanctimonialibus, post Professionem, exire non liceat à Monasterio, quocunque prætextu, nisi legitima causa, ab Episcopo approbata. Tum quia licentia à Prælato petenda est, Abbatissa autem non est Prælata propriè; cum jurisdictionem strictè dictam non habeat, neque judicare de causa transitus, cum illa res gravis, mulieribus est concessum.

Sed neque consilium, & multò minus consensus Capituli, seu Conventus ad licentiam hanc concedendam requiritur, tum quia in cit. c. Licet; solum exiguntur, ut petatur licentia à Prælato Ordinis: tum quia nec ipse Prælatus potest impedire hoc casu transitum, cum ipsum jus illum concedat: nec Prælatus licentiam concedens alienat Religiosum: sed ipse Religiosus se alienat, si ve transfert ad aliam Religionem, utens jure suo, Sanch. c. l. n. 62. quamvis aliqui Dd. dicant, tutius esse petere, etiam à Conventu consensus.

CLXIII. Prædictis addendum primò. Hanc licentiam transeundi, Superiores immediati Religionum, v. g. Priores & Quardiani petere debent à Provinciali suo, & hic à Generali, ac denique iste à Papæ Silvest. c. l. q. 3. Azor cit. c. 14. q. 7. Sanch. c. l. n. 59. Secundò, hæc potestas dandi licentiam, transeundi ad Religionem strictiorem in quibusdam Religionibus est reservata Provinciali, vel Generali, ita ut ab ipsius

petenda sit, nec ab immediato Superiore peti possit, *Suar. tom. 4. de Relig. Lib. 3. c. 10. n. 30.* Idque certum est, si ex concessione S. Pontificis ea reservatio facta sit, *Palao p. 3. tract. 16. dis. 4. pun. 15. §. 3. n. 6.* Tertio, Religiosi militares, qui in Claustris vitam communem non agunt, possunt transire ad Religionem Claustrales, sine licentia suorum Superiorum, ex decisione Rotæ apud *Barb. in cit. c. Licet; n. 10. h. i.*

CLXIV. Porro quod dictum est, Prælatus immediatum dare posse licentiam, transeundi ad Religionem strictiorem, id procedit, si quis ex bono zelo transeat, nam si ex levitate, vel passione inordinata transeat, etiam ad strictiorem Ordinem, Prælatus Religionis Papæ inferior licentiam ad id dare non potest, si nulla alia legitima causa concurrat; quia quamvis per talem transitum votum mutetur in majus bonum, est tamen jus acquisitum Priori Religioni, & sine justa causa fit alienatio rei ipsi acquisitæ: accedit, quod in *c. Licet; n. 10.* non concedatur talis transitus: nisi ex zelo majoris boni fiat, *Sanch. c. l. n. 63.*

CLXV. Assertio 2. Si quis ad aliam Religionem parem, sive æqualem strictam transire velit, tum vel ad eam legitimam causam transeundi, v. g. propter infirmitatem, vel inimicitias, vel non: Priore casu, in Ordinibus exemptis, Abbas, vel alius Superior quasi Episcopalem jurisdictionem obtinens, & immediatè Papæ subiectus, potest eam facultatem concedere. Si verò immediatus Superior alteri Superiori Prælato Regulari subdit, v. g. Prior, vel Quardianus, tum mediatus Superior, nempe Provincialis, vel Generalis dispensativè licentiam transeundi dare potest; quia in Ordinibus exemptis jus in Professum toti Ordini, vel saltem Provinciæ acquiritur, ergo illum alienare, seu transferre non potest ad alium Ordinem, etiam æqualem, immediatus Prælatus Conventus, sicut neque illum transferre potest ad aliud ejusdem Ordinis Monasterium: sed solum is, qui toti Ordini, vel saltem Provinciæ præest, ut tradit *Gl. in cit. c. Cum singula; 32. v. Canonice. Abb. in cit. c. Non est; v. Canonice, Silo. v. Religio; 4. q. 3. Rodrig. cit. q. 52. art. 9. Sanch. c. l. n. 65.* Episcopus verò quoad Ordines non exemptos, qui immediatè ipsius jurisdictioni substant, hanc licentiam dare potest, ita tamen, ut præter consensum Episcopi, requiratur etiam consensus Abbatis, seu Prælati Regularis Monasterii non exempti, arg. *c. Non est; 7. ibi, sine licentia Abbatis suorum; h. t. c. Statuimus; 3. caus. 19. q. 3.* quem Episcopus cogere potest, ad consentiendum, si necessitas id exigat.

Requiratur tamen præterea in transitu ad Religionem æqualem, etiam consensus Capituli, seu Conventus, tam respectu exemptorum: quam non exemptorum; quia in hoc casu intervenit quædam veluti alienatio personæ, & est unum ex negotiis gravioribus, quæ sine Capituli consensu, expediti non possunt, *Sanch. cit. c. 7. n. 66.* & sicut ad Abbatem simul & Conventum spectat Religiosum recipere, & Ordini incorporare: ita & ab Ordine dimittere, vel ad alium transferre. Nec obstat, quod in transitu ad Religionem strictiorem non sit necessarius consensus Conventus, ut supra dictum; quia in illo casu Religiosus non alienatur: sed in melius commutatur, auctoritate Superioris, nec tunc requiritur licentia Abbatis: sed satis est, si ea petita sit, & Religiosus auctoritatè propriâ à jure ipsi concessâ se transfert; secus est in

transitu ad Ordinem æqualem, in quo requiritur, ut licentia sit obtenta, nec sit commutatio in melius, & ita intervenit aliqua alienatio personæ, ad quam consensus Capituli requiritur, *Fagnan. in c. ult. n. 18. c. 19. de renunciat.*

Posteriore verò casu, si nulla adsit justa causa transeundi ad Religionem æqualem, solus Papa potest licentiam dare, *Abb. c. l. Sanch. c. l. n. 64.* Quia etsi hoc casu fiat commutatio voti in bonum æquale, tamen sine justa causa aufertur jus acquisitum Priori Religioni, ex qua transivit Professus, idèque etiam talis licentia Papæ non excusabit in foro conscientie, *Sanch. c. l.* Verum potest Papa dare licentiam transeundi ad Religionem strictiorem, sine alia justa causa; quia ipsa major austeritas Religionis sufficiens causa videtur, *Sanch. c. l. n. 64. in fine.*

CLXVI. Assertio 3. Probabilius est, posse Prælatum Papæ inferiorem v. g. Ordinis Provinciale, vel saltem Generalem in Ordinibus exemptis, vel Episcopum in Monasteriis non exemptis, ex justa causa sufficienter cognita, dare licentiam transeundi, etiam ad laxiorem Religionem, tamen si Papa facile adiri posset, ut docet *Abb. in cit. c. Non est; num. 6. Navarr. Lib. 3. consil. 56. Silvest. v. Religio; 4. q. 2. Azor p. 1. l. 12. c. 15. q. 1. Less. Lib. 2. c. 41. n. 102. Sanch. cit. c. 7. n. 68. c. alii.* Eandem licentiam dispensativè dare potest etiam Prælatus exemptus, & soli Papæ subiectus, quippe qui quasi Episcopalem jurisdictionem in tuos exercet, *Less. c. l. n. 103.* Ratio est, quia talis potestas censetur necessaria, ad rectam gubernationem Religionis, & videtur id concessum esse in *c. 3. caus. 19. q. 3.* Ubi ex permissione Patris, sive Abbatis, & totius Congregationis, potest Canonicus Regularis transire ad Monachatum; neque est certum, quod ibi tantum sit sermo de transitu ad strictiorem Ordinem: Requiritur tamen etiam consensus Capituli, ob rationem supra allatam, *Sanch. c. l. n. 70.* quem tamen negare non potest, si iusta & necessaria causa adsit: quamvis tutius sit, ut in casu transitus ad Religionem laxiorem peratur licentia à Papa, si periculum non sit in mora. Neque distat oblat *Concil. Trident. Sess. 25. c. 19. de Regul.* ubi in fine dicitur: nemo etiam Regularis, cujuscunque facultatis vigore, transferatur ad laxiorem Religionem; quia mens Concilii non fuit, abrogare legitimas translationes: sed solum illas, quæ sine justa causa, vel consensu Conventus, vel non præmissâ causâ cognitione, fiunt, ut olim interdum fieri solebat, *Navarr. cit. consil. 56.* quomodo etiam intelligi debet *Extrav. 1. h. t. de quo infra.* Quamvis *Fagnan. in cit. c. ult. n. 27. c. 35. de renunciat.* dicat, solum Papam posse ex causa dispensare, ut fiat transitus ad Religionem laxiorem, alioquin non rectè prohiberet Concilium translationem, ad laxiorem Religionem; quia sine justa causa, nec ad patem, nec ad strictiorem transire licet. Porro in foro externo, ut fides habeatur licentiæ concessæ, transeundi ad Ordinem laxiorem, requiritur scriptura, seu testimonium authenticum justæ causæ legitimè cognitæ, *Navarr. c. l. c. Sanch. n. 63.*

CLXVII. Assertio 4. Solus Papa potest dare licentiam, transeundi ad Religionem laxiorem, si nulla justa causa existat: quamvis talis licentia non excuset in foro conscientie; cum neque Pontifex relaxare possit vota sine causa; cujusmodi relaxatio intervenit in tali transitu, *Less. c. l.* proderit tamen in foro exte-

no, ne quis transeunti litem moveat, vel aliam molestiam inferat, *Sanch. c. l. n. 67*. Porro causæ transeundi ad Religionem laxiorem sunt, primò, infirmitas, seu debilitas corporis, ob quam statuta Ordinis servare, ejusque rigorem ferre non potest, ut etiam notat *S. Thom. 2. 2. q. 185. art. 8. in corp.* Secundò, si odia, & similitates in Religionem strictiorem vigeant. Terriò, si ipse aliis fratribus sit exosus, malè tractetur, nullà datà causâ, quam non emendavit. Quartò, si in Ordine strictiore collapsa sit disciplina, *S. Thom. c. l. Less. c. l. Sanch. n. 72*. Quamvis *Fagn. t. l. n. 39. & 40.* has causas non admittat, præter infirmitatem, vel debilitatem proveniente ex austeritate ipsius Regulæ.

CLXVIII. Notandum hæc præterea primò, ut quis transire possit ad aliam Religionem, æquè strictam, & multò magis ad laxiorem, non sufficit licentiam à Superiore esse petitam: sed opus est, etiam esse obtentam; quia in *c. Licet; 18. h. t.* specialiter conceditur, ut, in transitu ad strictiorem Religionem sufficiat, licentiam esse petitam, etsi non sit obtenta, ideoque ad alios transitus non debet extendi, *Less. c. l. n. 102. Sanch. c. l.*

Notandum secundò. Privilegium Regularibus quibusdam à Sede Apostolica concessum, ne ab eorum Ordine ad aliam Religionem, etiam strictiorem, liceat transire, intelligendum, est juxta Juris communis dispositionem, ut scilicet sine petita licentia, aut temerè seu ex levitate, vel cum jactura, aut injuria prioris Ordinis, non sit permittum transire ad aliam Religionem, prout habetur in *cit. c. Licet in princ. h. t.* Nam si tale privilegium absolutè & generatim, prout verba sonant, intelligeretur, nempe quòd nunquam licitum sit, à tali Ordine transire ad alium etiam strictiorem, etiamsi quis desiderio sanctioris vitæ transire intendat, tunc tale privilegium repugnaret Ecclesiasticæ traditioni, imò etiam ipsi inspirationi Divinæ, & legi propriæ charitatis, quæ præponderare debet publicæ utilitati, ut dicitur in *cit. c. Licet*, id est, etiamsi quis multis prodesse posset in saculo, vel in Religionem laxiore, nihilominus tamen ex amore spiritualis perfectionis licet, & rectè ingreditur Religionem, vel transit ad strictiorem Religionem, *Abb. in cit. c. Licet; n. 1. Sanch. Lib. 6. c. 7. n. 12*. Excipi debet, nisi in privilegio expressum sit, ne ad aliam quamcunque Religionem transire liceat, nisi à Superiore licentia fuerit petita, & obtenta, tum enim cum indubitatè constet de intentione Papæ privilegium concedentis, non potest habere locum ulla conjectura, vel interpretatio contra clara verba, *Id. Andr. in cit. c. Licet; n. 2. Sanch. c. l. n. 10*. Idque potest facere S. Pontifex, ob bonum publicum alicujus Religionis, si ad ejus conservationem multum expedire videatur, ut nulli permittum sit transire ad aliam Religionem, etiam strictiorem, nisi Ordinis Superior, causâ cognitâ, consenserit, & licentiam dederit, quale privilegium habet Societas Jesu ex concessione Pauli III, Pii IV, & Pii V. ut nullus ad alium Ordinem transire possit, præterquam Carthusianum, nisi de expressa licentia Præpositi Generalis, ut habetur in *Compend. privileg. V. Apostata; n. 9. Sanch. cit. l. n. 28*. Ubi addit, hoc privilegio gaudere omnes Mendicantes per participationem: id verò negat *Fagnan. in c. Licet; 18. n. 22. h. t.* quia hujusmodi communicationes non extenduntur ad ea, quæ sunt

difficilis concessionis, ex declarat. S. Congreg. Concilii & Rotæ.

Notandum tertio. Facultas à quocunque Prælato concessa alicui, ex justa causa, transeundi ad aliam Religionem, intelligi debet de Religionem strictiore, vel æquè strictâ: non autem de laxiore, ut docet *Navarr. Lib. 3. consil. 57. h. t. Rodrig. cit. q. 52. a. 11. Sanch. Lib. 6. c. 7. n. 74*. Ratio est, quia talis facultas potest habere hunc effectum, ut vi illius possit qui transire ad Religionem æquè strictam, ad quam, sine illa, non posset transire, ergo non potest habere hunc effectum, ut licitum sit transire ad laxiorem, cum in hoc transitu diversa sit ratio. Quod tamen limitatur *Sanch. c. l.* nisi in facultate concessa adjecta esset particula universalis, ut liceat transire ad quamcunque Religionem; quia sub tam generali concessione comprehenditur etiam Religio laxior. Porro sub generali, & absoluta facultate, à Papa concessa transeundi ad aliam quamcunque Religionem laxiorem, non comprehenditur licentia transeundi ad Ordines militares, vel etiam Hospitalarios; quia licet sint veræ Religiones à Sede Apostolica approbata: non tamen sub generali nomine Religionum comprehenduntur, niliè primantur, *Rodrig. cit. q. 52. a. 11. Sanch. c. l. n. 39*, contra *Navarr. c. l.*

CLXIX. Notandum quartò. Si una ex conditionibus jure requisitis, ad legitimum transitum, sit ve quia non ex bono zelo, sed lex levitate aut temeritate Professus transit ad alium Ordinem: si ve qui Religio, ad quam transit, non est strictior: si ve qui prioris Religionis privilegium Pontificium transivisse, ve quia non est petita licentia transeundi: si inquam, vel una ex his conditionibus desit, tamen si transitus in altero Ordine ad Professionem admissus fuerit, Professio non tantum illicita est: sed etiam invalida, & transiens à Prælato priore revocari potest, ut fuisse probat *Sanch. cit. c. 7. n. 88. & seqq.* Ratio est, quia propter publicum cujusque Religionis bonum SS. Canones ab una Religionem ad aliam, & liberationem à professione, non aliter permittunt, nisi sub prædictis conditionibus, & colligitur ex *c. 2. caus. 19. q. 1. & clarè ex c. Licet; 18. h. t.* Ubi in fine solum permittitur transitus ad Religionem strictiorem, & si corde puro, conscientia bonâ, & fide non ficta: tum enim transiens molestari non debet: sed si vel una dictis conditionibus deficiat, non potest dici, transitum fieri modo prædicto, adeoque tunc potest, qui transiit, revocari à Prælato priore, & Professio irrita, quia transitus factus est, nullo jure permittente, *Sanch. cit. c. 7. n. 70*. Præterea quòd Professio etiam sit irrita, quando non est petita licentia transeundi, cætera ad sint, colligitur ex *cit. c. Licet in fine*, ubi dicitur, *transeuntem ad Ordinem strictiorem revocandum esse*, si constet eum bono animo & fide transivisse, cujusmodi animus præsumi non potest, quando, non petita licentiâ, transiit: sed potius quòd ex temeritate, & levitate transiit, adeoque tunc revocandus est, *Sanch. c. l. n. 95. & docet etiam Abb. ibid. n. 10. Andr. cit. 14. q. 6. Less. cit. c. 41. n. 101*.

Excipit *Sanch. c. l. n. 92*. cum *Id. Andr. in cit. Licet; n. 22. & Abbat. n. 12*. quòd si cætera conditiones ad sint, videlicet bonus Zelus, & petita licentia, sed Religionem per talem transitum grave damnum inferatur, tunc transitus, & Professio in altero Ordine

erit quidem valida: sed Ordo graviter laesus potest petere restitutionem in integrum: de quo tamen merito dubitari potest, tum quia in *cit. c. Licet*; omnes prædictæ conditiones requiruntur, & sub eodem verbo: tum tenore ponuntur, ergo non est ratio, quare ob defectum unius potius, quam alterius conditionis, transitus, & Professio in posteriore Ordine sit invalida: sed vel ob defectum cujuslibet ex prædictis conditionibus, vel nullius omnino, erit invalida. Tum quia is, qui cum gravi damno Religionis desertæ transit, peccat, adeoque non potest dici zelo melioris fugis, & corde puro & conscientia bonâ transire, ut advertit Palao p. 3. *Tract. 16. dist. 4. pun. 16. §. 4. n. 2.* Verum contrariam sententiam, quod Professio in posteriore Religione facta, propter defectum unius ex prædictis conditionibus, & specialiter ob non petitam licentiam, non sit invalida: sed tantum illicita, ideoque transiens, post Professionem in strictiore Religione emissam, non sit revocandus: sed pro qualitate culpæ puniendus, docent *Silvest. V. Religio*; 4. q. 1. *Suar. tom. 4. de Relig. Lib. 3. c. 10. n. 22. Palao c. l.* Ratio est, tum quia talis transitus ad Religionem strictiorem, jure naturæ, est validus; quia commutatur votum in melius, & in substantia non est contra priorem Professionem: etsi sit vitiosus, & illicitus, ob pravam circumstantiam finis extrinseci, vel damni Religionis desertæ, vel quia est contra obedientiam debitam Prælato. Neque etiam talis transitus reperitur irritatus, jure positivo, seu Canonico, cum in *cit. c. Licet*; & alibi nullum sit verbum irritans. Et hæc sententia probabilitate non caret, ut fatetur etiam *Sanch. c. l.*

Notandum quintò. Si Religiosus temerè transivit ad aliam Religionem, v. g. non petita licentiâ, vel eâ justè denegatâ, eumque postea facti pœniteat, ac redeat, tenetur eum Religio integrè recipere, ut docet *Innoc. in c. Joannes*; 5. h. t. & *Joann. Andr. ibid. n. 13. Sanch. cit. c. 7. n. 105.* Quia Religiosus Professus juri suo, nec expresse, nec tacite renunciare potest, propter spirituale matrimonium, per traditionem personæ suæ cum Religione contractum. Aliud est de Clericis secularibus, qui Beneficiis suis renunciare possunt, *c. Quod in dubiis*; 8. *de renunc. Innoc. c. l.* Idem verò dicendum est, si Professus transivit ad aliam Religionem laxiorem, vel æqualem, sine legitima facultate, debet enim reverfus ad priorem Religionem recipi, ob eandem, imò majorem etiam rationem, cum tunc certum sit, Professionem in posteriore Ordine factam, fuisse irritam, *Sanch. c. l. n. 106.*

§. III.

An & quatenus permittitur sit, vel prohibetur, ex certis Religionibus transire ad alias?

CLXX. Quæritur primò. An Canonicus Regularis possit transire ad Ordinem Monachalem, vel vice versâ, Monachus ad Canonicos Regulares? Resp. primò, potest Canonicus Regularis transire ad Ordinem Monachorum, dummodo in Monasterio, ad quod vult transire, strictior sit observantia, prout sumitur ex *c. Sanè*; 10. h. t. Nam cum quidam Canonicus Regularis, post Professionem factam, inde fugiens

à quodam Abbate in Monachum receptus fuisset, consultus super hoc Papa Alexander III. Respondit, si locus seu Monasterium, in quo nunc versatur, majoris religionis, seu strictioris observationis sit, ipsum ibi permittendum esse, remanere: alioquin verò, ut ad priorem suam Ecclesiam redeat, esse compellendum. Porro non sufficit hoc casus, ut Regula Ordinis, ad quam sit transitus, secundum se, & ex primæva sua institutione sit strictior: sed requiritur, ut de præsentī strictior observatio in ea vigeat, ut docet *Io. Andr. h. t. n. 1. & Abb. n. 4.* & patet ex supra dictis, nam non est permittum transire ad aliam Religionem, nisi ex zelo majoris boni, qui tunc apparet, si regularis observantia in Ordine, ad quem Professus se conferre vult, sit ætior, alioquin enim, non majoris religionis: sed dissolutionis causa, videbitur moveri, ad transiendum.

Sed contra ob stare videtur primò, *Text. in c. 1. & 2. seqq. c. 19. q. 3.* Ubi severè prohibetur, ne Canonici Regulares Monachi fiant: Consentit *c. Intelleximus*; 12. *de stat. & qual. &c.* Verum id decretum fuit, secundum veteris Ecclesiæ morem, nam olim Clerici Monachi non erant, nec Divina Mystéria tractabant: sed soli orationi & contemplationi vacabant, & ideo, si quis tunc ex Canonico Regulari Monachus fieret, censetur descendere, & ex Clerico Laicus fieri: At verò nunc, cum Monachi etiam fiant Clerici, & Sacra Ministeria obeant, ideo hodie transire licitum est, ex Ordine Canonicorum Regularium, ad Ordinem Monachorum, ubi etiam nunc ætior est observantia Regularis, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 8. ad 2.*

Obijci potest secundò. Quod in casu *cit. c. Sanè*; Canonicus ille Regularis fugit, cum igitur, non petita licentiâ, discesserit, potuit revocari à Prælato suo, eique restitui debuit, ut tradit *Gl. in cit. c. 2. V. Monachus*; *caus. 19. q. 3.* Sed responderi potest, cum *Gl. jam cit. Abb. in cit. c. Sanè*; n. 2. quod Papa in casu illius cap. quasi dispensativè permiserit, ut Professus, sine licentiâ petita, transiens ad strictiorem Ordinem, in eo permanere possit, ut colligitur ex illis verbis, *remanere permittas*, quandoquidem per hoc priori Religioni leve sit præjudicium, cum etsi ei restitueretur, mox iterum ad strictiorem Religionem redire posset, petita, etsi non obtenta licentiâ. Deinde dici potest, quod fortè Canonicus iste licentiam transeundi petiit à Prælato suo, licet id in specie facti non fuerit expressum, qui tamen eam injustè negavit, & ad permanendum cogere voluit, ideoque is fugere, ac discedere potuit, & se conferre ad Ordinem Monachorum: vel etiam, ob metum injustum, & gravem, non fuit ausus petere licentiam. Sed etsi dicatur, quod Canonicus ille transiens ad Ordinem Monachorum malè egerit, si tamen postea, quando revocatur à Prælato prioris Religionis, excipiat, allegando notoriam, & indubitam causam, ob quam licitè potuit transire, nec à Prælato rationabiliter impediri, tunc manere debet in posteriore Religione; quia spoliatus non restituitur, si notoriè constet, nullum jus ipsi competere: sed spoliatori, ut docet *Abb. in c. In literis*; 5. n. 10. *de restit. spol.* Denique *Innoc. in cit. c. Sanè*; & alii *Dd. apud Sanch. num. 94.* Respondent, si aliquis bono aliâs zelo, etsi non petita licentiâ, ad Ordinem strictiorem transierit, ideoque malè egerit, in illa tamen permanere posse

posse, nec esse revocandum, juxta sententiam supra allatam.

CLXXI. Resp. secundò, ab Ordine Monachali non est, vice versâ, permittum transire, ad Ordinem Canonicorum Regularium, ut colligitur ex *cit. c. Sanè*, & constat ex *c. Licet*; 18. h. t. & docet *Suar. tom. 4. de Relig. Lib. 3. c. 10. num. 11.* idque certum est apud omnes, postquam Monachi, secundum præsentem consuetudinem Ecclesiæ, sunt assumpti in Clerum. Ratio est, quia non licet transire ab Ordine strictiore ad laxiorem, spectato jure communi, & sine dispensatione: atqui Ordo Monachorum strictior est, quam Ordo Canonicorum Regularium, ut expressè habetur in *c. Quod Dei*; 5. de stat. *Monach.* Ergo & c. Excipi debet, nisi fortè in Ordine Monachorum, cujus Regula strictior est, illa non observaretur: sed remissiùs, vel laxiùs in ea viveretur, quam in Ordine Canonicorum Regularium, tunc enim à tali Ordine Monachali transire liceret ad Ordinem minorem, seu secundum Regulam laxiorem, quæ tamen meliùs observatur, tametsi hoc casu necessarium videatur Superioris judicium. *Io. Andr. in cit. c. Sanè*; n. 3. *Abb. ibid.* n. 7.

CLXXII. Queritur secundò. An spectato jure communi, ex Ordine Mendicantium permittum sit transire, ad Ordinem Monachalem, seu non Mendicantem, vel ad alium Ordinem Mendicantem? Resp. » primò, nullus Religiosus Ordinum Mendicantium » quorumcunque, vigore cujuscunque licentiæ, etiam » Indulti Apostolici, vel Nuncii Sedis Apostolicæ, » aut Pœnitentiarum Papæ, ad Ordinem Monachorum, » seu non mendicantium (excepto Carthusianorum » Ordine) quovis prætextu, transire audeat, sub pœ- » na excommunicationis, quam tam recipientes: » quam transeuntes, seu recepti, ipso facto, incurrunt: » cujus absolutio Romano Pontifici (præterquam in » mortis articulo) est reservata. Insuper Professio in » posteriore Ordine emissâ, est irrita, & transiens in » tra XV. dies, à die monitionis computandos, ad » priorem Ordinem redire tenetur, ex quo, sive cum » licentiâ, sive sine illa recessit, alioquin tanquam » notorius Apostata excommunicatus ab omnibus » reputari debet. Deinceps verò nullus ex Ordinibus » Mendicantium in aliquem Monasticum Ordinem » (Carthusiensium excepto) recipiatur, sine specia- » li licentiâ Sedis Apostolicæ, sub iisdem pœnis, & » secus facta ipso jure sunt irrita, prout statutum est in *Extravag. Viam*; 1. quæ est *Martini IV. h. t.* Idque decretum fuit, ob publicum bonum, & conservationem Ordinum Mendicantium, ut *ibid. dicitur*: nam quamvis aliquis Ordo Monachorum sit strictior, quam aliquis ex Ordinibus Mendicantibus; quia tamen tales transitus raro ex bono zelo proficiuntur, & felicem exitum sortiuntur, ut notat *Io. Andr. in c. Licet*; 18. n. 2. h. t. ideo talis transitus absolutè fuit prohibitus, nisi S. Pontifex, causâ cognitâ, specialem licentiam transeundi, concesserit.

CLXXIII. Ubi Notandum primò. Quamvis *Less. Lib. 2. c. 41. n. 104.* & *Sanch. Lib. 6. c. 7. n. 68.* putent, hanc Constitutionem, vel quoad hoc, usu non esse receptam, vel intelligendam esse de transeuntibus, sine legitima causa, ut colligitur ex illis verbis: *fucatis coloribus*, & paulò post, *ut liberiùs degant*, & *Beneficia Monastica consequi valeant*, adeoque posse, etiam sine dispensatione Papæ, transire Religiosos

Mendicantes, ex justa causa, ad alium Ordinem non Mendicantium: Oppositum tamen, nempe per hanc *Extravag. ablatam* esse facultatem dandi Prælati Regularibus, docet *Azor p. 1. l. 12. c. 14. q. 12. Suar. dif. 22. de renunc. sec. 5. n. 16.* & alii apud *Barb. in cit. Extravag. 1.* Verùm in praxi illa in pluribus locis non est usu recepta. Ex concessione verò Gregorii XIII. in Bulla, quæ incipit, *Cum aliàs*, die 22. Septembris anno 1582. possunt Religiosi Societatis Jesu, etiam Professi, de licentiâ Præpositi Generalis, ad quatuor alios Regulares Ordines transire, etiam non Mendicantes, quæ tamen facultas non communicatur aliis Ordinibus, qui aliàs sua privilegia cum Societate participant.

Notandum secundò. Cùm à Papa in privilegiis concessis pluribus Ordinibus Religiosis, in quibus prohibetur transitus ad aliam Religionem, etiam strictiorem, ordinariè excipi solet Ordo Carthusianorum, vice versâ, ab his nunquam reperitur concessus transitus ad alium Ordinem, sub motivo arctioris Religionis: consequens est, Religionem Carthusianorum, licet in quibusdam aliquæ Religiones sint rigidiore, tamen omnibus consideratis, censeri omnium Religionum absolutè strictissimam, idque propter perpetuam abstinentiam à carnibus in omnibus eventibus, Chorum item perpetuum, & silentium, atque perpetuam clausuram, *Sanch. cit. c. 7. n. 29.*

CLXXIV. Resp. secundò, de jure communi, ex uno Ordine Mendicantium potest licitè fieri transitus ad alium Ordinem Mendicantium, servatâ formâ jure præscriptâ; quia talis transitus non est prohibitus, modò transitus fiat ad Religionem Mendicantium perfectiorem, aut strictiorem, non tantum secundum Regulam primitus institutam: sed etiam, quoad præsentem observationem, juxta supra dictâ, *Mirand. in Man. Prælat. Reg. tom. 1. q. 31. a. 7. conclus. 1. & 2. ubi concl. 3.* addit, in dandis hujusmodi licentiis spectanda esse singularum Regularum Religionum Mendicantium privilegia, vi quorum prohibentur transitus ad alium Ordinem, etiam Mendicantium, & an sint in usu, nec revocata.

CLXXV. Queritur tertio. An Religiosus assumptus ad Clericatum, seu ad Chorum deputatus possit ad statum FF. Laicorum sive Conversorum transferri? Resp. de jure communi posse, ut docet *Sanch. Lib. 6. c. 7. n. 80. Pelliz. in man. Tract. 3. c. 5. Sec. 3. n. 138.* Ratio est, tum quia per talem translationem non mutatur status Religionis substantialiter: sed solum accidentaliter, cum Religiosus Laicus iisdem votis obligetur: tum quia si potest Prælati Regularis dare facultatem, transeundi ad aliam Religionem laxiorem, ergo multò magis ad inferiorem statum, intra eandem Religionem, qui etsi sit humilior, est tamen asperior. Requiritur autem, ut talis translatio fiat à Provinciali vel Generali, cum consensu Conventus in Religionebus exemptis, vel ab Episcopo in non exemptis, ex iusta causa: qualis est puniitio delicti, ingens desiderium vitæ humilioris, inhabilitas ad literas addiscendas, & Ministeria Sacerdotalia obeunda, *Sanch. c. 4. n. 81.* neque tamen talis translatio fieri potest cum Clerico Religioso, qui jam in Sacris Ordinibus est constitutus. Et in hac re Ordinis cujusque statuta sunt inspicienda, an talem translationem admittant, necnè, *Pelliz. c. 1. n. 138.*

CLXXXVI. Quæritur quartò. An Prælati inferior possit Religiosum professum in uno Monasterio compellere, ut transeat in aliud ejusdem Ordinis, intra, vel extra Provinciam? Resp. si Religio, ejusque Monasteria, vel Collegia faciant unum Corpus, sub uno Capite totius Ordinis, videlicet Generali, tum Professus in uno Monasterio transferri potest à Provinciali ad aliud Monasterium ejusdem Provincie, vel etiam à Generali ad aliud alterius Provincie, modò talis translatio malo animo, vel ex odio non fiat. Si verò Monasteria ejusdem Professionis, & Regulæ non habeant unum Caput: sed singula subsint suis Abbatibus, vel Prioribus, sub Episcopo, vel immediatè sub Papa, tum spectato Jure communi, Regulares professi non possunt cogi ad transeundum ab uno Monasterio ad aliud, etiam ejusdem Ordinis, vel intra, siue extra Provinciam, *Narr. Comment. 4. de Regul. n. 22.* Ratio est, tum quia tales Religiosi non voverunt obedientiam, & Regulam, nisi in hoc Monasterio, in quo Professionem ediderunt: tum quia hoc solum Monasterium tenetur alere suos Professos, ergo etiam hi soli tenentur illi servire; tum quia non possunt cogi ad relinquenda jura alimentorum, ipsis quæ sita in Monasteriis, in quibus sunt Professi, nec privari, sine culpa sua.

§. IV.

Quenam Jure Canonico interdicta sunt Religiosis transeuntibus, etiam licitè, ad alias Religiones?

CLXXXVII. De his agit in *Clement. Ut Professores, l. h. t.* Ubi in primis statuitur, ut Religiosi, seu Professus mendicantes quilibet, qui ad Mendicantium Ordines, etiam auctoritate Apostolicâ hæcenus transiverunt, vel in posterum (quamvis nunc Prioratus, administrationes, & officia, aut curam animarum, vel regimen quodcunque obtineant) inibi vocem, aut locum in Capitulo non habeant, etiam si hoc ipsis ab alijs (Capitularibus) libere concedatur. Ad Prioratus quoque, administrationes, aut quæcunque officia sic translati, in posterum non admittantur, etiam tanquam Vicarij, seu Ministri, vel locum aliorum tenentes: & nec animarum curam, & regimen possint pro se, vel pro alijs exercere. Et quicquid in contrarium attentatum fuerit, ipso jure, irritum decernitur, non obstantibus quibusvis privilegijs. Ratio autem prohibitionis hujus redditur in *princ. hujus Clement.* videlicet, ut Professus Ordinum mendicantium libentius, in qua vocati sunt, vocatione, id est, Religione, persistant, & transeuntes ad non mendicantium Ordinem in eo quietius conversari studeant, quòd in ipsis discordiarum, & schismatum productiva ambitio reprimatur.

CLXXXVIII. Circa prædictam Constitutionem Notandum primò. Nomine Mendicantium, adversus quos ea lata est, comprehenduntur ij, quibus in Regula, aut Constitutionibus à Sede Apostolica approbatis interdictum est, redditus, & bona immobi-

lia possidere in communi, quamvis illicitè contra prohibitionem illa obtineant, vel licitè ex dispensatione Sedis Apostolicæ, sicuti hodie in *Concilio Trident. Sess. 25. c. 3. de Regul.* dispensatum fuit, quoad hoc, cum omnibus Mendicantibus, præter Minores de observantia, & Capucinos; quia quoad alia retinent omnia privilegia Mendicantium, & privilegium unum tollens, non tollit aliud, *Sanch. cit. c. 7. num. 115.* Deinde comprehenduntur, non solum quatuor Ordines Mendicantes expressi in *c. Unic. §. Sanè, de Relig. domib. in 6.* sed etiam alij, qui postea à Sede Apostolica pro Mendicantibus Ordinibus sunt declarati; quia Lex generalis, & perpetua, non tantum præsentibus: sed etiam futuris obligat, *Sanch. c. l. num. 117.*

CLXXXIX. Notandum secundò. Hæc Constitutio pœnalis non extenditur ad illos Ordines mendicantes, qui non sunt simpliciter approbati: sed cum hac limitatione, ut nullum in posterum ad Professionem admittant, & possint ad quosvis alios Ordines approbatos transire (juxta *cap. un. §. Confirmatos, de Relig. domib. in 6.*) Nam hi expressè excipiuntur in *cir. Clement. 1. §. fin. h. t.* quia in his cessat ratio allata in *princ. ibid.* non enim expedit, eos manere in vocatione, seu Religione, in qua vocati sunt, *Gl. fin. ibid. Sanch. c. l. num. 111.* Secundò, non comprehendit hæc pœnalis Constitutio Mendicantes, transeuntes ad aliam Mendicantem Religionem, vel si non mendicantes transeant ad quamcunque aliam Religionem; quia dicta Clementina loquitur solum de Mendicantibus transeuntibus ad non mendicantes, *Gl. ibid. v. Mendicantium.* Tertiò, non comprehenduntur hoc Decreto Mendicantes transeuntes ad Carthusiam; quia in *cir. Clement.* est sermo de transeuntibus, virtute alicujus privilegij, etiam Apostolici, ad Religionem minorem, seu laxiorem, adeoque ad non mendicantem; at jure communi permissum est, transire ad Religionem strictiorem, etsi mendicans non sit, *Extravag. 1. h. t. Sanch. c. l. nu. 110.* Quartò, nec comprehenduntur mendicantes Novitij, nec invalidè Professi, ita, ut licet possint ad aliam Religionem transire, cum ad priorem non sint obligati; dicta enim Clement. expressè loquitur de Professis, qui tenentur in priore vocatione persistere, *Gl. ibid. v. Ut Professores, Sanch. c. l. num. 112.* Quintò, non comprehenduntur, nomine Mendicantium, illi, quibus ex Regula, vel Constitutionibus à Sede Apostolicâ approbatis, non est interdictum possidere redditus, & bona in communi, licet actu mendicent, ut constat ex *cir. c. un. §. Confirmatos, de Rel. dom. in 6. Sanch. c. l. nu. 113.* Sextò, non debet extendi hæc Constitutio ad Religiosos mendicantes, qui legitime transierunt ad non mendicantes; quia dicta Clement. loquitur de permanentibus in Ordine non mendicante, *Sanch. c. l. n. 118.* Septimò, non comprehenduntur hoc decreto Moniales Ordinum mendicantium, ut Prædicatorum, & Minorum; quia non ex privilegio: sed ex Regula sua possunt habere redditus, & bona in communi, *Sanch. cit. loc. num. 116.* Licet contrarium teneat *Gl. in cir. Clement. 1. v. Quoslibet.* Octavò, denique putant nonnulli, quòd pœnæ *cir. Clement.* sint extendendæ ad eum, qui ex Ordine Mendicantium est assumptus ad Episcopatum: sed eo postea deposito, cum

Tomus III.

Xxx

cum

cum facultate Papæ, transit ad Ordinem non mendicantem, eò quòd liberatus sit à iugo prioris Ordinis. Sed contrarium est verius, quia per assumptionem ad Episcopatum non amisit statum mendicitatis, licet ejus exercitium fuerit suspensum, adeoque transiens postea ad Ordinem non mendicantem, in prioris vocatione non persistit, & consequenter pœnis dictæ Constitutionis subjacet, *Sanch. cit. loc. num. 119.*

CLXXX. Notandum tertio. Prima pœna in dicta Clement. contra Mendicantes transeuntes ad non mendicantes lata, est privatio vocis, & loci in Capitulo: quod intelligendum est, de privatione vocis, tam activæ, quàm passivæ; quia Textus indistinctè, & generaliter loquitur, *Navarr. in Comment. 4. de Regul. nu. 34. Sanch. Lib. 6. c. 7. n. 120.* Verùm de quo Capitulo hoc intelligendum est? Probabilius est, quòd adverbium *inibi* referri debeat ad Ordines non mendicantes, ita, ut si transeuntes ad illos, in his Ordinibus Prioratum, vel Regimen habeant, careant voce, & loco in Capitulo: secus si obtineant extra Religionem, v.gr. in Ecclesia seculari Cathedrali, vel Collegiata, tum enim non privantur voce in Capitulo illius Ecclesiæ, idque ex eo colligitur, quòd post adverbium *inibi* ponitur virgula in Codicibus correctionibus, *Gl. ibid. V. Inibi, Sanch. cit. loc. num. 121.*

Porro quod dictum est, eos, qui administrationem, Prioratum, aut Regimen in Ordinibus non mendicantibus obtinent, privari voce in Capitulo, id intelligendum est, non de particulari Capitulo Conventus Regularis: sed de Capitulo Generali, vel Provinciali, quòd in illo vocem non habeant. Vel non de Prælati, qui præstant toti Conventui: sed de alijs Prioribus inferioribus, & ipsi subiectis, qui administrationem aliquam habent: hi enim non habent vocem in Capitulo etiam particulari ipsius Conventus, quorum etiam consensus ad gravia negotia Monasterij non est necessarius, *Gl. in cit. Clem. V. Inibi, Sanch. c. l. n. 122.* Deinde transiens ex Ordine Mendicante, ad non mendicantem privati loco in Capitulo ad electiones, & tractatus habendos congregato: non autem ad correctionem, & disciplinam Regularem; quia æquum non esset à tali Capitulo, quod in bonum Religionis, & Religiosorum ordinatur, Religiosum excludere, *Sanch. c. l. n. 123.* loco autem in Choro, & alijs Conventibus, extra Capitulum, non privantur hujusmodi translatis; quia pœna loquens de loco in Capitulo, non debet extendi ad alia loca, *Gl. in cit. Clem. V. Locum, Sanch. c. l. n. 124.* Denique hæc privatio vocis, & loci in Capitulo habet locum, non tantum in ijs, qui tempore hujus Constitutionis latæ, ex Mendicantibus transierunt ad non mendicantes: sed etiam in illis, qui in posterum transiunt, ut constat ex verbis illis: *Transibunt in posterum, Sanch. c. l. n. 125.*

Notandum quarto. Altera pœna expressa in cit. Clem. 1. est, quòd sic transeuntes reddantur inhabiles ad Prioratus, administrationes, & officia quæcunque, etiam tanquam Vicarij, & locum aliorum tenentes, & ne animarum curam, & regimen possint per se, vel pro alijs exercere. Ubi prohibentur exercere illa officia, non tantum intra Religionem: sed etiam extra illam, si hujusmodi officia per Religio-

fos non mendicantes extra Religionem solita sint exerceri, *Sanch. c. l. nu. 126.* quia Textus in cit. Clem. loquitur generaliter, & prohibet indistinctè quæcunque officia exerceri à talibus transeuntibus: tum etiam quia ex ejusmodi munusculis assumptione discordiæ, & schismata orirentur; nam Religiosi, qui primò Ordinem intrarunt, si viderent Religiosos et alio Ordine ad suum transeuntes, assumere administrationes, & officia sibi competentia, ipsi irascerent, & exinde sequerentur multa alia inconvenientia: ad quæ evitanda, emanavit supra dicta Constitutio, *Gl. magna, in cit. Clem. 1. Item propter.* Porro nomine Officiorum hic intelliguntur omnia munuscula per Religiosos exerceri solita, ut Sacrista, Oeconomi, Ostiarij, Cellarij, Syndici, & similia; quia in cit. Clem. 1. universaliter prohibentur exerceri quæcunque officia, quæ communiter à non mendicantibus exerceri solent, *Navarr. c. l. num. 127.* Etiam Religiosi sic transeuntes non possunt etiam exercere munus prædicandi publicè, & solenniter, nec Officium Professoris Theologiæ, vel Juris Canonici, vel aliarum Facultatum; quia hæc omnia dicuntur, & censentur in Religionem officia, *Navarr. cit. loc. Sanch. c. l. num. 128.* possunt tamen hujusmodi Religiosi suscipere gradum Magisterij, Licentiæ, vel Doctoratus; quia hi gradus non sunt officium aliquod, vel administratio, *Sanch. c. l. n. 131.*

Huc præterea pertinet, quod in Concilio Tridentino Sess. 14. cap. 11. de reform. statuitur, ut omnes Religiosi in Claustris Ordinibus, ad quem sunt translati, sub obedientia sui Superioris perpetuò manerant, & sic translatis, etiam si fuerint Canonici Regulares, sint omnino incapaces ad Beneficia secularia, etiam curata. Idque procedit, quatinus ad strictiorem Ordinem sint translatis, vigore cujusvis facultatis, *Less. cit. cap. 41. num. 205. Sanch. Lib. 6. cap. num. 108.*

§. V.

Aliæ quæstiones circa translationem Religiosorum ab uno Ordine ad alium resolvuntur.

CLXXXI. Queritur primò. An legitimè translatus ab uno Ordine ad alium, ut sit Prælati ipse, debeat de novo in illo Professionem emittere? Resp. debere de novo profiteri, expressè, vel tacitè, ac proinde finito officio Prælati, per renunciationem; vel depositionem; manet Professus posterioris Monasterij, ut docet *Navarr. Lib. 3. Cons. 60. h. t. Rodriq. Tom. 3. q. 52. ar. 26. Sanch. Lib. 6. c. 7. num. 85. Mirand. in man. Præl. q. 31. concl. 1. c. 2.* Ratio est, tum quia translatus ab una Ecclesia, vel Monasterio ad aliud, perdit omnia jura prioris Ecclesiæ, vel Monasterij, c. *Si quis 3. caus. 21. q. 2. c. Ne per cujuslibet 37. caus. 16. q. 1.* ergo habet jus in alio, ad quod est translatus, alioquin utroque esset privatus, quod haud æquum foret. Tum quia Professus translatus ad alium Ordinem, ut sit Prælati, hoc ipso, quod eligitur, & confirmatur, tacitè proficitur observantias illas, quæ ultra tria vota substantialia servanda sunt, adeoque fit Professus ejusdem Ordinis.

Idemque dicendum de eo, qui est translatus ab uno Ordine ad alium, ut sit ibi simplex Monachus, seu Professus.

CLXXXII. Quæritur secundò. An legitime translatus ab una Religione ad aliam, obligatus sit ad vota specialia in priore Religione emissæ, v. gr. an translatus à Religione Minorum, teneatur à carnibus abstinere, etiam si in Religione, ad quam transiit, licitum sit vesci carnibus? Respond. non tenetur, quia illa vota specialia sunt annexa Professioni, quæ cum cesseret per legitimam translationem, ideo etiam hæc vota velut accessoria cessant, *Sanch. cit. loc. num. 87.*

CLXXXIII. Quæritur tertio. Ad quod Monasterium, seu Religionem pertineant bona Religiosi licite transeuntis ab una Religione ad aliam divellam? Resp. primò, si utrumque Monasterium, seu utraque Religio, ex qua fit transitus, & ad quam transitur, sit bonorum in communi capax, omnia bona priori Monasterio, seu Religioni, ratione Professionis, seu Religiosi acquisita, tam quoad proprietatem, quam usumfructum apud illud manent, sive ad aliud Monasterium diversi Ordinis transeat, sive ad Episcopatum assumatur, post Professionem validè emissam. At verò omnia, quæ obveniunt Religioso post transitum ad aliud Monasterium, vel Religionem, & Professionem in illa validè emissam, acquiruntur posteriori Monasterio, sive Religioni, *Silvest. V. Religio q. 10. Acor. p. 1. lib. 12. c. 15. q. 2. Molin. tract. 2. de iustit. diff. 140. num. 29. Sanch. Lib. 7. mor. cap. 32. num. 8. & 9. & alij apud ipsum cit.* Idque probatur ex *Auth. de Monachis, §. Si verò relinquens, c. 7. coll. 1.* Ratio est, tum quia cum per Professionem in priore Religione, seu Monasterio omnia bona Professi absolute, & omnino independentè à futuro transitu illius ad aliam Religionem sint acquisita, *Auth. Ingressi, C. de SS. Eccles. Ubi absolute dicitur, per ingressum, seu Professionem omnia bona Profentis dedicari Deo, seu Monasterio acquiri, ergo non debet prius Monasterium bonis jam absolute, & perfecte acquisitis privari, ob transitum Religiosi ad aliud. Tum quia cum Religiosus transiens ad aliud Monasterium post Professionem, posteriori acquirat, & ipsi inservire debeat, quippe jam omnino absolutus à priore; ideo posterius Monasterium illum alere debet, nec potest dici ipsi onerosus, cum obligatus sit ipsi inservire, & acquirere. Tum denique quia spes succedendi in hereditate necdum delatà, non est verè, & reipsa acquisita priori Monasterio, ante mortem ejus, cui succeditur, v. g. patris, ac proinde cum Professo transeunte ad aliud Monasterium, etiam ipsa spes succedendi in hereditate deferenda, sed nondum delatà, ob illud transit, *Gl. in c. un. V. Restituat, caus. 18. q. 1. Sanch. cit. loc. num. 16.**

CLXXXIV. Resp. secundò, si Religiosus ex Ordine bonorum incapax, legitimè auctoritate, transeat ad Ordinem bonorum capacem, vel vice versà, ut si Minor de observantia transeat ad Ordinem Cathusiensem, vel Dominicanus ad Ordinem Minorum: tum bona absolute, & perfecte acquisita priori Monasterio capaci, vel si erat incapax, Professi hæredibus ab intestato, qui ante transitum Religiosi jam adierant hereditatem, manet pen-

nes prius Monasterium capax: vel si erat incapax, penes hæredes ab intestato: quia jure jam perfecte acquisito, propter subsequentem transitum ex Ordine incapace ad capacem, vel à capace ad incapacem bonorum, non debent privari, *Sanch. cit. c. 32. num. 20.* Si verò Religiosus ab uno Monasterio, vel Religione transferatur ad aliud, non ut ibi profiteatur: sed ut penitentiam agat, ob unum, vel plura delicta, tum quoad bonà priori Monasterio acquisita, ususfructus pertinet ad Monasterium posterius, non integer: sed quoad necessaria alimenta Religiosi: proprietas verò remanet penes prius Monasterium, cum qua, illo Religioso mortuo, vel redeunte, ususfructus consolidatur, ut colligitur ex *cap. De lapsis, §. 5. caus. 16. q. 6. & cap. Si quis; 30. junct. Gl. V. Camioni, caus. 27. q. 1. Silvest. & Acor. locis cit. Molin. cit. diff. num. 28. Sanch. c. 1. nn. 46. & 47. Ubi num. 48. excipit, nisi Religiosus ille ita deserviret Monasterio, in quo penitentiam agit, ut servitia præstita alimentis æquivalerent. Sed & illa bona, quæ tempore illius detentionis, acquisita sunt Religioso, pertinent ad prius Monasterium, detractis solum alimentis, casu quo debeantur posteriori Monasterio; quia hic est professus in priore Monasterio, & solum penitentia causâ detinetur in posteriore, sola autem Professio dat jus ad bona Professi, juxta *Auth. Ingressi, C. de SS. Eccles. Sanch. c. 1. n. 49.**

CLXXXV. Illud postremò addendum, licet transitus ab una Religione ad aliam, si serventur conditiones supra traditæ, sit licitus: non tamen est laudabilis, nisi propter magnam utilitatem, vel necessitatem fiat, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 8. in Corp.* tum quia consilium Apostoli, *1. Corinth. 7.* est, ut unusquisque, in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat: tum quia hujusmodi mutationes, ac transitus inconstantia indicium præbent, & raro in melius proficere sinunt; nam facilius proficit aliquis in Religione, cui assuevit, seu quam expertus est, quam in illa, cui non assuevit: tum denique quia ex tali transitu plerumque scandalizantur illi, qui relinquuntur, & infamia aliqua innuitur Religioni desertæ, *S. Thom. cit. loc. Sanch. Lib. 6. mor. c. 7. num. 1.*

SECTIO V.

DE RELIGIOSIS FUGITIVIS

Apostatis, & ejectis.

§. I.

In quo differant Religiosi fugitivi, Apostata, & ejecti, & an Religio teneatur illos quarere, & revocare?

CLXXXVI. Assertio 1. Religiosi fugitivi propriè dicuntur, qui à Monasterio, seu Ordine recedunt, sine Superiorum licentia, ut sint extra potestatem, & obedientiam, & ad tempus libere vagentur, cum animo tamen ad Religionem redeundi: Apostata verò sunt, qui à Monasterio, seu

Xxx 2

Ordi-

Ordine recedunt, animo excutiendi jugum Religio-
nis in perpetuum, & omnino deserendi Institutum:
nam si hic animus perpetuò recedendi ab Ordine de-
sit: sed fugiant animo, ad tempus vagandi, extra Re-
ligionem: sed postea redeundi ad eandem, tunc erunt
quidem fugitivi, sed non Apostatae, *Azor. p. 1. lib. 12. c. 16. q. 1. Sanch. Lib. 6. mor. c. 8. num. 2. & alij apud ipsum.* Quod tamen limitat *Suar. Tom. 4. de Relig. c. 1. num. 21. & 2. seqq.* si Religiosus habuit animum citò reassumendi habitum, & redeundi ad Religionem, nam si fugeret, ac dimitteret habitum, cum animo vivendi, ac permanendi stabiliter, extra Religionem, longo tempore v. g. per 3. vel 4. annos, vel indeterminatè, donec aliquod diuturnum negotium perficiat: censendus erit verus Apostata, etiamsi animum habeat redeundi, finito illo tempore, vel negotio: nam tunc praesumitur, animum revertendi amisisse, *arg. §. Pavonum, Instit. de rer. divis. & reputatur, ac si nunquam animum revertendi habuisset: quantà autem debeat esse illa temporis mora, judicio prudentis aestimabitur, Suar. cit. c. 1. n. 25. Tambur. Tom. 3. de jure. Abb. dis. 8. q. 1. n. 13.* Quare nomen fugitivi dupliciter accipitur, vel latè, prout comprehendit fugitivos, qui non sunt Apostatae, & qui sunt verè Apostatae: & secundum hanc acceptionem, omnis quidem Apostata est fugitivus: sed non vice versà; omnis fugitivus est Apostata. Vel accipitur stricte, ac proprie, prout opponitur Apostatae: & tunc fugitivus dicitur ille, qui ab Ordine discedit ad tempus, sine licentia sui Praelati, ut liberè vagetur, animo tamen redeundi ad Religionem, & talis non est Apostata, sed solum fugitivus, *Azor. cit. c. 16. q. 1. Less. Lib. 2. c. 41. num. 109. Sanch. cit. c. 8. n. 2.*

Denique ejecti Religiosi sunt illi, qui non sponte recedunt: sed ob culpam suam à Religione exire compelluntur, de quibus infra.

CLXXXVII. Hinc infertur primò, quòd is, qui à Religione recedit, animo nunquam redeundi ad illam, sic verus Apostata, etiamsi habitum Regularem retineat; quia sicut habitus Monachum non facit, sed Regulæ Monasticæ Professio: Sic Apostatam reddit recessus à Monastica Professione, etiamsi habitus non deponatur, *Azor. cit. Lib. 12. c. 17. q. 6. Sanch. cit. c. 8. n. 4.* Contrà verò non est Apostata, sed solum fugitivus, qui deposito habitu, ad tempus à Religione discedit, animo ad illam redeundi, *Sanch. c. 1.* Similiter non est propriè dictus Apostata, qui habitum Religionis alià veste superindutà tegit; quia solus animus recedendi in perpetuum à Religioso Instituto verum Apostatam constituit, *Sanch. c. 1. n. 5.*

Infertur secundò, inter Regulares fugitivos numerantur etiam illi, qui à suis Conventibus (si ne licentia Superioris) recedunt, etiam praetextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint, prout id prohibetur in Concilio Tridentino Sess. 25. c. 4. de Regul. Ubi etiam additur: Qui verò sine praedicto mandato in scriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tanquam desertor sui Instituti puniatur. Quod tamen decretum intelligendum non est de ijs Religiosis, qui à Superiore iniquè tractantur, & vexantur, ij enim si aliud remedium non habeant, licitè fugere possunt à Monasterio, incito Superiore, vel etiam eo invito, exire, alium Superiorem adeundi gratià, ut per illum

ab iniqua oppressione liberentur; idque ob justam defensionem, jure naturæ omnibus concessam: ut provide tales Regulares non sunt desertores sui Instituti, nec Apostatarum poenas incurrunt, modò certò, & evidenter constet, vel probari possit, Religiosum injustè vexari à Superiore suo, nec habere aliud remedium, nisi ut Superiorem Praelatum adeat, & seipsum apud illum tueatur, *Navarr. in Commens. de Regul. num. 51. ad 4. Azor. cit. Lib. 12. c. 11. q. 1. Sanch. cit. c. 8. num. 17. & 18.*

Infertur tertio, quòd fugitivus non incidit poenas Apostatis jure impositas, etiamsi habitum dimittat, cum verus Apostata non sit.

CLXXXVIII. Illud hic addendum, est Religiosi cujuscunque Ordinis, qui seclatratate ad loca, in quibus pauci fideles, respectu infidelium, commorantur, sine licentia sui Superioris perpetuè ipsius literas concessas conferant, veri Apostatae non sunt, tamen ipso facto incurrunt excommunicationem Papæ reservatam, prout statuitur in Extrav. Ut nostram; 2. h. t. inter communes, Ubi etiam Papa praecipit ipsis Superioribus, ne hujusmodi licentiam concedant, nisi viris literatis, providis, & expertis, & ut Ecclesiarius Praelatus illis partibus tales transeuntes ad praedicandum, & celebrandum Divina, non admittant, nisi perpetuas literas Superioris sui, de licentia se illuc conferendi, ipsis plenam fidem fecerint: sed eos tanquam Apostatas capiant; vel capi faciant, donec de licentia speciali constet. Denique mandatur, ut Praelati, quoscunque Religiosos repereant, publice, vel privatim docentes, vel praedicantes, quæ Fidei sunt contraria, incarcerationem, & secundum Canonum statuta castigent, summariè procedendo, & sine strepitu judicii: non obstantibus exemptionibus, & alijs privilegiis quibuscunque.

CLXXXIX. Assertio 2. Abbates, seu Praelati Religionum tenentur fugitivos, seu Apostatas, ejectos ex Ordine requirere, & revocare, eosque cogere, ut ad Monasterium, seu Ordinem revertantur, prout sumitur ex c. Ne Religiosi; 24. & al. 1. Ubi Papa Gregorius IX. ne Religiosi vagandi occasionem habentes, propriae salutis detrimentum incurrant, & sanguis eorum de Praelatorum manibus requiratur, statuit, ut ij, qui Capitulis Generalibus praesident, secundum statutum Concilii Generalis Lateranensis sub Innocentio III. c. 22. (quod refertur in c. pen. de stat. Monach.) seu Abbates, seu Priores fugitivos suos, & ex Ordine ejectos annuatim sollicitè requirant. Qui si in Monasteriis suis, secundum Regulam Ordinis, recipi possint, mentione praevia, per Ecclesiasticam censuram, compellantur ad redeundum, salvà Ordinis disciplina: (hoc est, imposita eis poenitentia, prout Regula illius Ordinis requirit, & praecipit, *Gl. hic 17. Salva Ordini*) Quòd si hoc Regularis Ordo non potest, tunc Apostolicà auctoritate provideant, ut apud eadem Monasteria in locis competentibus, si absque gravi scandalo id fieri possit, aliqui in alijs ejusdem Ordinis Religiosis domibus, ad agendam ibi poenitentiam collocentur, & vice necessaria eisdem ministrentur. Si verò hujusmodi fugitivos, vel ejectos inobedientes esse, re-

pererint, eos excommunicent, & eurent ab Ecclesiis publicè denunciari, eos tam diu excommunicatos fore, donec mandato eorum parentes ad Monasterium revertantur.

CXC. Pro explicatione huius cap. Notandum primò. Non solum Præsides Capitulorum generalium, qui toti Ordini; vel Provinciæ præsunt: sed etiam locales, seu immediati, Abbates, aut Priores singulorum Monasteriorum, quot annis, fugitivos (quo nomine etiam Apostatae hic comprehenduntur, ut tradit *Silvest. V. Apostasia, q. 6.*) & ejectos suos inquirere, & reducere debent, si commodè possint, ne peccatis eorum obnoxii fiant, *Azor. p. 1. Lib. 12. c. 17. q. 2. in fine, Sanch. Lib. 6. mor. c. 9. num. 11.* Quare hæc cura reducendi fugitivos, & Apostatas primò, & principaliter pertinet ad proprios Prælatos Ordinum: non autem ad Episcopos, seu Ordinarios, nisi Prælati Regulares auxilium eorum imploraverint: vel fugitivi, & Apostatae in Diocesi eorum, cum scandalo deliquerint: vel Prælati Ordinum in ijs reducendis negligentes extiterint, *Mirand. in man. Præl. Tom. 1. q. 1. art. 3. Laym. Lib. 4. tract. 5. c. 13. n. 7.*

Notandum secundò. Prælati Regulares etiam potestatem habent Religiosos suos fugitivos, & Apostatas, ubique locorum, capiendi, & incarcerandi, ut docet *Navarr. Commentario; 3. de Regul. num. 50. ex communi.* Ratio est, tum quia quicumque rem aliquam possidet, si ab eo auferatur, potest illam; propriâ auctoritate, recuperare, cum jus habeat ei insistenti, prout possessionem definit *Bartol. in l. Si quis; 17. §. Differentia, num. 4. ff. de acquir. poss.* tum quia dominus possidet, & capere potest servum fugientem, ubicumque illum invenerit, *l. 1. §. Per servum, ff. eod.* ergo idem potest Prælatus Regularis, respectu subditi sui fugitivi, vel Apostatae; idque confirmatur etiam ex quibusdam concessionibus à SS. Pontificibus Religiosis factis, de quibus *Tambur. Tom. 3. de Jure Abb. dis. 8. q. 3. n. 2.*

Notandum tertio. Quod dictum est, Regulares fugitivos, & Apostatas, ac ejectos, requirendos, & revocandos esse: id limitandum est, dummodo ea restrictio, & receptio non sit contraria Regulæ Ordinis; nam interdum Ordo prohibet tales recipi, prout in *Regula S. Benedicti; 29.* prohibetur, ne ij, qui ter fugitivi facti sunt, denuò recipiantur. Nihilominus tamen etiam tali casu fugitivi, & Apostatae, monitione præviâ, per censuram Ecclesiasticam compellendi sunt, ut in suo Monasterio in locis competentibus, hoc est, non in communi confortio: sed separati ab alijs, in arcto ergastulo, seu Camera, si id sine gravi scandalo fieri possit, permaneant, ad agendam ibi penitentiam: alioquin verò in alijs ejusdem Ordinis Religiosis domibus collocentur, & necessaria alimenta ijs ministrentur, *Abb. in cit. c. ult. num. 2. h. t. Sanch. cit. cap. 9. num. 12. & 13.* per scandalum autem hic intelligitur, si ob eam receptionem, ceteri Religiosi ita offenderentur, ut non line commorari cum talibus fugitivis, vel ejectis: vel id determinandum est iudicis arbitrio, *Sanch. cit. loc. num. 13.* Porro quia sæpe contingere potest, ut nulum aliud Monasterium ejusdem Ordinis velit recipere fugitivos, vel Apostatas, aut ejectos ex alijs Monasteriis, neque ab horum Prælato cogi possint,

alii Prælati ad recipiendum, si Ordo unum Caput, sive Præpositum Generalem non habeat, idè in *cit. c. ult. h. t.* mandat Papa, ut tali casu, Prælati fugitivorum, & ejectorum per delegatam auctoritatem Apostolicam procedant, *Abb. in cit. c. ult. n. 4.*

CXCI. Notandum quartò. Si Religiosus fugitivus, aut ejectus in alio Monasterio ejusdem Ordinis est collocatus, tum vel priori Monasterio, ex quo fugit, aut ejectus est: aut posteriori, in quo est inclusus, bona attulit: & æquum est, ut ex ijs alatur, juxta *cap. De lapsis; 5. caus. 16. q. 6.* Vel non attulit bona; aut non sufficientia ad alimenta necessaria: tum ali debet expensis prioris Monasterij, quod si id non habeat, unde eum alatur, præbebit alimenta posteriori Monasterio. Si verò neutrum Monasterium alimenta præstare possit, Præpositus Generalis, vel Capitulum Generale providebit, & imperabit alicui Monasterio, ad id sufficienti, ut ex misericordia alimenta subministret: sicut enim per auctoritatem delegatam Papæ imperari potest alteri Monasterio, ut fugitivum, vel ejectum recipiat, ad agendam penitentiam: ita etiam imperari poterit, ut alimenta ei suppeditet, si aliunde haberi non possint. Denique in defectum aliorum mediorum, tenetur Episcopus subvenire ex generali obligatione, quâ tenetur providere pauperibus, *Silvest. V. Apostasia, q. 10. Azor. cit. cap. 17. q. 3. Sanch. cit. cap. 9. num. 14.* Hæc autem procedunt in Monasteriis, in quibus Professus Titulos Regulares, & jus sustentationis habent: at verò in ijs Monasteriis, quæ nec in communi bona habere possunt, ut in Ordine Minorum, si quis ex uno Monasterio fugitivus, aut ejectus, in altero Monasterio auctoritate Superiorum collocetur, & includatur, hoc posterius illum alere debet, *Sanch. cit. loc.* His adde, quod Monasterium fugitivos, & justè ejectos, dum in fuga, vel extra Religionem sunt, alere non teneatur, adeoque nec solvere: quæ alij in alimenta pro ipsis expenderunt, sicut nec pater alere tenetur filium, qui suâ culpâ aufugit ab ipso, nec maritus uxorem, quæ remerè ab ipso recessit, juxta *Gl. in cap. Significavit; 4. V. Materiam, de divort. Sanch. cit. c. 9. nu. 20. & 21. Barbosa. in Collect. in cit. c. ult. num. 4. h. t.* Nec obstat, quod tales fugitivi, & ejecti quicquid acquirunt, dum vagantur, non sibi, sed Monasterio acquirunt; quia Monachus potest prodesse Monasterio, non autem obesse, *Tambur. cit. dis. 8. q. 5. num. 2.*

CXCII. Notandum quintò. Constitutio *cit. c. ult. h. t.* intelligi debet, non de Religiosis ejectis injustè, sive defectu potestatis in dimittente: sive defectu causæ: sive ob juris Ordinem non servatum, ut multi putant: sed de justè ejectis ex Ordine, & per sententiam definitivam ritè latam; tum quia hi propriè ejecti dicuntur, non illi, qui injustè ejecti sunt: tum quia si ageretur hic de Religiosis injustè ejectis, non præciperetur Prælati, ut illos annuatim requirerent, sed potius, ut statim illos reducerent ad Religionem; quia injustè spoliatus illico restitui debet. Prælati verò, qui Religiosos ex Ordine injustè ejiciunt, sunt spoliatores, adeoque tenentur illos statim revocare ad Religionem, & restituere, & non primò post annum, alioquin sunt in mora restituendi, sicut fur. Tum quia in *cit. c. ult.*

agitur de illis ejectis, qui secundum Ordinem Regularem, non possunt amplius recipi in suis Monasteriis: hi autem non sunt injuste ejecti, nam istos Religio tenetur recipere, sed iuste ejecti: tum quia in cit. cap. dicitur, ejectos, si recipi non possint in suis Monasteriis, concludendos esse in arctis ergastulis, & Cameris, vel in alijs Monasteriis, ad agendam ibi poenitentiam: hæc autem convenire possunt tantum Religiosis iuste ejectis, non autem injuste, tales enim benignè recipiendi sunt, & tractandi, in compensationem injuriæ ipsi illatæ: tum denique quia præcipitur, ut ejecti ponantur in locis competentibus apud Monasteria, si id sine gravi scandalo fieri possit, quia nimirum ejectus tor, & tanta delicta commisit, ut reliqui Monachi nolint manere in Monasterio, si ille revertatur, ut explicat Hostiens. in cit. c. ult. V. Gravi scandalo, ergo est ibi sermo de ejectis iuste, & ob culpam eorum, Abb. ibid. n. 2. Sanch. cit. c. 9. nu. 17. Barb. in cit. c. ult. n. 3. Fagnan. ibid. n. 17. & seqq. contra Navarr. & alios.

CXCIII. Cæterum Constitutionem cit. c. ult. hodie ferme consuetudine abrogatam esse, cum sit juris humani, asserit Azor. cit. cap. 17. q. 1. Sanch. cit. c. 9. num. 18. Laym. cit. c. 13. num. 7. Neque enim Prælati Religionum Religiosos ejectos, quot annis, solent inquirere, vel revocare, ideoque servanda esse quoad hoc statuta Religionum, & jus naturale, quod solum injuste ejectos revocandos esse, dicitur. Quod verò ad fugitivos, & Apostatas attinet, tenentur Prælati Ordinum eos inquirere, reducere, & corrigere, juxta Regulæ, & Constitutionum præscriptum, quatenus sine Ordinis detrimento commodè fieri potest, Sanch. c. l. num. 18. & Laym. At verò Fagnan. in cit. c. Abb. num. 4. & pluribus seqq. multis contendit, hanc obligationem, quæ incumbit Prælati inquirendi, & reducendi fugitivos, & ejectos, oriri ex Jure Divino, quo tenentur omnes, quibus animarum cura commissæ est, oves suas curare, & errantes reducere: fugitivi verò, & ejecti ex Ordine non desinunt esse subditi Prælatorum Regularium, ideoque consuetudo contraria non revocandi illos, cum nutriat peccatum, tam ex parte Prælatorum: quàm subditorum, qui extra Religionem vagando, propriæ salutis detrimentum incurrunt, ut dicitur in cit. c. ult. in princ. non valet.

Veruntamen ex eo non sequitur, quòd Prælati teneantur, singulis annis, fugitivos, seu Apostatas, vel iuste ejectos inquirere, & revocare: nam vel nullus aufugit, aut ejectus est, & tunc non est, quod inquirant, vel revocent: vel aliquis aufugit, ac ejectus est: & hoc casu, non debent expectare tempus unius anni, ad inquirendum, sed statim curare, ut ad Claustrum revocetur, & reducat: quòd si post inquisitionem factam, inveniri, & capi nequeat, non videtur necessarium, ut quot annis inquiratur: sed sufficit, possibilem diligentiam adhibere, juxta occurrentes occasiones, ad illum revocandum, & reducendum, Suar. Tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 2. n. 17. Tambur. cit. dis. 8. q. 3. num. 5. Illud certe negari non potest, quòd prædicta Constitutio reducendi fugitivos, vel iuste ejectos, non obliget Prælatos, quando eorum revocatio asserret alijs Religiosis scandalum: tum enim si desperata sit eorum correctio, & ob imminens alijs periculum, bonum commune Re-

ligionis præferendum est, Sanch. cit. c. 9. n. 19. Tambur. c. l. n. 5.

Denique novissimè jussu Urbani Papæ VIII. Congregatio Concilij die 21. Septemb. Anno 1644. Constitutionem Gregorij IX. in cit. c. ult. h. t. innovavit, ac præterea declaravit, illam in ijs quoque vindicare sibi locum, ac servandam esse, qui jure definitivè, ac juris ordine servato, expulsi fuerint, dummodo tamen in expulsi hujusmodi, subit spe evidens emendationis, ex literis saltem testimoniis Ordinarij, prout videre est apud Barb. in cit. c. ult. in fine h. t. & Fagnan. ibid. num. 69. Quare tum demum Prælati Regulares tenentur iuste ejectos inquirere, & reducere, si appareat, expulsi emendatos esse, aut sit spes evidens emendationis, Sanch. cit. loc.

§. II.

An Religio habeat potestatem eiciendi subditos Regulares, & ob quas causas: & an Religiosus eiectus nihilominus obligetur ad vota Religionis, aliasque observationes Regule?

CXCIV. Assertio 1. Potest Ordo Religiosos subditos suos, etiam Professos, expellere à Religione ex causa justa, & gravi, ut ex communi Dilectentia docet, Navarr. Comment. 2. de Regul. num. 13. Azor. p. 1. lib. 12. c. 16. q. 2. Less. Lib. 2. c. 41. num. 106. Sanch. Lib. 6. mor. c. 9. num. 3. & constat ex communi praxi Religionum, & multis privilegijs SS. Pontificum id Ordinibus concedentibus. Idem supponitur etiam in c. ult. h. t. Ubi statuitur, ejectiones quærendos esse à Superioribus: & in c. Cum ad Monasterium, 6. de statu Monach. præcipitur, ut Regularis proprietarius à Monasterio expellatur, & in c. ult. p. jubentur etiam expelli rebelles, & contumaces. Ratio est, quia refecandæ sunt carnes putridæ, ne sanas inficiant, c. Refecandæ, 16. caus. 24. q. 3. bonum enim commune præferri debet privato. Est autem hæc potestas expellendi, quoad exercitium, penes Prælatus Monasterij, cum consensu majoris partis Conventus, & in Ordinibus, qui Caput generale habent, penes Generalem, vel ex ejus commissione, penes Provincialem, cum consensu majoris partis Capituli Provincialis, Miran. in man. Præl. Tom. 1. q. 56. art. 1. concl. 2.

CXCV. Porro causæ justæ, ob quas Professus à Religione ejici possunt, sunt sequentes, Primò si Professus notoriè sit incorrigibilis, ita, ut in crimine eodem, vel similibus, æquè gravibus, vel gravioribus, sine emendatione persistat, & ter monitus non desistat, & hæc causa sola jure communi est expressa. Secundò, si committat crimen infame, propter quod, sine gravi Ordinis detrimento, in eo tolerari non potest. Tertiò, si retineat impedimentum, vel defectum valde gravem, propter quem graviter decepta fuit Religio, ita, ut dolus commissus causam dederit admissioni: tunc enim Religio non

tenetur eum retinere, *Less. c. l. Azor. c. l. q. 3. Sanch. n. 4. & 5.*

Esti verò, de rigore loquendo, etiam Moniales expelli possint, propter incorrigibilitatem, non est tamen consultum, nec consuetum, ut Monialis Professa, ob crimen expellatur, ideòque id non leve scandalum pareret. Quare potius, si aliter corrigi non possit, in perpetuo carcere detinenda erit, ne alijs sit offendiculo: quàm ejiciendâ cum gravi scandalo publico, & ansa præbeatur etiam alijs Monialibus, fingendi se incorrigibiles, ut Monasterium desererent possint, *Sanch. cit. c. 9. num. 6.* Vel posset etiam Monialis, propter incorrigibilitatem, ad aliud Monasterium transferri, *Mirand. tract. de Monial. q. 3. a. 2. in 4. casu. Barb. in cit. c. ult. h. t. n. 16.*

Ex dictis inferitur, quòd si Religio Professum dimittat, sine justa causa; peccat contra justitiam, & tenetur illum recipere; quia Professio est contractus reciprocus, per quem Religiosus obstrictus est, ad permanendum in illa: & vicissim Religio obligatur ad illum retinendum, nisi justam expulsionis causam præbuerit, *Less. cit. loc. num. 107. Sanch. cit. loc. num. 7. & 8.*

CXCVI. Assertio 2. Religiosus Professus per justam sententiam definitivam in perpetuum ejectus à Religione, cum maneat verus Religiosus, obligatur adhuc ad substantialia vota Religionis, ut ex communi docet *Azor. cit. Lib. 12. c. 16. q. 4. Less. cit. c. 41. num. 112. Sanch. Lib. 6. cap. 9. num. 25.* quia Prælatus Regularis Papæ inferior non potest ex Monacho facere non Monachum: Et quidem voto castitatis manere obstrictum, certum est. Quòd verò attinet ad votum paupertatis, non potest sibi Professus ejectus alicujus rei dominium acquirere, nec propriè dictum usumfructum, qui in jure consistit: sed nudum usum, & administrationem rerum sibi ad victum, vestitum, & habitationem necessariarum, comparare potest, *Azor. c. l. Less. cit. c. 41. num. 112. Sanch. cit. c. 9. n. 45.* Quare bona, quæ sive injustè, sive etiam justè ejectus, propriâ industriâ, vel aliorum donatione, aut legato acquisivit, ad Monasterium pertinent, si bonorum sit capax; quia Ordo per culpam, & justam punitionem Professui sui non debet privari jure, quod antea habebat in omnia bona ab ipso acquisita. Aliud est de servo, quia is per dimissionem, sive ejectionem à Domino fit omnino liber, & dominij capax, ideòque non amplius Domino acquirit, *Molin. tract. 2. de justit. dis. 140. nu. 33. & 36. Less. c. l. Contrarium tamen tenet Navarr. Comment. 2. de Regul. num. 33. Azor. cit. cap. 16. q. 9.* qui dicunt, non Monasterio, cujus membrum, seu pars justè ejectus esse desit: sed Ecclesiæ acquiri, vel Diocesanæ, si alicubi Beneficium habeat, vel Romanæ, si nullum habeat Beneficium, ideòque post mortem ejecti, posse Papam, vel Episcopum ejus bona tanquam vacantia vindicare: quam sententiam in praxi obtinere, arbitratr etiam *Laym. Lib. 4. tract. 5. c. 13. num. 3.* quia ejectus per justam sententiam nullam amplius cum Monasterio communionem habere censetur, licet prior de jure videatur verior.

CXCVII. Quòd verò ad Religiosum fugitivum attinet, dubium non est, illum acquirere Monasterio, seu Ordini, qui eum non expulit: sed is, propriâ auctoritate, discessit. Ubi tamen distinguen-

dum est, cum Abbate in c. ult. n. 3. h. t. Vel fugitivus talis servit alicui Ecclesiæ seculari, & tunc ad eandem Ecclesiâ pertinent bona, quæ intuitu ejusdem Ecclesiæ acquisivit, *arg. c. Cum in officiis; 7. & c. Relatum; 12. de testam.* sicut etiam docet *Azor. cit. c. 16. q. 8.* quæ verò intuitu personæ suæ acquisivit, pertinent ad Religionem, ex qua aufugit, saltem si non fuit legitime promotus ad Ecclesiâ secularem. Vel nulli Ecclesiæ servit, sed aliud Monasterium intravit, & tunc acquirit Monasterio, si bonorum in communi sit capax, vel primo, ex quo aufugit, vel secundo, quoad ea, quæ acquisivit, postquam ad aliud Monasterium est legitime translatus, & in eo professus, *Laym. cit. c. 13. num. 3. §. Alia verò.* Et hæc multò magis locum habent in Apostata, qui acquirit omnia Monasterio, seu Ordini suo, cum ab ipsius potestate non sit liberatus, *Laym. c. l.* Porro licet bona Apostatarum, & fugitivorum ex Monasteriis incapacibus bonorum in communi, pertineant ad Syndicum, seu Procuratorem Monasterij, expendenda in ejusdem utilitatem: Veruntamen si Apostata, aut fugitivi suis bonis priventur, vel moriantur, antequam ad Religionem sint reducti, ipsorum bona, non ad Monasterium, etiam si aliâs bonorum sit capax: sed tanquam spolia ad Cameram Sedis Apostolicæ spectant, ex Constitutione Pij IV. & Gregorij XIII. apud *Mirand. in man. Tom. 1. q. 51. art. 7.*

CXCVIII. Denique quod attinet ad votum obedientiæ, ejecti Religiosi, ac Professi, neque ab eo sunt omnino soluti, ac liberi, etiam quoad Prælatos Regulares, quamvis magnâ ex parte cesset ejus executio; quia de facto non habent Superiorem, à quo dirigerentur: parati tamen esse debent, ad obediendum illis, si in Ordinem denuò recepti fuerint. Neque verò ejusmodi ejectus tenetur, loco Prælati Regularis, ex vi voti sui, obedire Episcopo, in cuius Diocesi habitat, ut docet *Navarr. Comment. 2. de Regul. num. 35.* quia non tenetur ad aliam obedientiam; nisi quam vovit, non autem vovit obedientiam, extra Religionem ipsi Episcopo, ergo non tenetur illi obedire plus, quàm alij Clerici Episcopo suo, *Mol. cit. dis. 140. n. 35. Less. c. l. n. 114. Sanch. cit. c. 9. n. 29. Laym. cit. c. 13. n. 4.*

CXCIX. Assertio 3. Religiosus, seu Professus ejectus justè per sententiam, in perpetuum, præter tria substantialia vota Religionis, non obligatur ad alias observantias Regulæ, v. g. jejunia, & abstinentiam à carnibus, & Vigiliis Ordinis, item ad Horas canonicas, si in Sacris Ordinibus non sit constitutus: sed ab his est liber, etiam si sub peccato mortali obligent, donec denuò recipiatur, ut ex probabiliori sententia docet *Navarr. Comment. 2. nu. 36. & Lib. 3. Conf. 79. h. t. Less. cit. c. 41. n. 115. Sanch. Lib. 7. c. 9. num. 52. & 53. Laym. cit. c. 13. num. 5. Barb. in c. ult. n. 12. h. t.* Ratio est, quia hæ observantiæ non comitantur Professionem trium votorum substantialium, absolute, & inseparabiliter: sed statum vitæ Regularis, seu quatenus servari debent sub Regulâ, à quo tamen statu Regulari ipse est ejectus: sicuti etiam Regularis factus Episcopus, non tenetur ad ulla observantias Regulares ex obligatione Legis: sed solum ex honestate quadam morali, quæ sub culpa non obligat, ut dictum supra. Nec obstat, quòd non sit æquum, ut justè ejectus, ob culpam, ex illa com-

commodum reportet, dum liberatur ab observantiis Regulæ. Nam quamvis per se non debeat quis ex delicto suo referre commodum: per accidens tamen id fieri potest, ob defectum alicujus principalis, cui aliqua obligatio accessorie annexa fuit, ut in proposito, obligatio ad observantiam Regulæ est annexa statui Regulari, & perseverantiæ in illo, quæ cum deficiat per legitimam, & perpetuam ejectionem Religiosi, seu Professi, consequenter etiam, & per accidens deficit, & cessat obligatio hæc accessoria, *Sanch. c. l.*

CC. Hinc inferitur primò, quòd talis ejectus in perpetuum, non teneatur deferre habitum suæ Religionis, quia cum eo spoliatus sit per sententiam, in penam delicti, non potest illum gestare: id enim cederet in ignominiam ipsius Religionis. Secus est, si non sit habitus spoliatus; quia tunc potest, & debet illum deferre, delatio enim habitus non est annexa obligationi ad observantiam Regulæ, nam & Regularis factus Episcopus est ab illis liber, & tamen debet ferre habitum suæ Religionis, *Less. c. l. nu. 112. Sanch. c. l. n. 55. Laym. c. l.*

Inferitur secundò, neque tenentur sic ejecti ad servandum votum quartum, annexum Professioni, ut in Religione Minorum votum solenne, vel cendi toto anno cibis quadragesimalibus, vel in Religione FF. B. Mariæ de mercede, votum redimendi captivos; nam cum tales ejecti liberi fiant à Professione, seu principali obligatione vitæ Monasticæ, & talia vota emittantur, ut accessorie illi annexa, liberantur etiam ab eorum obligatione, ita, ut dum extra Religionem sunt, eorum obligatio sit suspensa, præsertim quia eorum observatio, mutato statu Regulari, valde difficilis redderetur, *Sanch. c. l. num. 56.*

§. III.

An Professus ejectus per sententiam in perpetuum, teneatur redire ad Religionem suam, vel ingredi aliam, & ad id compelli possit?

CC. Assertio I. Professus Regularis ob crimen ejectus per sententiam, in perpetuum, obligatus est in conscientia, ut se corrigat, & correctus petat iterum recipi in Ordinem suum, vel Monasterium, potestque per Superiores cogi ad redeundum, *Less. Lib. 2. c. 41. num. 111. Suar. Tom. 4. de Relig. Lib. 3. c. 5. num. 6. Sanch. Lib. 6. mor. c. 9. num. 25. Laym. cit. c. 13. num. 7. & alij, contra Navarr. Lib. 3. consil. 80. h. t. Azor. cit. Lib. 12. c. 16. qui docent, ejectum per publicam sententiam posse tunc manere extra suum Ordinem, ita, ut neque à Confessario in foro interno: neque ab Ordinario, in foro externo, possit cogi, ad redeundum; quia jure potest se conformare justæ sententiæ. Sed probatur prior sententia, tum quia in c. ult. h. t. in fine, statuitur, quòd si fugitivi, vel ejecti redire nolint, possint excommunicari tanquam inobedientes, & tamdiu eos excommunicatos fore, ac publicè denunciandos esse, donec revertantur, ergo supponitur ibi, eos teneri redire, alioqui per censuras Ecclesiasticas ad id cogi non possent. Tum quia Professus ejectus non liberatur ab obligatio-*

ne votorum, ut supra dictum, ergo tenetur mori corrigere, & se idoneum reddere, quatenus petat, ut iterum recipiatur in Ordinem, in quo sua vota, convenienter Professioni, & statui Regulari servare possit, ex vi enim Professionis suæ, tenetur manere in Religione usque ad mortem. Tum quia si ejectus ob crimen in sæculo manere posset, neque redire teneretur, præsertim à Superiore revocatus, tum sententia, ac pœna ejectionis ipsi reo prodesset, & ex iniquitate sua commodum referret, contra *L. August. 12. ibi: Nemo de improbitate sua consequitur alium, ff. de furtis.*

CCII. Non obstat primò, quòd servus ejectus à Domino, desinat esse sub potestate domini. Nam Dominus potest servum liberè manumittere, ideòque ejectus ab illo sit absolute liber: sed Professus non potest absolvi à Professione Regulari, & ab obligatione votorum. Secundò, non obstat, quòd injustum videatur, ut per sententiam ejectus in perpetuum, revocetur invitatus ad suam Religionem, quamvis enim ob culpam suam fuerit ejectus, quia tamen illa jam punita fuit per ipsam ejectionem, non decet ulterius puniri, cogendo eum redire. Sed respond. quòd cogatur redire, id non fit in penam prioris delicti: sed tanquam effectus consequens ipsam obligationem Professionis, à qua non est absolutus, idque justum est, ne ex culpa sua liberationem à votis consequatur. Neque verò per sententiam ejectionis, Religiosus ejectus absolutus fuit à vinculo Professionis Regularis, & ab obligatione redeundi, si redire jubeatur, & correctus admittatur. Sicut ergo maritus innocens, etsi uxor adultera ejecta sit, & dimissa per sententiam divortij, potest tamen eandem revocare, & illa redire cogitur, ita etiam Professus ejectus, ob crimen, potest revocari ab Ordine, & redire cogitur; quod enim in aliqujus favorem introductum est, non debet in ejus damnum retorqueri, *Reg. Jur. 16. in 6. & l. 6. C. de Legib.* Si autem, post sententiam ejectionis, non liceret Religioni revocare ejectum, tum illa non in ejus favorem: sed potius dispendium cederet, & in favorem Rei ejecti, qui ex illa commodum liberationis à jugo Religionis obtineret. Neque etiam dici potest, hoc casu, non servari sententiam latam; quia hæc sub illa conditione lata fuit, ut ejectus teneretur redire, si revocetur, *Sanch. cit. loc. num. 30. Laym. cit. loc.*

CCIII. Hinc deducitur primò, quòd Religiosus ejectus, si sit paratus corrigi, secundum Ordinis disciplinam, & plenè emendatus fuerit, adeoque cessarit causa ejectionis ipsius, possit cogere Religionem, ut iterum admittatur, idque ne utriusque contrahentis, Religionis, & Religiosi Professi, dispar sit conditio: nisi tamen Religio iustas non admittendi causas habeat, ut quia probabiliter grave scandalum timeretur ex tali admissione, vel quia ejectus rediens jam inhabilis est factus ad officia Ordinis. *Less. cit. c. 41. nu. 112. Mirand. in man. Tom. 1. q. 5. art. 7. Ubi tamen requirit, ut id fiat, præcedente sententiâ, ac dispensatione S. Pontificis, & alij apud Sanch. cit. c. 9. n. 32. Licet ipse probabiliter contrarium teneat; quia per justam sententiam in perpetuum est ejectus: nec mirum, si dispar sit Religiosis, & ejecti conditio: hæc enim disparitas oritur ex de-*

hæc ejecti, sicut in matrimonio eadem disparitas reperitur inter conjugem adulterum, & innocentem, hic enim post sententiam divortij potest cogere adulterum, ad redeundum: non autem adulter innocentem.

Deducitur secundò, quòd ejectus per sententiam definitivam, si ad Ordinem redeat, & in eum denuò admittatur, non teneatur novam Professionem emittere; quia à tribus votis substantialibus non fuit absolutus: sed eorum obligatio solum, quoad aliqua, fuit suspensa ad tempus, quo extra Religionem manet, adeòque prior Professio per ejectionem non fuit extincta: neque etiam ab observantia Regulari fuit omnino liberatus: sed solum, quamdiu in Religionem non fuit iterum receptus, *Rodr. Tom. 1. p. 30. art. 29. Sanch. cit. c. 9. n. 33.*

Porro talis ejectus, postquam rediit, restitui debet in eum locum, & gradum honoris, ac antiquitatis, in quo erat ante ejectionem; quia prior Professio non fuit extincta: sed solum, quoad aliqua suspensa, dum iterum recipitur, nisi tamen ob præcedentia delicta per Superiores antiquo loco, & gradu privetur, *Sanch. c. 1. n. 33.* Et si contrarium teneat *Rodr. cit. loc.*

CCIV. Assertio 2. Si ejectus per justam sententiam definitivam in sua Religione non admittatur, non tenetur aliam ingredi: sed potest in sæculo manere, *Azor. cit. c. 16. q. 7. Less. c. l. n. 111. Sanch. cit. c. 9. n. 34. Laym. cit. c. 13. n. 6. & alij.* Ratio est, quia non est Professus Religionem in genere: sed hanc, ergo ad hanc solum, vel ad nullam obligatur; quia aliam non vovit, nec per ipsum jam stat, quin ad illam, quam professus est, revertatur.

CCV. Assertio 3. Potest Religiosus Professus in perpetuum ejectus, si post emendationem non admittatur ad Religionem, à qua ejectus est, transire ad aliam, etiam laxiorem, quamvis non petirà licentiam Prælato, à quo ejectus est, *Navarr. Lib. 3. consil. 78. h. t. Rodrig. cit. q. 30. art. 22. Sanch. c. 1. n. 36. Laym. c. l. num. 8.* Probatur, quia talis ejectus liberatus est ab obedientia, & Regularibus observantijs prioris Religionis, ita, ut liberè in sæculo manere possit, si per ipsum non stet, quòd minùs ad suam Religionem redeat, ergo multò magis poterit transire ad aliam quamcunque Religionem. Et hinc etiam, invito Superiore prioris Religionis, si eum correctum recipere nolit, potest transire ad aliam Religionem; quia voluntas Superioris, dum non vult illum admittere ad priorem Religionem, nec permittere, eum transire ad aliam, est irrationalis, *Sanch. c. l. n. 37.* Porro tali casu, si Religiosus ejectus transeat ad aliam Religionem, debet, post exactum annum probationis continuum, de novo in illa Professionem emittere, post quam non potest amplius revocari à Prælato prioris Religionis; quia tunc desit esse Religiosus ejusdem, & posteriori est obligatus per Professionem, in illa emissam, *Sanch. c. l. n. 38.*

CCVI. Assertio 4. Etsi Professus justè ejectus non possit à Prælato ejiciente absolute compelli, ut ad aliam Religionem transeat, in eaque profiteatur; bene tamen potest Professus, ob justam causam ejici, eà conditione, ut aliam Religionem ingrediatur, quam conditionem, si ejectus acceptavit, tenetur aliam ingredi: vel si non ingrediatur, aut ingressus, tempore Novitiatus, ab ea recedat, tenebitur ad priorem redire, quippe non impletà conditione, sub qua solum à priore fuerat absolutus, seu dimissus, *Sanch. cit. c. 9. n. 42. & 43.* Ratio primæ partis est, quia Professio Religiosa debet esse plenè voluntaria, seu libera, sicut matrimonium, ergo non potest quis cogi, ad profitendum in alia, ad quam se non obligavit, Quare etsi quis ob delicta sua, etiam invitatus, detrudi possit in Monasterium, ad agendam in eo perpetuam penitentiam, c. *Quoniam; 40. de Simon.* non tamen potest cogi, ut in illo profiteatur. Ratio secundæ partis est, quia talis non absolute compellitur, ad aliam Religionem ingrediendum: sed optio ei datur, ut vel ad aliam Religionem transeat, vel ad suum Ordinem emendatus regrediatur. Et ad hoc justè ejectos, etiam Ordinarij locorum, sub prædicta disjunctione, compellere possunt; quia plerumque Religionem Professus, non sine animarum suarum periculo, & aliorum scandalo, in sæculo vivunt, ideòque meritò coguntur, vel ad suum Ordinem redire, vel si per ipsos stet, quòd minùs redeant, ad alium Ordinem transire, *Laym. cit. c. 13. n. 9.*

CCVII. Notandum hæc præterea primò. Hæcenus dicta procedunt, non solum in ijs, qui justè, & suà culpà ejecti sunt per legitimam sententiam: sed etiam qui injustè; liberati enim sunt, dum extra Ordinem manent, ab obligatione Regularis observantiæ, sicut alij justè ejecti, quia hæc exemptio non pendet ab eo, an justè, vel injustè sint expulsi: sed ex eo, quòd impossibile ipsis sit, vel nimis difficile, extra Religionem servare Regulam, quæ non obligat positos extra statum Regularem, & si justè ejecti liberantur tali obligatione, multò magis liberari debent injustè ejecti. Et licet injusta ejectio non sit valida ad exonerandam Religionem, quòd minùs sic ejecti vera illius membra maneant: est tamen valida, ad exonerandum ejectos, ita ut liberentur ab obligatione Regularis observantiæ, quamdiu extra Religionem vivunt, *Sanch. cit. c. 9. n. 57.*

Notandum secundò. S. Congregatio Cardinalium Concilij apud *Fagnan. in c. ult. n. 59. h. t.* statuit, ut in posterum à Religionibus nullus ex Regularibus ejici possit: nisi sit verè incorrigibilis, qualis non censetur, nisi præterea, quæ à SS. Canonibus, & Religionum statutis, hac in re, præscripta sunt, unius etiam anni spatio, in jejuniis, & penitentia probetur in carceribus: quo elapso, si nihilominus non resipuerit, ejici tandem possit, de quo plura videri possunt apud *Fagnan. c. l.*

